

דברי הכנסת

הישיבה המאתיים-וארבעים של הכנסת הארבע-עשרה

יום רביעי, א' בחשוון התשנ"ט (21 באוקטובר 1998)

ירושלים, הכנסת, שעה 11:04

תוכן העניינים

דיווח משלחת ועדת החוץ והביטחון לקונגרס האמריקני למפגש בנושא הגנה מפני טילים
במוסקבה ודיווח משלחת הכנסת לוועידת ה-

דברי יושב-ראש הכנסת

דברי ברכה של יושב-ראש הכנסת למשלחת מקוסטה-ריקה

שאלות בעל-פה

עיכוב של חודשים במענה על פניות למשרד הפנים

כת נוצרית קיצונית בדרך לירושלים

הפסקת שירותי הפריה חוץ-גופית על-ידי קופת-חולים "מכבי"

הצעה לסדר

הצעות לסדר-היום

כוונת הסטודנטים להשבית את הלימודים

הצעה לסדר-היום

דברי הצייר אורי ליפשיץ על "טיהור" החברה בארץ מנכים ומאוטיסטים

שאלות ותשובות

ההקצבה לתוכנית מעו"ף

תקן בטיחות במוסדות חינוך

הכשרת מורים למחשבים

מערכת החינוך במזרח-ירושלים

שאלות בעל-פה

שידור תוכניתה של הגברת אלוני ב"קול ישראל"

אתר ההנצחה של חטיבת גולני

הצעות לסדר-היום

גל השרפות ומצב שירותי הכבאות

הודעת היושב-ראש

הצעות לסדר-היום

הפיגועים בבקעה, במושב אורה ובתחנה המרכזית בבאר-שבע

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

הצעות לסדר-היום

הפיגועים בבקעה, במושב אורה ובתחנה המרכזית בבאר-שבע

הצעה לסדר-היום

הקמת ועדת חקירה פרלמנטרית לנושא הפקעות הקרקע והתנהגות המשטרה באום-אל-פאחם

הצעה לסדר-היום

הפקעת אדמות אל-רוחה, אירועי אום-אל-פאחם והיחס כלפי האוכלוסייה הערבית במדינה

הצעה לסדר-היום

הפקעת אדמות באום-אל-פאחם והתנהגות המשטרה

הצעה לסדר-היום

ישראלים מהמרים בקזינו ביריחו
שאלות ותשובות
הריסת בתים במזרח-ירושלים
הריגת נהג מונית ברהט
כתובות נאצה בבאר-שבע ובירוחם
סירוב שוטרים לעצור אדם ששיסה כלבו בחרדים
פרסום פרטים בפרשת ילדי תימן
תקיפת חרדים על-ידי חילונים
חקירת אשת נרצח על קיצונים יהודים
חקירת רצח הערבי בשכונת מאה-שערים
תלונות של פלסטינים תושבי חברון
גנבות ביישובים כפר-הרא"ה, אלישיב וח'בת-ציון
תשובות השר לביטחון פנים על שאלות חברי הכנסת
הכאתו של מלמד בתלמוד-תורה
נקודת משטרה ביישוב שוהם
מדי שוטרים
גנבות בשכונות חרדיות באשדוד
בית-העלמין בהר-הזיתים בירושלים
חילול ספרי תורה בבית-העלמין בחברון
החרמת נשקו של מתגונן מרצח
הכניסה להר-הבית
הצעה לסדר-היום
עמדת המכס בנושא הדיוטי-פרי

דיווח משלחת ועדת החוץ והביטחון לקונגרס האמריקני למפגש בנושא הגנה מפני טילים

היו"ר ד' תיכון:

יום רביעי, א' בחשוון התשנ"ט, 21 באוקטובר 1998, ישיבת הכנסת פתוחה.

דין-וחשבון מטעם משלחת ועדת החוץ והביטחון לקונגרס האמריקני למפגש בנושא הגנה מפני טילים – מפי יושב-ראש ועדת החוץ והביטחון, חבר הכנסת עוזי לנדאו. בבקשה.

עוזי לנדאו (יו"ר ועדת חוץ וביטחון):

בוקר טוב, אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה. משלחת של ועדת החוץ והביטחון של הכנסת נפגשה עם משלחת מקבילה של הקונגרס האמריקני.

היו"ר ד' תיכון:

אדוני שר הפנים. הגב שלך הוא מאוד – כמעט אמרתי. אבל רבותי, זה שהכיסאות מסתובבים, אני רואה פתאום שכולם יושבים עם הגב.

שר הפנים א' סויסה:

קיבלתי את פניו של חבר הכנסת דראושה.

היו"ר ד' תיכון:

כן, בבקשה.

עוזי לנדאו (יושב-ראש ועדת חוץ וביטחון):

המשלחת שהתה בארצות-הברית לפגישות בין ה-14 ל-17 בספטמבר האחרון, ושם נתקיים מפגש בין-פרלמנטרי, שהכריזו עליו מעל במת הכנסת במאי האחרון יושב-ראש הקונגרס האמריקני ניוט גינגריץ' ויושב-ראש הכנסת דן תיכון.

המפגש הזה נועד לקדם שיתוף פעולה הדוק בנושאים של ביטחון לאומי בין הכנסת לבין הקונגרס האמריקני, נושא שקרוב ללבו של יושב-ראש הכנסת ונעשה בעידודו המובהק.

במפגש הזה הקפדנו על קונסנסוס ישראלי גמור. במשלחת שלנו השתתפו חבר הכנסת דן מרידור מן הליכוד, חבר הכנסת אפרים סנה מהעבודה וחבר הכנסת רן כהן ממרצ, וגם מול הצד האמריקני הקפדנו שהמפגש יהיה על טהרת שיתוף הפעולה וההסכמות. היו נציגים מבית-הנבחרים ומן הסנאט, מן הדמוקרטים ומן הרפובליקנים, ובצד האמריקני הובילו חברי הקונגרס הסנטור ג'ון קייל וג'ו ליברמן וחברי בית-הנבחרים קרט וולדון וניל אברקומבי.

הוועדה הבין-פרלמנטרית הזאת משקפת פעילות שוטפת ומתמידה, שהחלה במפגש בווישינגטון. המפגש הבא יהיה בינואר הקרוב בארץ. הנושאים, באורח כללי, הם נושאים הקשורים בביטחון לאומי. בפגישה הראשונה עסקנו בנושא של הגנה מפני טילים.

אני מבקש לנצל הזדמנות זו כדי להודות לשגריר ישראל בארצות-הברית ולצוות השגרירות על הסיוע שנתנו לנו במהלך הכנת הביקור ובמהלך הוצאתו אל הפועל שם.

בדרך עבודתנו שם, לא רק הקפדנו על פגישה עם אנשי הקונגרס על שני בתיו, אלא כדי להדגיש את הגישה הקונסנזואלית שלנו, נפגשנו עם אנשי הממשל, עם אנשי משרד החוץ של הממשל האמריקני, עם אנשי משרד ההגנה. היו פגישות על הגבעה, היו אף פגישות עם ארגונים כלליים וארגונים יהודיים למיניהם, שיש להם עניין בסוגיה זו של ביטחון לאומי ובסוגיה זו של הגנה מפני טילים.

אני אפרט. בפגישות שהיו לנו עם אנשי משרד ההגנה, הפגישות היו יוצאות מן הכלל. ועדת הכנסת קיבלה תדריך, ראיית הדברים דרך העיניים האמריקניות מראש המודיעין האמריקני, הגנרל היוז, מראש אגף התכנון המקביל לאגף התכנון בצה"ל בצבא האמריקני, הגנרל אנדרסון, ומראש מינהלת ההגנה מפני הטילים האמריקנית, הגנרל ליילס, כאשר כל זה נעשה בחסותו ובהדרכתו של תת-שר ההגנה וולטר סלוקומב.

אני מוכרח לומר, שהתרשמנו עמוקות מן הדרך שבה האמריקנים מטפלים בסוגיה זו של פיתוח אמצעי הגנה מפני טילים, מן הידע, מן הנחישות ומן הכשרון.

במהלך הפגישות שלנו הזדמן לנו להיפגש עם ועדת מומחים בראשותו של שר ההגנה לשעבר, דונלד רמספלד. זוהי ועדה שהקונגרס האמריקני הקים, משום שלא חש נוח די הצורך עם הדיווחים של סוכנויות המודיעין האמריקניות למיניהן, והמפגש עם אותה קבוצת מומחים היה יוצא דופן בגילוי הלב ובהצבעה על האיום הכבד שנושאים בכנפיהם הטילים הבליסטיים והנשק להשמדה המונית.

נדמה לי שהדבר החשוב הנוסף, מין בונוס שלמדנו עליו, הוא שיתוף הפעולה האינטימי והקרוב בין רשויות הביטחון של מדינת ישראל לבין רשויות הביטחון האמריקניות בכל מה שקשור לפיתוח אמצעי הגנה מפני טילים בליסטיים, וחשוב להביא לידיעת אזרחי ישראל, כמו לידיעת חברי הכנסת, שמעבר למחלוקות פוליטיות שיכולות להיות בין הדרגים הפוליטיים של ישראל לבין הדרגים הפוליטיים של ארצות-הברית, שיתוף הפעולה בדרג המבצע הוא שיתוף פעולה אינטימי וקרוב עד מאוד.

תיעדנו את המפגש שלנו בהצהרת עקרונות ובמסמך המפרט את ממצאינו. מה שחשוב להדגיש בהצהרת העקרונות הוא הקשר שהאמריקנים ואנו רואים כחשוב מאוד בין שני העמים; אחד הביטויים לכך הוא הצורך לתת לו ביטוי ממשי בקשר שבין הנציגים הנבחרים של שני העמים, כלומר, הקונגרס מצד אחד והכנסת מן הצד השני, ובכך נמשיך כמובן את המפעל שהחל בו יושב-ראש הכנסת דן תיכון.

אחד הדברים 'וצאי הדופן שאפיינו את המפגש שלנו שם הוא השימוע שהתקיים זו פעם ראשונה בהיסטוריה האמריקנית, ולשימוע הזה יש שותפים בצד המקשיבים: חברי הסנאט, חברי בית-הנבחרים וגם חברי הכנסת.

חברי המשלחת האמריקנית הדגישו את מחויבות ארצות-הברית ואת האינטרס שיש לה בהמשך התמיכה בפרויקט ה"חץ" הישראלי, ואנו כמובן הודינו לאמריקנים על מלוא הסיוע שנתנו גם לפרויקט זה וגם לפרויקטים נוספים שקשורים בהגנה מפני טילים ומפני רקטות. כאמור, הדיון עם האמריקנים יימשך בינואר הקרוב.

כמה הערות נוספות לעניין הממצאים המשותפים שהוועדה המשותפת לקונגרס ולכנסת הגיעו אליהן: נדמה לי שהדבר החשוב להדגיש הוא, שהולכת ומתפתחת מציאות בין-לאומית שונה בגלל התפשטותם וקיומם של טילים בליסטיים הנושאים נשק להשמדה המונית. הסכנה הקיימת מכך היא שיבוש נורמות וסדר בין-לאומיים, הנעשים על-ידי מדינות עריצות במזרח התיכון ומעבר למזרח התיכון. האיום הזה הוא איום קיים בעין, איום חמור, מתגבר ומתפשט, וחשוב עד למאוד שארצות-הברית, כמנהיגת העולם החופשי, וישראל ומדינות נוספות שנצטרך לגייסן למפעל זה יעשו כל הדרוש, יתגייסו, ישקיעו אמצעים וינקטו צעדים נמרצים בעדיפות גבוהה – איש איש במדינתו – כדי לפתח אמצעים נגד טילים בליסטיים. אני מדגיש, שבאזור שלנו זה נגד מדינות כעירק, אירן, סוריה, לוב, אפשר גם נגד סודן. בכל מקרה, הצורך לפתח את האמצעים האלה חיוני על מנת לשמור על העולם כפי שהננו מכירים אותו, חופשי ודמוקרטי.

אחת הסכנות הקיימות שהוועדה הדגישה אותן היא העובדה, שהפער בין פיתוח יכולות של טילים בליסטיים בידי מדינות כאירן וכעירק ובין פיתוח אמצעי ההגנה כ"חץ" הולך וגדל, ואף שה"חץ" הוא תשובה חשובה מאוד לצמצום הפער הזה, אם לא יינקטו צעדים מהירים בתחום הזה, הסכנה למדינות העולם הדמוקרטי מפני מדינות עריצות כעירק וכאירן תימשך.

אני סבור, שהמשך התמיכה האמריקנית והמשך התמיכה הישראלית בפרויקטים כמו ה"חץ" ובפרויקטים כמו מה שידוע בישראל בשם "מואב" – אותן אפשרויות ליירט טילים בשלב השיגור שלהם; ויש גם חשיבות בפיתוח אמצעים ליירט טילים בשלב המעוף הגבוה – חיוניים מאוד על מנת לפתח אמצעי התרעה או הרתעה וענישה נגד מדינות המפתחות היום טילים ונשק להשמדה המונית.

– בין מדינות שונות INTEROPERABILITY דובר בשיחות שלנו על קשירות – או, במונח האמריקני לצורך הגנה מפני טילים. במלים אחרות, קשירות של מערכות האינפורמציה, מערכות הגילוי והזיהוי, כמו גם מערכות הירי, על מנת שלמשל, אם לווין אמריקני יגלה טיל, הוא יוכל להעביר את האינפורמציה למערכות ישראליות שיוכלו, עם מערכות הנשק שלנו כאן, להביא ליירוטו של הטיל, או אפילו לכלל החלטה מי יירט טיל אשר כזה – אנחנו, האמריקנים, או אולי מדינות נוספות. אנחנו

מקווים, שמדינות כמו טורקיה, ירדן, אולי מצרים ומדינות נוספות שחשופות לסוג כזה של איום, גם כן ייקחו חלק בכך כאשר שיתוף הפעולה יתרחב.

לסיום, נדמה לי שמבחינתה של הכנסת חשוב להדגיש את ההישג הגדול הבא: ועדה של הכנסת בשם הכנסת מקדמת נושא שהוא בקונסנסוס – נושא של ביטחון לאומי, וחרף חילוקי הדעות של כולנו בנושאים שונים, אנחנו מוצאים אנשים ממפלגות הפוכות זו לזו בתפיסות עולמן, כולם עומדים שכם אל שכם ומקדמים בחוץ-לארץ נושא שהוא אינטרס יסודי של ישראל.

אני חושב, שאפשר היה להראות כאן שהכנסת היא גוף שיכול לתרום לבחינת סוגיות הקשורות בביטחון הלאומי שלנו ולקדם פתרונות הקשורים בנושא הזה. נדמה לי שבהיותנו בארצות-הברית סייעה הוועדה הזו שלנו לא מעט בחידוד המודעות הציבורית, בעיקר בקרב המחוקקים ובקרב גופים אזרחיים – ועדות ושדולות שפועלות בגבעה בווישינגטון – היא סייעה לחדד את מודעותם הציבורית לנושא סכנת הטילים הבליסטיים, ובעקבות זאת גם להגביר את פעילותם.

לפי הידוע לי, כבר כרגע מתרחשת פעילות של חקיקה נוספת לקראת סיום שנת התקציב הנוכחית בארצות-הברית, כדי לתגבר ולהוסיף תקציבים בתחום זה. נדמה לי, אדוני היושב-ראש, שפעילות זו מסייעת לא במעט להעמקת שיתוף הפעולה בין ישראל ובין ארצות-הברית. תודה רבה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ד' תיכון:

תודה.

במוסקבה IPUD יווח משלחת הכנסת לוועידת ה-

היו"ר ד' תיכון:

במוסקבה, מפי חבר הכנסת מאיר שטרית. IPUD יווח-ושבון משלחת הכנסת לכנס ה-

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

השנה נחת בתקופה מאוד סוערת במוסקבה. IPUD אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, הכנס של המשלחת הגיעה לשם בראשותו של יושב-ראש הכנסת דן תיכון ועם חברי הכנסת רענן כהן, סופה לנדבר, זאב בוים ויורי שטרן.

אני מוכרח לומר, שהכנס התקיים במוסקבה בתקופה מאוד סוערת, וזו בדיוק התקופה שבה נשיא רוסיה עמד במאבק חריף מאוד מול הפרלמנט ברוסיה לגבי מינויו של ראש הממשלה, והיה חשש גדול מאוד שהעניינים יתפתחו לכלל מהומות. מי שהסתובב בימים ההם ראה את השינוי בהיערכות של קבוצות גדולות; מאות חיילים הסתובבו ברחובות בניגוד למקובל – לפחות לפי דברי המוסקבאים – בימים כתיקונם, המתח היה גדול מאוד, המשבר הכלכלי היה בשיאו, וההידרדרות של הרובל שם הגיעה לממדים פנטסטיים, כך שבתוך יום ירד הרובל בערכו פי-שניים ועלה בחזרה למחרת היום, בחצי יום, ב-100%.

PU, קיומו של הקונגרס – אף שנועד להיות קונגרס חגיגי, הישיבה ה-100 של ה- וחשבו לקיים אותה במוסקבה כמקום חגיגי ומיוחד – נעשה בתנאים הללו, וחרף המתח שהיה באוויר וחרף העובדה שחששו כל הזמן שאולי יתפתחו מהומות שלא ניתנות לשליטה, הקונגרס התקיים ודיוניו התקיימו ברצינות רבה. חברי הפרלמנטים מכל העולם שהגיעו למוסקבה קיימו דיונים.

לפני המשלחת הישראלית עמדו שתי בעיות מרכזיות. הבעיה הראשונה העומדת על הפרק זה שנים לקבל מעמד של חברים מן המניין ב-דבר שנוגד לחלוטין את התקנות PNC היא הבקשה של ה-PU- , כי לפי התקנות שלו רשאים להיות בו חברים רק נציגים של מדינות שיש להן פרלמנט ושל ה- נבחר ושל מדינות קיימות. בכל זאת המועצה הלאומית הפלסטינית מנסה זה שנים, בתמיכה פאן- ערבית גדולה מאוד ועם חלק מהארצות הבלתי-מזדהות, להביא החלטה שהם יהיו חברים מן המניין . זו החלטה שנאבקו בה במשך שנים והצלחנו למנוע אותה, וגם בפרלמנט הזה, אף שהנושא PU- נדחה בכמה פרלמנטים, ולבסוף הוא הגיע להצבעה. כידוע, אנחנו שותפים בקבוצת ה"12 פלוס", הכוללת את כל המדינות האירופיות ומדינות המערב, ובהצבעה נתקבלה מלכתחילה החלטה שאי-אפשר לעבור על הכללים של הפרלמנט ואי-אפשר לספח אליו כחברים מן המניין את נציגי המועצה הלאומית הפלסטינית.

אני מוכרח לומר, שאמרתי לנציגים של אש"ף שהיו בפרלמנט, שאני קצת מתפלא על הרשות PU והפלסטינית, כיצד היא מסכימה שהמועצה הלאומית הפלסטינית היא זו שמגישה בקשה ל- להיות חברים מן המניין? הרי זה איפכא מסתברא, כאילו זה נגד האינטרס של הרשות הפלסטינית, למרטינז, PU גם שבפרלמנט הזה הביאו מכתב מיאסר ערפאת, שבו הוא פונה לראש ה- אכן יסופחו ל-כחברים מן המניין. זה ממש נגד האינטרס של PNC ומבקש ממנו שיגרום לכך שנציגי ה- הרשות הפלסטינית, בעיקר שזה נוגד לחלוטין את הסכמי אוסלו, שבהם הרשות הפלסטינית התחייבה שלא לעשות שום פעולה שמפירה את הכללים הקיימים היום או שפועלת נגד העמדות המקובלות על הרשות הפלסטינית.

לשמחתנו, היתה תמיכה מובהקת של הפרלמנט בעמדה הישראלית, שאי-אפשר לספח את נציגי ה- , דהיינו המועצה הלאומית הפלסטינית, ולכן בקשתם נדחתה. PNC.

בתוך הפרלמנט ממצב של משקיפים PNC עם זאת, אני רוצה לומר שבכל זאת הועלה הדרג של ה- למצב של משקיפים עם מעמד, שיוכלו להגיש הסתייגויות בזמן הדיונים, דבר שמשפר במידה מסוימת את מעמדם. הם יצאו ואולי רבע תאוותם בידם, דבר שמבחינתנו נחשב להישג. אני חושב, שהרשות , כי בסופו של דבר צירופם היה PNC הפלסטינית לא צריכה להצטער על כך שלא צירפו את נציגי ה- גורם להם, לדעתי, נזק חמור מאוד.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

תיקנתם את כל הנזק – – –

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

זו סוגיה אחת שעמדה על הפרק, ואני חושב שעמדת ישראל זכתה לאהדה גדולה מאוד.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

המועצה המחוקקת הפלסטינית לא היתה צד בנושא?

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

לא, זה היה מוזר. אמרתי לנציגי המועצה המחוקקת: איך אתם נותנים שמישהו אחר, שלא קיים ולא נבחר על-ידי אף אחד, מגיש בקשה? אם מישהו בכלל צריך להגיש בקשה זה אתם, וכשיגיע המועד ואפשר יהיה – אדרבה; אבל מה פתאום עושה זאת המועצה הלאומית הפלסטינית? הרי זה גוף שערפאת אומר שהוא לא קיים ומנסים כאילו להכריח אותו לכנס אותו לבטל את האמנה. אם הוא לא קיים ומנסים להכריח אותו לכנס אותו, והוא מתנגד לשלום, למה לתת לו תמיכה להגיש בקשה?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אם הוא לא קיים, אז איך המועצה הלאומית הפלסטינית תתקן את האמנה?

היו"ר ד' תיכון:

תשאל את ערפאת.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת דראושה, לא אני אומר, ערפאת אומר.

היו"ר ד' תיכון:

PNC.הוא חתום על מכתב הבקשה בשם ה-

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת דראושה, ערפאת אומר שישראל מנסה להכריח אותו לכנס גוף שכמעט לא קיים. אם זה PPU? שהוא תומך בצירוף ה-PPU ונכון, איך הוא נותן מכתב ל-

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אז למה ראש הממשלה מבקש שתתכנס המל"פ להכריז על ביטול האמנה?

היו"ר ד' תיכון:

מסתבר שהגוף קיים על-פי ערפאת.

נסים דהן (ש"ס):

אז הוא קיבל את ההחלטה להשמיד את ישראל. תחליטו.

קריאה:

או שהוא לא קיים או שהוא כן קיים.

היו"ר ד' תיכון:

שיחליטו, קיים או לא קיים.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

תחליטו. אם הגוף קיים, הוא צריך להתכנס ולבטל את האמנה; אם הוא לא קיים, תבטלו אותו.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אתה יודע שהוא קיים, אבל הוא לא יכול לכנס אותו עכשיו בשביל דבר כזה, כי אז הוא צריך לקבל החלטה לבטל את כל – – – לכן לא כדאי לכנס אותו.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

PU? למה הוא רוצה להכניס אותו ל-

היו"ר ד' תיכון:

PU? למה הוא רוצה להכניס אותו לשם, ל-

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אני חושב שזה נגד – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

המועצה הלאומית הפלסטינית מייצגת את כל הפלסטינים.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אבל חברה לא נבחרו מעולם.

היו"ר ד' תיכון:

זו בדיוק הבעיה, צריך לייצג לשיטתך את ערביי יהודה ושומרון, הגדה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

שם כן.

היו"ר ד' תיכון:

זו בדיוק הבעיה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

המועצה הלאומית הפלסטינית מייצגת את אלה שבחרו בה.

היו"ר ד' תיכון:

זה כמו שישראל תבקש לצרף כחברה את הסוכנות היהודית – –

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

IPU – – ל.

היו"ר ד' תיכון:

בדיוק.

דוד צוקר (מרצ):

זה לא דומה, אלה שני דברים שונים. זה כמו לבקש לרשום עובר כאזרח, כי יודעים שהוא יהיה אזרח בעוד כמה חודשים והוא עדיין לא.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת דראושה, אתה מפספס את הנקודה.

דוד צוקר (מרצ):

מאיר, שנינו יודעים שאין עם פלסטיני – – –

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אתה מפספס את הנקודה. תראה, חבר הכנסת דראושה, אני רוצה להיות הגון עם העובדות. ערפאת . הגוף PNC עומד בראש הרשות הפלסטינית ומייצג את כלל הפלסטינים, הרי הוא גם יושב-ראש ה- של הרשות הפלסטינית נבחר, המועצה המחוקקת נבחרה בבחירות דמוקרטיות, קיימות. אם היה היגיון כלשהו לבקשה, הרי היא שאתה אומר שהמועצה היתה צריכה להגיש את הבקשה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אתה יודע שההכרה הזאת תבוא עוד מעט.

היו"ר ד' תיכון:

זו הבעיה, אתה בשלך. כשיבוא – יבוא.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

כשיבוא – יבוא, אבל למה לתת למישהו אחר לתפוס את המקום?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

יושב-ראש הפרלמנט המצרי סיפר לנו את כל הסיפור הזה והזכיר אותך שם – – –

היו"ר ד' תיכון:

אין לו מושג על מה הוא מדבר.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

יש לו מושג, והוא דווקא הזכיר לטובה את חבר הכנסת מאיר שטרית.

היו"ר ד' תיכון:

תאמין לי שהוא לא יודע.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

מה לא יודע, הוא סיפר לי.

היו"ר ד' תיכון:

הרי אני יושב אתו שעות רבות, תאמין לי.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

הוא גם מוכן לארח אותך במצרים.

היו"ר ד' תיכון:

לא, אני רוצה לארח אותו.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

הוא רוצה, שהוא יבוא לפה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

הוא לא רוצה לבוא.

היו"ר ד' תיכון:

למה לא?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

הוא לא מוכן לבוא בגלל התנאים הפוליטיים.

היו"ר ד' תיכון:

מה זה קשור? מי מארח אותו – האופוזיציה? הקואליציה? הכנסת.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

הוא מוכן לארח אותך עם משלחת מהכנסת.

היו"ר ד' תיכון:

זה אני יודע שנים. למה שלא יבוא לכאן?

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת דראושה, אם מישהו מזמין אותך אליו הביתה ואתה בא, ואתה מזמין אותו בחזרה, יפה שהוא לא יבוא? אתה היית מסכים לזה?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אני בעד זה שיהיו חילופין כאלה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

יפה. אתם לא צריכים לתמוך בזה שהמצרים לא מוכנים לבוא לפה.

דוד צוקר (מרצ):

הוא סתם לא בא?

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

כן.

דוד צוקר (מרצ):

הוא לא בא מסיבות פוליטיות.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

מה הסיבות הפוליטיות? במה אתה תומך, דדי? יש שלום עם מצרים 20 שנה, על מה אתה מדבר?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

יש קיפאון מדיני.

בנימין אלון (מולדת):

תישארו בשלטון ועוד יבוא לכאן – – –

דוד צוקר (מרצ):

הסיבות נקראות נתניהו.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת צוקר, תסלח לי, תרשה לי לתקן אותך – –

היו"ר ד' תיכון:

אבל הוא בא כאורח, הוא בא – – –

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

— גם כשרבין היה ראש ממשלה הוא לא בא, הוא סירב לבוא.

דוד צוקר (מרצ):

יכול להיות שבשבוע הבא הוא יהיה מוכן.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

הוא סירב לבוא. גם כשרבין היה ראש ממשלה הוא סירב לבוא. חבר הכנסת צוקר, למה אתה לא מכיר בעובדות?

היו"ר ד' תיכון:

הוא לא בא כאורח של ראש הממשלה אלא כאורח שלי, והוא מסרב לבוא.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

התנאים לא בשלים.

היו"ר ד' תיכון:

לאחר 20 שנה התנאים לא בשלים, כן? רבותי, נמשיך.

דוד צוקר (מרצ):

יכול להיות שבשבוע הבא צריך לשלוח הזמנה נוספת.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

, ולשמחתנו הגיע לפתרון טוב. IPU זה היה נושא אחד שכאמור עמד על סדר-היום של ה-

הדבר השני מבחינת המשלחת הישראלית – בניגוד לעבר מותר לכל מדינה ב-להגיש הצעה ל- , לנושא נוסף שיידון בפרלמנט. הפעם, לפני שהגענו לשם – הזמנתי את יושב-Supplementary Item ראש הכנסת – הכנו נושא שישראל מציעה אותו. זו פעם ראשונה שישראל מציעה יקים מרכז שיעזור למדינות מתפתחות להשתמש IPU. ההצעה שהגשנו היא שה-IPU Item בטכנולוגיה ובהיי-טק הקיימים היום במדינות המפותחות ובכך לעזור לפתח יוזמות במדינות המתפתחות כדי ליצור שם מקומות עבודה, כדי שגם הן תוכלנה ליהנות מפירות ההיי-טק. לא עולה היום על הדעת שרק המדינות המפותחות מצליחות להשתמש בטכנולוגיה הזאת, לפתח מקומות עבודה רבים, להעלות את רמת הכלכלה של אנשיהן, לפתח טכנולוגית את החברות שלהן, ואילו המדינות הבלתי-מפותחות נשארות מפגרות מאחור, ובמקרה הטוב ביותר מעבירים אליהן את הטקסטיל ואת השירותים. במדינת ישראל הנושא הזה מפותח ויש בו ידע רב, והיא משמשת דוגמה בעולם מבחינת ההתפתחות הטכנולוגית – בהיי-טק ובעיקר במחשבים ישראל היא מעצמה – הצענו שה-יקים מרכז ליוזמות במדינות מפותחות, שבו ייצרו עידוד למדינות הבלתי-מפותחות.

אני מוכרח להגיד, שההתייחסות של רוב המדינות שהיו שם להצעה, לפי תגובות ששמעתי ממדינות רבות, היתה מאוד מאוד חיובית, אף-על-פי שמתוך רצון להתגבש סביב הצעה אחת מוסכמת – מותר – הצטרפנו להצעה אחת שעלתה שם, הסרנו את הצעתנו לקונגרס IPU ולהביא רק אייטם אחד ב- הזה, ונעלה אותה, אני מקווה, להצבעה בפרלמנט הבא. הצטרפנו להצעה שהיתה מוסכמת על כמה חברי קונגרס, שנהייתה במקום ההצעה הזאת.

אין לי ספק, שבפרלמנט הבא נצליח להביא לגיבוש רחב של קבוצות גדולות, לרבות מהמדינות הבלתי-מפותחות, כדי שיתמכו גם בהצעתנו.

דוד צוקר (מרצ):

מצוין.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

, כאורח יושב-ראש הכנסת. IPU דבר נוסף, אירחנו בארץ בסוכות את יושב-ראש הפרלמנט, ה- , ולא רק כמדינה שיש לה נציגים שם, אלא גם IPU והבהרנו לו שאנחנו רוצים להיות שותפים מלאים ב- , על IPU. אני נמנה עם אלה שקראו תיגר מהיום הראשון, מן היום שנכנסתי ל-IPU ובמוסדות של ה- כך ש-30 שנה אנחנו ב-ושום נציג שלנו לא נבחר לשום פורום שם. כיוון שישראל לא שייכת, פיזית, לא לקבוצת ה"12 פלוס", שם אנחנו משקיפים, לא לקבוצה ערבית, כי הם לא מקבלים אותנו, ולא לקבוצת הבלתי-מזדהות, אנחנו נשארים מחוץ למעגל. קראתי תיגר על העניין הזה והגשתי מועמדות . בפעם הראשונה הסרתי את המועמדות, ונגיש אותה מחדש כאשר IPU ולהיות חבר בהנהלה של ה- . אני מקווה שהפעם זה יהיה בתמיכה של ה"12 פלוס", כדי שנוכל להיות IPU ויתפנה מקום ב- ונוכל להשפיע על קבלת ההחלטות עוד בשלב הכנתן. IPU ומעורבים יותר בדברים היומיומיים של ה-

פעילה מאוד, מוכרת מאוד שם, ויש לה השפעה, גם IPU ואני חושב שבסך הכול המשלחת שלנו ב- אם לא פורמלית, אבל השפעה קונקרטית. עובדה שמנענו במשך כמה וכמה פרלמנטים את קבלת

. אני מניח PNC ההחלטות נגדנו, והצלחנו בסופו של דבר גם להעביר החלטה שרצינו בעניין צירוף ה-
יביא גם בעתיד להמשך תוצאות לטובתנו. IPU שהמשך ההשתתפות של המשלחת ב-

אני רוצה לסיים ולומר, שהיה לנו העונג להיות מלווים במוסקבה גם על-ידי חבר הכנסת יורי שטרן,
מוסקבאי ותיק, שמכיר את מוסקבה לפני ולפנים. באחד הלילות היתה לחברי המשלחת הזדמנות
לסייר עם חבר הכנסת יורי שטרן ולקבל הסבר מקצועי ועמוק לפרטי פרטים, מי בבית הזה, מה היה
שם, מה הפסל הזה ומה נעשה. זה היה מרתק, ושום מדריך אחר לא היה יכול לתת לנו תחושה יותר
טובה על מוסקבה. היתה אתנו גם חברת הכנסת סופה לנדבר, דבר שמאוד עזר לנו, כי מסביבנו היו
אנשים דוברי רוסית, וכך יכולנו לדעת מה קורה ולהבין מה מתרחש בהרבה מאוד עניינים. זאת היתה
הזדמנות יוצאת מן הכלל למי שהיה פעם ראשונה במוסקבה. היתה לי הזדמנות יוצאת מן הכלל
להכיר את המקום, להכיר את האוכלוסייה, להסתובב ברחובות עם אנשים.

התרשמנו מאוד, ולמרות המתח הגדול שהיה התקיימו האירועים כמתוכנן, בסדר קפדני מאוד. כל
האירועים התקיימו בתוך הקרמלין, ומבחינתנו להיכנס לתוך הקרמלין – היתה לזה משמעות מיוחדת.
ראינו את היכולת לקיים את המשטר בצורה – – –

היו"ר ד' תיכון:

ממהר לאיזה מקום?

רפאל פנחסי (ש"ס):

— — —

דוד צוקר (מרצ):

— — — גם בפרלמנט הירדני.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

— — — כיצד קיימו את המשטר בימים קשים – – –

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אופיר פינס, אני מבין שאתה נהיה רוויזור, המפקח הכללי עלי.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אני לא המפקח הכללי עליך.

היו"ר ד' תיכון:

אז שב במקום ואל תפריע.

אופיר פינס-פז (העבודה):

זה כבר מוגזם, שמענו.

היו"ר ד' תיכון:

בסדר, שב במקום ואל תפריע.

דוד צוקר (מרצ):

היו"ר ד' תיכון:

לא, אני יודע מה שאני אומר.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אין שעון פה?

קריאות:

היו"ר ד' תיכון:

אני יודע מה שאני אומר. לא מצביעים כאן.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

למרות המתח הגדול בפרלמנט הרוסי, שנפתר בסופו של דבר, הגיעו ראשי הפרלמנט לדיונים ב- , קיימו את החובה של האירוח ואירחו את חברי המשלחת בכל מקום. אני מוכרח להגיד, שהם IPU עשו כל שביכולתם כדי להבטיח את הצלחת הפרלמנט, חרף התנאים הפוליטיים הקיימים. בעיני זו דווקא תעודת כבוד לדמוקרטיה הצעירה המתפתחת בברית-המועצות. תודה, אדוני.

היו"ר ד' תיכון:

תודה.

דברי יושב-ראש הכנסת

היו"ר ד' תיכון:

לפני שנעבור לסדר-היום, אני רוצה לומר כמה מלים בשאלת השכר ולהעמיד דברים על דיוקם, כי נדמה לי שלא כל חברי הכנסת מבינים את מהות הוויכוח והבעיה.

הוויכוח איננו אם שכר השרים, סגני השרים או חברי הכנסת גבוה או נמוך, מספיק או לא מספיק; הוצאות רכב כן, הוצאות רכב לא. הוויכוח בין חברי הכנסת לשר האוצר נסב סביב השאלה אם הכנסת תטפל בשכר השרים, סגני השרים וחברי הכנסת, או שהיא לא תתערב. התשובה שלי על בקשת שר האוצר, אם הכנסת צריכה להתערב בשכר השרים וחברי הכנסת – היא לא. זה איננו מעניינה של הכנסת זה שנים רבות.

לפני כ-20 שנה ישבה ועדת-נבנצל וקבעה את תהליכי העדכון של השכר והטייס האוטומטי. הם עובדים, ואין זה ראוי שהכנסת תיכנס לנושא הזה, בין כשמבקשים להוריד ובין כשמבקשים להוסיף על השכר. אני לא יודע למה שר האוצר אוהב מאוד שעניין שכרם של השרים, סגני השרים וחברי הכנסת יהיה תחת פיקוחו של שר האוצר. אם העניין הזה צריך להיות תחת פיקוחו של שר האוצר, אני אומר לו: לא ולא ולא.

הממשלה והכנסת לא יטפלו בשכרם של השרים, סגני השרים וחברי הכנסת. הממשלה רוצה להקפיא את שכר חבריה. מצדי יכולה הממשלה לבוא אל הכנסת ולומר לה, או לבוא לעצמה ולומר – – –

דוד צוקר (מרצ):

או שלא תבוא אל הכנסת.

היו"ר ד' תיכון:

שלא תבוא לכנסת. היא יכולה לבוא אל חבריה ולומר להם: אתם רוצים לוותר על כל השכר שלכם – תוותרו על כל השכר שלכם; אתם רוצים לוותר על הטייס האוטומטי – תוותרו על הטייס האוטומטי. זה עניינכם, ואין לערב את הכנסת בעניין הזה. רצונה של הממשלה, כבודה.

איך נקבע שכר השרים, סגני השרים וחברי הכנסת? נדמה לי שחלק גדול לא מבין, אבל יותר גרוע – גם שר האוצר לא כל כך מבין. כפי שאמרתי, קיים מנגנון אוטומטי לעדכון, שמתבסס על חיבור כל השכר של השכירים במשק המדינה חלקי מספר השכירים. זהו השכר הממוצע, שמהווה בסיס לשכרם של השרים, סגני השרים וחברי הכנסת.

כשהממשלה, למשל, נותנת במרוצת השנה תוספת לציבור השכירים, ברור שהשכר הממוצע עולה, ולכן כחלוף חודשים מספר, בעת תשלום תוספת היוקר, יעודכן אוטומטית, רטרואקטיבית, שכרם של השרים, סגני השרים וחברי הכנסת.

הטענה ששכרם של השרים, סגני השרים וחברי הכנסת מוביל את מצעד השכר במשק, פשוט איננה נכונה, כי העדכון הוא תמיד רטרואקטיבית.

במרוצת השנה האחרונה קיבל ציבור השכירים בשירות המדינה תוספות שונות, למשל: זחילת שכר, העלאות בדרגה כתוצאה מוותק, פתיחת מסלולים, הוצאות בריאות במידה מסוימת, ספרות מקצועית, ביגוד והבראה. כל אותם מרכיבים אינם נכללים בשכר השרים, סגני השרים וחברי הכנסת, ובצדק.

במרוצת השנה האחרונה לא עודכן שכר השרים, סגני השרים וחברי הכנסת. לאחרונה קיבלו עובדי המדינה מענק מיוחד בשיעור של 30% על חשבון הפרשים בגין העבר. השרים, סגני השרים וחברי הכנסת לא יקבלו את העדכון הזה.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

העדכון הזה הוא עד 31 בדצמבר. תהיה להם עוד תוספת.

היו"ר ד' תיכון:

נכון, מייד אגיע לכך.

רפאל פנחסי (ש"ס):

היה גם בשנה שעברה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

למה אנחנו צריכים אפולוגטיקה? המשרד שלו מקבל כל יום בערב – – – מה הוא מבלבל במוח?

היו"ר ד' תיכון:

אני רוצה להסביר לחברי הכנסת. חבר הכנסת ריבלין, ברשותך, עוד רגע. רבותי, בעיה נוספת שנתקלים בה – נשמעת טענה שיש הרבה צמודים ומקבילים לשכרם של השרים, סגני השרים וחברי הכנסת. מספר הצמודים לשכר סגני השרים כמעט אפס. בעבר הטענה הזאת היתה נכונה. שכר כל המנכ"לים וחלק גדול מן הבכירים היה צמוד לשכר סגני השרים. נכון לרגע זה, זה איננו עוד המצב. הצמדה זו בוטלה עם כניסתה של הממשלה הזו, כשהיא החליטה להעסיק את כל המנכ"לים החדשים על-פי חוזה מיוחד, כשכללי ההצמדה של חברי הכנסת חלים על החוזה הזה ונכללים בתוך החוזה הזה. זאת אומרת, אם תיאורטית הכנסת היתה מקבלת החלטה להקפיא את העדכון, העדכון הזה היה משולם כמעט לכל המנכ"לים, כמעט לכל הבכירים ללא יוצא מן הכלל, כי זה חלק מן החוזה האישי שלהם.

יצחק כהן (ש"ס):

אדוני יודע כמה מנכ"ל מקבל?

היו"ר ד' תיכון:

לכן, לבוא ולומר שהשכר של השרים, סגני השרים וחברי הכנסת מוביל שרשרת ארוכה של אלפי צמודים, זה פשוט לא נכון היום.

יצחק כהן (ש"ס):

אדוני יודע כמה מנכ"לים – – – כל מנהל אגף מקבל תנאים של מנכ"ל.

בנימין אלון (מולדת):

אדוני, מוכרים את המולדת לארצות-הברית, אולי נדחה – – –

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע, אנחנו נגיע גם למולדת, האמן לי. אני אומר לך דברים, משום ההתקפות שנשמעות במרוצת 48 השעות האחרונות.

יצחק כהן (ש"ס):

אדוני, שאלתי כמה מנהלי אגפים יש באוצר? יש שמונה מנכ"לים במשרד האוצר.

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע. אני אמרתי שאלה ימשיכו לקבל בלאו הכי.

לשרים יש פנסיה שמגיע עד 100%, בניגוד לחברי הכנסת, שהפנסיה שלהם מגעת עד 70%. אבל זה כבר לא משנה, כי גם השרים וגם חברי הכנסת לעולם לא יגיעו לתקרה בשל הוויתור הגדול על הפנסיה.

אומרים לנו שהמיתון משפיע על השכר הממוצע. זה נכון כשמספר המובטלים גדל. אכן קיימת נטייה לעלייה של השכר הממוצע, אבל המצב הוא הפוך בדיוק כשיש שגשוג במשק – אז זה משפיע בכיוון ההפוך, זאת אומרת, על הורדת השכר הממוצע.

רפאל פנחסי (ש"ס):

לפני שנתיים הורידו לנו שכר.

היו"ר ד' תיכון:

אני רוצה עוד לחזור ולומר, הסכמי השכר ל-1998 ול-1999 עדיין פתוחים, ואני מצטט את חבר הכנסת עמיר פרץ: ראש הממשלה פנה אלי לפני חודש וחצי וגם אל חבר הכנסת פנחסי וגם אל חבר הכנסת רביץ וביקש לקיים דיון במליאה בנושא שינוי שיטת העדכון. מובן שבאותם ימים השתלח שר האוצר בחברי הכנסת וטען שחברי הכנסת לוקחים לעצמם תוספות שכר. אני הסברתי לראש

הממשלה, ששר האוצר חייב להפסיק להשתלח בחברי הכנסת. חברי הכנסת לא מעלים לעצמם את השכר וגם לא יורידו לעצמם את השכר.

רפאל פנחסי (ש"ס):

היתה התנצלות על כך שהוא מסית את כל העם – – –

היו"ר ד' תיכון:

מייד. ואכן נפגש ראש הממשלה עם שר האוצר, ושר האוצר חדל לחלוטין בעניין הזה ולא המשיך להשמיץ את חברי הכנסת.

אלא שלפתע הגיע שלשום שר האוצר, כל ההסכמים נשכחו והוא פתח במסע שלדעתי חרג מגבולות המותר. ובכנסת הוא אמר, ואני מצטט: רבותי חברי הכנסת, אני חושב שבמצב הקיים היום לא ייתכן שהבית הזה יחלק לעצמו טובת הנאה. כשביקשתי מן השר לחזור בו, הוא טען שבעצם הוא לא אמר את הדברים האלה, אבל אני מצטט כאמור מן הפרוטוקול. הצעתי לשר, כשראיתי שאין לו סיכוי, שיסכים להקפיא את השכר לפחות לשלושה חודשים, עד שהתמונה עם האיגודים המקצועיים תתבהר, כי יש להניח שהם ודאי יבואו בתביעות נוספות; אבל הוא לא שעה לבקשתי. ומאז הוא ממשיך להסית ולנגח את הכנסת ואת חבריה כשהוא מציג נתונים שהם לא אמת, בלשון המעטה.

יכול להיות ששר האוצר לא נזקק לכנסת, ויכול להיות שכמו בעבר כן בהווה הוא נזקק לכמה שיעורים באשר למגבלותיו של שר האוצר. שיטתו תעמוד למבחן ביום שני, בעת הצגת חוק התקציב וחוק ההסדרים.

רפאל פנחסי (ש"ס):

ביום שלישי.

היו"ר ד' תיכון:

סליחה, ביום שלישי.

שר האוצר חייב להתנצל בפני חברי הכנסת ולהבין את מגבלות הכוח ולכבד את החלטות הכנסת.

ההסתה – ובימים האחרונים דבריו גבלו בהסתה – לדעתי, הם פוגעים בדימוי של הכנסת והממשלה גם יחד. הוא לא יטיף לנו מוסר. תודה רבה.

דברי ברכה של יושב-ראש הכנסת למשלחת מקוסטה-ריקה

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, מצוי כאן ביציע המכובדים שר החוץ של קוסטה-ריקה. יש שם קבוצת כדורגל נהדרת בשם "ספריסה", חבר הכנסת דדי צוקר. יום אחד קבוצתך, "מכבי חיפה", חשבה שהיא אלופת העולם, בשנות ה-60, והזמינו את "ספריסה", ותוך שתי דקות היה 4:0. המשחק נגמר בתוצאה 7:2.

שבח וייס (העבודה):

לטובת מי?

חיים אורון (מרצ):

אתה רוצה שנדבר עכשיו על "בית"ר ירושלים"?

היו"ר ד' תיכון:

"מכבי חיפה" זה בסדר.

קוסטה-ריקה היא מדינה נהדרת, יפהפייה, עם ממשלה אוהדת. יש לה נציגות במועצת הביטחון. היא PUותומכת בישראל בכל פורום. חבר הכנסת שטרית ציין את ההצבעות שהתקיימו לאחרונה ב-

לקוסטה-ריקה יש שיטת ממשל מיוחדת במינה. אין לה צבא, יש לה רק משטרה, והיא המדינה היחידה במרכז-אמריקה שלא סבלה ממרידות ומהתקפות של גופים חיצוניים או מדינות שכנות.

כפי שאמרתי, לקוסטה-ריקה יש נציגות בירושלים, שגרירות בירושלים, והיא שולחת מדי שנה בשנה עשרות רבות של משתלמים בחקלאות, בחינוך, ברפואה, בבריאות הציבור ועוד. המשתלמים האלה מהווים שגרירים שלנו של רצון טוב בקוסטה-ריקה ומחזקים את הגשר האנושי בין שני העמים.

בעבר ביקרה בקוסטה-ריקה משלחת של הכנסת ומשלחות רבות של הפרלמנט של קוסטה-ריקה ביקרו בארץ. המשלחת הזו, בראשותו של שר החוץ, והשגריר שנמצא כאן, מתקבלת על-ידינו

בחמימות, ואני מקווה שהקשרים הכלכליים בין ישראל לקוסטה-ריקה וקשרי התיירות יתפתחו בקצב משביע רצון.

הרשו לי, חברי הכנסת, להביע את הערכתי לקוסטה-ריקה, מדינה שיש לה מורשת דמוקרטית מבוססת, והיא מופת לשאר העמים ביבשת אמריקה הלטינית. מכאן תבינו מדוע אני אוהד מושבע של קוסטה-ריקה.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

ורבים כמותך, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ד' תיכון:

רבים כמוני. אני ממליץ מאוד לאלה שנוסעים לטייל בדרום-אמריקה להתחיל את הנתיב הזה בקוסטה-ריקה. תאמינו לי, תחמיצו הרבה יופי אם לא תעשו כן.

כאמור, ביקור פורה למשלחת.

שאלות בעל-פה

היו"ר ד' תיכון:

רבתי, אנחנו באיחור גדול, אבל שינינו את סדר-היום.

שאלתא בעל-פה מס' 275: עיכוב של חודשים במענה על פניות למשרד הפנים. חברת הכנסת סולודקין, בבקשה.

עיכוב של חודשים במענה על פניות למשרד הפנים

מרינה סולודקין (ישראל בעלייה):

אדוני היושב-ראש, כבוד שר הפנים, ברצוני לשאול את כבוד השר, מדוע פניות של חברת הכנסת למשרד הפנים בנושאים שונים, בהם דחופים ביותר, לא נענות במשך חודשים ארוכים?

אני צירפתי למסמך את הפניות שלי; ארבעה חודשים של עיכוב.

היו"ר ד' תיכון:

ישיב שר הפנים, בבקשה.

שר הפנים א' סויסה:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ברשותך, כממלא-מקומו של שר החוץ אני רוצה להצטרף לברכות לשר החוץ של קוסטה-ריקה. לצערי, לא התאפשר לי לקבל את פניו בגלל ההתרעה הקצרה שקיבלתי, אבל אני בהחלט מצטרף לברכות.

אני לא רוצה להתייחס למה שהיה בעבר אלא למה שעשינו למען העתיד. בחודשים האחרונים אנחנו מקבלים פניות רבות מאוד, מאות ואלפי פניות מגורמי ציבור, בעיקר מחברי כנסת, ישראלים ואנשי ציבור אחרים, בכל הקשור למינהל האוכלוסין. לא היינו ערוכים לעניין הזה.

סופה לנדבר (העבודה):

היו"ר ד' תיכון:

חברת הכנסת לנדבר.

סופה לנדבר (העבודה):

היו"ר ד' תיכון:

חברת הכנסת לנדבר, לא להפריע בשאילתא בעל-פה.

שר הפנים א' סויסה:

דרך אגב, רוב הפניות של חברת הכנסת הנכבדה הן מספטמבר 1998. כידוע, בספטמבר 1998 היו החגים – ראש השנה, יום הכיפורים, סוכות, וכל עובדי המדינה היו בחופשה. לא רציתי להתייחס לעניין הזה, כי אני רוצה להתייחס ברצינות לבעיה.

עשינו כמה דברים. ראשית, ביקשתי להכניס תפקיד של נציב פניות הציבור, או פקיד פניות הציבור בתוך מינהל האוכלוסין. אני מקווה מאוד שהאוצר והנציבות יאשרו לנו את התפקיד הזה, כי אנחנו לא מסוגלים להשיב, במערכת הקיימת ובמבנה הקיים של מינהל האוכלוסין, על כל הפניות.

דבר שני, עם כינוסו של כנס החורף של הכנסת עכשיו, הנחיתי את מנהל מינהל האוכלוסין, שיום בשבוע הוא יושב פה במשך שעות. אנחנו נודיע לסיעות באילו שעות הוא ימצא כאן. הוא יושב בלשכתו, וכל חבר כנסת שירצה לפנות לתאם את העניין הזה עם לשכתו, הוא יתקבל וכל בעיה תטופל, אני מקווה, במקום, ואם לא במקום, בשבוע לאחר מכן הוא יקבל תשובה.

ענת מאור (מרצ):

והוא ייתן פתרונות?

שר הפנים א' סויסה:

אני רוצה לומר לכם, חברי הכנסת, הרי רוב הדברים שבגינם אתם פונים הם נושאים בעייתיים, שקשה מאוד לתת תשובות עליהם, אבל מבחינתי זה לא משנה. תשובה צריכה להתקבל, ואני לא מקבל את העניין שחברי כנסת, אנשי ציבור וגם אנשים מן השורה לא יקבלו תשובה בזמן, גם אם היא שלילית.

אני מקווה ששתי התמורות האלה יקלו בכל מה שקורה במינהל האוכלוסין.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. שאלה נוספת לחברת הכנסת מרינה סולודקין, בבקשה.

מרינה סולודקין (ישראל בעלייה):

ברצוני לומר, שיש לי מכתבים שהפניתי אל כבוד השר מ-11 ביוני 1998, ויש עניינים מאוד דחופים, כמו מתן אזרחות לנשותיהם של חיילים-עולים.

אני יכולה לומר לך, כבוד השר, שפניות הציבור הן לא עניין שקשור לפניות של חברי הכנסת, מפני שפנייה לשר, מכתבים, שאילתות – אלה כלים פרלמנטריים שלנו; אין לנו כלים אחרים כדי לבקר את הרשות המבצעת.

אני מאוד מקווה שבעתיד יהיו תשובות; ומה שיותר חשוב, שיהיו פתרונות. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת אופיר פינס-פז, בבקשה.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אדוני השר, אומנם הפסקתי לכהן כיושב-ראש הוועדה לעובדים זרים, והחליף אותי חבר הכנסת יצחק כהן, אבל אני מוכרח לומר לך, שאנחנו העברנו ללשכתך וללשכות של פקידיך הבכירים עשרות מכתבים, חלקם באמת בעיות אישיות, וחלקם קשורים לנושאים של קביעת מדיניות.

ראשית, התשובות התקבלו בדרך כלל מאוד מאוחר, אם בכלל. שנית, כפי שאמרה חברת הכנסת מאור בהערה מן המקום, בדרך כלל הן היו תשובות פורמליות ולא ניסיון אמיתי להתמודד עם בעיות אמיתיות שכולן קשורות במשרד הפנים.

יש לכם סמכויות גדולות מאוד, ומן הראוי באמת להתייחס למה שחברת הכנסת סולודקין העירה כאן, כי אני חושב שהיא משקפת דעה של רבים מאתנו, שאנחנו מייצגים ציבור ואנחנו מצפים להתייחסות רצינית, מהירה, עניינית ומשתפת פעולה. אין כאן שום פנייה אישית של אף אחד מחברי הכנסת. יש כאן פניות מהקואליציה ומהאופוזיציה, ואנא תתייחסו בכבוד לפניות שלנו. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת בני אלון, בבקשה.

בנימין אלון (מולדת):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, בשל העומס הרב המוטל על משרדך, בתוך כמה זמן אתם ערוכים לבחירות, אם באמת נחתם ההסכם? בתוך כמה זמן אתם מסוגלים להוביל את המדינה לבחירות?

רפאל פנחסי (ש"ס):

החוק אומר 60 יום.

בנימין אלון (מולדת):

לא אמרתי באי-אמון. פיזור הכנסת זה לא 60 יום.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי. חבר הכנסת בני אלון, תמתין עד יום שני. תשאיר משהו ליום שני, יש הצעת אי-אמון.

בנימין אלון (מולדת):

אבל אנחנו רוצים לשמוע אם באמת – – –

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, שאלה נוספת, לפני משורת הדין, לחברת הכנסת סופה לנדבר. בבקשה.

סופה לנדבר (העבודה):

אדוני השר, רק לפני כמה שבועות היתה משלחת של הכנסת ברוסיה, בעת המשבר הכלכלי ובמשבר אחר שהיה בברית-המועצות לשעבר, ובעצם חזרנו עם בשורה, שגל עלייה יכול להגיע למדינת ישראל. האם ממשלת ישראל ערוכה לכך לאור העובדה שאחרי הרבה מאוד שנים יש בחבר המדינות נישואי תערובת. לא ארחיב עכשיו – מהו המספר באחוזים, אבל אנחנו יודעים שמדובר באחוזים מכובדים של נישואי תערובת.

רק היום קראתי מאמר על אם שהגיעה עם המשפחה. היא התגרשה פה והיא חייבת, לפי החלטות משרדך, לעזוב את המדינה ולהשאיר את שני הילדים פה.

האם אתה יכול לומר איך משרדך ערוך לקבל את העלייה הזאת, או שיש להגיד להם, תישארו שם, מדינת ישראל לא רוצה לקבל נישואי תערובת.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. ישיב שר הפנים.

שר הפנים א' סויסה:

לעניין הבחירות – מאחר שפנקס הבוחרים נכנס לתוקף כל שנה בט"ו באב, מבחינתנו אנחנו יכולים להשתמש בפנקס הבוחרים הקיים.

היו"ר ד' תיכון:

איפה יצביעו, אדוני השר? איפה ימוקמו הקלפיות?

שר הפנים א' סויסה:

הקלפיות מוכנות.

היו"ר ד' תיכון:

אבל המקומות לא מוכנים.

דוד צוקר (מרצ):

אם כבר יצביעו, מה אכפת לי איפה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

השאלה היא אם המפלגות מוכנות לבחירות.

היו"ר ד' תיכון:

זה עניין אחר. בבקשה, אדוני השר.

שר הפנים א' סויסה:

מאחר שאני לא אחראי למפלגות, לא אדבר בשם המפלגות. משרד הפנים לא יהווה מכשול מקצועי לקיום הבחירות.

לעניין הפנייה מחודש יוני – אני רוצה להבהיר, שחלק מהשאלות לא תלויות רק בנו. דווקא, כמדומני, היתה פנייה שקשורה למשרד הביטחון, ולא תמיד אני יכול לתת תשובה בשם שר הביטחון, לא תמיד אני יכול לתת תשובה בשם האוצר, לא תמיד אני יכול לתת תשובה בשם המשטרה ובשם גורמים אחרים. לכן, איסוף החומר מכל הגורמים האלה נעשה על-ידינו, והוא לוקח קצת זמן. צריך להבין את הדברים האלה. כפי שאמרתי, אני לא מקבל שחברי כנסת או אנשי ציבור או כל גורם חשוב לא יוכלו לקבל תשובה בזמן סביר.

דרך אגב, מנהל מינהל האוכלוסין יתחיל לשבת בכנסת בשבוע הבא, שעתיים בשבוע ביום שנקבע. אני מקווה שהוא ייתן פתרון. אם לא, נחשוב על דברים אחרים. מובן שכל פונה יוכל לקבל התייחסות מכובדת.

אני מקווה שבזה השבתי, פחות או יותר, על השאלות.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. אני מוכרח לומר לך, אדוני השר, שהרעיון הוא מצוין, שישב כאן נציג ויוכלו לבוא אליו פעם בשבוע.

שבח וייס (העבודה):

זה יכול להיות מודל למשרדים אחרים.

היו"ר ד' תיכון:

זה מודל חדש, מעניין.

שר הפנים א' סויסה:

זה רעיון שהעליתי.

אני רוצה לומר עוד משפט אחד. אמרתי לאחד מבכירי משרד המשפטים, בדיון מורכב שהיה לנו לפני החגים, שמדינת ישראל הולכת ונהפכת למדינת הגירה. מינהל האוכלוסין הקיים היום לא בנוי לטיפול בכל הנכנסים שאותם אנחנו בודקים. הוא לא בנוי להתמודד עם הטכנולוגיות, הוא לא בנוי להתמודד עם הזיופים, הוא לא בנוי להתמודד עם כל המטלות שמוטלות עליהם.

היה סיכום עם שר האוצר הקודם להפוך את מינהל האוכלוסין לרשות עצמאית דוגמת רשות הדואר. לצערי, שר האוצר הנוכחי ביטל את הסיכום הזה, והוא לא מוכן לקיים אותו. אני מקווה, שבמסגרת הדיונים שנקיים היום בכל מה שקשור למינהל האוכלוסין, נוכל להעלות שוב את הרעיון הזה ולהפוך את המינהל הזה לרשות רצינית.

תיכף תישאל פה שאלה בעניין מעבר הגבולות, ואולי אז אומר כמה דברים על מעבר הגבולות. אנחנו חייבים להתייחס לזה. אי-אפשר להשאיר את המצב כך, ואת זה אנחנו עושים בשנתיים האחרונות. זה מאוד קשה, אבל אנחנו מחפשים פתרונות חריגים.

סופה לנדבר (העבודה):

מה אתם עושים עם נישואי תערובת?

שר הפנים א' סויסה:

בנושא היערכות הממשלה לקליטה ולעלייה – האיש האחראי לעניין הזה הוא שר הקליטה, שעומד בראש ועדה שהקימה הממשלה. אני סומך עליו שהוא ייצג גם את האינטרסים שלך, וכל הנושאים יובאו שם.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. מה שהוא אומר לך הוא, שכל הדירות נמכרו לדיירים השבוע, אז אין יותר דירות.

למה היא מפריעה לי כל הזמן, חבר הכנסת דדי צוקר? תושיב אותה.

נעמי חזן (מרצ):

היא אשה עצמאית, עובדת – – –

היו"ר ד' תיכון:

ניסיתי שלוש פעמים לקרוא אותה לסדר, זה לא עוזר לי. אז אני נזקק לחבר הכנסת דדי צוקר.

חבר הכנסת רפאל פנחסי שואל את שר הפנים בנושא: כת נוצרית קיצונית בדרך לירושלים – שאילתא בעל-פה מס' 276. בבקשה.

כת נוצרית קיצונית בדרך לירושלים

רפאל פנחסי (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, כנסת נכבדה, העיתון "מעריב" – צירפתי את הידיעה – מגלה, שיייתכן שכת נוצרית קיצונית עושה דרכה לירושלים במגמה לבצע התאבדות המונית. כמו כן, ידוע שלקראת שנת 2000 מתכננים מיסיונרים להציף את ישראל.

רצוני לשאול:

1. האם ידוע למשרדך על כך?

2. האם נערך משרדך לכך?

3. האם תימנע כניסתם של גורמים מסוימים? תודה.

היו"ר ד' תיכון:

אדוני שר הפנים, בבקשה.

שר הפנים א' סויסה:

אדוני היושב-ראש, עוד שאלה על נושא מינהל האוכלוסין. עם פרסום בעיתונות על כוונתם של חברי הכת להגיע לישראל, נתתי הנחיה לאנשי משרדי לטפל בעניין.

היו"ר מ' שטרית:

שאלה נוספת לחבר הכנסת פנחסי.

רפאל פנחסי (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, כנסת נכבדה, התשובה היתה קצרה ולעניין, אבל אני רוצה לשאול את אדוני השר: האם יש לכם רשימה שמית של הנכנסים? מה הוא שיתוף הפעולה של משרד החוץ והמשרד לביטחון פנים עם משרדך?

כיוון שהנושא קשור למעבר גבולות, אני שואל את אדוני השר: איפה עומד נושא העברת האחריות במעבר הגבולות מהמשרד לביטחון פנים למשרד הפנים? כפי שידוע לי, היה סיכום שהנושא יעבור לאחריות משרדך. האם הדבר הזה בוצע או בתהליך ביצוע, ואיך באמת תוכלו להתמודד עם הבעיה, כדי שלא ייכנסו המונים, כפי ששאלתי זאת בשאלתא?

היו"ר מ' שטרית:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת שבח וייס. אחריו – חבר הכנסת אחמד סעד.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר הפנים, יש לי לא שאלה אלא משאלה, בעיקר לעניין השני. לעניין הראשון, שהעלה חבר הכנסת פנחסי, ברור מאליו שאם, חלילה, יש שמועות או איזה שמץ ידיעה על מעשה צפוי כזה, כוחות הביטחון, המודיעין, ה"אינטרפול" וכל המערכות צריכים לעשות מאמץ שזה לא יקרה. זה ברור לגמרי.

דווקא לעניין השני. אנחנו מצפים מאוד לתיירות המונית בשנת 2000. באופן טבעי תעמוד במרכז צליינות נוצרית. מה לעשות, אנחנו ארץ קודש לעם היהודי וגם ארץ קודש של עוד דתות בעולם. זה נתון, וזו גם הציפייה הכלכלית שלנו; אני אומר שגם הפוליטית, כי זה פתח לקשר בין עמים וכן הלאה. אני אומר, אף אחד לא משתגע על שום סוג של מיסיונריות, אבל אני חושב שזה יהיה מיותר אם דווקא במועד הזה נעשה פעולות או נתבטא התבטאויות מיותרות, שיכולות ליצור חיכוך בינינו – – –

נסים דהן (ש"ס):

מתאבדים – – –

שבח וייס (העבודה):

אני יודע. על העניין הראשון הגבתי.

צריך מינימום של חיכוך עם אותם גורמים, כי לנו יש עניין רב מאוד לקשור קשרים טובים גם באמצעותם. השאלה שלי היא אם אתה מסכים לדעתי; הרי אני צריך לשאול שאלה.

בעניין השני של חבר הכנסת פנחסי אני אומר: זהירות דווקא בשנת 2000.

היו"ר מ' שטרית:

תודה, אדוני. אני רוצה להזכיר לשואלים, שהזמן לשאילתא נוספת בעל-פה הוא דקה. זה כל הרעיון של שאילתות בעל-פה.

חבר הכנסת אחמד סעד, בבקשה.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, חבר הכנסת פנחסי, אני חושב שלא צריך לערבב דברים. יש הבדל בין כת דתית קיצונית של מתאבדים, שצריך להיזהר ממנה – – –

רפאל פנחסי (ש"ס):

על זה אני מדבר.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אני מסכים עם זה, אבל אין לערבב את זה עם מאות אלפי מיסיונרים. הם יבואו בשנת 2000, ואנחנו צריכים לברך אותם, נצרת צריכה לברך אותם, בית-לחם צריכה לברך אותם, וכן גם אנחנו צריכים לברך אותם.

נסים דהן (ש"ס):

את המיסיונרים או את הצליינים? צליינים – יבואו כמה שרוצים. מיסיונרים – שלא יבואו בכלל.

רפאל פנחסי (ש"ס):

הם יבואו בתור תיירים?

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

הם יבואו כתיירים. כל ההיערכות לשנת 2000 תכניס מיליארדים. אנחנו צריכים לברך על זה. תודה רבה.

שבח וייס (העבודה):

אדוני השר, אני חושב שחבר הכנסת פנחסי רוצה שתעשה הבחנה בין תיירים לבין מיסיונרים.

היו"ר מ' שטרית:

תודה לחבר הכנסת סעד. אדוני שר הפנים, בבקשה.

שר הפנים א' סויסה:

תשובה לחבר הכנסת פנחסי – אני לא רוצה לתת רעיונות לכל מיני אנשים מה לעשות, אבל אני אומר באופן כללי, יש לנו הרשימה השמית, יש לנו שיתוף פעולה מלא גם עם משרד החוץ; אני גם ממלא את מקומו של שר החוץ, אז יש שיתוף פעולה. אנחנו ערוכים להגעתם, ואנחנו נעשה את כל מה שצריך לעשות בעניין הזה.

לנושא מעבר הגבולות, זהו נושא מאוד נרחב. נכון שהממשלה החליטה על העברת הפיקוח על מעבר הגבולות למשרד הפנים. מסיכומים שסיכמנו עם המשרד לביטחון פנים, עד סוף אפריל אני מקווה שנוכל לקחת את האחריות לכל מעבר הגבולות, נוכל להכניס טכנולוגיות חדשות, שזה לא הזמן לדבר עליהן, ובהזדמנות אחרת נדבר עליהן, ואני מקווה שסוף-סוף נוכל גם להקל בכל מה שקורה במעבר הגבולות.

להערות של חברי הכנסת שבח וייס ואחמד סעד, אנחנו מודעים לעניין הזה, אנחנו בהחלט מקבלים זאת ברגישות הראויה לנושא. אנחנו גם נערכים בצורה טכנולוגית לקליטת כל הצליינים שיגיעו בשנת 2000, אם כי, לומר לך שאני לא חושש שייכנסו גם כאלה שהם לא צליינים אמיתיים, אני לא יכול לומר, אבל אין ברירה. זה המחיר שאנחנו צריכים לשלם אם אנחנו רוצים לארח פה את כולם.

היו"ר מ' שטרית:

תודה, אדוני. שאילתא בעל-פה לסגן שר הבריאות על-ידי חבר הכנסת דדי צוקר.

הפסקת שירותי הפריה חוץ-גופית על-ידי קופת-חולים "מכבי"

דוד צוקר (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, נודע לי, כי קופת-חולים "מכבי" הפסיקה שירותי הפריה חוץ-גופית והיא מונעת ממאות מבוטחיה לקבל שירות זה.

ברצוני לשאול, אדוני סגן השר:

1. מה היא הסיבה להפסקת הטיפול על-ידי קופת-חולים "מכבי"?

2. מה הוא הבסיס למעשה זה?

היו"ר מ' שטרית:

תודה, אדוני. אדוני סגן השר, בבקשה.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת צוקר, בעקבות ידיעות שהגיעו גם אלינו, ביקשנו כמובן את תגובתה של קופת-חולים "מכבי". הקופה הודיעה לנו, שהיא לא הפסיקה את מתן טיפולי ההפריה, אולם לאור מגבלותיה התקציביות, היא רואה את עצמה נאלצת לדרג את הבקשות לפי סדר קדימות המתבסס על נתוניה של כל מטופלת ולטפל בהן בהתאם. בנוסף, הודיעה לנו הקופה, כי מטופלות שכבר החלו בטיפול, לא יופסק הטיפול בהן.

אבל התמונה שעולה מן הנתונים בשטח המתקבלים בידינו היא שונה ומצביעה על כרסום קשה בשירותים עד כדי הפסקתם המוחלטת. שלילת שירותים גם נוגדת את החוק וגם מהווה עבירה פלילית שעונש בצדה.

אכן, קופות-החולים מחויבות לכלכל את ענייניהן מתוך התחשבות בתקציבן, ומגבלותיהן הכלכליות מדריכות אותן גם בקביעת זמינות השירותים שהן מחויבות ליתן למבוטחיהן. עם זאת, קופה אינה

רשאית להתבסס על נימוקים כלכליים כדי לשלול, הלכה למעשה, את זכותם של מטופלים לשירות מן השירותים הכלולים בסל, והיות שהתרשמנו כי כך נוהגת הקופה בפועל, על אף תגובתה המתחמקת על פנייתנו, הרי שהיא נוהגת שלא כדין.

כל מי שרואה את עצמו נפגע מהתנהגות הקופה, בעניין זה כבכל עניין, רשאי לפנות לנציבת קבילות הציבור, ד"ר קרני, שלפי חוק ביטוח בריאות ממלכתי יושבת במשרד הבריאות, ותלונתו תטופל.

מובן שמשרד הבריאות לא יסכים עם הפרה של החוק וריקונו מתוכן. בעניין זה, כבכל עניין, דלתנו פתוחה בפני ציבור המבוטחים, ונעשה כל אשר לאל ידנו כדי שזכויותיהם תכובדנה הלכה למעשה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה רבה. שאלה נוספת לחבר הכנסת דדי צוקר. אחריו – חבר הכנסת שבח וייס.

דוד צוקר (מרצ):

אדוני סגן השר, אני מודה לך על התשובה ועל הביקורת כפי שהבעת אותה, אלא שבניגוד לי, אתה הרשות המבצעת. אתה לא יכול להסתפק ולומר: נו, נו. ואכן מצאנו שקופת-חולים "מכבי" – אגב, כמוה "לאומית" וכמוה "מאוחדת", בניגוד ל"כללית", שלא הגבילה את השירותים האלה – הגבילה את השירותים האלה, אבל אתה לא יכול להסתפק בביקורת. אתה רשות מבצעת, אתה צריך לומר ולדווח לבית, מה עושים אם אכן הקופה לא נותנת את השירות תמורת הביטוח. הרי מדובר בביטוח. המבוטחות הללו, האנשים הללו, הזוגות הללו שילמו את מס הבריאות, יש להם אלמנטים ביטוחיים.

ולכן, אם יש פה הפרת חוק, ממשלת ישראל, באמצעותך במקרה זה, צריכה להודיע כיצד היא עומדת לנהוג, מה היא עומדת לעשות עם המגבלה הנוראה הזו שמטילים על זוגות, הנוגעת ליצר העמוק ביותר שקיים אצל כולנו, הרצון הזה לילדים. מדיניות הקופה ועוד שתי קופות אחרות כפי שצינתי, בניגוד ל"כללית", חוסמת את הרצון הזה. אתה צריך לבוא ולתת תשובה, מה אתם עושים עם זה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה רבה. חבר הכנסת וייס, בבקשה. אני מבקש מהשואלים לשים לב לשעון.

שבח וייס (העבודה):

אדוני סגן שר הבריאות, אני יודע שלא אחת יש טענה מצד קופות-החולים על הדיספרופורציה בין גודל ההוצאה על טיפולים חריגים כאלה ובין יתר הדברים. זו טענה שצריך לבחון אחר כך. בכל מערכת מסוג זה יש גם סוג של פעילויות שהעלות שלהן היא גבוהה אבל הן חיוניות מבחינה אנושית. פעילויות כאלה הן מקדמות עיקריות של מדע הרפואה. יש כאן גם הצד האנושי ויש כאן בגדול חשבון

הכולל והמצטבר של קידום אדיר של הרפואה בישראל. לכן, אני מצטרף לבקשה, לתביעה ולמשאלה של דדי צוקר.

היו"ר מ' שטרית:

תודה, אדוני. אדוני סגן השר, בבקשה.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

אני מסכים עם חבר הכנסת דדי צוקר, שכל תלונה שקיימת תופנה אלינו, אנחנו מייד נטפל בה. אין ספק שקופות-החולים ייענו לפנייתנו, כי למעשה הן עוברות על החוק. מצד שני, דרש משרד הבריאות ובראשו השר, שיתקיימו דיונים קדחתניים, ומתכוונים באמת לנקוט צעדים הלכה למעשה. אני לא יכול להבטיח לך ולציין איזו עמדה השר יכול לנקוט. אני יכול לומר לך, שהוא זעם וזעק בכל הזדמנות, מתוך דאגה נורמלית גם למבוטחים במדינת ישראל, שהטיפול מגיע להם על-פי חוק. אני חושב שבהקדם האפשרי נוכל ונשמח לעדכן אתכם לגבי דרך הטיפול.

היו"ר מ' שטרית:

תודה, אדוני.

הצעה לסדר

היו"ר מ' שטרית:

רבותי, אנחנו חוזרים לסדר-היום. בראשית סדר-היום, חבר הכנסת שבח וייס ביקש להעלות הצעה לסדר, אני נותן לו במסגרת זמן של דקה להעלות את הצעתו.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, תודה רבה. לאמיתו של דבר, היושב-ראש אישר לי זאת, זה היה צריך להיות בראשית הישיבה, אבל הנושא אקטואלי גם עכשיו. אני מקווה שאני מבטא בזה רגשות של כל הנוכחים כאן, כך אני מקווה. אני רוצה לבקש דיון, ומכיוון שהבוקר העניין עלה שוב בעוצמה מתעתעת על סדר-יומנו, זוהי הדרך שמצאתי לנכון לדבר על תופעות הגזענות האימתניות במערכת הבחירות לשלטון המקומי בנצרת, ובעיקר בכרמיאל.

שמעתי הבוקר את הריאיון ב"קול ישראל" עם איש בכרמיאל בשם פלדמן, שהשמיע שם עמדות שמשקפות באופן מדויק, תסלחו לי, קשה לי לומר זאת, את רוח נירנברג. דבר נורא. אני לא מזכיר, בכוונה, את רשימתו וגם לא את מפלגתו, כי אני חושב שכולנו צריכים להתנגד לדבר הזה.

דבר דומה קרה בנצרת לפני שבועיים, שלושה שבועות. במסגרת הבחירות המוניציפליות יש איזו לגיטימיות למצעים ולהתבטאויות גזעניים לא במובן הפשוט, אלא הם העתקים של חוקי נירנברג כנגד ערביי ישראל. זה מזעזע.

כיוון שהבחירות בשער אני רוצה לבקש, אדוני היושב-ראש, אני רוצה לפנות אליך בבקשה, אתה עכשיו יושב-ראש הכנסת, מיכה גולדמן נחלץ וועדת הפנים ואיכות הסביבה תעסוק בזה; זה טוב מאוד שהוא עושה את זה. צריכה להיות אמירה נחושה של המליאה כדי לעצור את העניין הזה, לעודד את האחראים לבחירות לפסול את האנשים האלה מלרוץ לבחירות. יש כלים לכך.

אני מקווה שזה על דעת הבית כולו.

היו"ר מ' שטרית:

תודה, אדוני.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, הערה על הערה במשפט אחד.

היו"ר מ' שטרית:

בבקשה, חבר הכנסת ריבלין.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

בלי להתייחס לחומרת הדברים שהעלה חבר הכנסת שבח וייס, אני רוצה לומר שהיום אחר הצהריים ועדת הבחירות המרכזית יושבת לדיון כוועדה מעין-משפטית, בנושא בקשה לפסילת רשימות, ולכן אני מבקש מהכנסת שלא לדון בזה משום שיש בכך משום סוב-יודיציה. חברי כנסת מהסיעות השונות משתתפים בישיבה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה, אדוני. אני רוצה לומר לחבר הכנסת שבח וייס ולחבר הכנסת ריבלין, שאני חושב שאנחנו לא צריכים להסכים לכך שבמחוזותינו תהיה תופעה של גזענות, ואני חושב שטוב שחבר הכנסת וייס עלה והעלה את הרעיון היום, לפחות, כדי שהכנסת לא תתעלם ממנו. אני מברך אותך על כך. אני חושב שהנושא נכון, ואנחנו חייבים לדחות בשאט-נפש כל תופעות כאלה של גזענות. אני מקווה שהגורמים המוסמכים יבדקו אם מבחינה חוקית מותר בכלל למישהו להיות מועמד בתנאים הללו. תודה, אדוני.

אנחנו עוברים, אם כן, לסדר-היום.

הצעות לסדר-היום

כוונת הסטודנטים להשבית את הלימודים

היו"ר מ' שטרית:

הצעה ראשונה על סדר-היום שלנו היום היא כוונת הסטודנטים להשבית את הלימודים. יש ארבעה חברי כנסת שהציעו הצעות דחופות בעניין זה – מס' 5220, 5224, 5232 ו-5238. הדוברת הראשונה, חברת הכנסת נעמי חזן, בבקשה, ואחריה – חבר הכנסת חגי מירום.

אני מבקש להודיע, שחבר כנסת שלא יהיה בזמן שהצעתו תעלה – ההצעה תרד מסדר-היום על-פי התקנון. חברת הכנסת נעמי חזן, בבקשה, יש לך שלוש דקות מהרגע שאת מגיעה לדוכן.

נעמי חזן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, חסרים היום במליאה שלושה שרים שיש להם נגיעה ישירה לשביתת הסטודנטים האמורה להיפתח מחר. שר החינוך, לא סגן שר אלא שר החינוך –

היו"ר מ' שטרית:

סגן בפועל וסגן בעתיד.

נעמי חזן (מרצ):

– שר האוצר, שאחראי ישירות לנושא הזה, והשר לביטחון פנים.

היום פתחנו את עיתון "הארץ" וראינו שזימנו את מנהיגי הסטודנטים לשיחות הרתעה לקראת השביתה שתיפתח מחר ובאופן כללי ביום ראשון. האם זימנו את המובטלים לשיחות הרתעה לפני שביתות? האם זימנו מתנחלים לשיחות הרתעה לפני שביתות? אבל את מנהיגי ארגוני הסטודנטים מזמינים לשיחות הרתעה. אז גם השר לביטחון פנים אמור להיות כאן.

חברי הכנסת, הסטודנטים עומדים לפתוח בשביתה מוצדקת לחלוטין בתביעה להורדה משמעותית של שכר הלימוד במוסדות להשכלה גבוהה. שכר הלימוד היום הוא כ-10,000 שקלים, ועלות הלימודים לשנה לסטודנט היא קרוב ל-40,000 שקלים. הסטודנטים עובדים כדי לשלם שכר דירה, כדי לשלם שכר לימוד, ההשכלה שלהם נפגעת ומדינת ישראל פגועה.

אין שביתה יותר מוצדקת מהשביתה שעומדת להיפתח בימים הקרובים, במיוחד בהתחשב בעובדה שיש 200,000 תלמידי ישיבות המקבלים שכר לימוד מלא, בתוספת מענקים למחייתם, פטורים ממסים ומארנונה.

מה קרה למדינת ישראל, שאנחנו לא מסוגלים להשקיע השקעה חברתית, כלכלית, רוחנית, בעתידנו?

לכן קראתי אתמול לעמיתי לשעבר בסגל האקדמי באוניברסיטאות להצטרף לשביתת הסטודנטים, לתמוך בשביתת הסטודנטים. לדעתי, השביתה של הסטודנטים היא השביתה של כל מערכת ההשכלה הגבוהה.

חברי הכנסת, אל תיתנו לנושא הזה לרדת שוב לוועדה. זה נושא של מליאה, ובפעם הבאה כשנקיים דיון מלא בנושא – יהיו גם השרים הנוגעים בדבר, קרי שר האוצר, שר החינוך והשר לביטחון פנים, שמאיים על מנהיגים של סטודנטים עוד לפני שהם עשו פעולה כלשהי. תודה רבה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה לחברת הכנסת נעמי חזן. אני מזמין את חבר הכנסת חגי מירום.

אני רוצה לומר, עד שחבר הכנסת מירום יגיע, שאני מברך את חברי הכנסת שמעלים את הנושא. הנושא הוא אקוטי, חשוב להרבה מאוד סטודנטים בארץ, והדבר מחייב טיפול ופתרון. חבר הכנסת חגי מירום, בבקשה.

חגי מירום (העבודה):

אדוני היושב-ראש, תודה רבה לך, אדוני סגן השר, חברי חברי הכנסת, אדוני סגן השר לעתיד, שאולי יעסוק בעניין הזה גם בעתיד – – –

היו"ר מ' שטרית:

מפני שהוא קרוב בגילו לסטודנטים, אולי הוא יפתור את הבעיה.

חגי מירום (העבודה):

חברי הכנסת, מאבק הסטודנטים הוא מאבק על פניה של החברה הישראלית, הוא מאבק שעניינו השתלבות הדור הצעיר במשק, בכלכלה, בחברה, בהשכלה, בתרבות ובחינוך העתידי במדינת ישראל. מאבק הסטודנטים צריך להיות חשוב לכל אחד, לא רק פה בתוך הכנסת, אלא גם מחוץ לבית הזה.

חברת הכנסת נעמי חזן, אני שותף לטענה הקשה שהעלית כאן בעניין שיחות הרתעה לסטודנטים. לוקחים את הילדים שלנו, שיודעים באופן יוצא מן הכלל להטיס מטוסים, לשבת על טנקים, לירות בתותחים, להשיט סטי"לים, להיות בכל פינה בארץ הזאת בעבודה, לוקחים אותם והופכים אותם לעבריינים בכוח, או לחשודים בטרם עברו עבירה כלשהי. שיחות הרתעה כאלה אינן מוכרות לנו בשום מקום אחר. אני חושב, שאם היו הולכים לשיחות הרתעה עם המתנחלים בחברון, לא היו נפסקות שם שיחות ההרתעה האלה במשך עשר השנים האחרונות. אני מניח, שאם היו הולכים לשוחח שיחות הרתעה עם חרדים בירושלים, אלה שסוגרים את כביש בר-אילן וכן הלאה, שיחות ההרתעה האלה היו נמשכות מאז קום המדינה ועד היום. מה הוא הדבר הזה אשר עושים פה לסטודנטים האלה, שהם הילדים שלנו, שהם ילדי הארץ הזאת, שנותנים את מיטב שנותיהם עוד לפני האוניברסיטה, ונכנסים אליה רק כאשר כל בני גילם בעולם כבר סיימו את התואר הראשון שלהם.

יונה יהב (העבודה):

מיישמים את השיטות של מעבר – – –

חגי מירום (העבודה):

אנחנו, אדוני היושב-ראש, שוכחים שמדובר באמת בשכר לימוד מן הגבוהים בעולם. אילו נשאר שכר הלימוד שהיה בשנת 1984 כמו שהוא, צמוד מדד, היה שיעור 5,000 שקל ולא 10,000, כמו שהיטבת לתאר, חברת הכנסת חזן, אבל המדינה רוצה להפיל כך את הנטל הזה ככל שניתן על הסטודנטים.

חברי הכנסת, סטודנט בשנה א' משתכר 13.5 שקל לשעת עבודה. יעבוד שמונה שעות, 20 יום בחודש, יהיו לו 2,000 שקל. זה הסיפור של הסטודנט הישראלי.

הסטודנטים שלנו יותר עובדים מלומדים, כי הם מוכרחים להתקיים. אין הלוואות לדירור לסטודנט; אין הלוואות קיום לסטודנט; אין אפילו מלגות ראויות, מערך ראוי של מלגות במדינת ישראל – –

היו"ר מ' שטרית:

דווקא יש.

חגי מירום (העבודה):

– – כפי שקיים במדינות אחרות. הכול פה לא בנוי ולא מאורגן לאנשים האלה, שהם צריכים לשאת על כתפיהם את המדינה הזאת ואת האחריות לה בעתיד, ולא רק מהצד הביטחוני אלא במיוחד מהצד המדעי, החברתי, התרבותי, הכלכלי וכל הדברים האלה.

אני עליתי לכאן כדי למחות את מחאתם של הסטודנטים. אני חושב שהעסק הזה הוא לא רק עניין לסטודנטים, ואגב, גם למרצים כמו שנאמר, אלא לקהילה הישראלית כולה – להורים, לסבים ולסבתות, לחברים שגמרו את מעגל הלימודים שלהם ולכל אחד שרואה את הדור הצעיר כנכס האנושי הגדול ביותר שיש למדינה. תודה רבה.

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת חגי מירום, תודה רבה. אני מזמין את חבר הכנסת אליעזר זנדברג, ואחריו – את חבר הכנסת אבנר חי שאקי.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, חברת הכנסת חזן אמרה כי אין שביתה מוצדקת יותר, ואני מסכים שהנושא כנושא בפירוש מחייב טיפול מעמיק ורציני אולי הרבה יותר מאשר התדיינות על גובה שכר הלימוד בשנה הזו או בשנה הבאה. אנחנו מדברים כאן על נושא מורכב, ואני בפירוש מצדיק את אלה שבצר להם, ולאחר שניסו בדרכים אחרות, הגיעו למצב שבו הם בוחרים לפעול גם בדרך של שביתה – זה לגיטימי וזה נכון – על מנת ליצור מצב או להפעיל סוג של לחץ ומחאה, ואני מקווה שלאחריה ידונו ויבררו את הפרטים השונים.

נפגשתי עם נציגים של ארגוני הסטודנטים, ומתברר שיש דרישות שונות וסוגים שונים של דרישות. יש דרישה אחת שעוסקת בשכר הלימוד, ודרך אגב, לא רק באוניברסיטאות – גם במכללות יש אנשים שאומרים: אנחנו רוצים שגם המכללות תסובסדה, ששכר הלימוד שם יסובסד.

חגי מירום (העבודה):

בהחלט.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

יש כאלה שאומרים: אנחנו לא מבקשים את הפחתת שכר הלימוד כמו את אפשרות ההלוואה שתיפרס כמו משכנתה לטווח ארוך, על מנת שנוכל להתקיים וללמוד בצורה קלה יותר ומקלה יותר במהלך שנות הלימודים, ולאחר מכן, כאשר כבר נרכוש את המקצוע ונתבסס, נוכל להחזיר את הכסף.

היו"ר מ' שטרית:

יש.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

יש גם בעיות רבות בשיטה הזאת. אני חושב שאין אחידות – לא אצל הסטודנטים, בנוגע לדרישות, ולא אצל הגורמים הממלכתיים הממשלתיים, במובן של תכנון – – –

נעמי חזן (מרצ):

לגבי השביתה, יש אחידות של כל התארגנויות הסטודנטים.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

חברת הכנסת חזן, השעון פה רץ, וכידוע לך צריכים לקצר. אני לא טענתי שאין התארגנות משותפת. אני אומר, שיש דרישות שונות וקולות שונים בקרב השובתים, כי כל אחד מושך ומכוון לכיוון אחר. דרך אגב, זה לגיטימי.

אבל, אני חושב שהמסקנה הראשונית מכל העניין היא, שצריכים לעבור שני שלבים: אחד – להכיר בעובדה שצריכה להיעשות רפורמה, או שצריך להיות שינוי מהותי בכל מה שנוגע לשכר הלימוד ולתנאי הלימוד של הסטודנטים, אבל הרפורמה הזאת מחייבת חשיבה הרבה יותר עמוקה מאשר פתרון שהוא פתרון שליפה, כמו הפחתת שכר הלימוד בשנה הזו ותו לא. יש למשל שאלה, שכאשר אנחנו מסבסדים שכר לימוד מתקציב המדינה והעוגה היא לא בלתי מוגבלת, האם נסבסד – וגם זו שאלה לגיטימית חשובה – האם נסבסד את כל הסטודנטים בכל המקצועות, או שהמדינה תבוא ותאמר: יש תחומים מסוימים שבהם כל אחד יוכל, ובאחרים – לא. שמעתי גם טיעונים בתחום הזה, ואני חושב שהם לגיטימיים לפחות במובן הזה שאותם צריך, ראוי ונכון לכלול במסגרת השיקולים.

מה שאני בא ואומר כאן, וממש אצטרך לסיים, הוא, שאני מקווה שהשביתה הזאת תהיה קצרה במובן
, שתפתח מסלול מהיר של משא-ומתן ובירור מעמיק של הסוגיה, TRIGGERהזה שהיא תהיה
שניסיתי לתאר את המורכבות שלה כאן במלים מספר.

אשר לעניין אזהרת הסטודנטים וההתראות של המשטרה, אני חייב לומר שאולי זו איזו שיטה חדשה
של המשטרה, ובעיני היא לא כל כך מקובלת ולא סבירה. אני לא יודע למה בחרו בציבור הזה, ואולי
דווקא, חבר הכנסת חגי מירום, בשל העובדה, שאצל הציבור הזה, הסברים יש בהם על מנת להועיל.

חגי מירום (העבודה):

זימנו אותם לתחנות משטרה.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

אני חושב שאנחנו כחברי כנסת צריכים לעשות שני דברים: אחד – לבוא ולצאת נגד השיטה כשיטה
מצד המשטרה. אבל מצד שני עלינו לבוא ולהזכיר לכולם, שגם כל הפגנה וכל שביתה צריכות
להיעשות במגבלות של החוק.

חגי מירום (העבודה):

מאה אחוז.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

זה הדבר שאני חושב שצריך לצאת מכאן כמסר.

נעמי חזן (מרצ):

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

אני מסיים. אני אצטרף לבקשה לקיים דיון במליאה מהטעם הפשוט, שבאמת יש צורך בכך שחברי
כנסת רבים יתבטאו כאן ונוכל לשמוע את עמדות השרים השונים. אני רק מקווה, שעד שיהיה הדיון
הבעיה תיפתר. תודה.

היו"ר מ' שטרית:

אני חושב שעד שיהיה דיון אתה תצטרך לענות עליו. לכן, תלמד את הנושא. חבר הכנסת זנדברג, תודה רבה לך.

אני מבקש להזמין את חבר הכנסת אבנר חי שאקי, אחרון המציעים בנושא.

חגי מירום (העבודה):

פרופסור אבנר חי שאקי.

יונה יהב (העבודה):

הוא פרופסור שלי.

היו"ר מ' שטרית:

פה הוא חבר כנסת.

חגי מירום (העבודה):

הוא פרופסור באוניברסיטת תל-אביב.

יונה יהב (העבודה):

גם בירושלים.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, מעטים הנושאים שבהם אני מרגיש עצמי מעורב אישית, ואשאר מעורב אישית תמיד. התקופה שבה הוריתי באוניברסיטה היא אחת התקופות הנפלאות בחיי. אני מכיר את בעיות הסטודנטים מקרוב, את מצוקותיהם ואת צורכיהם. צר לי לקבוע, שאלפים עדיין אינם מגיעים להשכלה גבוהה בגלל המחסור הכספי. זו מדינה כל כך נאורה, כל כך תרבותית, המשתבחת,

ובצדק, בהיותה עם הספר, ומגילת העצמאות שלנו מתחילה במלים, שהתרומה הגדולה שתרמנו לעולם היא ספר הספרים. אי-אפשר להקנות לעולם ספר ספרים וספר, בלי לאפשר לכל אדם, ללא יוצא מן הכלל, ללמוד ולהגיע אל שיא ההשכלה האפשרית, שהיא כמובן ההשכלה הגבוהה, בלי שהמדינה תעמיד לרשות כל תלמיד את האמצעים שהוא מבקש.

אני מסכים שיש פה בעיה. חלק מן הסטודנטים נמנים עם העשירונים העליונים, והם אינם זקוקים לעזרתה של המדינה. בדרך כלל, רצוי שדבר זה יהיה אוניברסלי. עם זאת, בינתיים, מדובר על אלה שקשייהם אמיתיים. לכן, אני פונה לסטודנטים עצמם לנהל את המאבק הזה, הצודק מאוד – יש לכם בבית הזה תמיכה מקיר אל קיר – בסגנון מאופק ותרבותי. הרי אנחנו אמורים להיות דוגמה גם לתרבות ולחינוך.

עם זאת, אני קורא לאוצר ולמשרד החינוך לשבת עם נציגי הסטודנטים וללבן את האפשרויות. הבקשה הכללית היא לחינוך חינם. אני רוצה לומר, שלא צריך להתרגש. במדינה כמו צרפת אפשר להגיע להשכלה גבוהה חינם. אומנם אנחנו לא מעצמה כמו צרפת ואמצעינו בוודאי דלים בהרבה. אבל, יש גם מי שמציע למצוא מקורות מימון, והכוונה היא כמובן באמצעות ערוץ פיס מסוים או משהו דומה.

היו"ר מ' שטרית:

קזינו.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

לא, חס ושלום.

היו"ר מ' שטרית:

למה חס ושלום?

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

לא אני.

היו"ר מ' שטרית:

למה חס ושלום? הקזינו יכול להכניס 2 מיליארדי שקלים בשנה. סלח לי, אך אתם סתם מתנגדים, בצורה עיוורת. הנה, נפתח קזינו ביריחו, וזורמים לשם מיליוני דולרים ממדינת ישראל. מה רע בזה?

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, בעניין הזה כדאי שנשוחח. הוא מעניין מאוד.

אני רוצה לסכם ולומר, שקריאתי לכל הנוגעים בדבר היא: אם אפשר להפסיק את השביתה ולשבת – מה טוב. אבל אסור שהאוצר ומשרד החינוך יעמדו מן הצד. אני מאמין ברצון הטוב הקיים היום גם באוצר וגם במשרד החינוך. שוחחתי ארוכות עם שר החינוך והתרבות, ידידי הרב לוי, ואני מרגיש טוב מאוד לבוא לקראת. ברור שיש להתווכח פה על פרטים. למשל: יש הצעה להלוואה שתשולם רק לאחר תום הלימודים, לכשיתחיל הסטודנט לעבוד. לדעתי, זו הדרך המכובדת ביותר.

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת שאקי, לא מנצלים זאת. היום יש קרן להלוואות.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

היא לא מנוצלת.

היו"ר מ' שטרית:

היא לא מנוצלת. היא מנוצלת באחוזים בודדים.

חגי מירום (העבודה):

למה?

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

כולנו צריכים לעמוד כדי להתגבר על כמה פגמים – – –

היו"ר מ' שטרית:

לסטודנטים יש חששות לגבי היכולת שלהם להחזיר בעתיד.

חגי מירום (העבודה):

נכון, כי היא לא מספיק אטרקטיבית.

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת שאקי, אני נותן לך זמן פציעות. אני נותן לך עוד דקה. גזלתי ממך זמן של דקה.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, תודה רבה לך. אני באמת חושב שמדינה זו, יתרונה הבולט על פני אלה שהיו אויביה – ואני מקווה שלא יתקיימו עוד כאויבים, ושהשלום יגיע, בעזרת השם – ועל פני הרבה מדינות בעולם הוא יתרונה המוסרי והאיכותי. איכותה באחוז הגבוה של בעלי ההשכלה הגבוהה שבה. אין ספק שהיום אנחנו בין המדינות שבהן אחוז מקבלי ההשכלה הגבוהה הוא מן הגבוהים ביותר. זכינו בעלייה מרוסיה, מה שקרוי היום: חבר העמים, אז ברית-המועצות, שבה כמובן אחוז בעלי ההשכלה הגבוהה גבוה ביותר. עלינו להתמיד בזה. זה נכס צאן ברזל. על כך גאוותנו. זה ייחודנו. זאת איכותנו. לכן, אסור בעניין הזה לוותר, במובן הזה שכאילו מגזימים. כבר קראתי מאמרים שיש יותר מדי בוגרי משפטים או יותר מדי בוגרי הנדסה. אין יותר מדי. מי שאיננו מוצא עבודה כעורך-דין אם הוא סיים לימודי משפטים, וזה תחום שאני מכיר על בוריו, יהיה פקיד מעולה, מינהלן מעולה, מארגן מעולה וקצין מעולה. כל מה שהוא יעשה, הוא יעשה תוך הכרת החוק, תוך הכרת המגבלות, תוך הכרת זכויות האדם ותוך הכרת שלטון החוק – דבר אדיר במדינה דמוקרטית.

היו"ר מ' שטרית:

תודה.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

במלים פשוטות, דמוקרטיה זקוקה למשכילים רבים שיכירו את יסודותיה.

היו"ר מ' שטרית:

אדוני, תודה.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אני מציע שהדבר יידון במליאה ושלחברי הכנסת יזדמן להביע את עמדותיהם והצעותיהם. אני מאמין, שבנושא הזה תהיה שפה משותפת, מעבר לכל המחיצות הפוליטיות והאידיאולוגיות. תודה רבה.

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת שאקי, בכל זאת אני רוצה להציק לך בנקודה אחת, אם תרשה לי.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, בעונג רב.

היו"ר מ' שטרית:

מאחר שהצקתי לך בעניין הקזינו, כי התגייסתם אז להפיל את הצעת החוק בעניין הזה, אני שואל: מדוע יותר כשר בעיניך שאנשים בעלי קזינו בעולם תורמים כסף לאוניברסיטאות? במה זה כשר יותר מאשר לעשות קזינו בארץ, שגיוס הכסף ממס עליו יוכל ללכת למשל לחינוך?

חגי מירום (העבודה):

עזבו את זה עכשיו.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

תרשה לי, בלי להזכיר שם, כמי שבקיא בנושא, שכאשר פלוני תרם לאוניברסיטה אלמונית תרומה אדירה, סכום אדיר – היתה התנגדות של חלק של מהמרצים לקרוא לבניין הגדול על שמו בגלל מה שנודע עליו בתחום הזה. כלומר, יש כאן רגישויות. יש רגישויות אופייניות לנו כיהודים ואופייניות לנו כבני עם שבאמת רואה במוסר את הערך העליון. כיוון שקזינו ומוסר לאו דווקא צועדים בצוואת לאורך כל הדרך, זו אחת הסיבות. גם תורת ישראל אוסרת על זה, וגם המוסר היהודי אוסר על זה. תודה.

היו"ר מ' שטרית:

אדוני, תודה רבה. אני מזמין את סגן שר החינוך, חבר הכנסת משה פלד, לענות.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

כבוד היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני מצטרף לקובעים את הקביעה הפשוטה, הברורה והכנה: מאבקם של הסטודנטים מוצדק ונובע ממצוקות אמת. אין לי ספק, שיש לטפל בנושא בצורה הרצינית ביותר, היסודית ביותר, המעמיקה ביותר, וכמובן במשותף עם הסטודנטים, הם צריכים להיות חלק מהצוותים שיעסקו בנושא בשיתוף עם האוצר, עם הות"ת, עם הסטודנטים עצמם, עם המוסדות. להשכלה גבוהה וכו'.

אני גם מצטרף, חבר הכנסת שאקי, לקריאה שלך לסטודנטים לנהל את המאבק בצורה תרבותית, הגונה ובוגרת, כפי שאנחנו מצפים בכל מאבק.

היו"ר מ' שטרית:

אולי מצוקתם של הסטודנטים נובעת מזה שאין להם כל "שאלטר" ביד.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

נכון, אבל העובדה שאין להם "שאלטר" ביד לא מעניקה להם את הזכות לעשות דברים שהם בניגוד לחוק.

היו"ר מ' שטרית:

נכון.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

אני לא מקבל את ההזמנה הזאת של המשטרה לוועד הסטודנטים, אבל אני מאמין – אני לא יודע, אבל אני אומר שאני מאמין – שהמשטרה לא היתה מזמינה אותם אילולא היו לה כל מיני ידיעות על דברים שמסכנים את אזרחי מדינת ישראל, בתנועה, בכבישים, בצמתים וכו'. עם זאת, אני אומר שאינני מקבל את הצורה הזאת של קריאה בטרם ההפגנה, יש להם זכות למאבק.

אני מבקש לקרוא קטע ממכתב ששלח יושב-ראש הות"ת להתאחדות הסטודנטים, אשר נותן תמונה מלאה על האהדה לעניין הסטודנטים, ואלו הדברים: אנו רואים את משימתנו העיקרית בעת הנוכחית בהרחבת מערכת ההשכלה הגבוהה, כדי להגדיל את כושר קליטתה ולממש את גישתנו כי ההשכלה הגבוהה איננה עוד פריווילגיה לנבחרים אלא זכות בסיסית של כל מי שיש לו היכולת, המוטיבציה וההבנה הדרושה.

לתפיסה זו יש שתי פנים – מצד אחד, מערכת ההשכלה הגבוהה הכפילה את מספר הלומדים בה במשך עשר השנים האחרונות בזכות ההסכמים הרב-שנתיים בין ות"ת לאוצר, שהבטיחו הגדלה של התקציב בכל שנה. השתתפות המדינה בתקציבי המוסדות להשכלה גבוהה תהיה בשנת 1999 4.7 מיליארדי שקל, וזה הסעיף הרביעי בגודלו בתקציב המדינה אחרי ביטחון, חינוך ובריאות. המשבר הכלכלי העובר על המדינה לא פגע במערכת ההשכלה הגבוהה. האוניברסיטאות והמכללות מרחיבות את פעילותן בתקציבים מאוזנים. בשנים הקרובות אנו נשים דגש בשיפור ההוראה ובאיכות השירות לסטודנט, ובכלל זה לסטודנטים היוצאים למילואים ולסטודנטים שלהם מגבלות גופניות או קשיי למידה. פגיעה בתקציבי המוסדות על-ידי הפחתה בהכנסותיהם משכר לימוד תביא לנסיגה של כל המערכת הזאת, מספר הסטודנטים הלומדים יקטן במקום לגדול, המוסדות לא יוכלו לבצע את התוכניות לשפר את השירות לסטודנטים.

כנגד זה, כדי לאפשר לכל מי שיכול, רוצה ומוכן להשתלב בהשכלה הגבוהה, עלינו להסיר את המכשול הכלכלי. אנו מקבלים על עצמנו את האחריות לכך שלא יהיה מי שייאלץ לוותר על לימודים אקדמיים מסיבות כלכליות. זו אינה קביעה שרירותית, אלא השקפת עולם כלכלית וחברתית. אם אכן השכלה גבוהה היא היום הדרך העיקרית לשיפור מעמדו הכלכלי והחברתי של היחיד, הרי עלינו להבטיח כי דרך זו תהיה פתוחה בפני הכול, ובמיוחד בפני מי שמצבם החברתי והכלכלי קשה. הזכרתי ראשונה את מי שמצבם קשה במיוחד, אבל אנו יודעים כי העומס הכלכלי של לימודים אקדמיים הוא כבד על כל ציבור הסטודנטים, ואנו נבקש יחד למצוא דרכים להקל על כולם.

המדינה רואה בתקציבים הגדולים שהיא מעמידה לביסוסה ולהרחבתה של ההשכלה הגבוהה השקעה בהון האנושי ובתשתית הכלכלית והחברתית. אבל גם הסטודנט צריך להכיר בכך שהמשאבים שהוא תורם משלו – זמן וכסף – הם השקעה בעתידו הכלכלי והחברתי. כשם שהוכיחו מחקרים כי השקעה של המדינה בהשכלה גבוהה היא תנאי לצמיחה כלכלית, כך מוכיחים הנתונים כי ההכנסה הממוצעת של בעלי תואר אקדמי היתה בשנת 1996 גבוהה ב-155% מן ההכנסה הממוצעת של כלל השכירים בישראל.

ועכשיו להשתלשלות העניינים: שר החינוך, התרבות והספורט נועד פעמים מספר עם הסטודנטים והבהיר להם את תמיכתו העקרונית בדרישה לסיוע ולהפחתת הנטל מעל הסטודנטים. מאידך גיסא הדגיש השר גם את מחויבות הסטודנטים להסכם ועדת-מלץ, שהם עצמם חתומים עליו, שקבעה את גובה שכר הלימוד, עדכנו והסדרי התשלום לשנים התשנ"ז-התשס"א. זה הסכם ועדת-מלץ.

מאחר שנושא שכר הלימוד עלה לאחרונה במלוא חריפותו על-ידי ארגוני הסטודנטים, פנה השר לראש הממשלה והודיעו, כי יש בדעתו להקדים מינויה של ועדה ציבורית חדשה, שתגבש מדיניות שתקל את העומס הכלכלי המוטל על הסטודנטים בישראל.

בסמכותה של ועדה זו יהיה גם להמליץ בפני הממשלה על מועד תחולת המלצותיה. זאת אומרת, אם הוועדה תחליט שהמלצותיה ייכנסו לתוקפן לפני התשס"א, שזה מועד תום המלצותיה של ועדת-מלץ, הוועדה תהיה רשאית לקבוע זאת. הרכב הוועדה יהיה דומה לזה הקודם לו, דהיינו, נציג האוצר, נציג ות"ת, שני נציגי המוסדות להשכלה גבוהה ושלושה נציגי הסטודנטים. בראש הוועדה יעמוד איש ציבור בכיר. נציגי הסטודנטים מסרו בימים אלה את שמות נציגיהם לוועדה הציבורית. זאת אומרת, הם כבר שותפים בתהליך של הוועדה הבאה.

אלמלא בחרו הסטודנטים בדרך השביתה, אפשר היה באמצעות הוועדה הציבורית ללכת לקראתם, או לחלופין, על-ידי דיונים עמם על הלוואות בתנאים טובים מאוד ושיפור מערך הסיוע. דיברו פה חברי הכנסת על הלוואות – – –

חגי מירום (העבודה):

למה זה קשור לשביתה? אתה אומר: אלמלא נקטו את דרך השביתה, אפשר היה לדון.

נעמי חזן (מרצ):

אבל הבעיה קיימת כבר – – –

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

אני מוריד את המלה "אלמלא", כי אני חושב שמאבק הסטודנטים צודק, אבל אני שוב קורא למאבק תרבותי, דמוקרטי, חברתי, בוגר ואחראי.

ועדת החינוך של הכנסת נכנסה בעובי הקורה וקיימה דיונים בנושא עם כל הגורמים הנוגעים בדבר. אני מציע להעביר את הנושא לדין בוועדה משותפת של ועדת החינוך ושל ועדת הכספים.

היו"ר מ' שטרית:

אתה לא יכול להציע ועדה משותפת, אתה רק יכול להציע להעביר לוועדה.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

בסדר, אז אני מציע לוועדת הכנסת להקים ועדה משותפת לוועדת הכספים ולוועדת החינוך. תודה.

נעמי חזן (מרצ):

כבר יש ועדה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה, אדוני.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

יש החלטה של ועדת החינוך.

נעמי חזן (מרצ):

יש לי שאלה.

היו"ר מ' שטרית:

הנה הוא הולך, תשאלו אותו. הצעות אחרות, רבות. סגן השר סיים, ואפשר לשאול אותו לבד בכל מקרה.

נעמי חזן (מרצ):

אז אולי אפשר לדעת, אם כולם חושבים שזה צודק, למה זה עומד ליפול? למה לא פותרים את הבעיה?

היו"ר מ' שטרית:

חברת הכנסת נעמי חזן, קל מאוד לומר דברים מהפה ולחוץ, אבל זה תקציב. הצביעו על מקור תקציבי שממנו אפשר לקחת את הכסף הזה.

נעמי חזן (מרצ):

— — —

חגי מירום (העבודה):

יש לנו כמה רעיונות.

היו"ר מ' שטרית:

חברת הכנסת חזן, בגלל זה אתם מגישים הצעה לסדר-היום. ההצעה תועבר לוועדה או למליאה, ידונו שם, ואם תמצאו פתרון, תבואו על הברכה.

האם הוועדה הזאת עדיין פעילה?

קריאות:

פעילה, פעילה.

היו"ר מ' שטרית:

טוב.

נעמי חזן (מרצ):

— — —

היו"ר מ' שטרית:

לא צריך לצעוק. אנחנו נבדוק את זה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

לצורך החוקים של השכלה גבוהה חינוך, על כל שכר הלימוד וגובה שכר הלימוד — — —

היו"ר מ' שטרית:

נכון. קיימת ועדה כזאת. זה נכון.

ובכן, נעבור להצעות אחרות. חבר הכנסת אופיר פינס מבקש להסיר את הצעתה של חברת הכנסת נעמי חזן.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, בעוונותי באתי מהציבור הזה, מציבור הסטודנטים, והייתי שותף לכמה מאבקים סביב שאלת שכר הלימוד. אבל אני אומר את הדברים משום שהמצב הנוכחי הוא אחר, ואני מציע וממליץ לממשלה להבין שמדובר במצב אחר. אני בקיא במצב הנוכחי, והוא פועל יוצא של הרבה מאוד תסכול ותסיסה שקיימים בקרב ציבור הסטודנטים לא מעכשיו. מי שעוקב אחרי מה שקרה בשנה האחרונה, רואה מה קורה.

לכן, אני מציע לראש הממשלה, לשר האוצר ולאחרים לנהוג באופן מאוד אחראי באשר לשביתה המתוכננת ובאשר למאבק המתוכנן, והוא הולך להיות מאבק קשה ביותר. התסיסה והתסכול נובעים מכך שהציבור שעומד מנגד, קרי אותם גילאים, בני הישיבות וכן הלאה, התחושה היא שהם מקבלים הכול ונותנים מעט, ואילו כאן יש ציבור שנותן הכול ומקבל מעט. בקונפליקט הזה אני מציע לממשלה להתחיל להבין שהיא חייבת לסגור פערים, כי התסיסה הזאת, אנחנו יודעים איך היא מתחילה, אי-אפשר לדעת כיצד היא תסתיים.

היו"ר מ' שטרית:

תודה, אדוני. המציע הבא הוא חבר הכנסת טלב אלסאנע, שמבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת חגי מירום. אני מבקש תמיד מהמציעים לשים לב גם לשעון, כי יש זמן של דקה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת – – –

יונה יהב (העבודה):

אדוני היושב-ראש, האם אני רשום?

היו"ר מ' שטרית:

אתה רשום להצעה אחרת, לא לזאת. חכה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אני רוצה לציין, שכמו שהממשלה דואגת להשקיע במפעלים ובתשתית הטכנולוגית, כך היא צריכה לדאוג להשקיע בתשתית האנושית. ומה טוב יותר מאשר להשקיע בסטודנטים, באקדמאים, שהם התשתית האנושית שהתרומה שלה לכלכלה ולהכנסה של המדינה בסופו של דבר לא תסולא בפז?

הדרישות של הסטודנטים הן דרישות צודקות. זה לא עניין של שכר הלימוד, שגובהו 10,000 ש"ח, כפי שהוזכר על-ידי חברתי, הפרופסור נעמי חזן, אלא מדובר בעלות של רמת חיים והוצאות נוספות של יותר מאשר 40,000 ש"ח. איך הם יכולים להתקיים? איך הם יכולים להתפרנס? וזאת כשאנחנו רואים שהממשלה ומפלגות אחרות יכולות ללחוץ ולהשיג?

לכן, צריך לפעול לקבלת הדרישות הצודקות האלה.

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, תודה רבה.

אני מבקש להודיע, שסגן השר באדיבותו הסכים להודיע שהוא מסכים לדיון במליאה כדי לאפשר לדוברים האחרים שנרשמו לדבר. זו הסיבה היחידה להסכמתו לכך. ובכן, חבר הכנסת האשם מחאמיד, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת שבח וייס.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אני מבקש שלא ליפול מהרשימה בתור המגשר בין היושב-ראש לסגן השר.

היו"ר מ' שטרית:

אתה לא תיפול. חבר הכנסת מחאמיד מציע להסיר את הצעתו של חבר הכנסת אליעזר זנדברג. בבקשה.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, אני רוצה להתייחס לנושא אולי בגלל רגישות יתר שיש לי לעניין המשטרה. אני לא כל כך מופתע מכך שהמשטרה מזמנת לחקירה או לאזהרה ארגוני סטודנטים. מי ששותק על כניסת משטרה לבית-ספר ופציעתם של תלמידים והתקפתם, בוודאי צריך לצפות לכך שגם ייכנסו לאוניברסיטאות ויזהירו סטודנטים.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

יש לך הצעה לסדר-היום. עוד תוכל לדבר על זה לאחר מכן. מה אתה מדבר על זה עכשיו?

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אם תמשיך לשתוק, זה יגיע גם אליך.

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לומר, שאפילו במדינות מסביב – וחבר הכנסת שאקי דיבר על צרפת – זה קיים. לך למצרים. גם שם לומדים חינוך מהגן ועד לדוקטורט. במדינה ענייה כמו מצרים לומדים חינוך, ופה מדברים על איך לפתוח קזינו כדי לממן לימודים.

היו"ר מ' שטרית:

באיזו מדינה?

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

במצרים.

היו"ר מ' שטרית:

אבל כמה אחוזים במצרים לומדים בבית-ספר יסודי?

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אדוני, אני רוצה להגיד לך שזוהי דעה קדומה. אדוני היושב-ראש, תרשה לי.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

במצרים יש 60 מיליון תושבים.

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, לא שאלתי אותך. דיברתי עם חבר הכנסת האשם מחאמיד.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אדוני, השאלה היא לגיטימית. אענה על השאלה, וגם התשובה היא לגיטימית. במצרים יש 60 מיליון תושבים, והיום כמעט שלא קיימים אנאלפביתים במצרים. אנשים לומדים. תיסע לקהיר ותבדוק את מה שקורה.

היו"ר מ' שטרית:

יפה, זה משמח אותי.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אבל אנשים לומדים חינוך מהגן, אדוני. ודאי שמספר הסטודנטים במצרים הוא הרבה יותר גדול מאשר בישראל.

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת מחאמיד, זה משמח אותי. אני לא יודע את הנתונים, ולכן אני שואל אותך. הלוואי שאתה צודק.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אני צודק.

אדוני, משפט אחרון. דמוקרטיה, אדוני, זה לא סתם לבכות על הכאבים שלי. דמוקרטיה זה גם לממש את הזכויות שלי ללמוד. דמוקרטיה זו הזכות ללמוד ולא לבכות. תודה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה רבה. חבר הכנסת שבח וייס מציע להסיר את הצעתו של חבר הכנסת שאקי.

שבח וייס (העבודה):

תודה רבה, אדוני היושב-ראש. זה יוצא די משעשע שאנחנו שני פרופסורים – וחבר הכנסת שאקי היה המורה שלי באוניברסיטה – ואני כאילו מציע להסיר את הצעתו. אבל זה רק במסגרת קבלת רשות הדיבור.

אני רוצה רק להוסיף ולומר דברים שהם מובנים ובסיסיים לגמרי. היום ההשכלה הגבוהה היא לא רק זכות אזרח יסודית דמוקרטית, אלא היא כורח כלכלי. בעתיד כל המקצועות יהיו אקדמיים. זו פשוט הכשרת הדור הבא, שיקיים את כולנו. חוץ מזה, הכנסת היא גם ועד הורים של כל הנערים והנערות והבחורים והבחורות מכל העדות. אנחנו גם ועד הורים פה, ובמקרה זה של כולם. זו לא פרוטקציה.

אשר על כן, במדינת ישראל יש היום יותר אנאלפביתים מאשר בחלק ממדינות האזור, וזאת לעומת הרמז ששמענו כאן, כך שגם בעניין זה היהירות שלנו תגמור אותנו.

היו"ר מ' שטרית:

זה לא נכון.

שבח וייס (העבודה):

אני מוסיף את ההערה הזאת כדי שנבין איזו חשיבות דרמטית יש כאן.

היו"ר מ' שטרית:

אני חושב שאתה מגזים, חבר הכנסת וייס. בישראל אין יותר אנאלפביתים מאשר במדינות האזור. אתה טועה לחלוטין.

שבח וייס (העבודה):

טוב.

היו"ר מ' שטרית:

לשמחתי אתה טועה לחלוטין.

שבח וייס (העבודה):

אתה יודע שהאנאלפביתיות לא נמדדת רק לפי מספר האנשים שגומרים בית-ספר, אלא איך הם גומרים, והאם הם יודעים לקרוא ולכתוב בכיתה ו' או ז'. לכן אני מציע קצת לרדת עם היהירות בתחום הזה.

זה חשוב אפוא וחיוני גם על חשבון דברים אחרים, ודרך אגב, אפשר להצביע עליהם.

היו"ר מ' שטרית:

תודה, חבר הכנסת וייס.

רבותי, מאחר שסגן השר הסכים להעברת הנושא למליאה, יש חברים אחרים שמבקשים להעביר את הנושא לוועדה במקום למליאה. חבר הכנסת עוזי ברעם, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת יונה יהב.

עוזי ברעם (העבודה):

אני מציע להעביר את הסוגיה הזאת לוועדה, גם משום שאני יודע לאיזה מאבק ילכו הפעם הסטודנטים, בתחושה חזקה שהצדק עמם.

ההוצאה של סטודנט על לימודיו בירושלים מוערכת ב-40,000–45,000 שקל, כאשר שכר הלימוד לבדו הוא 10,000 שקל. אין שום ספק שבמשך שנים רבות לא נתנו את הדעת בצורה יותר מוסמכת ויותר ברורה על נושא ההשכלה הגבוהה.

אני מציע שוועדה של הכנסת תדון בעניין בדחיפות, כי אנחנו עשויים לעמוד בשבוע הבא בפני מראות מאוד קשים, שהייתי רוצה לחסוך אותם מהציבוריות הישראלית.

היו"ר מ' שטרית:

תודה לחבר הכנסת עוזי ברעם. חבר הכנסת יונה יהב, בבקשה.

יונה יהב (העבודה):

כמי שהיה יושב-ראש התאחדות הסטודנטים בארץ ולחם את המלחמה הזאת, שהיום חוזרת על עצמה כמו ריטואל, מסתבר שהמדינה לא למדה כלום וגם לא שכחה כלום.

לראשונה יש בארץ אותו מספר יהודים כמו בארצות-הברית. מספר הסטודנטים בישראל הוא כ-100,000; מספר הסטודנטים היהודים בארצות-הברית הוא חצי מיליון. המספרים האלה מראים עד כמה אנחנו מפגרים בהקניית השכלה גבוהה, שהיא פשוט צורך קיומי.

היו"ר מ' שטרית:

שכר הלימוד בארצות-הברית הרבה יותר גבוה.

יונה יהב (העבודה):

בהחלט. אבל זה רק מלמד על הדברים. אולם אצלנו יש ההוצאות שמסביב. רוב הסטודנטים מגיעים מערים שמחוץ לעיר שבה נמצאת האוניברסיטה, וזה מייקר. היום משפחה רגילה אינה מסוגלת לשאת בנטל. ואני אומר זאת כמי שיש לו היום בן באוניברסיטה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה לחבר הכנסת יהב. חבר הכנסת זאב בויס, ואחריו – אחרון, חבר הכנסת רובי ריבלין.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת יונה יהב, הדוגמה של ארצות-הברית היא לא טובה לעניין. שכר הלימוד שם יקר לאין שיעור, והנתונים שאתה מצביע עליהם בקרב יהדות ארצות-הברית מלמדים רק על המצב הכלכלי המצוין של יהודי ארצות-הברית, וכל השוואה אחרת אינה דומה.

שבח וייס (העבודה):

זו נטייה – – –

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אני רוצה לומר גם לך, פרופסור חבר הכנסת שבח וייס ידידי, אני לא מציע שנתבטל לגמרי או שנכה את עצמנו לגמרי, ולא רק על העניין הכלכלי. יש פה בעיה וסכנה שכולנו שותפים לה, שאם זה יהיה

המצב של הלימודים האקדמיים, מבחינה תרבותית במובן הרחב אנחנו מגיעים לתרבות רדודה ולדקדנטיות. אולי בתמונת המצב לטווח ארוך זוהי הדאגה רצינית יותר מאשר העניין הכלכלי, שהוא הרבה יותר נקודתי ועכשווי.

אני רוצה לקרוא מפה – ראש הממשלה יחזור בקרוב מארצות-הברית, אני מקווה עם הסכם טוב. אחד הדברים הראשונים שהוא צריך לעשות זה לשבת על המדוכה, לזמן את שר האוצר ואת שר החינוך ואת יושב-ראש המועצה להשכלה גבוהה, כדי לתת פתרון לדרישות הצודקות של הסטודנטים.

היו"ר מ' שטרית:

תודה, אדוני. חבר הכנסת רובי ריבלין.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, היה זה לפני 38 שנה, כאשר שר האוצר דהיום ישב יחד אתי כסטודנט בפקולטה למשפטים, ושם למדנו ושיננו: "היזהרו בבני עניים, כי מהם תצא תורה".

אני רוצה לומר לשר האוצר – הסטודנטים הם לא איזה ארגון עובדים, הסטודנטים אינם איזו לשכה מקצועית, הסטודנטים הם בנינו, הסטודנטים הם עתידנו, החינוך שלהם הוא התפארת שלנו.

ידע שר האוצר, שהנימוק שהסטודנטים חתמו על הסכם בוררות הינו נימוק מביש, הינו נימוק שלא יעלה על דעתנו.

יונה יהב (העבודה):

השתנו הזמנים.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אני חושב שאנחנו מצויים לדאוג להם כמיטב יכולתנו. אני מברך את חבר הכנסת עוזי ברעם, שהקים לובי למען מאבק הסטודנטים, על מנת לראות איך אפשר לפתור את הבעיות בצורה היעילה והטובה ביותר, ואני מודיע לו מכאן, שאני מצטרף ללובי שלו. אני מודה לאדוני.

היו"ר מ' שטרית:

תודה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

כמובן, אני מציע להעביר לוועדה, משום ששם נוכל לקדם את העניינים ביתר שאת.

היו"ר מ' שטרית:

אני מודה לחבר הכנסת רובי ריבלין.

רבותי, אם אני מבין נכון את רוח הדברים, על דעת המציעים וחברי הכנסת, סופו של דבר שכולם, אני מבין, רוצים להעביר את הצעותיהם לוועדה, והוצע פה להעביר את הנושא לוועדה המשותפת הקיימת ממילא של כספים וחינוך, שדנה בנושא של ביטול שכר לימוד לחלוטין.

הנושאים האלה כולם יעברו לאותה ועדה, ואני מקווה – – –

חגי מירום (העבודה):

מה פתאום. אני רוצה להעביר למליאה.

היו"ר מ' שטרית:

אתה רוצה שאני אצביע על הצעתך להעביר למליאה?

חגי מירום (העבודה):

אני רוצה דיון במליאה, כדי שיהיה דיון וחברים יהיו מודעים לכך שאפשר להביא את זה, אם יתלקח – – יכול להיות אפילו בשבוע הבא.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

– – –

היו"ר מ' שטרית:

רבותי, אם כן, נצביע על שלוש ההצעות. חברים, כל שלוש ההצעות האחרות מועברות לוועדה המשותפת הקיימת, בראשותו של חבר הכנסת רביץ.

נעמי חזן (מרצ):

רגע.

היו"ר מ' שטרית:

את לא רוצה להעביר את הצעתך לוועדה? חברת הכנסת חזן, את מסכימה להעביר לוועדה?

נעמי חזן (מרצ):

אני רוצה דיון במליאה על שביתה שהולכת להיפתח.

היו"ר מ' שטרית:

לכן אני שואל אותך. תעני כן או לא. את מסכימה להעביר את הצעתך לוועדה?

נעמי חזן (מרצ):

לא.

היו"ר מ' שטרית:

תודה רבה. חבר הכנסת אליעזר זנדברג, אתה מסכים להעביר לוועדה?

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

כן.

היו"ר מ' שטרית:

מסכים. חבר הכנסת שאקי, אתה מסכים להעביר לוועדה?

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

כן.

היו"ר מ' שטרית:

מסכים. חבר הכנסת מירום?

חגי מירום (העבודה):

לא. למליאה.

היו"ר מ' שטרית:

ובכן, אנחנו מצביעים תחילה על ההצעות של חברי הכנסת חגי מירום ונעמי חזן, שמבקשים להעביר את הצעותיהם לדיון במליאה, לעומת הצעות אחרות – להעביר לוועדה או להסיר.

קריאות:

— — —

היו"ר מ' שטרית:

גם הצעתו של חבר הכנסת זנדברג, הוא מבקש להעבירה למליאה.

חבר הכנסת שאקי, גם אתה מבקש למליאה?

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

בסדר.

היו"ר מ' שטרית:

ובכן, מעבירים את כל ההצעות לדיון במליאה. מי בעד ומי נגד העברה לדיון במליאה? בבקשה, להצביע בעד או נגד.

הצבעה מס' 1

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 20

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה. אני קובע בזאת, שב-20 קולות בעד, אפס נמנעים ואפס מתנגדים, מועברות כל ההצעות הללו לדיון במליאת הכנסת. תודה, רבותי, ואנחנו עוברים – – –

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני חושב שבכלל צריך לוותר על הרעיון של העברת נושאים לוועדה, כי הוועדות ממילא, ביוזמתן, בימי ראשון, לוקחות את כל הנושאים שהכנסת אמורה לדון בהם, במסגרת התחרות בין ראשי הוועדות על הרייטינג. לכן, אולי צריך לבטל את המוסד הזה של הוועדה ולעשות את הכול במליאה.

היו"ר מ' שטרית:

אדוני, אני מסכים אתך שיש בעיה, אבל אני לא חושב שפה, בפורום הזה, נוכל למצוא את הפתרון.

הצעה לסדר-היום

דברי הצייר אורי ליפשיץ על "טיהור" החברה בארץ מנכים ומאוטיסטים

היו"ר מ' שטרית:

רבותי, אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום, וזוהי הצעתו של חבר הכנסת משה גפני: דברי הצייר אורי ליפשיץ על "טיהור" החברה בארץ מנכים ומאוטיסטים – הצעה לסדר-היום מס' 5246. אני מברך את חבר הכנסת משה גפני על העלאת הנושא, שהוא באמת כואב ורלוונטי. חבר הכנסת גפני, בבקשה.

משה גפני (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ראשית, אני רוצה להצטרף למאבקם של הסטודנטים ולנושאים שהועלו בסדר-היום. מובן שתמכתי בכך, יחד עם כל החברים שנכחו במליאה. אני חושב שמן החובה לסייע למי שלומד ולמי שאכן רוצה להמשיך ללמוד, גם אם הוא בן עיירות הפיתוח, או ממשפחות חלשות – איך אמרת, חבר הכנסת ריבלין: "היזהרו בבני עניים". אנחנו מצווים לסייע להם, ואני תומך בזה.

בעבר, כשהיה מאבק של הסטודנטים, לא תמכתי, כיוון שאז שמעתי קולות צורמים של אפליה לעומת תלמידי ישיבות, ואני לא קיבלתי את זה. אי-אפשר לעשות מאבק צודק על טיעונים של אפליות לא צודקות, שאין לזה שום קשר. כיוון שמנהיגי הסטודנטים וראשיהם מנהלים הפעם מאבק אכן לגופו של עניין, אני תומך במאבק הזה, אני מצטרף אליו, אני חושב שטוב תנהג הממשלה אם תאזין למה שקורה בעניין הזה, כיוון שבאמת זה לא יכול להימשך.

אני רוצה להמשיך בנושא שלשמו עליתי. אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, אני תהיתי אם אורי ליפשיץ הוא יהודי. תהיתי. קראתי את דבריו – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

תהית או טעית?

משה גפני (יהדות התורה):

לא, תהיתי – בה"א. תהיתי אם הוא יהודי.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

— — — אחרי שהוא תהה — — —

משה גפני (יהדות התורה):

אגיד לכם מדוע. לא יודע, כיהודי, אני לומד את ספר החוקים שלנו, את התורה, את כל מה שאנחנו מחונכים עליו, והמוסר היהודי הוא בראש ובראשונה לעזור לחלשים. יש אין ספור אמירות בתורה, בחז"ל, בגמרא – "כי לא יחדל אביון מקרב הארץ", אומרת התורה, "על כן אנכי מצוך לאמור: פתח תפתח את ירך לאחריך, לעניך ולאביוןך בארצך".

ולפתע מגיע אדם ובעצם מיישם את התורה הנאצית, והוא אומר שהחברה בארץ צריכה לחסל את כל מי שהוא חלש – את הנכים, את האוטיסטים, את כל מי שאנחנו מצווים לעזור לו. חברה חזקה, תפקידה בראש ובראשונה וקודם כול לעזור לחלש בתוכה. לפתע מגיע אדם כזה ואומר את ההיפך.

החלטתי שאין בעניין הזה ראייה שהוא לא יהודי. יכול להיות שהוא יהודי.

חכמינו זיכרונם לברכה אומרים, שבני ישראל כשהם עולים הם עולים עד לרקיע, אבל כשהם יורדים הם יורדים עד לתהום. יכול להיות אדם מזרע ישראל שיכול להגיע לשפל הכי גדול בחברה האנושית, לעמקי התהומות שבר-דעת בן תרבות יכול להעלות על דעתו, בעצם להגיד את כל התורה הנאצית, הנוראה, כאן במדינת היהודים, בארץ-ישראל, בעיתון עברי. לחלוטין אני לא מבין את עיתון "הארץ". בסדר, האיש הזה צייר, אמן – המן, עם ה"א, אני מתכוון.

שבח וייס (העבודה):

אתה יודע שאנחנו גילינו את זה בצורה נוראה.

משה גפני (יהדות התורה):

אני הולך לדבר על זה, אתה היית אז יושב-ראש הישיבה בכנסת. אני רוצה לספר מה אותו ליפשיץ עשה לפני שנתיים, וביקשת ממני את הציור; אני זוכר את זה היטב, היית אז יושב-ראש הישיבה.

רבותי, אני לא מבין, בסדר, הוא יודע לצייר, אז למה מביאים את ההגיגים שלו? על מה? אני לא מבין את עיתון "הארץ".

אני רוצה לדבר על היבט שאני מעורב בו גם באופן אישי מבחינה ציבורית. לפני שנתיים, אותו ברנש, אורי ליפשיץ, פרסם בעיתון "הארץ" ציור ובו – —

חבר הכנסת שבח וייס, אתה זוכר את זה?

שבח וייס (העבודה):

כן.

משה גפני (יהדות התורה):

— — מצויר אדם חרדי, ובמקום הפיאות שלו מצויר צלב קרס. הבאתי את זה למליאת הכנסת, בבקשה, ופניתי אל היועץ המשפטי לממשלה להעמיד אותו לדין. אני לא יודע אם זה בהומור או לא, האם בזה שהוא שם צלב קרס הוא התכוון לבזות את החרדים? הרי הוא ממש נאצי, הוא מיישם ממש את תורת הנאציזם במה שהוא אומר. אולי הוא בכלל לא התכוון לפגוע בחרדים? אולי אצלו צלב קרס זה בכלל גאווה? אני מזדעזע כשאני אומר את זה. גם אז עיתון "הארץ" הביא את הציור היפה שלו.

פניתי בחודש כסליו התשנ"ז, נובמבר 1996, אל מיכאל בן-יאיר, שהיה היועץ המשפטי לממשלה, וביקשתי לפתוח בחקירה נגד צייר גס רוח זה, אשר עבר על כמה חוקים פליליים, שעניינם פגיעה, הסתה, אלימות, שיכולות להביא להסלמה באלימות פיזית נגד ציבור דתי בישראל. ענה לי עוזרו של היועץ המשפטי לממשלה בח' בטבת התשנ"ז, 18 בדצמבר 1996, לפני קרוב לשנתיים: "היועץ המשפטי לממשלה בין היתר עיין בשעתו במכתבך הנ"ל ובציור של אורי ליפשיץ שפורסם ב'הארץ' ובו נראה אדם חרדי שבמקום פיאותיו צויר צלב קרס. היועץ המשפטי לממשלה הנחני להעביר את פנייתך לבדיקתה ולהתייחסותה של פרקליטת המדינה, גברת עדנה ארבל. כך עשיתי. לכשתובא לעיונו של היועץ המשפטי לממשלה התייחסותה של פרקליטת המדינה, לא נאחר להשיבך". כך כתב לי עוזרו הבכיר של היועץ המשפטי לממשלה דאז, שהעבירו את זה לפרקליטת המדינה. מאז עברו כמעט שנתיים – כלום, שום דבר.

אני רוצה להגיד כמה מלים חריפות בעניין הזה. יכול להיות שהיינו חוסכים מעצמנו גם כמדינה, גם כעם, גם כחברה, גם כתקשורת, את ההתבזות של אותו חולה נפש, שאין הגדרות למלים שלו, לולא היה מדובר באדם חרדי, ואז ההתייחסות אצל פרקליטת המדינה ואצל היועץ המשפטי לממשלה היתה קצת שונה. יכול להיות שאם אז הדברים של אותו — —

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

זאת אומרת, אתה לא מאשים את ליפשיץ, אתה מאשים את הפרקליטות? אני פשוט רוצה להבין.

משה גפני (יהדות התורה):

לא, לא הבנת. חבר הכנסת ריבלין, אני מעיר הערה שראוי שתיאמר. אני רוצה להבהיר: האיש הזה היה צריך לעמוד לדין. בשביל מה יש חוק? בשביל מה מעמידים אדם לדין במדינה מתוקנת? – א. על מנת שהוא יענש על מה שהוא עשה; ב. על מנת שזה לא יישנה. זה היה גם במליאת הכנסת וגם באופן רשמי פניתי ליועץ המשפטי לממשלה, אגב גם לפרקליטת המדינה, ואמרתי: אסור שיקרה דבר כזה במדינת ישראל, האיש צריך לעמוד לדין, ויש לפתוח בחקירה נגדו. מאז עברו שנתיים, ולא נעשה דבר עם העניין הזה. אנחנו מדינת חוק, וצריך להתייחס ברצינות לכל דבר כזה כדי למנוע אותו. אני שואל את עצמי ואתכם: אם לא היה מדובר באדם חרדי, האם ההתייחסות הייתה אחרת? כן או לא? אין לי תשובה.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

יש לך תשובה בעצם השאלה שלך, וזה לא בסדר.

משה גפני (יהדות התורה):

למה זה לא בסדר?

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

יכולת לעצור בזה שבאת בטענות קשות לפרקליטות, בעניין הזה אין לנו ויכוח. כשאתה מתחיל לשאול שאלה כזאת – – – אני לא מסכים אתך.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

רציתי לדעת אם להעביר את זה לוועדת החוקה, כי התלונה היא נגד הפרקליטות.

משה גפני (יהדות התורה):

לא, חבר הכנסת ריבלין, אתן לך דוגמה אחרת. יש מעשה שלפי דעתי הוא חמור. מנהלים מערכת בחירות לרשויות המקומיות, ובנצרת-עילית – – –

היו"ר מ' שטרית:

בכרמיאל, הבוקר העלה את זה חבר הכנסת שבח וייס.

משה גפני (יהדות התורה):

בנצרת-עילית, אני מסכים לחלוטין, נעשה שם מעשה חמור. אי-אפשר להגיד שיעצרו את הערבים בנצרת-עילית, לא יכול להיות דבר כזה. במדינה מתוקנת אי-אפשר ללכת נגד מגזר מסוים באוכלוסייה. אפשר להגיד, לעצור את המפלגה הזאת, אי-אפשר לאסור דבר כזה. אני מזכ"ל מפלגה, ובבחירות לרשויות אני נתקל ברעננה במפלגה מכובדת כמו מפלגת העבודה, שהולכת עם פלקטים גדולים: "לעצור את החרדים ברעננה". לצערי הרב, אין הרבה חרדים ברעננה. מישהו אמר לאותה גברת שרצה שם בבחירות: את כבר לא צריכה ללכת לבחירות מפני שכבר עצרת את החרדים ברעננה. אין חרדים ברעננה, כמה יש שם?

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

כמו שהליכוד אומר: לעצור את העבודה ברעננה.

משה גפני (יהדות התורה):

לא, לא, חבר הכנסת בויס.

נסים דהן (ש"ס):

— — — חרדים — — — לא מכירים במדינה שלך.

משה גפני (יהדות התורה):

מותר להגיד: לעצור את יהדות התורה ברעננה, לעצור את המפד"ל ברעננה, לעצור את ש"ס ברעננה. אמרתי את זה לאחרונה בתקשורת הרבה פעמים. אסור להגיד: "לעצור את החרדים". איזה מין דבר זה? אתה יכול להגיד: לעצור את חד"ש בנצרת-עילית, לעצור את מד"ע, יש מאבק בין מפלגות וזו חברה דמוקרטית, אבל להגיד: לעצור את הערבים? זה עולה על דעתו של מישהו? לעצור את החרדים – מפלגה כמו מפלגת העבודה ברעננה?

היו"ר מ' שטרית:

לעצור את היהודים?

משה גפני (יהדות התורה):

עוד מעט זה יגיע.

קריאה:

בעלי הזקנים.

משה גפני (יהדות התורה):

רבותי, אני אומר את זה בכאב עצום. זה נושא חמור, ואני מציע לכל אחד מאתנו, גם אם הוא לא אוהב את החרדים, לעשות חשבון איפה זה מתחיל ואיפה זה יכול להסתיים. זה דבר חמור מאין כמותו.

אני מסיים וחוזר לנושא המקורי. האיש הזה צריך לעמוד לדין. ברנש כזה, שרוצה ליישם כאן בארץ-ישראל, שבה יש ניצולי שואה, שבה יש אנשים שחוו על בשרם את האיום ביותר שיכול לקרות לעם, את תורת הגזע, את התורה שלא לעזור לחלשים אלא לחסל אותם, צריך להעמיד אותו לדין ולשלוח אל הכלא מה שיותר מהר. תודה רבה.

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת גפני, אנא ספק רק את סקרנותי: האם כל מה שכתוב בעיתונים נכון?

משה גפני (יהדות התורה):

שאלתי למה העיתון נתן לו במה.

היו"ר מ' שטרית:

אני שואל בגלל דבר אחר: האם כל מה שכתוב בעיתונים נכון?

משה גפני (יהדות התורה):

לא.

היו"ר מ' שטרית:

תודה רבה.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

אפשר להעמיד חולה נפש – – –

היו"ר מ' שטרית:

רבותי, לפני שאני נותן רשות דיבור לסגן השר, למען ההגינות צריך גם לומר, שהצייר אורי ליפשיץ חזר בו מדבריו ואמר שהוא טעה, שהוא חוזר בו ומתנצל. הוא אמר את זה דרך העיתון, וצריך לומר את זה.

אדוני סגן שר החינוך.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, בחודשים האחרונים "זיכו" אותנו כמה מבכירי אמני ישראל בהתבטאויות שעוררו את רוגזם, כעסם וסלידתם של ישראלים רבים, ימנים ושמאלנים, דתיים וחילונים, עירונים, קיבוצניקים ומושבניקים כאחד.

הראשון שבהם היה הבמאי והשחקן אסי דיין, שנתן לנו שיעור בלתי נשכח בנימוס ישראלי מקורי, שעה שהוזמן להודות לאנשי פסטיבל הקולנוע ב"סינמטק" בירושלים על פרס שהעניקו לו על מפעל חייו, והוא גידף וניבל את פיו על ירושלים שהעניקה לו את הפרס.

יצחק כהן (ש"ס):

אדוני היה מופתע מההתנהגות שלו?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

לא.

יצחק כהן (ש"ס):

אם הוא היה מתנהג אחרת היית מופתע.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

הוא אף שלח מעל במת הפסטיבל כמה מלות ברכה ארסיות כלפי ראש העיר וראש הממשלה.

לא הספקנו להתאושש מפרשת אסי דיין, והזמר מאיר אריאל מהצנחנים, ששחרר את העיר העתיקה, ובחר להשמיע בפומבי דברים קשים ונלוצים נגד הומואים ולסביות ודרש להוציאם מכלל ישראל. רק התנצלותו הפומבית מנעה את המשך החרמתו – ובצדק – מעל לכל בימה שבה ביקש להשמיע את שיריו.

כבוד היושב-ראש, אני שמח שהתקרבת אלי, אני גם שמעתי את דברייך על דבריו של אורי ליפשיץ.

היו"ר ש' וייס:

ברדיו, כן.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

עודנו מתאוששים מפרשת אריאל, קפץ עלינו רוגזו של הצייר אורי ליפשיץ. צריך היה לקרוא את הריאיון עמו – שפורסם במוסף "הארץ" – ולא להאמין. לא להאמין שאיש אמנות ותרבות, מחשובי ציירי ישראל – –

יצחק כהן (ש"ס):

תרבות אמרת?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

– – קורא לחסל – ממש כך – את האוכלוסיות החלשות בחברה: נכים, אוטיסטים, מובטלים, וכל מי שלדבריו אינו יכול לפרנס את עצמו ונופל, חלילה, למעמסה על החברה.

אלו לא היו דברים שנאמרו ברותחין. הדברים נאמרו ונשמעו מפיו כמשנה סדורה, כתוכנית לאומית לחיסול פיזי ממשי של כל החלכאים והנדכאים, כמבצע לאומי לטיהור הגזע האנושי, כפרויקט מגובש וחשון מאין כמוהו – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

מי אמר את זה? אמר את זה איזה "חרתא".

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

דברי ליפשיץ היו נגועים בנאציזם, בפאשיזם, בגזענות, באלמוות, בהמרדה ובטירוף, בטירוף פשוט כמשמעו, שקשה להגדירו במלים שלא יצונזרו על-ידי הכנסת.

ביום ראשון בבוקר טלפנתי אל מעוזיה סגל, חזקתי אותו בטלפון, חזקתי אותו בפעילותו נגד הצייר, עודדתי אותו שלא ירפה ולא ישקוט עד שימוצה הדין עם הצייר האלים.

לא עברו 24 שעות והצייר המוכה בשנאת אדם והמין האנושי מיהר לפרסם הודעת התנצלות וביקש "בכנות" סליחה מנכי צה"ל, מנפגעי תאונות הדרכים, מהילדים האוטיסטים, מהמובטלים האומללים ומכל מי שדמותו, התנהגותו, מראהו וקשייו הפיזיים והנפשיים מכבידים על חייו של האמן יפה הנפש והגזע.

אסי דיין רשאי להפיק סרט, מאיר אריאל יכול לחבר שיר על העוקץ שבסיפור, אולם בעת שהריאיון המבחיל עם אורי ליפשיץ פורסם במוסף "הארץ" הוצגו ציוריו בהיכל המשפט, הצדק והאמת של מדינת ישראל – בבית-המשפט העליון. האם צירוף מקרים זה אינו מציאות מדומה ממש? האם מישהו מאמני ישראל יעז להרים את קולו על פגיעה כביכול בחופש הביטוי האמנותי, אם נדרוש מעל במה זו להסיר מייד את התערוכה של עוכר ישראל אורי ליפשיץ?

היו"ר ש' וייס:

היא הוסרה. על כך היתה הודעה, אדוני סגן השר.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

אני שמח.

היו"ר ש' וייס:

לא, רגע. חשוב לתקן פשוט עובדתית. היתה הודעה, ואני בטוח שהודעה של בית-משפט עליון היא מדויקת, שממש ביום ראשון, כשהתחילה ההפגנה, התערוכה הסתיימה. זאת אומרת, לא היתה הודעה שהוסרה בגלל – אלא הסתיימה. והיתה גם הודעת גינוי חריפה מאוד של בית-המשפט העליון ושל נשיא בית-המשפט העליון. נדמה לי שהוא שהה בשליחות ביפן, והוא גינה משם בצורה מאוד חריפה. זה דבר לא שגרתי.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

כבוד היושב-ראש, אני מסרב לקבל את התנצלותו של ליפשיץ. יש מעשים ויש דיבורים שאין עליהם סליחה וכפרה. לדעתי, הוא חייב לעמוד לדין פלילי על הסתה לרצח, על קריאה לאלימות ועל המרדה. אני רוצה לראות אותו מוזמן ללא דיחוי ליחידה הארצית לחקירות פשעים במשטרת ישראל, ומשם, כבול ומבוש, לבית-המשפט ולכלא. אני מקווה שהאיש הנפשע הזה ישלם מחיר כבד ביותר על דבריו, דברים שכגון אלה לא נשמעו מאז ימי השלטון הנאצי וטיהור הגזע הארי באירופה. ישראלים שהשמיעו דברים הרבה פחות חריפים ומסוכנים מדבריו של ליפשיץ – –

נסים דהן (ש"ס):

יש פה חבר כנסת שאמר שצריך לירות בחרדים.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

– – הושמו מאחורי סורג ובריח.

אני מצפה, יחד עם ישראלים – – –

היו"ר ש' וייס:

כן? פה בבית? פה בבית מכהן חבר כנסת כזה?

נסים דהן (ש"ס):

כן, מכהן פה בבית חבר כנסת שאמר שצריך להקים יחידות "שמשון" ו"דובדבן" כדי לעצור את החרדים. מי שלא יודע, יחידות "שמשון" ו"דובדבן" יורות.

היו"ר ש' וייס:

זה חבר כנסת אלמוני?

נסים דהן (ש"ס):

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

היום פורסם בעיתון "הארץ", שמועמד של הליכוד בכרמיאל הטיף לטרנספר לגירוש של העם הערבי.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

לא הערבים, המחבלים.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

האם הוא לא זוכה לאותו גינוי שאנחנו מגנים את ליפשיץ? באותה נשימה צריכים לגנות את הפאשיסט הזה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת וליד צאדק, לעניינך. חבר הכנסת וליד צאדק, רק שנייה. מה שעושה סגן השר עם זה – זה עניינו. אני העליתי הבוקר, כשלא היית פה, את הנושא הזה במליאת הכנסת – את ההתבטאויות הנוראות של פלדמן ושל אחרים, ותיארתי אותם כהפצת רוח נירנברג.

בנימין אלון (מולדת):

אדוני היושב-ראש, אתה עושה מזה אינפלציה. מספיק עם זה.

היו"ר ש' וייס:

אין שום אינפלציה, ומי שמגן עליו מצטרף לזה. זה הכול.

בנימין אלון (מולדת):

אתה מגן באופן שיטתי על זכר השואה.

היו"ר ש' וייס:

באופן שיטתי אני לוחם נגד פאשיזם, נכון. בבקשה, תמשיך.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אפשר לשאול?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת וליד צאדק, אל תפריע. חבר הכנסת סאלח סלים, אל תפריע. חבר הכנסת וליד צאדק.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אפשר לשאול שאלה קצרה?

היו"ר ש' וייס:

קודם כול תשב. זה הכול.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

הרגישות שלכם מאוד סלקטיבית.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

אני מגנה את זה כל הזמן.

היו"ר ש' וייס:

רבותי חברי הכנסת. אדוני סגן השר, חכה רגע. חבר הכנסת וליד צאדק. חבר הכנסת זאב בויס, אנחנו ממשיכים. בבקשה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

למה היהודים לא יכולים לשבת בחברון? למה אסור ליהודים לשבת בחברון?

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אפשר לשאול שאלה?

היו"ר ש' וייס:

מייד, תן לו לסיים. תיכף. זה לא זמן השאלות, עכשיו זמן התשובה.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

כבוד היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני מצפה, יחד עם ישראלים פגועים רבים מספור, לראות את אורי ליפשיץ חוזר לבית-המשפט העליון בירושלים, הפעם לא כדי להציג את ציוריו אלא לקבל את גזר-הדין הראוי לו. "ציון במשפט תיפדה", נאמר במקורותינו. הייתי מחדש היום הלכה זו ואומר: "צייר אלים במשפט ייפדה".

אורי ליפשיץ אולי צייר טוב, אולם אורי ליפשיץ הינו הוגה דעות קטן; עלוב ובלתי חשוב.

אני מציע להסתפק בדברי אלה ולא לחזור ולדוש בדבריו של הוגה הדעות ליפשיץ.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אדוני, אפשר שאלה קצרה?

היו"ר ש' וייס:

רבותי, זה לא זמן השאלה, הערות הערנו. מי שהעיר העיר ומי שהעיר חטף ולא חטף וגמרנו.

חבר הכנסת גפני, האם אתה מסכים להצעה של סגן השר להסתפק בהודעתו?

משה גפני (יהדות התורה):

כן.

היו"ר ש' וייס:

טוב. תם הדיון בפרק הזה.

חברים, אנחנו ממשיכים בסדר-היום שלנו. שאילתות בעל-פה לשר המדע. האם שר המדע אתנו?

נסים דהן (ש"ס):

השואל אתנו.

היו"ר ש' וייס:

סליחה, אני טעיתי. יש שאילתות לסגן שר החינוך והתרבות.

שאילתות ותשובות

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת שטרית. אדוני סגן שר החינוך והתרבות משה פלד ישיב על שאלות אלה. כבודו בבקשה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אדוני סגן השר, מה דעתך על אלה שאמרו אתמול בתוכנית בטלוויזיה של זוהר בהלול: "מוות לערבים". מה עשיתם? מה אתם מתכוונים לעשות?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת סאלח סלים, אנחנו דנים בנושאים האלה בכנסת כל העת, כי לדאבוננו זה סיפור חיינו. אז תן עכשיו לעסוק בדברים אחרים.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אני רוצה לשמוע את דעת סגן השר.

היו"ר ש' וייס:

בבקשה, אדוני סגן שר החינוך והתרבות משה פלד ישיב על שאלות.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

כבוד היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, ברשותך, אני רוצה לענות בשני משפטים על שאלתו של חבר הכנסת סאלח סלים כסגן שר החינוך, התרבות והספורט.

היו"ר ש' וייס:

או כסגן יושב-ראש הכנסת עוד מעט.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

השאלה הזאת עסקה במגרשי הספורט. אני רוצה לומר לך, שבהזדמנויות רבות גינתי את התופעה בכל גינתי אפשרי. יתירה מזו, היה מקרה אחד שעצרתי משחק, נכנסתי למגרש כדי לעצור את ההתפרעות הזאת ואת הקריאות האלימות והבלתי-נסלחות הללו. שאלת אותי מה אני עושה; זה מה שאני עושה.

ההקצבה לתוכנית מעו"ף

חבר הכנסת מ' שטרית שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום ו' באב התשנ"ח (29 ביולי 1998):

התוכנית מעו"ף – מורים לעיירות פיתוח – במכללת דוד ילין מכשירה מורים לאזורי עדיפות לאומית. משרד החינוך מממן 160 סטודנטים שמתחייבים לעבוד באזורי עדיפות לאומית. בשנה זו אישר משרד החינוך מלגות רק ל-106 סטודנטים. צמצום המקורות מעמיד בספק את המשך התוכנית הזאת.

רצוני לשאול:

1. האם ידוע למשרדך על כך?

2. אם כן – מדוע מבטלים את ההקצבה לתוכנית מעו"ף?

3. האם יש חלופה להכשרת מורים לפריפריה?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

1. התשובה חיובית.

2. אין כוונה לבטל את ההקצבה לתוכנית מעו"ף. אגף התקציבים במשרדנו כבר נתן דעתו על התקלה, והיא תבוא על פתרונה.

3. התוכנית לא תיפגע, והיא תמשיך להכשיר מורים אקדמיים בני עיירות פיתוח, שישתלבו בתום הכשרתם בבתי-הספר בעיירות ויתרמו שם להעלאת רמת החינוך בקהילות.

היו"ר ש' וייס:

שאלה נוספת לחבר הכנסת מאיר שטרית, בבקשה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני סגן השר, ראשית, אני מודה לך על תשובתך. אני יודע שהמשרד תיקן השנה את התקציב לתוכנית מעו"ף, והיא נמשכת השנה, אם כי נכון לעכשיו לא ידוע לי על המשך המחויבות של המשרד לשנים הבאות. אני מקווה שתשובתך זו מספקת גם לשנים הבאות, כי היא תוכנית חשובה מאוד. אסור שהיא תיפגע, חלילה וחס, כי היא מכשירה מורים מעיירות פיתוח שחוזרים ליישובים שלהם במקצועות טכנולוגיים ואחרים. אין תרומה חשובה יותר להוראה ולחינוך מהתוכנית הזאת, שהיא אחת התוכניות הטובות ביותר.

היו"ר ש' וייס:

תשובה.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

אני מקבל את ההערה של חבר הכנסת שטרית. אני מקווה שהתוכנית אכן לא תיפגע, כפי שמצוין בתשובתי.

תקן בטיחות במוסדות חינוך

חבר הכנסת א' רביץ שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום ו' באב התשנ"ח (29 ביולי 1998):

בעקבות מות תלמידה שנפלה מחלון בית-ספר בירושלים וכמה מקרים של קריסת תקרות בבתי-ספר, הועלו הצעות שונות בנושא הבטיחות והבטיחות בבתי-הספר.

רצוני לשאול:

1. מה הן המסקנות שהתקבלו בעקבות המקרים הנ"ל?

2. האם ייקבע תקן מחייב לבטיחות במוסדות החינוך?

תשובת סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. על-פי הוראת שר החינוך, מינה מנכ"ל המשרד צוות מומחים אשר אמור לגבש עבור המשרד המלצות לנושא הוראות הבטיחות ותקני הבטיחות.

2. בניית מוסדות החינוך נעשית על-פי חוק התכנון והבנייה ועל-פי הוראות בטיחות, כפי שניתנו לנו על-ידי אנשי מקצוע מתחום הבטיחות ועל-ידי הממונים על כך במדינת ישראל, כגון המוסד לבטיחות וגיהות ומכון התקנים הישראלי. אם נידרש על-ידם לבצע שינויים, אנו נפעל בהתאם.

הכשרת מורים למחשבים

חבר הכנסת מ' נודלמן שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום י"ג באב התשנ"ח (5 באוגוסט 1998):

ממחקר הערכה של תוכנית מחשוב בתי-הספר עולה, כי רוב המורים בבתי-הספר שיושמה בהם תוכנית המחשוב אינם שולטים כראוי במחשב.

רצוני לשאול:

1. אילו צעדים ינקוט משרדך כדי לצמצם את הפער בין רמת המחשוב לבין הכשרת המורים לכך?

2. האם המחקר מודד גם את יכולת הניצול של המחשב על-ידי התלמידים?

3. כמה מבתי-הספר הממוחשבים חוברו עד כה לרשת האינטרנט?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

תהליך מחשוב בתי-הספר החל בשנת הלימודים התשנ"ה, 1994/95. באותה שנה מוחשבו 445 בתי-ספר. בשנת הלימודים התשנ"ו, 1995/96, מוחשבו עוד 230 בתי-ספר. תהליך מחשוב בתי-הספר נמשך.

הסקר המוזכר בשאלתא נערך בשנת הלימודים התשנ"ז, בחן את בתי-הספר שמוחשבו בשנים 1994–1995, והוא מתייחס אליהם בלבד.

הסקר לא טען כי רוב המורים בבתי-הספר שבהם יושמה תוכנית המחשוב אינם שולטים כראוי במחשב. ממצאי הסקר מצביעים על כך, שכמחצית מן המורים משלבים מחשב בהוראה, והם בוודאי שולטים במחשב במידה מספקת. מנתוני הסקר עולה, כי "כמעט כל המורים (95%) השתלמו בנושאי המחשב במהלך השנים התשנ"ה–התשנ"ז. אף-על-פי-כן, כשליש מן המורים דיווחו, כי הם עדיין חשים חוסר ביטחון ביכולתם להשתמש במחשב מול כיתה וזקוקים להשתלמויות נוספות.

1. משרד החינוך המשיך בהפעלת מערכת משולבת של הנחיה, הדרכה והשתלמויות למורים, של בתי-הספר המשולבים בתוכנית המחשוב. מספר המורים השולטים במחשב ומשתמשים בו הולך וגדל. עם זאת, צריך לציין כי בכל שנה מצטרפים מאות בתי-ספר חדשים לתוכנית המחשוב, ועמם בא גל נוסף של מורים שצריכים לעבור תהליך של הכשרה והטמעה. מערך ההשתלמויות, ההנחיה וההדרכה משולב בתוכנית המחשוב ומהווה חלק ממנה.

2. הסקר לא בדק את יכולת הניצול של המחשב על-ידי התלמידים. אולם, לפי מספר המורים העושים שימוש במחשבים במהלך ההוראה עולה, כי מרבית התלמידים בבתי-הספר שמוחשבו, ואולי כולם, משתמשים במחשבים. לפי ממצאי הסקר – 70% במקצועות הטכנולוגיה, המדעים והשפות, 40% מן המורים למדעי החברה והרוח. אם נביא בחשבון שבכל כיתה מלמדים מורים אחדים, סביר שבכל כיתה יש לפחות מורה אחד שעושה שימוש במחשבים.

הסקר בחן גם את דעת התלמידים על שיעורים משולבי מחשב, ואלה ממצאיו: 77% מן התלמידים סבורים כי השיעורים הללו מעניינים יותר משיעורים אחרים באותו מקצוע. 70% סבורים שהמחשבים מאפשרים להם להתקדם בקצב אישי. 62% סבורים שהשימוש במחשב מסייע להם להבין טוב יותר את החומר הנלמד. ממצאים אלה מצביעים – אם כי באופן עקיף – על כך שהתלמידים משתמשים במחשבים בתהליך הלמידה ואף שבעי רצון מכך.

3. תוכנית המחשוב לא כללה תקציב לחיבור המחשבים לרשת תקשורת חיצונית. בכל זאת, בעת שנערך הסקר, בשליש מבתי-הספר היה קיים חיבור לרשת תקשורת חיצונית.

השימוש ברשת התקשורת מוגבל מאוד גם בבתי-הספר המחוברים לרשת, משום העלות הגבוהה, הן של ציוד נוסף – מודמים, שרת, קווי טלפון נוספים וכדומה – והן של הוצאות שוטפות – פעימות מונה, דמי מנוי לספק אינטרנט וכדומה. פתרון מתאים ונאות לחיבור המחשבים בבתי-הספר לרשתות תקשורת חיצוניות יוכל להיות מיושם רק אם ימצא לכך תקציב מתאים.

מערכת החינוך במזרח-ירושלים

חבר הכנסת ח' פורת שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום י"ג באב התשנ"ח (5 באוגוסט 1998):

נמסר לי, שמערכת החינוך במזרח-ירושלים נשלטת על-ידי הרשות הפלסטינית. תוכנית הלימודים הפלסטינית נלמדת בבתי-הספר של עיריית ירושלים, ובבחינות הבגרות האחרונות היו השאלונים, המפקחים והבודקים באחריות הרשות. עוד נמסר, כי אוניברסיטת אל-קודס הפועלת בעיר נמצאת באחריות משרד החינוך הגבוה הפלסטיני.

רצוני לשאול:

1. האם נכונים הדברים?

2. מה ייעשה בנדון?

תשובת סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1–2. תוכנית הלימודים הנלמדת בבתי-הספר הרשמיים של מדינת ישראל במזרח-ירושלים היא תוכנית הלימודים הירדנית הנהוגה בבתי-הספר האלה משנת 1976, וכך גם בחינות הבגרות.

עד הסכם העברת הסמכויות בקיץ 1994 הופעלה מערכת בחינות הבגרות על-ידי המינהל האזרחי בבית-לחם. מאז ההסכם הנ"ל הועבר ניהול הבחינות לרשות הפלסטינית.

לאחרונה פנתה אוניברסיטת אל-קודס למועצה להשכלה גבוהה בבקשה לקבל הכרה. המועצה התחילה בבדיקות הראשוניות הדרושות, כמקובל.

שאלות בעל-פה

היו"ר מ' שטרית:

אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום – שאלות בעל-פה לשר המדע. ראשון השואלים יהיה חבר הכנסת נסים דהן. בבקשה, חבר הכנסת דהן.

ברשותך, חבר הכנסת דהן, אני מבקש לברך את המשלחת שנמצאת כאן בכנסת ביציע האורחים, אנשי משפט מגרמניה, שופטים, תובעים כלליים ופרופסורים למשפט שמבקרים בארץ ובמסגרת זו מבקרים בכנסת. ברוכים הבאים לישראל, לירושלים, לכנסת.

שידור תוכניתה של הגברת אלוני ב"קול ישראל"

נסים דהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, תרשה לי להצטרף לברכות למשלחת הכבודה.

אדוני שר המדע, בתוקף תפקידך כשר המקשר, השאלה בעצם מיועדת לראש הממשלה.

בשעתו תבע מזכיר סיעת ש"ס לבטל את תוכניתה הדו-שבועית של הגברת שולמית אלוני ב"קול ישראל", בטענה שהתוכנית הפכה לבמה אנטי-דתית מגמתית וחד-צדדית. במענה על השאלתא השבתני, כי "טענותיו נבדקו ונמצאו בחלקן מוצדקות" והתוכנית תיפסק. לפני שבועיים שודרה התוכנית שוב, והיו בה ביטויים נגד דתיים.

רצוני לשאול:

מדוע לא הוסרה התוכנית, כדברך?

היו"ר מ' שטרית:

תודה, אדוני. אדוני השר, בבקשה.

שר המדע ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, לפני כחודשיים, על-פי הוראת מנכ"ל רשות השידור, כל רצועת השידור ברשת ב' בשעה 18:00–19:00, או 19:00–20:00, שהיתה למעשה בנויה מתוכניות אישיות של אנשים פוליטיים – בוטלה.

אולם, על-פי החלטה של בית-הדין לעבודה, בעקבות עתירתו של העיתונאי משה נגבי, שערך והגיש את אחת התוכניות ברצועת שידור זו, ולכן היא ב-19:00–20:00, אולצה רשות השידור להחזיר את כל התוכניות שבאותה רצועה למתכונת השידורים שהיתה.

הנימוק המשפטי היה, שהשינוי בלוח המשדרים נעשה ללא אישור המליאה. בימים אלה מתוכנן לוח משדרים חדש ברדיו, ללא תוכניות פוליטיות אישיות ובהתאם למדיניות שנקבעה על-ידי המנכ"ל.

יש להניח, כי שינוי זה יאושר במליאת רשות השידור כחוק בימים הקרובים.

היו"ר מ' שטרית:

תודה, אדוני. שאלה נוספת לחבר הכנסת דהן.

נסים דהן (ש"ס):

תודה, אדוני היושב-ראש. תודה, אדוני השר.

אדוני השר, אולי השאלה שלי מופנית לשר לביטחון פנים, אבל אם הוא לא נמצא, אז בהזדמנות, כשתיפגשו סביב שולחן הממשלה, אבקש להעביר לו גם את השאלה שלי.

גברת אלוני, עם כל הכבוד לה, היא לא חברת כנסת עוד, והיא לא נהנית מחסינות, וודאי שלא תיהנה מחסינות לגבי ההסתה הפרועה שהיא מסיתה באותה תוכנית. יצא לי לשמוע את התוכנית האחרונה, שעליה אני מדבר. היתה שם התקפה פרועה והסתה נגד שר הפנים, נגד חרדים ונגד כל איש ימני.

אדוני השר, לא ייתכן שבשידור ממלכתי תינתן במה לשרה לשעבר, ברוך השם, ולחברת כנסת לשעבר, שתטיח, איש לא יעמיד אותה למשפט, וכולם חייבים לתת לה במה מתוקף אותו צו של בית-המשפט – אבל בית-המשפט לא אמר שמותר להסית ברדיו ממלכתי – ואיש לא יכול להפסיק זאת.

היו"ר מ' שטרית:

תודה, אדוני. שואלים נוספים: חבר הכנסת שבח וייס, ואחריו – חבר הכנסת חיים אורון.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי השר סילבן שלום, אני הבנתי את התשובה. אם המשמעות היא הורדה של כל התוכניות, המשמעות היא כמובן הורדה גם של התוכנית של גאולה כהן, וכן הלאה – – –

נסים דהן (ש"ס):

של כולן.

שבח וייס (העבודה):

אני מאזין, פחות או יותר, כשאני יכול, בזמן נסיעות וכן הלאה. אני חושב שדווקא הרעיון לתת את המשחק הזה בבסיסו הוא טוב. אנחנו עם מאוד פוליטי. הרי יש כל התוכניות האלה "בוא נדבר", הקהל שואל שאלות את מנחי הרדיו, ולפעמים בשאלה של אנשים מן הקהל יש גם ממד קיצוני, וכן הלאה.

ואין ממש עבירת הסתה – קודם עסקנו בהסתה, וחבר הכנסת בני FAIR PLAY אני גורס, שאם יוצרים אלון כעס מאוד עלי. לפני ימים אחדים אמרתי דברים מאוד קשים, קטלניים, גם נגד הצייר אורי ליפשיץ. כלומר, ברגע שמגיעים לקטע שבו כל אומה תרבותית היום מתגוננת נגדו, מבחינת הדמוקרטיה, אנחנו צריכים להיות ז'דאנבים, כדי שחלילה לא יהיה שלטון של גבלסים. אבל במרחב הזה תנו לדברים לחיות. גם גאולה כהן, גם שולמית אלוני, משגב, אורן שחור. אני חושב שזה ביטוי לדמוקרטיה מאוד מרתקת.

היו"ר מ' שטרית:

תודה, אדוני. חבר הכנסת חיים אורון, בבקשה.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, כבר אמר חבר הכנסת שבח וייס שנוצרה רצועת שידור. דרך אגב, השם של הרצועה הוא בהגדרה "מימין ומשמאל". אף אחד לא בא בטענות לגאולה כהן או לנדב העצני שעושים תוכנית רדיו. לפעמים אני שומע בדרך את התוכנית והיא כולה מאוד ברורה, מאוד חד-משמעית. אי-אפשר לטעות מי מוזמן אליה.

חבר הכנסת נסים דהן, אני לפעמים כן שואל, האם אתה באמת שומע מה קורה בתחנות הפיראטיות שאתם אחראים להן, מה אומרים שם על החילונים.

נסים דהן (ש"ס):

זה לא ממלכתי. אני מדבר על רדיו ממלכתי.

חיים אורון (מרצ):

אה. חבר הכנסת דהן, על זה נאמר: נבלה ברשות התורה. תן לי להמשיך.

נסים דהו (ש"ס):

— — —

חיים אורון (מרצ):

תאמין לי שנבלה ברשות התורה היא לפעמים חמורה יותר מאשר אחרת.

נסים דהו (ש"ס):

יש גם שודדי בנקים — — —

חיים אורון (מרצ):

אבל נוצרה רצועה כזאת ברדיו. אני חושב שהרעיון הזה היה נכון. שולמית אלוני אומנם לא חברת כנסת. יש לה מעמד, יש לה זכויות. דרך אגב, גם דעותיה ידועות. לפחות אין פה שאלה של גנבת דעת. היא אומרת את דעותיה, נותנת להשמיע דעות אחרות. אותו דבר גאולה כהן.

נסים דהו (ש"ס):

— — —

חיים אורון (מרצ):

אל תפריע לי.

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת דהן, אני מניח שלא תגיעו להסכמה ביניכם. לכן חבל על הוויכוח.

חיים אורון (מרצ):

אותו דבר נדב העצני, כבר אמרתי.

ההבדל ביניכם לביני הוא, שאני בעד שכל אלה ידברו, ואני לא רוצה להקים תחנה פיראטית, בלתי חוקית. אני לא עורך, ואם מנכ"ל רשות השידור או מנכ"ל הרדיו – – –

נסים דהן (ש"ס):

קירשנבאום.

חיים אורון (מרצ):

לא קירשנבאום, אורי פורת. אם מנכ"ל הרדיו ימצא לנכון – – –

אדוני שר המדע, אם אתה יכול להבין לפחות את עמדתי בעד המשך קיומה של רצועה כזאת – אני לא חושש מנדב העצני ומגאולה כהן. אני מקווה שאף אחד לא צריך לחשוש משולמית אלוני, ואם יש מי שמייצג את הזרם של חבר הכנסת דהן וחבר הכנסת כהן, ראוי שגם לו תהיה תוכנית. הכול יהיה תרבותי, מנומס. זה רק יוסיף לתרבות הישראלית.

היו"ר מ' שטרית:

תודה לחבר הכנסת חיים אורון. אדוני השר, בבקשה.

שר המדע ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, אני מענה לשלושת חברי הכנסת יחד, כי אחד רוצה להמשיך ולהוריד, השני רוצה להמשיך ולהשיב. ההחלטה צריכה להיות לא של חבר הכנסת דהן ולא של חבר הכנסת אורון ולא של חבר הכנסת וייס, וגם לא של שר החינוך. ההחלטה צריכה להיות של הגופים המוסמכים ברשות השידור, עם ההנהלה ועם המליאה שלה.

ההנהלה החליטה לבטל את רצועת השידור הזו. הדבר יובא בפני מליאת הרשות בהקדם, ושם יצטרכו לקבוע אם רצועת השידור הזאת מתבטלת אם לא. אם הדבר הזה נכון או לא נכון, אם היה צריך לעשות את זה או לא, זו כבר החלטה אחרת. יש כאלה שיגידו אולי שדווקא חבר הכנסת אורון צודק. למה? כי כל התקשורת היא חדגונית. עד שנותרים פעם אחת למישהו מהצד הזה גם להגיד משפט, רוצים להוריד אותו. אבל זה עניין של מחשבה אחרת. אני מדבר כרגע בצורה פורמלית ונותן תשובה פורמלית. הגופים המוסמכים של הרשות הם אלה שצריכים להשיב, הם אלה שצריכים לענות ולקבוע. הם יקבעו זאת בהקדם, וככל הנראה ההחלטה שלהם תהיה ברוח הדברים שאמרתי.

נסים דהו (ש"ס):

לא ענית על השאלה שלי. אני אומר שיש שם הסתה בניגוד לחוק.

שר המדע ס' שלום:

אם יש הסתה בניגוד לחוק – – –

חיים אורון (מרצ):

תגיש תלונה.

נסים דהו (ש"ס):

הגשתי תלונה.

היו"ר מ' שטרית:

בסדר.

שר המדע ס' שלום:

אם הגשת תלונה, המשטרה תחקור.

היו"ר מ' שטרית:

תודה רבה. שאילתא בעל-פה של חבר הכנסת אבי יחזקאל, שהוגשה לשר הביטחון ויענה עליה שר המדע. בבקשה, חבר הכנסת אבי יחזקאל.

אתר ההנצחה של חטיבת גולני

אברהם יחזקאל (העבודה):

אדוני שר המדע, בעקבות הפרסום ב"מעריב" על סגירת אתר ההנצחה של חטיבת גולני בשל הזנחתו, רצוני לשאול:

1. האם אכן הוזנח אתר ההנצחה? מדוע?

2. האם העביר משרד הפנים תקציב לאחזקתו למשרד הביטחון?

3. האם קמה במשרדך ועדה באשר לעניין ומה היו החלטותיה?

4. מה ייעשה לפתיחת אתר ההנצחה מחדש? תודה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה רבה. אדוני השר, בבקשה.

שר המדע ס' שלום:

במענה על השאילתא של חבר הכנסת אבי יחזקאל שבסימוכין, אבקש להבהיר כדלקמן:

אתר גולני שבצומת-גולני הוכרז בשנת 1991 על-ידי שר הפנים כאתר הנצחה לפי חוק הגנים הלאומיים, שמורות הטבע, אתרי לאום ואתרי הנצחה.

האתר תוקצב במהלך השנים האחרונות ישירות על-ידי משרד הפנים; הוא טופל ומטופל על-ידי המועצה האזורית גליל-תחתון, כמתחייב בחוק.

בשנת 1998 נתקבל על-ידי משרדי הביטחון, האוצר והפנים הסדר בין-משרדי להקצאת מקורות סיוע לאחזקתם של כלל אתרי ההנצחה, ובכלל זה אתר גולני. על-פי ההסדר, הוקמה ועדה המורכבת מנציגי שלושת המשרדים לקביעת קריטריונים לסיוע לאתרים ולהקצאת הכספים להם. לבקשת הוועדה נערך סקר באתרים השונים, שהסתיים לאחרונה. בעקבות הסקר תאשר הוועדה את הקריטריונים לחלוקת הכספים, ובין השאר ייקבע חלקו של אתר גולני. אנו מקווים, שהוועדה תסיים את דיוניה בנושא כבר במהלך החודש הקרוב, ושהתקציבים הנגזרים מהקריטריונים שייקבעו יועברו בהתאם.

היו"ר מ' שטרית:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת אבי יחזקאל, ואחריו – לחבר הכנסת עוזי ברעם.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אני שמח על התשובה הפורמלית, אבל אני שואל עוד הפעם. מדובר באתרי הנצחה. האם לא ראוי בעיניך, שאולי אותה מדיניות שהעבירה את העניין לטיפול של רשות מקומית תשתנה? הרי במה דברים אמורים? מדובר, כמו שאתה יודע, וקרוב לוודאי שאתה מסכים אתי ואין פה אחד שלא יסכים אתי – מדובר באתרי הנצחה לחיילי צה"ל שנפלו.

אני חושב שהבירוקרטיה והוועדות למיניהן הן דבר מיותר. אולי הגיע הזמן, ברשותך, אדוני השר, שהטיפול באתרי הנצחה יוצא מידיהן של הרשויות המקומיות. זה לא עוד אתר משחק או גן רגיל של רשות לאומית, זה לא פארק למנגלים, זה אתר הנצחה, ולתת אותו בידיה של רשות מקומית – ולהן יש בעיות תקציביות, כמו שאתה יודע, או שהן מוצאות לעצמן בעיות תקציביות – זו פשוט אטימות לב. האם לא חשוב שתאמר שיש להוציא את אתרי ההנצחה, שמוגדרים כאתרי הנצחה, מידי הרשויות המקומיות ולהטילם על משרד הביטחון, על הצבא? לכן, יש לנו בעיה. תודה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה רבה. השואל הבא – חבר הכנסת עוזי ברעם.

עוזי ברעם (העבודה):

כאשר הייתי, בימי הממשלה הקודמת, יושב-ראש הוועדה לסמלים וטקסים, לא אחת הגיעה אלינו פנייה מהורים שבניהם מחטיבת גולני נפלו חללים.

אתר ההנצחה הזה, אדוני השר, נופל בין הכיסאות. אם אני יכול להציע שיכריזו עליו כעל אתר הנצחה ממלכתי, אם הדבר הזה ייעשה, לפי דעתי תיפתר הבעיה מאליה, כי הרצון הטוב שגילית כאן היה ברור לגמרי.

היו"ר מ' שטרית:

תודה רבה. אדוני השר, בבקשה.

שר המדע ס' שלום:

כידוע לכם, יש אתרי הנצחה רבים. עכשיו יש גם רצון להקים מרכז הנצחה ארצי בהר-איתן. הדבר הזה, שאושר בממשלה, בוטל ועכשיו אושר מחדש, גורם דווקא למחלוקות לא בקרב חברי הממשלה אלא בקרב אותם ארגונים שמטפלים באתרי הנצחה אחרים והם אינם רוצים שיהיה אתר הנצחה מרכזי אחד, אלא מעדיפים שיהיו אתרי הנצחה שונים ונפרדים לכל אחד מהחילות. יש להם חשש מסוים, שאם יהיה אתר הנצחה מרכזי, כל תשומת הלב תופנה אליו, וגם המשאבים, וכך יישארו אתרי הנצחה אחרים בשיממונם.

אנחנו חשבנו שיש צורך לעשות את שני הדברים במקביל – אני אומר "אנחנו", בתפקידי הקודם כסגן שר הביטחון – גם אתר הנצחה ארצי וגם אתרים של החילות השונים; מאחר שנוצרה אותה בעיה, ישב משרד הביטחון עם משרד הפנים ומשרד האוצר ויחד הם גיבשו חבילה משותפת לחלוקת המשאבים בין שלושת המשרדים. הדבר הזה נקבע. שר הפנים יושב כאן, הוא בוודאי יוכל לאשר זאת. הדברים הולכים לקרום עור וגידים כבר בזמן הקרוב.

אברהם יחזקאל (העבודה):

שר המדע ס' שלום:

בחודש הקרוב, לפי מה שכתוב לי כאן. מבחינת המשאבים, משרד הביטחון פעל על-פי חוק. מי שהיה צריך לעשות זאת על-פי החוק הוא משרד הפנים עם המועצה האזורית או המועצה המקומית שהאתר נמצא בתחום אחריותה. כך זה קרה עד עכשיו. בדרך כלל זה היה במועצות אזוריות, כי זה היה בצמתים ובצדי דרכים. כך זה פעל על-פי חוק. מאחר שנוצרה אותה בעיה, וכדי למנוע עוגמת נפש נוספת, הוחלט לעשות את זה באופן הזה.

לגבי אתרי הנצחה ממלכתיים, חבר הכנסת ברעם – אתר הנצחה ממלכתי אחד יהיה, והוא יהיה בהר-איתן. הוא יהיה אתר הנצחה מרכזי, ויהיו אתרים חיליים, הם יישארו. לפי דעתי, טוב שהם יישארו וטוב שהם ימשיכו להיות במוקד תשומת הלב, כמו שהם נמצאים כיום, גם לאחר שיוקם אתר הנצחה בהר-איתן, כאשר הוא יוקם.

היו"ר מ' שטרית:

תודה רבה לשר המדע.

הצעות לסדר-היום

גל השרפות ומצב שירותי הכבאות

היו"ר מ' שטרית:

רבותי, אנחנו עוברים עכשיו לנושא בוער, והוא נושא גל השרפות ומצב שירותי הכבאות. יש שמונה או תשע הצעות דחופות לסדר-היום שאושרו – מס' 5185, 5186, 5187, 5189, 5196, 5198, 5210, 5235 ו-5243. ראשון הדוברים – חבר הכנסת אחמד סעד; אחריו – חבר הכנסת עוזי ברעם.

אני מבקש לומר, שכל מציע שלא יהיה באולם כשייקרא שמו, הצעתו תוסר מסדר-היום על-פי התקנון. לכל אחד מהדוברים שלוש דקות. אני מבקש לשים לב לשעון ולהקפיד על לוח הזמנים כדי שנוכל להתקדם בסדר-היום. חבר הכנסת אחמד סעד, בבקשה.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, גל השרפות האחרון שהתרחש בכמה אזורים בארץ והביא לאבדות גדולות בטבע וסכנה גדולה לחיי אדם, במיוחד באזור הכרמל – גל זה חשף שלושה דברים עיקריים.

דבר ראשון, שירותי הכבאות אינם ערוכים לגל שרפות כזה. הציוד שלהם לא הוחלף במשך 20 שנה ויותר. ואני שואל: למה הממשלה מזרימה מיליונים ומיליארדים להתנחלויות, ולדבר חיוני כמו שמירה על הטבע ועל חיי אדם היא לא מזרימה כספים כמו שצריך?

נואף מסאלחה (העבודה):

תשאל את יושב-ראש הקואליציה.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

דבר שני, אחרי 50 שנה של קיום המדינה, הערבי נשאר חפץ חשוד. איך שהתחילו השרפות, כבר תפסו כמה ערבים. עוד לא חקרו אותם, עוד לא ידעו בדיוק אם הם עשו זאת או לא – כבר שפטו אותם והתחילו להסית בצורה פרועה, הסתה גזענית נגד הערבים.

לפני כמה דקות התחיל פה ויכוח על ההצהרה של ליפשיץ. זה דבר איום, ואני הזדעזעתי. אבל המזעזע ביותר הוא, שהגזענות מקבלת בארץ איזו לגיטימציה. יש מפלגה גזענית שיש לה פה חברי כנסת, שהיא קוראת לא רק לטיהור מישוהו אלא לטיהור חלק מאזרחיה, מפלגה טרנספריסטית.

נואף מסאלחה (העבודה):

מי זו?

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

מולדת.

בנימין אלון (מולדת):

כמה כתבי אישום היו נגד אזרחים מוואדי-עארה? – – –

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

הנציג של צומת מנצרת-עילית קורא במצע הבחירות שלו לטהר את נצרת הערבית מאזרחים ערבים.
היום שמענו על נציג הליכוד בכרמיאל – – –

בנימין אלון (מולדת):

– – –

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

בני אלון, אתה ידוע כגזען. מה אתה רוצה לשכנע אותי? אתה ידוע כגזען.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

– – –

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

דבר שלישי, רק בנס לא היה אסון בעין-חוד הערבית על הכרמל. השרפות היו מסביב. הכפר הזה כבר מוכר שלוש שנים. אין לו כביש. הביאו משאיות כדי להציל את האנשים. האנשים חיים בחושך.

לכן אני פונה לשר הפנים ולכל השרים הנוגעים בדבר: לא יכול להיות שלכפר כזה לא תהיה יציאה, לא יהיה חשמל ושום דבר. רק בנס לא היה שם אסון כולל.

היו"ר מ' שטרית:

תודה רבה לחבר הכנסת אחמד סעד. חבר הכנסת עוזי ברעם. אחריו – חבר הכנסת תאופיק חטיב.

עוזי ברעם (העבודה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, 3,000 דונם עלו באש, ועדיין יש ויכוח על גורם השרפות. חלק מהגורמים – הפקרות אנושית; חלק מהגורמים היו הצתות. אי-אפשר גם בנושא ההצתות להפנות באצבע מאשימה לכיוון מסוים. הדבר צריך להיחקר.

אבל, אני דווקא מדבר אל שר הפנים כשר פנים לשעבר. אני דווקא מוכרח להגיד לך, אדוני שר הפנים, שאני לא בא כאן לרחוץ בניקיון כפיהם של השרים הקודמים. כאשר באתי למשרד הפנים, הייתי תקופה קצרה שם, באו אלי אנשי מערך הכיבוי ואמרו לי באיזה מצב חמור נמצא מערך הכיבוי. אני לא הייתי היחיד והראשון ששמעתי זאת. באתי לשר האוצר ודיברתי אתו על שיפור מערך הכיבוי. אבל, בכל הממשלות בישראל, כאשר הדבר הזה עומד לכלל מימוש, זה נדחק מהמקום הראוי לו בסולם העדיפויות, ואז אנחנו פתאום נתקלים במצב שאנחנו נמצאים בו היום, שמערך כיבוי האש לוקה גם בצידוד, גם באיכות כוח אדם, גם בגיל של כוח האדם וגם בפיזור האופטימלי שיכול היה להיות בזמנים אחרים. קורה בארץ מה שקורה בכל תחום. פתאום יש אסונות, רואים שמגן-דוד-אדום אינו ערוך כהלכה; וכך גם כשקרו אסונות אחרים.

אנחנו צריכים לדעת שאנחנו נמצאים בארץ שרבית, שהסיכוי בה לשרפות ולהתלקחויות ביד הטבע וכתוצאה מרשלנות של בני אדם גדול מאוד, ויש פה בהחלט גם קונפליקט שיכול לגרום להצתות וגם גורם להצתות. כל הדברים האלה מחייבים, אדוני, היערכות אחרת לגמרי של משרד הפנים.

אני הייתי חושב שמוכרחים להעלות את הנושא הזה בסולם העדיפויות, ואולי גם לחשוב, אדוני השר, על מערך כיבוי עצמאי, שיהיה לו צידוד הרבה יותר טוב, שיהיה מתוקצב הרבה יותר טוב. צריך להבין, שאם יעשו את החשבון כמה שילמה מדינת ישראל על השרפות, גם במטוסים של חיל האוויר, גם בצידוד, גם ברכוש וגם בסיכון כוח אדם – אין שום ספק שזה הרבה יותר מאשר תגבור אמיתי של מערך הכיבוי בישראל.

אני פונה אליך, אדוני שר הפנים, תעלה את העניין בממשלה. לא רק עניין השרפות, אלא כאן נמצא גורם פוטנציאלי שמאיים גם על חיי אדם וגם על רכוש.

רציתי להוכיח לעצמי שאני יכול לגמור נאום בשלוש דקות, שזה השיא. תודה רבה.

היו"ר מ' שטרית:

בהחלט, וגם יפה מאוד. תודה, אדוני חבר הכנסת עוזי ברעם.

אני מזמין את חבר הכנסת תאופיק חטיב. אחריו – חבר הכנסת חנן פורת. רבותי, אבקש מהדוברים לשים לב לשעון. ראיתם עכשיו הדגמה יוצאת מן הכלל – חבר הכנסת עוזי ברעם סיים חמש שניות לפני הזמן. אפשר להגיד את הדברים בשלוש דקות.

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, השרפות בארץ בכלל בימי שרב, חום ורוחות הן תופעה שנתית שחוזרת על עצמה. בכל שנה יש ניסיון להתמודדות, שברוב המקרים הוא נכשל, ואולי כאן צריך להדגיש, שמה שנאמר בכלי התקשורת כבר ביום הראשון, שההיערכות לא היתה תואמת, הציוד לא היה מתאים – זה צריך לעמוד בראש מעייניו של השר.

יש עוד נושא מדאיג שאני רוצה להעלות, והוא נושא ההסתה וההאשמה של הציבור הערבי כבר מבוקר היום הראשון של השרפות. יכול להיות שבין עשרות השרפות שהתלקחו במקומות שונים, אבארץ היו מצבים מסוימים, מגוונים, לא יודע, זה נושא לבדיקה, וכשהמטרה מגיעה למסקנה ש-אדם מסוים אשם בשרפה מסוימת, הוא צריך לתת את הדין. אבל עוד לא נלמד הלקח בארץ, עוד לא נלמד הלקח מגל ההסתות שהיה ב-1996 והביא לרצח, ועדיין אפשר להאשים ציבור שלם – – –

נואף מסאלחה (העבודה):

1995.

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

1995, סליחה. עוד לא נלמד הלקח, וממשיכים בכל הזדמנות שאפשר להעלות על הדעת להאשים ציבורים שלמים במעשה של יחיד, אם בכלל.

הועלו הרבה סברות, במיוחד בנושא של השרפה הגדולה בחיפה, שכילתה מאות דונמים וגם בתים, ושם – – –

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

אלפי דונמים.

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

אלפי דונמים, עוד יותר גרוע. כבר בבוקר נאמר שזו הצתה מכוונת. אחר-הצהריים דיברו על גחלים שהושארו ברשלנות בחניון וגרמו לשרפה.

אני תוהה ושואל, האם אין סבלנות לתקשורת ולאחראים לחכות לגמר הבדיקות? קודם כול לטפל בשרפה, קודם כול להציל את האנשים, ולא לחלק האשמות וציונים וכו'. אחרי גמר הבדיקה, אם יש עבריינים – ייתפסו ויישפטו. אבל איך אפשר לבוא ולקחת מייד יוזמה, על הבוקר, בלי לבדוק שום דבר, ולהתחיל להכליל ולהאשים ציבור שלם? מתי יתגברו כל המסיתים, לרבות התקשורת והאחראים ולרבות חברי כנסת שמסיתים בנושא הזה? תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אני מודה לחבר הכנסת תאופיק חטיב. אני מזמין עכשיו את חבר הכנסת חנן פורת. הוא לא אתנו. אני מזמין עכשיו את חבר הכנסת דוד דדי צוקר; בבקשה. אני מודיע שמי שלא כאן – מאבד את זכות הדיבור שלו בקטע שהוא לא כאן. בבקשה. אני אוסיף לך שמונה שניות.

דוד צוקר (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, מאחר שאני לא מבין ממש במכבי אש ולא התמחיתי בזרנוקי מים ובשיטות כיבוי, אני רוצה לדבר על משהו אחר שנחשף באותם ימים של בעירות. מה שנחשף מבחינת אישי ציבור לא מעטים, בהם חלק מהתקשורת, היה צורך עמוק שלהם לראות איזה גורם אחד שיסביר להם למה נגרם האסון. איזה צורך עמוק של חברים, אני לא רואה פה מולי את חבר הכנסת אלון, למשל, שהוא אחד הביטויים הכי מובהקים לזה. בני אלון מוכרח ערבים. מה היה עושה בני אלון אם לא היו ערבים במדינת ישראל? אני באמת לא יודע. מה הוא היה עושה, בני אלון, בלי ערבים?

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

מה אתה היית עושה – – –

דוד צוקר (מרצ):

הערבים הללו מאפשרים לו להסביר הכול. זה בכלל לא חשוב מה אומר נציב מכבי אש על הסיבות לבעירה בכרמל, זה לא משנה לו בכלל, כי הוא מוכרח לראות בערבי את הגורם, את המייצר של כל אסון כאן.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת צוקר, על חשבוני, פשוט עדות אישית. כאשר פרצה השרפה בחיפה, אני, בתור תושב חיפה, באופן טבעי הלכתי להיות עם האנשים. אני לא גר בדניה, אין לי כל כך הרבה כסף. פגשתי שם את שר הפנים והסתובבתי אתו כשעתיים, ממש בשעות הקשות, ומעדות אישית – פנו אליו הרבה מאוד עיתונאים – הוא, באופן שיטתי, גם שם וגם בטיירה, נמנע אפילו מלרמוז על איזה כיוון של הצתה. אנחנו נוהגים לפעמים לשים ערימות – ואני אומר את זה טוטלית לזכותו.

דוד צוקר (מרצ):

אני לא חושב שצריך לזכות את שר הפנים – – –

היו"ר ש' וייס:

לא לזכות; לשבח הפעם.

קריאה:

– – –

דוד צוקר (מרצ):

תקשיב, תשמע מה אני אומר. תקשיב עד סוף המשפט. אני באמת מצפה מכל שר שהעמדה שלו תהיה עניינית, ושלא יראה בכל אירוע, בכל פגע, אירוע לאומני. תגידו, מה קורה כשיש בקנדה שרפת יערות? מה עושים אז?

שר הפנים א' סויסה:

לא מכבים.

דוד צוקר (מרצ):

כי אין ערבים. אז איך זה נדלק?

נסים דהן (ש"ס):

דוד צוקר (מרצ):

איך יכול להיות? היו באירופה לפני שנה, בגרמניה, דלקות ענק, דלקות עצומות. מה עושים הגרמנים? אני באמת אומר לכם שהם במצב קשה. אין להם ערבים. איך מסבירים הגרמנים דלקות בגרמניה בלי ערבים?

היו"ר ש' וייס:

צוענים.

דוד צוקר (מרצ):

הם באמת במצב קשה. לא רציתי לומר את זה, נסים, אבל יש בחיפוש של הערבי מאחורי כל מדורה, ויש בחיפוש של הערבי מאחורי כל דלקה מגמה אנטישמית. כן, זה הביטוי. מה זו אנטישמיות? זה לחפש גורם אחד, אדם, יהודי במקרה הזה, שיסביר את כל האסונות. זה בדיוק מה שנעשה עם הערבים במודל הקטן הזה של השרפות.

זה מה שקרה בדלקות באום-אל-פאחם. מה היו האירועים סביב אום-אל-פאחם? כלומר, ישר אום-אל-פאחם הציתו את המדינה, הם שרפו את המדינה. מה הסיפור הזה?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת צוקר, הזמן פלוס התוספת תמו.

דוד צוקר (מרצ):

— — — אני רוצה להציע לכולנו — — —

היו"ר ש' וייס:

משפט סיכום חזק מאוד.

דוד צוקר (מרצ):

לא, הוא דווקא יהיה מינורי מאוד. עצה לכולנו לנסות לספור עד עשר או לחכות 48 שעות עד שמוציאים מסקנות מן הסוג הזה, ולנסות להבין שיש כמה בעיות במדינת ישראל שלא נגרמו על-ידי ערבים. אולי זה חדש, אולי זה מפתיע, אבל יש כמה בעיות בארץ, ביניהן כמה דלקות, שלא ערבים גרמו להן.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אני מודה לחבר הכנסת צוקר. חברי הכנסת, חנן פורת הגיע על השנייה. אני אעשה לו חנינויות, אבל לא מייד. הוא יחכה. נעשה לו על-תנאי לשני דוברים, בסדר?

חבר הכנסת זאב בויס, אחריו – חבר הכנסת רפאל פנחסי, ולאחר מכן חבר הכנסת — — —

קריאה:

— — —

היו"ר ש' וייס:

ככה, על הגבול. עכשיו אני מונה את הזמן, זאביק. בבקשה. הזמן רץ.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אני רוצה להגיד לחבר הכנסת דדי צוקר משהו לגבי השרפות באום-אל-פאחם. אני הייתי עד לשרפה באום-אל-פאחם, שלא כל כך דווח עליה, שהיתה בערב יום כיפור, כשוועדת הפנים באה לראות מה קרה שם אחרי המהומות שהיו בעקבות הסיפור עם שטח האש והפקעת הקרקע. במאמץ הגדול שם לחסום את הכביש ובמאמץ של המשטרה למנוע את חסימת הכביש פרצו דלקות

ביערות שמסביב לאום-אל-פאחם. כשהגיעו לשם כבאיות, כדי לנסות להתמודד עם השרפה הזאת, הן נרגמו באבנים.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

דרך אגב, זה לא נכון.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

אתה אל תגיד לי "לא נכון".

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

המשטרה הכחישה את זה למחרת.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

אתה אל תגיד לי "לא נכון". אני הייתי שם.

דוד צוקר (מרצ):

אתה ראית את זה?

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

ראיתי את זה. לא ראיתי את זה שהכבאיות נרגמו. ראיתי את השרפות.

דוד צוקר (מרצ):

אלה לא נציגים מטעם עיריית אום-אל-פאחם.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

אני לא אמרתי – מטעם עיריית אום-אל-פאחם. אבל גם אי-אפשר להיתמם, דדי צוקר. אי-אפשר להיתמם. מצד אחד, יושב-ראש ועדת הפנים של הכנסת, יום אחד אחרי ההצעות, או בתוך ההצעות שפקדו את כל הארץ, אומר: מבדיקה שלי עולה, כי בכל הדלקות האחרונות אשמים מטיילים רשלנים וחסרי אחריות; יש להימנע מהטלת דופי בכל הציבור הערבי. אני מסכים במאה אחוז שיש להימנע מהטלת דופי בכל הציבור הערבי. בכלל, ההכללה הזאת היא לא במקומה, גם אם מישו עשה אותה. אבל, מצד שני, באותו עיתון עצמו אומר אורי מנוס, לשעבר נציב הכבאות הארצי: "מקבץ כזה של דלקות ברחבי הארץ הוא הרבה מעל מה שהטבע גורם בעונה זו של השנה; אין לי הנתונים שאספו חוקרי הדלקות מזירות האירועים, אבל אין ספק שיש מי שמנצל את הגורמים הטבעיים למטרות זדוניות". אז גם פה הוא אומר את הדברים בזהירות.

דוד צוקר (מרצ):

מה אמר הנציב הנוכחי, לא הקודם?

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

דדי, אני לא הולך להתחכם אתך. אי-אפשר לבוא ולהגיד שהכול הוא מעשה מקרי, רשלנות עם נסיבות מיוחדות. אי-אפשר.

דוד צוקר (מרצ):

זה כך עד שיוכח אחרת.

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

אף אחד לא אמר את זה.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אני מוכן להגיד לך את זה בזהירות.

שבח וייס (העבודה):

חברים, הזמן של חבר הכנסת בויס ממש תם. יש לנו עכשיו טיימר.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

אם הוא ממש תם אני רוצה לומר כך: יכול להיות שיש גורמים קיצוניים במגזר הערבי, בקרב אזרחי ישראל, לצערי. אני אומר: יכול להיות. אני בטוח שהם בשולי השוליים. אבל יכול להיות שהם סבורים שאפשר לעשות אינתיפאדה של שרפות על רקע הקיפוח שהם חושבים שקיים, על רקע הפגיעה כפי שהם חושבים וכו'.

דרך אגב, אם הם חושבים כך, אז יכול להיות שצריך לתת צל"ש לכוחות הביטחון שלנו. אם הם הגיעו למצב שהדרך היחידה היא שגפרור ייהפך למטען חבלה – אז יש לזה גם אפקט.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת בויים, נא לסיים.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

אני רוצה לומר לאזרחי ישראל הערבים, שאני מודאג מכך שיכול להיות שהם חושפים את עצמם, או הם חשופים לתעמולה ולהסתה לא רק מבחוץ, אלא פה, בבית הזה, מחברי הכנסת הערבים, בלי שהם אולי מרגישים אפילו. יום יום, כמעט כל יום, יש פה דברי הסתה נגד מדינת ישראל ברמה כזאת, ברמה אחרת.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת בויים, אני מבקש לסיים.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

זה לא נכון.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

יש, יש.

היו"ר ש' וייס:

אתה מדבר יותר מחמש דקות. אי-אפשר.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

לא נכון.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

לא נכון? אני יושב ומבלה פה, באולם, די הרבה.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

זו הסתה.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אני מבלה די הרבה בעניין.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת בויס סיים.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

ואנחנו שומעים. אי-אפשר להתפלא אם זה מטפסף באיזה מקום ומשפיע על חמומי מוח.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

זאת הסתה. זאת הסתה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לחבר הכנסת בוימ. חבר הכנסת רפאל פנחסי. אחריו – חבר הכנסת חנן פורת.

חברים, תשתדלו להיות צמודים בדיוק לשעון. יש לנו מערכת שעונים ובואו נשתדל לשמור על הזמן. גם קודם היתה מערכת שעונים. עכשיו רואים. קודם שמעו.

דוד צוקר (מרצ):

עכשיו היא הרבה יותר מכוערת. זה נראה נורא.

היו"ר ש' וייס:

קודם כול, זה היה טוב יותר משום ששמעו את הצליל.

דוד צוקר (מרצ):

זה נראה נורא.

היו"ר ש' וייס:

השעון? ברצינות?

דוד צוקר (מרצ):

מבחינה אסתטית זה אלים וזה בוטה.

היו"ר ש' וייס:

טוב, תעלה זאת בפני היושב-ראש. כל דבר ניתן לשיקול מחודש.

רפאל פנחסי (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אדוני השר, גל השרפות בארץ, בעיקר בערי הצפון, העלה חשש שמדובר בהצתות מכוונות על רקע לאומני, אם כי גורמי משטרה דוחים זאת. אבל, אני רוצה דווקא לעמוד ולשבח את שירותי הכבאות שפעלו בלילה, במצבים די קשים.

דוד צוקר (מרצ):

זה צריך להיות בשם כולם.

רפאל פנחסי (ש"ס):

בהחלט. אני חושב שהם עשו עבודה מצוינת. הם מנעו פגיעות בנפש, אף שנשרף מספר לא קטן של בתים. ברוך השם, היו רק פגיעות ברכוש ולא בנפש. אני חושב שזה גם בזכות השר, שבאמת התמסר לכך אישית בליל הושענא רבה, שכולנו יודעים שהוא ליל החתימה של מהלך שמתחיל בחודש אלול, הסליחות, ראש השנה, יום כיפור והושענא רבה. הוא עזב את התפילה, הוא עזב את הלימוד בליל הושענא רבה וירד אישית לפקח על שירותי הכבאות. אני חושב שמגיעה על כך מלה טובה לכבוד שר הפנים.

אני לא הייתי שם. השר היה שם. שמענו בתקשורת שהיו מקומות שבהם היו חסרים מים לכיבוי השרפות. זה נראה לי קצת תמוה, שהיום, בשנות האלפיים, אין מים לכיבוי שרפות. אני מבין שחלק מהכלים, כ-25% מהכלים, הם ישנים ושצריך תקציבים כדי לחדש את צי הרכב או צי הכבאיות. לחלופין, הגיע כבר הזמן שיהיו מטוסים או הליקופטרים שישאבו את המים מהים ויוכלו ביתר קלות לגשת לאותם מוקדי שרפה.

לדעתי, הדיון הזה הוא דיון עקר; ועדת הפנים כבר קיימה דיון.

היו"ר ש' וייס:

זה לקראת השרפה הבאה, שלא תבוא.

רפאל פנחסי (ש"ס):

ההסדרים פה נראים תמוהים.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת פנחסי, אתה יושב-ראש ועדת הכנסת, ואני רוצה להפנות את הדברים לתשומת לבך, ואולי גם לטיפולך. יש עניין שעסקנו בו בנשיאות פעמים אחדות. היושב-ראש התבטא בהקשר זה. אני

התבטאתי בנושא כמה פעמים כשהייתי יושב-ראש הכנסת. אין לנו כלים לעניין הזה. תחשוב על כך. תראה מה קורה. כמעט כל ההצעות הדחופות לסדר-היום בכנסת, משקלן הציבורי והפרלמנטרי יורד לטמיון. מדוע? יושבי-ראש ועדות עושים תחרות ביניהם מי יכנס את הוועדה יותר מהר ומתי. עוד לא נגמרת ישיבת המליאה ביום רביעי, וכבר ביום חמישי בבוקר הם עטים על איזה נושא וקובעים ישיבה. זה דבר שהוא מנוגד לכל כללי הפרלמנטריזם. מה קורה אז? אתה מעלה לדיון נושא דחוף במליאה, וזה אחרי שחברי כנסת נאבקים להשיג את האפשרות הזאת – –

רפאל פנחסי (ש"ס):

זה מה שאני טוען.

היו"ר ש' וייס:

– – והם סתם, בשרירות לב מוחלטת, לוקחים לעצמם את כל הבכורה הרייטינגית, במפורש. קח את זה לטיפול. אנחנו, יושבי-ראש הכנסת, לא מצליחים לשנות זאת. כשאני הייתי יושב-ראש כנסת לא יכולתי לשנות זאת ודן תיכון לא יכול היה לשנות זאת. קח זאת לטיפול. זו תחרות פרועה ולא הוגנת עם המליאה.

רפאל פנחסי (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, לכן הערתי את ההערה שלי. לפני שחברי הכנסת מגישים הצעות דחופות לסדר-היום ויודעים שהן נדונות ביום רביעי, כבר ועדת הפנים מקיימת את הישיבות שלה.

היו"ר ש' וייס:

זו לא רק ועדת הפנים, אלא כל הוועדות.

רפאל פנחסי (ש"ס):

אני מדבר על המקרה הזה.

היו"ר ש' וייס:

מיכה גולדמן הוא טירון בעניין הזה. אחרים קדמו לו. מה זה? גדולות ונצורות.

רפאל פנחסי (ש"ס):

כבר קיימנו בוועדת הכנסת דיון בעניין, אבל לצערי לא מגיעים להבנה. יושבי-ראש הוועדות מגייסים את הלובי שלהם ואי-אפשר למנוע זאת מהם. באמת צריך לתת את הדעת על כך. הכנסת צריכה לתת את הדעת על כך ולראות איך אפשר לעשות סדר בעניין, כשאכן חברי כנסת זוכים להגיע לדיון, שהם יוכלו גם להשתתף בדיון הזה. למשל, אם הוא החליט לקיים דיון, אנחנו לא נוכל להיות שותפים לדיון הזה.

כפי שאמרתי, אני משבח את שירותי הכבאות ואת שר הפנים שמופקד על הנושא הזה. אבל, מצד שני, צריך לתת את כל הגיבוי לכך שיהיו יותר כבאיות ויותר ציוד זמין, כדי שלא יהיו עוד פגיעות בעתיד.

יש לי בקשה לאדוני היושב-ראש.

היו"ר ש' וייס:

כבודו, בבקשה.

רפאל פנחסי (ש"ס):

מאחר שאני חייב להיות באופן דחוף בברית-מילה, בשמחה משפחתית, לא אהיה נוכח בעת מתן דברי התשובה. אם ההצעות האחרות תועברנה לדיון בוועדה, אני מבקש שתאפשר שגם הצעת תועבר לדיון בוועדה.

היו"ר ש' וייס:

לפי התקנון, אני לא בטוח שאני יכול לעשות זאת. אתה יושב-ראש ועדת הכנסת. מה לעשות? בוא לא נעשה זאת כתקדים.

רפאל פנחסי (ש"ס):

זה לא תקדים. כבר היה תקדים שבו ביקשו זאת ואישרו להם.

היו"ר ש' וייס:

טוב, אשקול זאת בחיוב. זה מקרה מאוד מיוחד. תודה רבה.

רפאל פנחסי (ש"ס):

תודה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת חנן פורת. אחריו – חבר הכנסת בנימין אלון. אחריו – חבר הכנסת שמואל הלפרט. חבר הכנסת פורת, אצטרך להוסיף לך כעשר שניות, כי השעון כבר עובד. בבקשה. אוסיף לך.

חנן פורת (מפד"ל):

אדוני ראש הממשלה – – –

היו"ר ש' וייס:

כל מה שיש לך – "וואי פלנטיישן" – תשאיר להצעה אחרת. קדימה.

חנן פורת (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אדוני שר הפנים, אכן גל השרפות שפקד את המדינה הסתיים בנס, וגם, בזכות מסירות נפשם של כבאי ישראל ורשות הכבאות, באובדן רכוש ולא באובדן נפש. על כך לבד יש צורך להודות להשם יתברך. עם זאת, צריך לדעת שאי-אפשר לסכם את גל השרפות בנזק לרכוש. שרפת בית ושרפת נוף ילדות הן הרבה יותר מאשר אובדן רכוש. כשצפיתי, דרך משל, בשרפה שהשתוללה באזור ניר-עציון – –

היו"ר ש' וייס:

זה ביתך ממש.

חנן פורת (מפד"ל):

– – האנשים המוכרים לי, הרבה מנופי הילדות שבהם ביליתי, הרגשתי כאילו נשרף חלק מהוויית חיים. אני מכיר את האנשים ואני יודע את הכאב, שהוא הרבה מעבר לאובדן רכוש.

אני רוצה לעמוד בתמציתיות רבה על שלוש נקודות. נקודה אחת היא התאונה שנגרמה כאן. מי הגורם? אין לי ספק שיכולים להיות גורמים שונים. עם זאת, גם ההסתברות הסטטיסטית וגם העדויות שהצטברו, הן בוואדי-עארה והן ביער קנדה, מעידות שלפחות חלק נכבד איננו רק דבר שקרה באקראי כתוצאה מרשלנות מטיילים. אני לא בא להאשים את כלל ערביי ישראל, חלילה. אני סבור שאם יש יד בודדים במעל – צריך להוקיע אותם, ובראש ובראשונה המגזר הערבי צריך להוקיע אותם. עם זאת, אני סבור – וכאן הדברים נוגעים גם לוועדת החוקה, חוק ומשפט – שנצטרך להחמיר בענישה במקרים שבהם מתגלים המציתים, מפני שבאמת יש פה סיכון קודם כול של חיים, ומעבר לזה יש פה פשוט מעשה חבלה במשמעות הלאומית, במשמעות הביטחונית.

היו"ר ש' וייס:

עוד 20 שניות.

חנן פורת (מפד"ל):

הרשה לי.

היו"ר ש' וייס:

אני מרשה לך.

חנן פורת (מפד"ל):

זו נקודה ראשונה.

נקודה שנייה – מערך כבאות. עם כל מסירות הנפש, אדוני שר הפנים, ושמעתי את דבריך, כולנו פועלים באמת כמכבי אש מליגה ד'. כאן יפה לצטט את דברי המשורר: "קונם אם לבוקר אחזור לסורי ומאום לא אלמד גם הפעם".

היו"ר ש' וייס:

זהו. לסיים.

חנן פורת (מפד"ל):

אם הפעם לא יהיה שינוי דרסטי, על כל מה שמשתמע מכך, בהקמת רשות כבאות, בנטילת הדברים הדורשים תקציבים, של מטוסים ומסוקים שמתאימים למשימה הזאת, או אז אני סבור שכולנו לא נוכל לרחוץ בניקיון כפינו אם, חס ושלום, עוד יהיו אבדות בנפש.

אני מחזק את ידיך, אבל אני חושב שצריך להתקיים על זה דיון חירום, עם המסקנות האופרטיביות, כבר בתקציב המדינה שנה זו.

היו"ר ש' וייס:

תודה.

חנן פורת (מפד"ל):

אומר מלה אחרונה ממש.

היו"ר ש' וייס:

לא. אתה מדבר כבר 4.5 דקות.

חנן פורת (מפד"ל):

ממש מלה.

היו"ר ש' וייס:

נראה אותך אומר מלה אחת.

חנן פורת (מפד"ל):

אני מבקש לומר, שבמקרה כזה של מכת מדינה לא נתחשבן בין אלה שמבוטחים לבין אלה שאינם מבוטחים. כולם זכאים במקרה הזה למלוא הפיצויים, כדי שלפחות את המעט שביכולתנו לעשות נעשה. תודה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת חנן פורת. עתה חבר הכנסת בנימין אלון, ואחריו – אחרון המתדיינים היום בנושא זה, חבר הכנסת שמואל הלפרט. בבקשה.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

— — — לערבים.

היו"ר ש' וייס:

אני מתחיל למדוד את הזמן. בבקשה.

בנימין אלון (מולדת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הואיל והרוח סוערת בנושא ההצעות, וחבר הכנסת אחמד סעד אומר שזו הסתה, אני חושב שיש כתבי אישום וברור שחלק מהדלקות הן דלקות מכוונות. נמתין לשאר התוצאות. הייתי רוצה להקדיש — — —

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

למה הוציאו גילוי דעת לגרש — — —

היו"ר ש' וייס:

לא להפריע.

בנימין אלון (מולדת):

הייתי רוצה להקדיש את הזמן שיש לנו למחנה הלאומי בישראל, שמוצא את עצמו לפתע ללא מנהיג. דרוש מנהיג למחנה הלאומי.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

יש מנהיג.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

מכה שרפות.

בנימין אלון (מולדת):

נכון שהוא לא היה ערוך לזה ולא היה מוכן לזה. נכון שהמכה הזאת נופלת על הרבה אנשים בימין, שעד לשנייה זו בטוחים שראש הממשלה מתכנן את כל העולם והוא לא יחתום והוא לא והוא לא – –

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

יחתום כשהוא ירצה.

בנימין אלון (מולדת):

נכון שהוא ראש ממשלה מוכשר, חביב ונחמד, אבל הוא איננו עוד מנהיג מחנה לאומי. כל הימין נותר יתום. הימין צריך – נכון שזה בחוסר ברירה – להיערך לחשיבה הזאת. אינני יודע מתי יהיו בחירות. גם אם יחזור ויחתום וימשיך להיות ראש ממשלה טכנית, משיקולים כאלו או משיקולים אחרים, שוב אין לנו מנהיג לאומי שמוכן להתמודד במסירות נפש על כל רגב מאדמת ארץ-ישראל.

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

— — —

בנימין אלון (מולדת):

שוב אין לנו מנהיג למחנה הלאומי שמוכן להתמודד במסירות נפש כדי שלא יסכנו את חייהם של תושבי מדינת ישראל. המנהיג הלאומי שלנו נפל שדוד בתוכנית השלבים. ערפאת גם אותו רימה. עכשיו הוא נופל אל מול עינינו שלב אחרי שלב. חבל עליך, בנימין נתניהו. אתה בא מגירסא דינקותא

של בית לאומי, ותלינו בכך המון תקוות. אתה חוזר עם חתימה, וגם אם תישאר טכנית ראש ממשלה – אינך עוד המנהיג של המחנה הגדול היהודי בארץ-ישראל.

אני מאחל לך – זהו יום ההולדת שלך – בריאות והרבה אושר, לך, לשרה אשתך ולילדיך, ומאחל לעם ישראל מנהיג לאומי בעל שיעור קומה. תודה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת בני אלון, אני מודה לך.

חברים, היתה לי פה בעיה. זה לא מקובל במסגרת הצעות דחופות לסדר-היום לסטות מן הנושא. חיפשתי איזה קשר והחלטתי, שראשית הוא מדבר בלהט, ושנית הנושא הוא כאש הבוערת בעצמותיו. מכיוון שהנושא הוא שרפות, אפשרתי לך להבריג את זה לכאן.

בעצם, מה שאתה אמרת מבחינתך זה "עס ברענט, יידן", ואני דווקא רוצה שהוא יחזור, מסכן, בשלום.

בנימין אלון (מולדת):

לכן, מה שמקובל, לא רלוונטי כשבאמת בוער.

היו"ר ש' וייס:

אחרון הדוברים הוא חבר הכנסת שמואל הלפרט, ולאחר מכן – שר הפנים.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

יש הרבה סוגים של שרפות.

היו"ר ש' וייס:

בבקשה. הזמן רץ.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר הפנים, כנסת נכבדה, גל השרפות והדלקות שפרץ בערב שמחת-תורה גרם נזקים חמורים למאות בתים ודירות, אילץ אלפי אזרחים להתפנות מדירותיהם וגרם לנזקים חמורים, שקשה להעריך אותם, ליערות, לחורשות ולאתרים נוספים. אין זו פעם ראשונה שגל שרפות ודלקות בקנה מידה כה גדול פורץ במדינה. לפני כשלוש שנים פרצה דלקה גדולה בהרי ירושלים. אלפי דונמים של חורש נשרפו, ולצער, לא למדנו את הלקח איך להיערך למנוע הצתות ולכבות שרפות באופן מידי.

בעקבות השרפות האחרונות התברר, שהציוד לכיבוי אש מיושן ויש צורך בתקציבים כדי לחדשו. שר הפנים פנה לשר האוצר בנדון, וזה סירב להיענות לבקשתו לחידוש ציוד הכיבוי.

אנו חייבים להודות, כי היו נסים של ממש כאשר לא נגרמו פגיעות בנפש, אבל אין סומכים על הנס. המשרדים הרלוונטיים חייבים לדון בכווד ראש במצב, כדי למנוע הצתות בעתיד ולהיות ערוכים בכל הכלים והאמצעים הדרושים כדי למנוע התפשטות דלקות.

מן הראוי לציין, שבבית-ההארכה בניר-עציון, שנשרף כולו, נותר בית-הכנסת בקומה האמצעית ללא כל פגיעה.

מה שמדאיג, אדוני היושב-ראש, הוא, שקיים חשש רציני שחלק מההצתות נגרמו על-ידי מישהו מערביי ישראל, כשבמשך השנים גילו ערביי ישראל לויאליות למדינת ישראל, והדבר חייב להדליק יותר מנורה אדומה.

חברי הכנסת, לפני חודש התפללנו בימים הנוראים ואמרנו: "מי באש ומי במים". אין ספק, שמעבר לכל הסיבות והגורמים, יש בגל השרפות והדלקות איתות משמים לכל אחד ואחד מאתנו, מעין נורה אדומה גדולה, המאותתת לנו לשוב אל צור מחצבתנו, לשוב אל שורשי עם ישראל ולהתחזק בקיום תורה ומצוות.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת הלפרט.

אדוני שר הפנים, מכיוון שאתה פה אתנו, באמצעותך – אני מקווה שעל דעת כל חברי הכנסת – אני רוצה להעביר בשם הבית כולו, הייתי אומר, ביטוי של תודה והערכה על כל השירותים של מכבי האש ועל כל השירותים הנלווים – השירותים של צה"ל, המסוקים; תודה למתנדבים ולתושבים עצמם שעזרו איש לשכנו, לרוח ההתנדבות, המרץ והמסירות ללא ליאות, שעות על גבי שעות. בקטע הזה בוודאי אין ויכוח בבית הזה, ותואיל בשם הבית פה – לא רק הוועדה – להעביר את זה לכל הנוגעים בדבר בשמנו. תודה רבה.

רחבעם זאבי (מולדת):

לא רק – – –

היו"ר ש' וייס:

כן, סיכון. התלוויתי לשר, וראינו את הדברים באמת ממש בשטח הבוער.

שר הפנים א' סויסה:

אדוני היושב-ראש, בהחלט אשמח להיות שליח לדבר מצווה, ובלי נדר אעביר הערכה זאת. אני חושב שהיא מגיעה להם. בשבוע האחרון הייתי בכמה סיורים ברשויות מקומיות בצפון ודיברתי קצת על החברה שלנו, ה"מפרגנת". אני שמח לשמוע את הדברים האלה, ולא שאני אישית צריך אותם, אבל אני חושב שאתה, שהסתובבת אתי באותן שעות קשות, בשעות הבוקר המוקדמות, ראית את הלחימה, וראית את האש, ואני חושב שבאמת כל התודה מגיעה לאנשים האלה, ואני גם שמח, ברוך השם, שאנחנו עומדים כאן היום – – –

היו"ר ש' וייס:

אין קורבנות.

שר הפנים א' סויסה:

כולם מתלוננים על שרפת יערות ועל שרפת עצים ואבנים, עם כל הצער שיש בדבר. גם אני מצטער על שרפות כאלה, אבל, ברוך השם, אנחנו לא עומדים היום ומדברים על אבדות בנפש; אנחנו לא עומדים היום ומציינים את שמותיהם של אלה שחסו ושלום נהרגו בשרפות; אנחנו לא עומדים וסופרים את הלוויות שהיו באסון הגדול הזה. ברוך השם, שלח השם חמתו בעצים ובאבנים, ועל זה אנחנו צריכים להודות.

נואף מסאלחה (העבודה):

להודות על מה?

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

שלא היו אבדות בנפש.

שר הפנים א' סויסה:

להודות על התוצאות האלה.

אני רוצה להזכיר לכם, שהשרפה בשכונת דניה בחיפה פרצה אחרי השעה 01:00, בסביבות השעה 01:15-01:00. זו שעה שבה אנשים לא מסתובבים בשווקים, לא בסופרמרקט וגם לא ברחובות. זו שעה שבה אנשים נמים את שנתם במיטה, והעובדה שהאנשים האלה פונו מוקדם וברוך השם אין נפגעים – כמה נפגעים קלים משאיפת עשן – זו הצלחה גדולה מאוד.

אני רוצה גם לדבר על ההיערכות שהזכירו כאן. לולא היתה היערכות של כוחות הכיבוי, לולא היתה היערכות של המשטרה ושל כל הכוחות שהיו במקום, אני חושב שהתוצאה שהיינו עומדים מולה היום היתה חמורה מאוד.

אני רוצה לומר לכם, שבחודש אפריל, לפני חצי שנה, קצת יותר, נערך תרגיל של כל הכוחות שהיו במקום בדיוק במקום שבו התרחשה השרפה, בשכונת דניה. החפ"ק – חדר הפיקוד – של התרגיל ישב באותו מקום שבו נשרפו הבתים. התרחיש של השרפה באותו תרגיל היה בדיוק התרחיש הזה שקרה, לצערנו, במציאות, ודווקא בגלל התרגול הזה, דווקא בגלל ההיערכות הטובה שהיתה, אני חושב שאנחנו יכולים לזקוף לזכותנו – כמוכן להודות לבורא עולם – את העובדה שנמנע אסון חמור יותר.

כפי שצינו כאן, נושא הכבאות עלה הרבה פעמים, והוא ימשיך ויעלה, ואני יכול לומר לכם, שמאז כניסתי לתפקידי זה היה אחד הנושאים ששמתי על שולחני בעדיפות עליונה. אבל לא נכון לבוא היום ולומר שלא נעשה דבר ממסקנות כל אותן ועדות, שלא הייתי שותף להן אבל בהחלט הייתי שותף ליישום ההמלצות שלהן.

אני רוצה לדבר על הדברים האלה. אחרי השרפה בקריית-ענבים הוקמה ועדת-לפידות. אותה ועדה המליצה את שהמליצה, ובעקבותיה הוקמה ועדת-גינסור, עוד בממשלה הקודמת, שהיתה אמורה להציע לממשלה כיצד ליישם את דוח-לפידות. לפני כחודש, חודש וחצי, הוגש לי דוח-גינסור, דוח שמדבר מצד אחד על שינוי מבני, שינוי יסודי של כל מערך הכבאות במדינת ישראל, אבל מצד שני הוא נותן פתרונות לאותן מטלות שמערך הכבאות לא ערוך להן.

אבל במקביל לא שקטנו על השמרים. גם תוך כדי עבודתה של ועדת-גינסור עשינו כמה דברים, ואני רוצה לומר לכם מה עשינו מאז. לקחנו בעצם את דוח-לפידות ומתוכו התחלנו לגזור פרקים וליישם אותם בשטח.

מאז נמסר דוח-לפידות קלטנו 426 כבאים לשירות הכבאות. אני חושב שזו כמות גדולה, וכשקולטים אדם למערך הכבאות, כשקולטים בעל תפקיד למערך הכבאות, זה אומר שצריך למיין אותו, להכניס

אותו לעבודה בערך לחצי שנה, לחמישה חודשים, ואחר כך להוציא אותו לקורס ולהכשירו בצורה מקצועית לתפקיד.

רכשנו מאז 45 כבאיות חדשות, ובתוכן גם כבאיות עם מנופים בגובה של למעלה מ-40 מטר, ובהזמנה נמצאים עוד 20 רכבים, ובתוכם גם מנופים, ואני מקווה שעד תחילת 1999 כבר נקבל אותם ונכניס אותם לתחנות לכיבוי אש. ביחד יש 65 כבאיות.

בוודאי שמעתם גם שכבר הכנסנו רכב כיבוי – אנחנו קוראים לו רכב חומ"ס, חומרים מסוכנים. זה בעצם חפ"ק שאמור לטפל באירוע שיש בו חומרים מסוכנים, שיש לו הכלים וכל הנתונים, עם מערכת מחשב ומערכת קשר, שהוא יכול לאתר במקום את כל מה שצריך לעשות כשהוא נתקל באירוע כזה, ויש לו גם צוות שיכול לטפל מיידית באירוע הזה. אנחנו אמורים לקבל עוד שמונה רכבים כאלה, ובסך הכול יהיו לנו תשעה, וכמובן נחלק אותם לכל הארץ.

מאז דוח-לפידות הקמנו קרן להפעלת מטוסים קלים בשיתוף קרן-הקיימת לישראל – – –

נסים דהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, אפשר לשאול שאלה קטנטונת את חברנו וידידנו השר?

היו"ר ש' וייס:

כן.

נסים דהן (ש"ס):

כבוד השר, במלוא ההערכה, יש לי שאלה שהיא אולי שאלה של תם, שאלה של אחד שהוא לא בעל מקצוע. במדינתנו הקטנה, האם לא יותר פשוט לקחת מטוס ובאמצעותו להגיע כמעט לכל מקום בכמה דקות? זמן הטיסה מהים התיכון שלנו לכל מקום במדינת ישראל הוא דקות בודדות, ואמצעי הכיבוי הטוב ביותר ביערות ובעצים הוא אותם מטוסים ענקיים. האם לא כדאי, כתוספת לכל המערך הזה, להוסיף מטוס אחד כזה?

שר הפנים א' סויסה:

ידידי וחביבי, התפרצת לדלת פתוחה, ועוד מעט אתייחס לזה. אני גם רוצה לנפץ את המיתוס הזה של המטוסים, כי אם אתה שואל אותי מה הייתי מעדיף – להכניס כבאיות, מנופים ורכבי חומ"ס או מטוסים, הייתי מכניס את הכבאיות וכוח אדם של כבאים ומעדיף זאת על פני מטוסים. גם אם תיקח "ג'מבו" ותמלא אותו במים, בגובה להבת האש שהיתה בניר-עציון ובשכונת דניה, גם "ג'מבו" לא יכול לעבור מעל השרפה הזאת. זו בעיה קשה, ומייד אתייחס למה שאנו עומדים לעשות בנושא המטוסים.

אמרתי שהוקמה קרן להפעלת מטוסים קלים פנים-ארציים בשיתוף קרן-הקיימת לישראל והרשות לשמירת הטבע והגנים הלאומיים, והקרן הזאת עומדת היום בהיקף של 500,000 שקלים, ואני מקווה שלא נצטרך להפעיל אותה מעל הסכום – גם לא את הסכום הזה, אבל בוודאי לא מעל הסכום שהוקצה לה.

עשינו עוד דבר חשוב מאוד, והקמנו חמש תחנות משנה – תחנות יער, אנחנו קוראים להן. הקמנו תחנה כזאת בצלפון בתוך היערות, הקמנו תחנה כזאת בצומת-האלה, הקמנו תחנה כזאת בכפר-סבא, הקמנו תחנה כזאת במודיעין, הקמנו תחנה כזאת בטירת-הכרמל. דרך אגב, התחנה בטירת-הכרמל תפקדה – אני לא זוכר אם היושב-ראש ירד אתי בסוף לטירת-הכרמל – אבל כשנפרדנו, ירדנו לטירת-הכרמל –

הי"ר ש' וייס:

הגעתי אחריך והתפצלנו.

שר הפנים א' סויסה:

– והתחנה הזאת תפקדה בשרפה הזאת, היא הוכיחה את עצמה, והכול כתוצאה מאותן מסקנות דוח-לפידות.

יש לנו עוד ארבע תחנות בהקמה – תחנה אחת בבר-גיורא, תחנה אחת בשפרעם, תחנה אחת בקריית-טבעון, אלה שלוש תחנות שיוקמו, אני מקווה, עד סוף השנה האזרחית הנוכחית, עד סוף דצמבר, ועוד תחנה אחת בכדורי, ואני מקווה שעד אמצע שנת 1999 גם היא תוקם. בסך הכול, אנחנו נקים תשע תחנות משנה, או תשע תחנות יער, שאמורות לטפל בדיוק בנושאים האלה של הצתות ביער.

הוצאנו גם, מאז דוח ועדת-לפידות, פקודות ונהלים לפיקוד ושליטה על שרפות יער וחורש; הוצאנו גם נהלים חדשים וחיצקנו את הקשר להפעלת מסוקים צבאיים ולהפעלת המטוסים.

גם קיימנו שני תרגילים, שעל אחד מהם דיברנו – שני תרגילים גדולים, לקראת הקיץ האחרון ב-1998: האחד נערך ב-6 באפריל 1997 בבית-שמש, והשני נערך ב-21 באפריל 1998 בפארק הכרמל, בדיוק באותו מקום שבו היתה השרפה האחרונה, וכפי שאמרתי, ההיערכות הטובה שהיתה באזור הזה היתה בזכות אותו תרגיל ואותה התארגנות שעשינו.

אני רוצה לחזור לוועדת-גינזור. כפי שאמרתי, דוח-גינזור הוגש לי, אנחנו בשלב זה, בלשון העם, "טוחנים" אותו ומעכלים אותו, וכפי שהחליטה הממשלה ועל-פי הודעתי, נביא אותו בדצמבר השנה לדיון בממשלה, אחרי שנתרגם אותו להחלטת ממשלה. אני מקווה שהממשלה תקבל את הצעת ההחלטה שאגיש לה ונלך לשינוי מהותי בכל מערך הכבאות.

אני רוצה לומר לכם גם, שהגשנו לשר האוצר הצעת תקציב לשירותי הכבאות לשנת 1999, אבל לא עשינו זאת אחרי השרפה הגדולה. אני ישבתי עם שר האוצר כבר ביולי, לפני הדין בממשלה בהצעת התקציב, והגשנו לו את הדוח הזה. דיברתי אתו אישית על הדוח הזה, ודרשתי ממנו הקצבה בשנת 1999 של כ-100 מיליון שקל למערך הכבאות, בדיוק על הדברים שעליהם אנחנו מדברים היום – על חידוש צי הרכב, הכבאיות, המנופים, הרכבים לחומרים מסוכנים, קליטת כוח אדם וכו'. מה שצריך לעשות היום הוא לקדם את הצעת התקציב הזאת; זה בדיוק מה שצריך לעשות. לא צריך להמציא פתרונות חדשים.

הממשלה, כשדנה בעניין השרפות האלה, החליטה שתי החלטות, בעצם שלוש החלטות, אבל במה שקשור לענייננו, היא החליטה על הקמת ועדת מנכ"לים – מנכ"ל משרד הפנים והממונה על התקציבים באוצר – שתגיש עוד השבוע, אני מקווה, את הסיכומים ביניהם, או את האי-סיכומים ביניהם לראש הממשלה. אני מקווה להגיש זאת, בלי נדר, השבוע, ואני מקווה שבשבוע הבא הניירות האלה יועלו לדין בממשלה, כשבעצם הדרישה שלנו היא לממש את הצעת התקציב שביקשנו. אני יודע שזה קשה, אני יודע שמדובר בהיקפים גדולים, אבל לפחות את רובה אנחנו חייבים לבצע ב-1999, אם אתם לא רוצים שכולנו נשב פה ואני אעמוד פה מעל הדוכן בשנה הבאה ואתחיל לדבר על שרפות שיהיו ואתחיל להתנצל ולחפש תירוצים.

היו"ר ש' וייס:

מה אנחנו עושים עם ההצעות, אדוני השר?

שר הפנים א' סויסה:

אני כבר מסיים.

דוד צוקר (מרצ):

אני מציע להסתפק בהודעה.

היו"ר ש' וייס:

גם אני.

אופיר פינס-פז (העבודה):

מה אתה מציע, אדוני השר?

שר הפנים א' סויסה:

אני חושב שהיושב-ראש העלה פה את ההתלבטות האמיתית. קיימנו דיון בוועדת הפנים בשבוע שעבר מייד לאחר הדלקה – דיון רחב מאוד. אני חס על זמנכם, גם על זמני וגם על זמנם של המוזמנים. אני הייתי מצפה שנסתפק בהודעה שלי, נסתפק בעבודה שאנחנו עושים.

אני רוצה לבקש מחברי הכנסת בקשה אחת – כשיבוא התקציב לפה, שתהיה תמיכה באמת מקצה לקצה בכל נושאי הכבאות שיובאו לפה, וגם בוועדת הכספים.

היו"ר ש' וייס:

יש לך סיכוי להצליח בעניין הזה.

שר הפנים א' סויסה:

אם כך, אני מעצור כאן ולא ממשיך לפרט.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

דוד צוקר (מרצ):

יש לי הצעה. תהיה הסתייגות שלנו – – –

קריאה:

האופוזיציה בעדך.

שר הפנים א' סויסה:

תודה רבה לכם.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

יש לי הערה לסדר, כבוד השר, בקשר לעין-חוד, אני מציע – – – אחר כך נדבר, בסדר?

נואף מסאלחה (העבודה):

– – –

היו"ר ש' וייס:

רבותי, נדמה לי שיש הסכמה כללית – – –

שר הפנים א' סויסה:

אדוני היושב-ראש, שלא יישאר טעם מר בפה לאף אחד. אנחנו החלטנו להכיר ביישוב עין-חוד כיישוב לכל דבר. אני מקווה שבשנה הקרובה כבר נוכל – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

– – – תוכנית המיתאר – – –

שר הפנים א' סויסה:

אני מאוד מקווה שבשנה הקרובה נוכל לסיים את הטיפול גם בתוכנית המיתאר, שכבר מטופלת, אבל ברוך השם שלא היו נזקים בתוך עין-חוד.

דרך אגב, אדוני היושב-ראש, אחת הסיבות לכך שהאש לא פרצה בתוך הכפר הזה, בתוך היישוב הזה, היא, שהם לא שותלים עצים בין הבתים ולא מקרים את הבתים שלהם בעצי אורן. אני מציע לקבל את ההצעה הזאת ולממש אותה גם בשכונת דניה וגם בשכונות אחרות.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

הם נלחמו על הכפר שלהם ונאבקו בעצמם.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לשר הפנים. אנחנו רושמים בסיפוק את ההודעה של שר הפנים לגבי עין-חוד, זה קודם כול.

אני חושב שכל החברים מסכימים להסתפק בהודעה. נכון?

קריאות:

כן.

היו"ר ש' וייס:

כדי לא למחזר עוד פעם את החומרים. אני חשבת שתביאו את הנושא, נניח פעם אחת, לשם שינוי, לוועדת האתיקה, ועדת העלייה והקליטה, או משהו – לתת גם לוועדות אחרות קצת לחיות.

אנחנו גמרנו את הנושא הזה.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אני מבקש לדבר בקשר לאום-אל-פאחם.

היו"ר ש' וייס:

בתנאי שאף אחד אחרי כן לא יבקש, כי אחרת זה כמו בכיתה – נותנים לאחד, השני אומר: גם אני, גם אני. אני נותן לך דקה ולאף אחד אחר לא. דקה, מעבר לכל תקנון, ורק לך. בבקשה.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, אני – – –

היו"ר ש' וייס:

סליחה, רגע. הנושא של אום-אל-פאחם על סדר-היום, עוד לא נדון היום?

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

לא, לא. על השרפה, אדוני. אני מתכוון לשרפות.

היו"ר ש' וייס:

רגע, רגע. יש לנו נושא של אום-אל-פאחם, איפה הוא בסדר-היום?

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

זה נכון, אדוני, אבל אני רוצה לדבר על השרפות ועל ההאשמות הקולקטיביות.

היו"ר ש' וייס:

יש שלוש הצעות לסדר-היום, אני אז אתן לך.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

היושב-ראש, תן לנו גם קצת לדבר.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

זה משפט. דקה, מה יכול להיות?

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

כל הזמן אני רואה חברי כנסת שיושבים, אומרים הערה פה הערה שם.

היו"ר ש' וייס:

אני מבקש ממך, חבר הכנסת האשם מחאמיד, אל תעמיד אותי במבחן. אני חשבת שהנושא אינו מופיע. הוא קיים פה, אז אני מבקש ממך.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

בקשר להסתה.

היו"ר ש' וייס:

אבל יש שלוש הצעות לסדר-היום. חבר הכנסת האשם מחאמיד, הנושא נדון פה וביטאו את זה עוד חברים.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

— — —

היו"ר ש' וייס:

הנה, ביטאת את זה. חברים דיברו כאן נגד ההסתה, אתה לא היית. כל הנואמים פה, שהשתתפו בדיון הזה – חבר הכנסת אחמד סעד דיבר על זה, חבר הכנסת תאופיק חטיב דיבר על זה וגם חבר הכנסת דדי צוקר. תירשם להצעה אחרת.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

למה אתה לא נותן לנו לדבר? יש זמן.

היו"ר ש' וייס:

כי יש לנו נושאים אחרים.

הודעת היושב-ראש

היו"ר ש' וייס:

מבחינת תקנון הכנסת אני חייב הודעה: "לכבוד יושב-ראש הכנסת חבר הכנסת דן תיכון, כאן".

אני חייב להכניס את זה לפרוטוקול, חברים.

חבר הכנסת האשם מחאמיד, אני עוד אתן לך להתבטא.

"ועדת הכספים החליטה היום, בהתאם לסעיף 124(א) לתקנון הכנסת, לחדש את דיוניה בהצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 117), שהונחה על שולחן הכנסת לקריאה שנייה ושלישית ביום כ"ט בתשרי התשנ"ט, 19 באוקטובר 1998. טרם התחילה הקריאה השנייה.

מצורפת בזה הצעת החוק. בהתאם לסעיף 124(ב) לתקנון הכנסת, אודה לך אם תודיע על כך לכנסת".

הודעתי. חתום: חבר הכנסת אברהם רביץ.

חבר הכנסת האשם מחאמיד, אני אאפשר לך, מייד כשיגיעו הנושאים האלה, להשתלב שם.

הצעות לסדר-היום

הפיגועים בבקעה, במושב אורה ובתחנה המרכזית בבאר-שבע

היו"ר ש' וייס:

אנחנו עוברים לנושא הבא: הפיגועים בבקעה, במושב אורה ובתחנה המרכזית בבאר-שבע – הצעות לסדר-היום מס' 5188, 5195, 5206, 5203, 5204, 5205, 5211, 5215, 5226, 5230 ו-5240. בבקשה, חבר הכנסת אופיר פינס-פז, שלוש דקות.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אדוני היושב-ראש, איפה השר?

היו"ר ש' וייס:

כן, יש בעיה. מה אתם מציעים לעשות?

אופיר פינס-פז (העבודה):

הייתי שמח אם הוא היה שומע אותי.

היו"ר ש' וייס:

טוב, מה לעשות.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

את שר הביטחון שלחת – – –

היו"ר ש' וייס:

אני ממליץ שלא נבטל את הדיון רק כיוון שהשר לא כאן, כי אז זו התבטלות הכנסת בפני הממשלה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

נדחה לשבוע הבא.

היו"ר ש' וייס:

בבקשה, קדימה. אחריו – חבר הכנסת וליד חאג'-יחיא.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אפשר לסדר את השעון מהתחלה?

היו"ר ש' וייס:

אני אוסיף לך 13 שניות.

אופיר פינס-פז (העבודה):

תודה.

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, היום הוא יום הולדתו של בנימין נתניהו. אני מקווה, אגב, שהוא יחגוג באופן יותר טוב מהאופן שבו אנחנו חגגנו את יובל ה-50 שלנו, אבל בעיקר אני מקווה, שביום הזה הוא גם יחתום על איזה הסדר עם הפלסטינים, שלפחות אנחנו מייחלים לו. אבל, אני לא נביא ולא בן נביא, ואני לא יודע אם זה יהיה או לא יהיה.

מה שאני כן יודע הוא, שההצעה הזאת לסדר-היום באה בעקבות הפיגועים האחרונים בבקעה, במושב אורה ובבאר-שבע. ראשית כול, אני רוצה לשלוח תנחומים למשפחות השכולות שאיבדו את יקיריהן ולשלוח איחולי החלמה מהירה לפצועים.

חברי חברי הכנסת, בדברי הקצרים אני רוצה להתמקד רק בשני דברים. הראשון, הפיגועים האלה הם הוכחה לכך, שקונצפציית השלום הבטוח כביכול של בנימין נתניהו היא קונצפציה לא קיימת.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

מה אתה אומר?

אופיר פינס-פז (העבודה):

הקונצפציה קרסה.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

בפברואר 1996 היו פיגועים.

אופיר פינס-פז (העבודה):

היא פשטה את הרגל, הכול עורבא פרח, פשוט סיפורי מעשיות שנועדו רק לניצחון בבחירות.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אופיר פינס-פז (העבודה):

לרקוד על הדם, הכול היה כשר. איזה שלום בטוח ואיזה בטיח, פשוט בושה וחרפה.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

בושה.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

בושה.

אופיר פינס-פז (העבודה):

היתה נוסחת פלא, היו הבטחות לציבור, כאילו מישהו קוסם ויש לו נוסחאות. כאילו למישהו יש נוסחאות איך עוצרים את הטרור ואיך עושים שלום.

הדבר השני שרציתי לעשות הוא להשוות – כיצד אתם פעלתם כאשר אנחנו היינו בשלטון ועשינו שלום ואיך אנחנו פועלים כאשר אתם בשלטון ונגיד שאתם מנסים לעשות שלום. אביא ציטוטים מן העיתון. לאחר הפיגוע בירושלים, אמר נתניהו: אי-אפשר להפריד בין מבצעי הפיגועים לערפאת, אותו ערפאת שהוא מתחבק אתו היום. נתניהו: אני מתפלא, מתי הממשלה תפקח את עיניה ותתעשת, להבין שהיא מובילה את מדיניותה בלי להפיק שום לקח. אני לא קורא את זה בדיוק. שרון: הממשלה משתפת פעולה עם ה"חמאס". נתניהו דורש להטיל סגר. הוא מטיל סגר? נתניהו: תראו מה עושה הרבין השקרן הזה, כל היום משקר ומשמיץ. דברי נתניהו. בימין קוראים למרי אזרחי.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת פינס, זמן תם.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אני רוצה לומר כמה מלים לסיום.

היו"ר ש' וייס:

חזק ומודגש.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

היו"ר ש' וייס:

חברים, יש לנו עוד 12 דברים בנושא. אני יודע איך להסתדר.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אני רוצה לומר משפט לסיכום: תגידו תודה שאנחנו זה לא אתם, שאנחנו באמת מחויבים לשלום מעל לכל דבר, ואתם – הכיסאולוגיה, הפוזיציה של הישבנים שלכם קובעת את מה שאתם אומרים. איזה מסר של ציניות כלפי החברה הישראלית? מה אתם מבטאים?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, איזה מלים.

אופיר פינס-פז (העבודה):

זו פשוט בושה.

היו"ר ש' וייס:

הקטע שלו ממש הסתיים.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

איזה מלים.

היו"ר ש' וייס:

לא שמעתי, סליחה, מה קרה?

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

אלה מלים?

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לחבר הכנסת אופיר פינס. חבר הכנסת שמריהו בן-צור, אלה לא המלים הכי קשות ששמעתי כאן ב-17 שנות כהונתי בכנסת, תאמין לי. חבר הכנסת וליד חאג'י-יחיא. אחריו – חבר הכנסת סאלח סלים. חברים, בואו נעשה את זה בקצב, כי הסיפור עוד ארוך היום.

וליד צאדק חאג'י-יחיא (מרצ):

אדוני היושב-ראש, גם אני מצטרף לשליחת תנחומים למשפחות השכולות. אני שולח את התנחומים לא רק ליהודים אלא גם לפלסטינים שנהרגו במשך התקופה הזו.

אני חושב, שפתרונו של מה שאירע הוא לא בין ספסלי הליכוד אלא ב"וואי פלנטיישן". רק שלום אמיתי וצודק יכול למגר את כל הפעולות שקורות. השעשוע, אשליות השווא שלכם, כאילו הכוח הוא זה

שיכריע את הכף ויכניע את הפלסטינים וימגר את מאווייהם, תקוותיהם ותחושותיהם הלאומיות – לצערי הרב, האירועים האלה מוכיחים, שאין יותר טוב ואין יותר משתלם מאשר לעשות את השלום הצודק ולהביא לפשרה היסטורית בין העם הפלסטיני לבין העם בישראל.

מדינת ישראל התחמשה בנשק המתוחכם ביותר. יש לה כל הנשק, כל המטוסים, נשק גרעיני ולא גרעיני ואחר – האם בכך השגתם את הטוב ביותר בעולם, את השלום?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אתה יודע מה היה קורה, חבר הכנסת וסגן השר לשעבר וליד צאדק, מה היה קורה אם לא היה לנו הנשק הזה?

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

אני לא שולל התחמשות. אני לא אומר שמדינת ישראל תהיה בלי נשק במצב הזה. אבל אני אומר, שעם הנשק הזה צריכה להיות חתירה אמיתית, לא מילולית, לשלום. צריך להגיד, כולנו רוצים שלום, תאוות חיינו היא השלום. לא רק בתקוות אפשר להשיג שלום, רק חתירה אמיתית וכנה יכולה להביא לשלום. אתם צריכים לומר מה הייתם עושים לו אתם הייתם פלסטינים. אמר בעבר שר חוץ מסוים בארצות-הברית, אני חושב שג'ון פוסטר דאלאס, שבעוד עשר שנים הפלסטינים ישכחו שיש להם תביעות לאומיות. אנו נמצאים עכשיו ב-1998, שנה שכל-כולה תקווה, בקשה, חתירה ופעולה למען השגת הדבר היקר ביותר לפלסטינים – דגל ומולדת משלהם, לצד מדינת ישראל; לא במקום מדינת ישראל, אך גם לא מדינת ישראל במקום הפלסטינים. תודה רבה, אדוני.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לחבר הכנסת וליד חאג'-יחיא. חבר הכנסת סאלח סלים, ואחריו – חבר הכנסת מאיר שטרית. חברים, תשתדלו לדבר במשך שלוש דקות. היחיד עד עכשיו שעמד במשימה הזאת היה חבר הכנסת שמואל הלפרט.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ש' וייס:

הודעה לסגנית מזכיר הכנסת.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבדת להודיע, כי הונחו על שולחן הכנסת:

לקריאה ראשונה – הצעת חוק הגדלת תשלום לחיילים בשירות סדיר, התשנ"ט–1998, של חבר הכנסת אברהם פורז; וכן הצעת חוק לתיקון סדרי הדין האזרחי (המדינה כבעל דין) (תיקון) (מתן סעד זמני וביצוע פסק-דין נגד המדינה), התשנ"ט–1998, אף היא של חבר הכנסת אברהם פורז.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לגברת כרם.

הצעות לסדר-היום

הפיגועים בבקעה, במושב אורה ובתחנה המרכזית בבאר-שבע

היו"ר ש' וייס:

אדוני חבר הכנסת סאלח סלים, אני מתחיל את מירוץ הזמן.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, עמדתנו בעניין הזה ידועה. עמדתנו כתנועה פוליטית ברורה מאוד. התפלאתי על תגובה של השר קהלני, שנמצא פה. לא שמעתי את זה ישירות, אך אמרו לי שכאשר שאלו אותו ברדיו על הודעת הגינוי שחד"ש הוציאה, הוא אמר שחד"ש כל הזמן עסוקה בפיגועים. אני מקווה שזה לא נכון, אבל אם זה נכון, אוי ואבוי. אדוני השר, שמעת אותי?

היו"ר ש' וייס:

כאשר השר ישיב, הוא בוודאי יתייחס להערה שלך.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

הפיגוע הזה בא מהיכן שבא ולא חשוב מי עשה אותו. כל מי שמבצע פיגועים הוא אנטי-אנושי. כל פיגוע כזה הוא נגד השלום, וקודם כול נגד העם הפלסטיני. מי שעושה פיגועים כאלה מצד העם הפלסטיני הוא מטומטם וחמור, שמשרת נטו-נטו את הימין במדינת ישראל. יש כוחות במדינת ישראל שמחכים לרגעים כאלה. כל דרך כזו במשך השנים, במשך עשרות השנים, רק פגעה בעם הפלסטיני, היא רק נוצלה על-ידי המשטר, על-ידי הממשלות בישראל, כדי להגיד לעולם: תראו כמה אנחנו מסכנים, כמה אנחנו מותקפים. מדינת ישראל, ממשלות ישראל שכבשו ורדפו עם, כן, הפכו את העם הפלסטיני לפליטים והרסו בתים, ובא מטורף אחד שעושה פיגוע ויוצאים לעולם: תראו כמה אנחנו מסכנים, הם מפוצצים אותנו ואנחנו עוד קורבן.

לכן, דברים כאלה הם נגד האינטרס של העם הפלסטיני, הם מגונים בעיני 99% מהעם הפלסטיני והם רווח נטו לכוחות הימניים בתוך מדינת ישראל, שמחכים להם. מה עשה הפיגוע בשיחות שם? אמרו שמפסיקים כל דבר. הוא נתן להם מתנה, הוא רצה או לא רצה, התכוון או לא התכוון, אבל זו מתנה. לכן פיגועים כאלה קודם כול נוגדים את האינטרס של העם הפלסטיני, הם לא בעד העם הפלסטיני, והעם הפלסטיני נקי כפיים בפיגועים כאלה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת סאלח סלים. חבר הכנסת מאיר שטרית. נא לשמור על מסגרת הזמן, כפי שעשה חבר הכנסת סאלח סלים. אחריו – חבר הכנסת רחבעם זאבי. אחריו – חבר הכנסת הנדל וכו'.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אין שום ספק בכך שכל אלה החפצים בשלום – יש כאלה החפצים בשלום גם בצד הישראלי וגם בצד הפלסטיני – צריכים לעשות כל מה שהם יכולים כדי להבטיח את חיסולו של הטרור. הפיגוע האחרון שנעשה בבאר-שבע מדגיש ביתר שאת את הצורך של הפלסטינים להיענות לדרישות ממשלת ישראל בתחום הביטחון.

אמרתי במסגרות קודמות, ואחזור ואומר: המלחמה בטרור, עקירת התשתית של ה"חמאס" ושל הטרור בשטחים, זה לא רק אינטרס ישראלי. זה אינטרס ישראלי ראשון במעלה, אבל זה צריך להיות גם אינטרס פלסטיני, כיוון שהחיסרון של הטרור ושל ה"חמאס" הוא, שברגע שהם גומרים לפגוע באויב שלך, זה מין מפלצת שלמחרת תתחיל להכות באש"ף עצמו ובערפאת, כי הכוח הקיצוני הזה מתחזק, בעיקר ה"חמאס". הרי מה יהיה התהליך בסופו של דבר? מעבר לפיגוע בישראל הם ירצו להשתלט על הרשות. לכן צריך להיות אינטרס משותף לשני הצדדים לעקור את הדבר הזה מן השורש, ומוטב שעה אחת קודם. שלום וטרור לא יכולים לדור בכפיפה אחת, אי-אפשר.

וליד צאדק חאג'י-יחיא (מרצ):

והשלום – – – ביטחון.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אין ספק בכך, אבל שלום וטרור לא יכולים להיות יחד. אני אומר לך, חבר הכנסת וליד צאדק, תושבי מדינת ישראל לא יכולים להסכים לשלום שבו ביטחונם האישי לא יהיה מובטח. אמרתי את זאת גם לרשות הפלסטינית ולמנהיגותה; הם חייבים להבין, שבלעדי זה אי-אפשר שייכון שלום. אני מניח שהפיגוע הזה נעשה על-ידי אלה שרוצים לפגוע במאמצים שנעשים עכשיו כדי להגיע להסכם שלום ולקדם את תהליך השלום. אסור לתת להם לנצח, אבל כואב לנו, כואב מאוד שאזרחים חפים מפשע נרצחים ונפגעים בידי בני עוולה, אנחנו לא צריכים לשתוק על זה.

יושב אתנו פה צבי דורון, אביו של איתמר דורון, זיכרוננו לברכה, ממושב אורה, שנרצח רק לפני זמן קצר – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

השם ייקום דמו.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

השם ייקום דמו, ואני מקווה שנתפוס את מי שעשה את זה וגם כן ניקום את דמו.

רבותי, אנשים משלמים מחיר יקר יום יום, וזה לא גורם לכך שאנשים אלה מסובבים את הפנים שלהם לשלום, להיפך, בגין זה הרבה אנשים רוצים לראות יותר מהר את השלום. אם ייכון שלום אמת, אולי זה יבטיח באמת את השקט והשלווה של כולם, מעבר לתוצרי הלוואי האחרים שלו, לפחות בתחום הביטחון.

אני מקווה שראש הממשלה יחזור לכאן עם הסכם שלום ועם כך שקוימו הדרישות החיוניות החשובות ביותר לעניין של שמירה על הביטחון וטיפול בטרור וב"חמאס".

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

חברי הכנסת הנכבדים, יושב אתנו ביציע כאורח הכנסת מר צבי דורון, אביו של איתמר דורון, זיכרוננו לברכה. אנחנו מבקשים לנחם אותך בשם כל הבית, כואבים את כאבך, ובאמצעותך גם לנחם משפחות אחרות שיקריהן נפלו קורבן לפעולות הטרור, ולאחל החלמה מלאה לפצועים.

חבר הכנסת רחבעם זאבי, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת צבי הנדל.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת הנוכחים, הטרור משתולל ברחבי ארץ-ישראל, וראש ממשלתנו מתפתל במסע ויתורים וכניעה בפני ראש כנופיות אש"ף בחוות "אוי ואבוי". יריות בחברון, רימונים בבאר-שבע, רצח נערה בבקעה, שרפת עמדת צה"ל בחברון, זריקות אבנים בכל הארץ, וראש הממשלה הלאומי – כביכול, מתוגבר בשרים לאומיים – כביכול, מוותר לפושע המלחמה בכל סעיפי תביעותיו ודרישותיו. הוא מנהל קרב מאסף מייגע ומיותר, כי בסופו של דבר הוא מוותר בכל התחומים, וכל זה כדי לשמור על כיסאו הסדוק והמט ליפול.

אשר יגורנו בא: צבא המחבלים הגדול נשאר בהיקפו; המחבלים המרצחים לא יוסגרו, וחלק מהם אפילו משמשים קצינים ב"משטרת" המחבלים; נמל התעופה של המחבלים ייפתח ויופעל, ייעשו הכנות לפתיחת הנמל הימי, ודרכו יברחו הכול ואפילו תותחים; סוכנות הביון המרכזית האמריקנית "תפקח" על המלחמה בטרור מצד כנופיות אש"ף; תעשיית הנשק הפלסטינית תלך ותתפתח; הברחות של כלי נשק – לרבות נשק אנטי-טנקי ונגד מטוסים – תימשך; המיליציות המזוינות תתקיימנה באין מפריע; האמנה הקוראת להשמדת ישראל במאבק מזוין תישאר בתוקפה; אימוני הנשק של ילדים יימשכו, וכן חינוכם להיות שהידים; רצח היהודים יימשך, וערפאת יגמגם גינויים בשפתיים רועדות. אשר יגורנו בא וביבי נכנע, ואריק תמך, ומרדכי סעד עם מנהיגי הרוצחים.

אשר יגורנו בא, ואילו אצלנו: אוזלת יד של צה"ל בחברון כאשר שורפים לו עמדה והוא איננו מגיב, אוזלת ידו כאשר יורים לעבר עמדותיו ולעבר בתי המתיישבים; הגניקולוג טיבי מטייבה ממשיך להיות המסביר הפופולרי והתמידי בתקשורת הישראלית; היהודים נוסעים בהמוניהם לקזינו ביריחו, כדי להשאיר שם את כספם לטובת ג'בריל רג'וב וערפאת; המתיישבים מותקפים אפילו בדרכים העוקפות; הממשלה ממשיכה למנוע החזקת נשק בידי המתנחלים; הערבים ממשיכים לבנות ולטעת וליהודים אסור לעשות זאת; אתר קבר יוסף עומד שרוף וחרב מאז הפוגרום הערבי שם לפני שנתיים; קבר אבנר בן נר בחברון סגור למבקרים יהודים, אף שהוא נמצא בתחום הישראלי; הממשלה לא מודה בכישלון הסכם חברון; מישהם שורפים את היערות והחורשות; אנחנו ממשיכים לספוד למתינו ולבקר את פצועינו; הקואליציה מפרפרת, המפד"ל שותקת, צומת מגמגמת והליכוד מתפרק.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

המפד"ל שותקת?

רחבעם זאבי (מולדת):

זוהי התחלת הקץ של מדינת היהודים, וזה כדי להציל נשיא אמריקני שהסתבך וראש ממשלה ישראלי שמחפש מקום חדש תחת השמש.

מן הראוי הוא שנתניהו יבקש כעת סליחה מרבין, זכרו לברכה, ומפרס, ייבדל לחיים ארוכים, על כל מה שהטיח בהם בדרכו לראשות הממשלה.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אמת, אמת.

רחבעם זאבי (מולדת):

זה לא שלום ולא ביטחון. ואנחנו מאסנו בממשלה הזאת, שיש לה כמעט מונופול על טמטום פוליטי, הפקרות ביטחונית וזניחת אושיות הציונות. תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה לחבר הכנסת רחבעם זאבי. חבר הכנסת צבי הנדל, ואחריו – חבר הכנסת אריה דרעי.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

רוצים לשמוע מה עושה המפד"ל, חבר הכנסת זאבי.

רחבעם זאבי (מולדת):

מה, אתם לא שותקים?

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת.

צבי הנדל (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ש' וייס:

רק רגע, יש לי בעיה עם הטיימר.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

עוד מעט בחירות.

היו"ר ש' וייס:

רק שנייה, אני לא רוצה לפגוע בזמנך. בבקשה, חבר הכנסת צבי הנדל.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

גנדי, אתה מדבר כאילו – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת ריבלין.

צבי הנדל (מפד"ל):

אדוני יושב-ראש הקואליציה, אם יש סימן מובהק לכך שהבחירות קרבות, הרי זה הנאום של ידידי גנדי. נראה שבסקרים המפלגה שלו לא מופיעה טוב, אז הוא מתחיל את מערכת הבחירות מכאן. אבל מאחר שאני אוהב אותך, אני סולח לך.

רחבעם זאבי (מולדת):

כך אני מדבר עשר שנים, לא שיניתי את דעתי כהוא זה – – – ויתורים וכניעה לראש המרצחים.

צבי הנדל (מפד"ל):

כל הפוסל, במומו פוסל.

היו"ר ש' וייס:

רבותי, נדמה לי שההערות הספונטניות מוצו. יש לך עוד תוספת?

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

נראים לי דבריו של חבר הכנסת – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

על ראש מישהו בוער הכובע.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת זאבי ובן-צור, עכשיו אני מבקש לאפשר לחבר הכנסת הנדל לשאת את דבריו.

צבי הנדל (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, כל הפוסל, במומו פוסל.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, בשבוע הבא תבוא לכנסת הצעת חוק להעלות את אחוז החסימה ל-5%.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, עד לשבוע הבא – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

ואז – – –

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

-- --

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת הנדל, אני אתן לך את כל זמנך. חבר הכנסת שמריהו בן-צור, מה יש לך עוד לומר?

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

יש לי הרבה מה לומר.

היו"ר ש' וייס:

מה יהיה עם צבי הנדל, חבר סיעתך?

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

אני אוהב אותו.

היו"ר ש' וייס:

איך הוא יישא דברים אם אתה מפריע לו? מה יהיה? תתחיל, בבקשה.

צבי הנדל (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, ראשית, אני רוצה להשתתף מכל הלב בשם כולנו, גם אלה שלא עולים לכאן, באבולן של המשפחות, מר דורון שיושב אתנו ומשפחתו, וכולנו מאחלים החלמה מהירה וטובה לפצועים באשר הם.

אני רוצה לגעת רק בנקודה אחת במשא-ומתן שמנהל ראש הממשלה יחד עם שרים שהצטרפו אליו – ואנחנו שומעים חדשות לבקרים הדלפות משם, והדבר המרכזי שמזעזע אותי, והוא קשור מאוד לכל הנושא הזה, הוא הסגרת רוצחי יהודים. אמרתי זאת ואחזור ואומר זאת שוב ושוב עד שזה ייקלט: אין מקום אחד בעולם שבו מותר לרצוח יהודים ולאחר מכן לא רק להסתובב חופשי אלא להפוך לגיבור לאומי, ובזכות זה גם לקבל משרה בכירה כקצין בשב"כ הפלסטיני. איפה אפשר? רק בישראל.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

מה עם רוצחי ערבים?

צבי הנדל (מפד"ל):

אין רוצח ערבים אחד שלא יושב בכלא.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כולם השתחררו, אפילו לא נשפטו.

צבי הנדל (מפד"ל):

לכן אני רוצה שנבין כולנו, שיש תמיד חכמים – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דהאמשה, הרעיון הובן, עכשיו הוא ימשיך.

צבי הנדל (מפד"ל):

יש תמיד חכמים בצד הזה של הבית או במקומות אחרים שמסבירים לי, וגם פה שמעתי את זה היום, שכשאין תהליך שלום אז יש טרור וצריך לעשות תהליך. כשיש תהליך שלום, אז יש רוצחי השלום. בכל מקרה לרוצחים יש הסבר, ובכל מקרה אנחנו נהיה אשמים. לא הרוצח יהיה אשם.

אופיר פינס-פז (העבודה):

לא. נתניהו אמר שלא יהיה מצב כזה.

צבי הנדל (מפד"ל):

אני לא הפרעתי לך. האמן לי שהיה לי מה להגיד כשדיברת, אבל מתוך הערכה גדולה אליך לא הפרעתי לך.

הי"ר ש' וייס:

חבר הכנסת הנדל, אני מוסיף לך עוד דקה זמן פציעות. קדימה. מה לעשות, לא נתנו לו לדבר.

צבי הנדל (מפד"ל):

לכן אני רוצה שכולנו נבין, שזו נקודה מהותית ועמוקה ולא איזה גחמות של איש פרטי כזה או אחר. זו הנקודה היחידה, אדוני השר, שאפשר לבחון אותה באמת. אין שום תנאי שמעמיד שם ראש הממשלה שאפשר אחר כך לבדוק אותו, כי אם יאספו נשק – יחלקו אחר כך, אם יפטרו שוטרים פלסטינים – יקבלו אותם אחר כך לעבודה, וכו' וכו'. יש דבר אחד, ועליו ויתרנו – אם זה נכון, אין זכות קיום לממשלה הזאת.

אני לא מאמין, ואני אומר פה דבר שקשה להוכיח, לצערי, כי הוא נרצח. אבל אני, הימני, אומר לכם, שראש ממשלת ישראל הקודם יצחק רבין, לו הוא היה בנקודת זמן זאת והיה מבין איזה צחוק עושים מההסכם שהוא חתם עליו, ורוצחי יהודים מסתובבים חופשי – בהן צדק אני אומר, אני הכרתי את האיש הזה, הכרתי והוקרתי – התהליך היה נעצר. אז עכשיו, תחת האיצטלה שאני זה שמנהל את המשא-ומתן הכי טוב, תחת הסיפור הזה אנחנו משחררים מחבלים, דלת מסתובבת?

הי"ר ש' וייס:

חבר הכנסת הנדל, נא לסכם.

צבי הנדל (מפד"ל):

מבמה זו אני קורא לכל חברי המשלחת בארצות-הברית, ובראשם לראש הממשלה – אם יש נקודה אחת שעוד יכולה קצת קצת להעלות סומק בלחיים הנפולות של עם ישראל, נוכח רמיסת הכבוד הלאומי הזה – היא שרוצח יהודים לא יסתובב חופשי. אולי אם הוא לא היה מסתובב חופשי והיה מוסגר, אז במדרחוב בירושלים לא היה רוצח, ובבאר-שבע לא היה זורק רימונים, ויכול להיות שהיינו מגיעים למידה מסוימת של הרתעה. אבל אם אתה רוצח יהודים והופך אחר כך לקצין בכיר במשטרה הפלסטינית בזכות זה שרצחת – לא רק שהוא הולך חופשי, אלא הוא קצין בכיר במשטרה הפלסטינית – למה שלא ירצחו?

הי"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לחבר הכנסת הנדל.

חבר הכנסת דרעי, אני הוספתי לו דקה כדי שאתה תספיק להגיע מהציע. ראיתי שאתה יושב ליד האבא של איתמר דורון, זיכרונו לברכה. אחרי חבר הכנסת דרעי ידבר חבר הכנסת דראושה.

אריה דרעי (ש"ס):

— — — אדוני יושב-ראש הכנסת

היו"ר ש' וייס:

הייתי.

אריה דרעי (ש"ס):

היום אתה יושב-ראש. השר לביטחון פנים, חברי הכנסת, איתמר דורון, השם ייקום דמו, זיכרונו לברכה, זכר צדיק לברכה, בחור במיטב שנותיו, צעיר, תוסס, מלא חיים, שלפני שנה גם הלך באמונתו והתקרב ליהדות במסירות נפש במושב שהוא לא דתי, קירב את חבריו ליהדות במאור פנים, בסבר פנים יפות, בחיוך על פניו, בהתלהבות, ובשעת ביצוע המצווה שהוא האמין בה, לטבול במעיין מים חיים – על-פי אמונת ישראל לא לחינם מעיין טבילה עושים במעיין של מים חיים, שנובע ומסמל את ההמשכיות ואת החיים של עם ישראל. ומרצחים, זדים, ארורים, באכזריות נוראה, שני בחורים, אחד פצוע קשה – ואיתמר, השם ייקום דמו, נרצח באכזריות שאי-אפשר לתאר אותה. אין מלים.

האבא צבי ובני משפחתו, בן אהוב כזה. אני יודע מקרוב, מהבן-דוד יואב, את כל מה שהמשפחה עשתה בשבילו בשנה האחרונה, למרות הבדלי ההשקפות, שינוי אורח החיים, המשפחה בחום, באהבה, הלכה אתו ביחד, שינתה דפוסי חיים בבית כדי שהוא ירגיש בבית, שהאהבה תהיה ביניהם. ובאמת, הבית שמר על הרמוניה באהבה ובחייבה.

אין לי מלים, אין לאף אחד מאתנו מלים שיכולות לנחם. לא לחינם, כשאנחנו מנחמים אנחנו אומרים: מן השמים תנוחמו. המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים. אין מלות נחמה, איך אפשר לנחם אבא שקובר את בנו? לא שהלך בדרך כל הארץ, אפילו לא בתאונת דרכים, אפילו שזה קשה מאוד. לא במחלה, שזה נורא, אלא בשנייה.

הרגשת הנקמה, הרגשת הזעם, הרגשת הכעס הנוראי שהבן שלך, שלא הזיק לאף אחד, רק רצה לעזור לאנשים, לא הלך להפריע לאף אחד אלא רצה לטבול על-יד המושב שלו כדי לקיים את מצוותו, לחיות בטהרה, בארץ-ישראל, בעיר שלו, במושב שלו, בבית שלו – ואתה מקבל הודעה ובן-רגע העולם חשך. אין יותר חיים. אין לי מלות נחמה.

אבל, עם זאת אני אומר לאבא היקר ולבני המשפחה, שמעתי דברים שנאמרו בתקשורת, שיוחסו בתקשורת: אל נקמות השם. אנחנו מאמינים בני מאמינים שהנקמה נמצאת ביד הידוע-ברוך-הוא ולא בידינו. אנחנו לא עם של נקמה, זו לא דרך היהדות, זו לא דרך המסורת. אני יודע שיש זעם נוראי, ואני יודע שיש רגש נוראי, אבל העם שלנו הוא עם ייחודי. אנחנו מתפללים. יש לנו שלטון, יש לנו ממשלה יהודית, והממשלה צריכה לעשות. יש אולי טענות, וחבר הכנסת צבי הנדל דיבר קודם, על מה הממשלה צריכה לעמוד במשא-ומתן. אין ספק, דבריו משכנעים, אמיתיים. לא יעלה על הדעת מצב, שרוצחי יהודים, או רוצחים סתם, רוצחי בני-אדם יסתובבו חופשי. לא יעלה על הדעת שאנחנו רואים אותם אחר כך בתפקידים אחרים, לא יעלה על הדעת שאנחנו רואים חוסר התייחסות לדם של הילדים שלנו שנשפך. אי-אפשר להשלים עם מצב כזה.

אני לא מנהל את המשא-ומתן, אני לא יכול לתת הוראות או עצות. אני יכול להיות סמוך ובטוח, שראש הממשלה ושר הביטחון והשר לתשתיות פנים, שר החוץ –

היו"ר ש' וייס:

הוא עכשיו שר תשתיות חוץ.

אריה דרעי (ש"ס):

– שכל אלה יעשו ככל יכולתם. אני לא רוצה לתת להם אולטימטומים או לתת להם הוראות. אני סומך עליהם ואני מתפלל, זה מה שנשאר לי לעשות, שהשם ימלא אותם בעצה ובה לטובת עם ישראל. אני באמת לא יודע מהי הדרך הנכונה כשרואים רציחות כאלה בבאר-שבע, בבקעת-הירדן, במושב אורה ובמקומות נוספים, אני לא רוצה להזכיר את ההיסטוריה. אני שלום מדבר, הם על המלחמה. איפה השלום? על מה אנחנו מוותרים? הרי כולם יודעים את אמונתי. אני נחשב במחנה השלום, לא חזרתי בי. אני באמת בעד השלום ואני מאמין שכל אחד מאתנו, מימין ומשמאל, רוצה את השלום. אנחנו מוכנים ללכת לויתורים, ושידעו אויבינו ויריבינו שהויתורים הם נוראיים. ללכת ולוותר על אדמת קודש, שכל ההיסטוריה שלנו בה, בשכם ובחברון, לוותר על ריבונות, לוותר על שלטון זה דבר מאוד קשה בשבילנו, אבל לפחות התקווה היחידה שיש לנו, שאין מה לעשות וצריך לוותר, אבל לחיות בשלום. שנפסיק כבר עם הרציחות הללו, נפסיק עם הדם השפוך הזה. אבל אם את זה אנחנו לא מקבלים, מה נוכל לטעון? מה נוכל לדבר?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

הם יודעים שאתה מוותר בגלל הרציחות. אילו היו יודעים שאנחנו לא נוותר, לא היו רוצחים.

אריה דרעי (ש"ס):

לכן, תקוותנו, תפילתנו, שאכן המשלחת של ראשי מדינתנו שנמצאים שם תעשה את הכול.

אני חייב לומר, יכול להיות שזו היתה שיחה אישית, אבל זה נושא כל כך חשוב. כשראש הממשלה בא להיפרד מהרב עובדיה יוסף טרם נסיעתו, והוא ידע שהרב עובדיה יוסף בעד קידום תהליך השלום, הוא בא לבקש את ברכתו. הרב בירך אותו, אבל הרב אמר לו דברים שאולי הפתיעו אותו. הוא אמר לו: ראש הממשלה, אתה הולך למצב של לחצים קשים מאוד, אל תיכנע ואל תוותר בשום נושא שקשור לביטחון עם ישראל, המתיישבים ואחרים בתוך תחומי המדינה. בשום אופן שבעולם אל תיכנע, לא ללחץ של נשיא זה ולא של ראש ממשלה אחר. מה שיגידו לך ראשי מערכת הביטחון – ואל תלחץ על ראשי מערכת הביטחון, כי הם צריכים לתת תשובה כנה ואמיתית שהם יכולים לשמור על הביטחון.

זה הדבר היחיד שאנחנו יכולים לעשות, להתפלל ולקוות שאכן ההסכם הזה, אם אכן ייחתם, יהיה הסכם שייתן לנו ביטחון, ייתן לנו קצת תקווה של שלום.

לסיום, שוב לצבי דורון ולכל בני משפחתו, אנחנו מנחמים לפי המסורת, ובעזרת השם זכרו היקר של איתמר יישמר בלב עם ישראל. אני שומע על יוזמה טובה מאוד של אנשי משרד הדתות, של סגן שר הדתות הרב אריה גמליאל ושל אחרים להקים במעיין, לעילוי נשמתו של איתמר הי"ד, מקווה בנוי, שאנשים לא יפחדו ללכת לשם וימשיכו ללכת למקום הזה. אני מקווה שהיוזמה הזאת תצא בקרוב, בעזרת השם. זה אולי המעט שאפשר לעשות לעילוי נשמתו, ואנחנו נמשיך לשמור את זכרו. תהיו חזקים ומהשמים ינחמו אתכם.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אני מודה לחבר הכנסת דרעי.

אריה דרעי (ש"ס):

אני מבקש מהיושב-ראש מחילה – לפצוע שהיה יחד עם איתמר אני רוצה לאחל איחולי החלמה.

אופיר פינס-פז (העבודה):

גם לפצועים האחרים.

היו"ר ש' וייס:

חברים, היו אלי תלונות על כך שאפשרתי לחבר הכנסת דרעי לנאום נאום קצת יותר ארוך. חלק היה נאום וחלק היה תפילה, אני פשוט הגדלתי קצת את זמנו.

רחבעם זאבי (מולדת):

גם לי היתה תפילה.

היו"ר ש' וייס:

גם אתה קיבלת קצת יותר. חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה, ואחריו – חבר הכנסת יהודה הראל.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בראשית דברי אני רוצה לנחם את מר צבי דורון, לנחם אותו כאדם וכחבר כנסת ולומר לו, שכולנו הצטערנו על המקרה האכזרי הזה, על הירצחו של הבן שלך. אני מגנה את הרצח הזה בכל המלים שאפשר לגנות. אני מנחם אותך ואת משפחתך ואת מושב אורה.

אני גם מגנה את הפיגוע שהיה לאחרונה בבאר-שבע, אבל אני גם רוצה לשאול שאלה את השר לביטחון פנים: מה הקשר של השב"כ לאותו אדם שזרק את הרימון? האם אכן הוא היה סוכן של השב"כ? האם הוא אכן היה סוכן כפול?

השר לביטחון פנים א' קהלני:

כתוב בעיתון.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

כתוב בעיתון ושידרו ברדיו. אני חושב שהכנסת חייבת לדעת את האמת אם הוא היה סוכן של השב"כ. האם סוכן של השב"כ זורק רימונים על חיילים ואזרחים ישראלים?

השר לביטחון פנים א' קהלני:

חבל שתלבה את זה, הוא לא סוכן של השב"כ.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

צריך לשאול את השב"כ.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

הוא לא סוכן של השב"כ.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אני לא יודע, היה כתוב בעיתונות.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אני אומר לך, עכשיו קיבלת תשובה רשמית. הוא לא סוכן כפול. הוא לא היה קשור לשב"כ.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

בכל אופן, השם של השב"כ גם היה קשור לאבישי רביב ולרצח רבין, והשם של השב"כ השתרבב להרבה מעשים אחרים נפשעים שכדאי לחקור. אני חושב שהכנסת צריכה להקים ועדת חקירה פרלמנטרית כדי לחקור את פעולות השב"כ. אם השב"כ גורם לכך ששמו של השב"כ משתרבב לתוך רצח של אזרחים ישראלים, לרבות ראש הממשלה, צריך לחקור את השב"כ. השב"כ לא מעל הכנסת, הוא לא מעל לחוקים. אני חושב שחובתו של השב"כ לתת דין-וחשבון לכנסת.

— — — אדוני היושב-ראש — — —

היו"ר ש' וייס:

במליאתה? כי אני יודע שבועדת החוץ והביטחון יש ועדת משנה. יש שם ועדת משנה לענייני השב"כ.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

שתחקור ועדת החוץ והביטחון, אני לא אומר באיזה פורום, אבל צריך לחקור את פעולות השב"כ.

אנחנו שומעים שמתקרבים להסכם ב"וואי פלנטשיין", ואני מקווה שאכן יהיה הסכם, הסכם שיגרום נחת לכל העמים. אני בטוח שהמתח הקיים היום גורם גם כן למעשי רצח, למעשי טרור ולהתנגשויות בין שני העמים. גם פלסטינים נרצחו על-ידי מתנחלים או נורו על-ידי חיילים.

אם ראש הממשלה ואם היושב-ראש ערפאת יגיעו לסיכום בתיווך קלינטון והסיכום הזה יביא לידי הסכם, אני מאמין שהסכם כזה ייתן סיכוי למניעת שפיכות דמים, ואז נתמוך בהסכם כזה.

אנחנו אנשים שרוצים שלום ואנחנו לא מבדילים בין דם לדם. דם יהודי כדם ערבי. אני נגד שפיכות דמים של יהודים ושל ערבים. לכן הסכם כזה ייתן סיכוי לכולנו שלא יישפך עוד דם של יהודים וערבים.

אני מאמין ששלום הוא הפתרון הנכון לכל בעיות האזור, וביטחון יבוא רק אם יושג שלום, אם העם הפלסטיני יקבל את עצמאותו, ואם לא יהיו עוד הפקעת קרקעות, עוד התנחלויות, עוד כיבושים – יהיה שלום; עם ליד עם, מדינה ליד מדינה. זה הפתרון. מי שרוצה שלום צריך לקבל את העיקרון הזה.

הי"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לך, חבר הכנסת דראושה. חבר הכנסת יהודה הראל. אחריו – חבר הכנסת יורי שטרן. בבקשה.

יהודה הראל (הדרך השלישית):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הטרור מכה בנו ללא הרף. קורבנות הטרור וקרוביהם, שאנחנו אתם, הם חללים או נפגעים במערכה על קיום מדינת ישראל כמדינה יהודית התיכון כבר למעלה מ-100 שנים.

אני בכל זאת חושב שצריך להבהיר לעצמנו שאין לאף אחד מאתנו מתכון איך להפסיק את הטרור. אני שומע כאן מתכונים של שליטה של צה"ל בכל השטח של יהודה, שומרון ועזה. אני שומע מתכונים של הסכם עם הרשות הפלסטינית, של ויתורים, של יד חזקה, של הסגרת רוצחים. אני חושב שטוב נעשה לעצמנו אם נדע שבאזור שבו אנחנו נמצאים, בקונפליקט שבו אנחנו נמצאים, נצטרך להיאבק בטרור עוד שנים רבות, כנראה.

גם מצרים נאבקת בטרור. היא לא גזלה אדמות מערבים. היא נמצאת בליגה הערבית. מדינה שרוב תושביה מוסלמים, גם היא נאבקת בטרור. גם אלג'יר נאבקת בטרור. טרור קיים גם בארצות-הברית, גם באירופה.

אף שאלה מלים שקשה לומר אותן והן לא פופולריות, אני לא חושב שלמישהו מאתנו יש אפשרות כנה להבטיח שיש לו נוסחה, כמו שאני שומע כאן חזר ושמוע, שיש לו מתכון להפסיק את הטרור. את הטרור אי-אפשר לחסל בטווח הנראה לעין; בטרור צריך להילחם, צריך להיאבק בו, וזו מלחמה ממושכת; היא תימשך הרבה זמן, ואולי אפשר ליצור תנאים שיקשו על מחבלים ויקלו את המלחמה בטרור.

הטרור גם לא יכול להיות נימוק לווייתורים ולנסיגה, כי ויתורים ונסיגה לא יפתרו את בעיית הטרור. אולי מישהו יכול להוכיח שזה קצת מעודד אותו, או קצת מחליש אותו.

הטרור גם לא יכול להיות נימוק להפסקת השיחות עם הפלסטינים ולהשגת הסדר עם הפלסטינים.

אני מציע לכולנו לעזור לנפגעים ולמשפחותיהם, לחזק את הכוחות ואת הכלים שיש לנו למלחמה בטרור ולהמשיך להיאבק בו בכל הכוח. המשימה הגדולה שעומדת בפנינו היא עיצוב גבולות מדינת ישראל בצורה שבה נוכל לעמוד מול איומים שימשיכו להגיע משלושת הכיוונים, ימשיכו להיות מכל הכיוונים, ובצורה שבה לא ננסה להילחם בטרור על-ידי זה שנהיה אחראים לעשיית הסדר באוכלוסייה שאינה שלנו. זה לא הוכיח את עצמו על-ידי הסובייטים באפגניסטן, וזה לא מוכיח את עצמו בלבנון. אנחנו צריכים כתובת שנוכל לתבוע ממנה, ולא רק בחתימה, אלא בכלים שיהיו בידינו כתוצאה מקביעת הגבולות שיהיו מקובלים על רוב הציבור, העם והמפלגות בישראל, כדי שנוכל להגן על עצמנו.

הטרור ילווה אותנו. נצטרך להמשיך להיאבק בו. נמצא למאבק הזה גם בעלי-ברית בין שכנינו, כי הוא מאיים עליהם אולי יותר מאשר עלינו. אבל כל מי שידבר על חיסול הטרור ויציג לזה מתכון בטוח, אני חושש שהוא מטעה את עצמו ואותנו. תודה רבה.

היו"ר א' אושעיה:

תודה רבה לחבר הכנסת יהודה הראל. אני מבקש להזמין את חבר הכנסת יורי שטרן. בבקשה, חבר הכנסת שטרן.

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

כבוד היושב-ראש, עמיתי, אפתח בתנחומים למשפחת דורון, שאב המשפחה נמצא פה אתנו. כשהייתי ילד לא הבנתי למה ההורים תמיד כל כך מודאגים, דואגים ופחדים. עכשיו, כשיש לי בן בצבא אני מבין את זה ועוד איך. כולנו מזדהים עם הכאב שלך ושלכם. ואני שולח, כמובן, איחולי החלמה מהירה ורפואה שלמה לנפגעי הפיגוע בבאר-שבע.

כשהגשתי הצעה זו לסדר-היום קישרתי בדברי ההסבר את הפיגוע בבאר-שבע למצב בחברון. זה היה בבוקר יום שני. לא ידעתי אז כלל שיש איזה קשר אישי, שזה אותו מחבל. פשוט קישרתי את הדברים באופן מיידי, כי יצאתי מתוך הנחה שאין ביטחון אחר לאזרחי ישראל בחברון או לאזרחי ישראל בבאר-שבע. זה אומנם נראה אחרת, אבל אם אנחנו לא דואגים לביטחון תושבי ישראל, אזרחי ישראל, תושבים ומבקרים בחברון, אנחנו מקבלים את זה אחר כך במעשי טרור במקומות אחרים, בארץ-ישראל נטו, במקומות שתושביהם חושבים שיהודה ושומרון זה עולם אחר.

פעם חתמה הממשלה הזאת, הנוכחית, על הסכם, והוא עדיין נשאר ההסכם היחיד עם הרשות הפלסטינית – הסכם חברון. הסדרי הביטחון בו היו מן ההתחלה לקויים. יושב-ראש הישיבה הזאת, חבר הכנסת אפי אושעיה, ואני כתבנו אז מכתב משותף, וכתבנו בו, שללא קשר עם חילוקי דעות

פוליטיים, ההסדרים האלה הם כל כך שבירים, שהם עלולים לסכן גם חיי בני אדם וגם את המשך תהליך השלום. אבל היום אפשר להגיד, שגם ההסדרים הלקויים האלה לא קוימו כלל וכלל על-ידי הרשות הפלסטינית. אין אזורי חיץ, אנשים חמושים מסתובבים ליד בתים ושכונות יהודיות. הסכם חברון, האחד והיחיד שהממשלה הזאת חתמה, לא קיים. אותו מחבל שברח בחברון ולא היה מרדף אחריו והרשות לא עשתה כלום כדי לעצור אותו, הוא בא אלינו אחר כך בבאר-שבע ופגע באנשים שם.

היום, כשמשלחת ישראל נמצאת ליד וושינגטון ומנהלת משא-ומתן עם הרשות, אני חייב לקרוא לה, ואנחנו עשינו את זה, קבוצה גדולה של חברי כנסת, שלחנו מכתב לראש הממשלה ביציאתו לדרך ואמרנו לו: אם אנחנו מדברים על הסכמים עתידיים, קודם כול אבן בוחן, תחילת הדרך, דבר מיידי ביותר הוא קיום הסכמי חברון כפי שהם, שהרשות תבטיח קודם כול שהיא מסוגלת ומוכנה לעשות מה שהיא התחייבה לו בחברון, אחר כך נדבר על הסדרים אחרים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — — איפה המעבר הבטוח — — —

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

אני קורא מעל במה זו לראש הממשלה לא לוותר, לא לסגת, לא לבזות את עצמו. אם היום הוא יוותר על כל תנאי ההדדיות שדרשנו עד כה, והמבחן הבסיסי והמיידי הוא קיום הסדרי ביטחון בחברון, אוי ואבוי לנו לגבי הסדרים אחרים שהממשלה מוכנה לחתום עליהם.

היו"ר א' אושעיה:

תודה רבה לך, חבר הכנסת שטרן. חבר הכנסת אברהם רביץ – אינו נוכח. אדוני השר לביטחון פנים, אתה מוזמן להשיב, בבקשה.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, העליתם היום סוגיות כבדות, קשות, מורכבות. אני רוצה להתייחס למקרים האחרונים שהיו, אתחיל מהסוף להתחלה, דברים הזכורים לנו.

הפיגוע בבאר-שבע – חשוד סאלם רג'ב סרסור, יליד 1969, מוואדי אל-הריה, אזור חברון, נשוי פלוס חמישה ילדים, מוכר כפעיל "חמאס" בעבר, בעל שני אישומים של שהות בלתי חוקית ויידוי אבנים במדינת ישראל.

החשוד הגיע לבאר-שבע מיהודה ושומרון בהסעה של טרנזיט, ירד לשוק העירוני בבאר-שבע והלך רגלי ל"אגד", אזור התחנה המרכזית. הרימונים הוסתרו בבגדים שהוא לבש. הוא זרק רימון על נתיב תחבורה עירוני קו 14, לאחר מכן זרק רימון על מסעדה בסמוך לתחנה המרכזית של "אגד", ואז נעצר על-ידי אזרחים.

תוצאות הפיגוע הזה – 64 פצועים: שני פצועים קשה, שלושה פצועים בינוני, השאר קל. מתוכם 25 חיילים.

החשוד נעצר מייד עם השלכת הרימון השני, וכרגע הוא נמצא, כמובן, בחקירה של השב"כ בשיתוף פעולה עם המשטרה.

הפיגוע השני שהעליתם כאן לסדר-היום – ב-13 באוקטובר 1998, בשעה 13:15, במעיין ליד מושב אורה, שני חשודים רצחו את איתמר דורון, השם ייקום דמו, בן 24, שאביו צבי נמצא כאן אתנו היום; ופצעו קשה את אילן מזון, ממושב עמינדב.

השניים שרצחו נמלטו מן המקום ברכב. כוחות המשטרה שהגיעו למקום פינו את הפצוע לטיפול רפואי והחלו בסריקות רבות בכפר הסמוך, וולאג'ה, שאלוף הפיקוד הטיל עליו עוצר.

עד לרגע זה נחקרו 45 חשודים תושבי הכפר ושוחררו. הוקם צוות חקירה מיוחד בירושלים, וכרגע אנחנו עוסקים בחקירה זו. יותר פרטים על החקירה אינני יכול לתת. יש צו חיסוי על החקירה.

המקרה השלישי שהעליתם על סדר-היום היה רצח החיילת מיכל עדתו. ב-9 באוקטובר, סמוך לשעה 10:20, בצומת-תומר שבבקעת-הירדן דקר תושב קבאטיה בסכין את החיילת מיכל עדתו, זיכרונה לברכה, בעת שירדה מאוטובוס שהביאה מירושלים בדרכה ליישוב תומר, שבו התגוררה. לאחר מכן הגיע למקום סיור של צה"ל, ובמרדף אחרי הרוצח, תוך כדי ירי ברגלו, הוא נעצר.

על גופתה של הנרצחת נמצאו הרבה מאוד דקירות של סכין. היא היתה חיילת בסיום קורס קצינים.

החשוד נתפס ונחקר. ברשותו נמצאו מסמכים בבקשה לסיוע רפואי; מסמך אחר אומר שהוא נפגע מכדור באינתיפאדה ב-1988.

המקרה הזה כואב כמו כל המקרים. אני מוכרח לומר, שגם איתמר וגם מיכל הם שני ילדים, שני פרחים שלנו, שגדלו במדינה הזאת, למדו לאהוב אותה, ונרצחו רק מסיבה אחת – העובדה שהם יהודים.

את איתמר לא הכרתי. אני רואה את אביו פה. שמעתי התייחסות של חבר הכנסת דרעי, וכולנו מבכים אותו.

את מיכל הכרתי, את אמה יותר. אמה, שהפכה להיות אלמנה, איבדה לאחר מכן גם את בתה.

השאלות שאנחנו שואלים כאן היום מעל הבמה הזאת הן, מה אנחנו יכולים לעשות כדי למנוע את הרציחות האלה. זו שאלה קשה מאוד, שהופכת מייד להיות תפיסה מדינית כזו או אחרת. השאלה היא אם אנחנו מסוגלים להגן על ילדינו; זו שאלה קשה, שאני שואל את עצמי בתפקידי הנוכחי ובתפקידים שנשאתי קודם לכן, ולא אחת אני מוצא את עצמי שואל: האם צריך לשנות את הכיוון? האם צריך להאדיר את הצבא? האם להגדיל את כוחות המשטרה? האם לתת נשק בידי כל אדם המסתובב בגפו? האם והאם והאם.

מובן שהפתרונות הם מדיניים. אינני רוצה כרגע להעלות את הנושא הזה כאן, אבל דבר אחד אני יודע, תפקידנו למצוא את הדרך לשמור על הילדים שלנו, והדרך חייבת להיות כזאת שלא נראה עוד הורים שקוברים את ילדיהם.

וכאן מתחיל, כמובן, הוויכוח על תהליך השלום. אינני רוצה כרגע להעמיד את זווית הראייה שלי כלפי התהליך עצמו. אבל, בסופו של דבר, נודה על האמת, חייבים ליצור כלים שמאפשרים הגנה, וכלים זה לפעמים העמדת מכשולים כאלה שלא מאפשרים לפגוע בילדינו.

נכון אמרו חברי מעל הבמה הזאת: לא יכול להיות מצב שבו אנשים שרצחו יהודים מסתובבים חופשי. חלק מהם במדים, חלק קיבלו קידום בדרגה, ואנחנו יודעים בדיוק היכן הם נמצאים. כל אחד מאתנו, כאזרח מדינת ישראל, חייב לראות את זה לא רק בהיבט הלאומי, אלא גם בהיבט האישי – האם הורים מסוגלים להסתובב במדינה, להיות אזרחיה, כאשר הם יודעים שבמרחק של 20 דקות נסיעה, לפעמים פחות מכך, רוצחים שרצחו את ילדיהם מסתובבים חופשי. אני לא חושב שיש הורה אחד שמסוגל לחיות עם המחשבה הזאת. לכן לא יכול להיות שמדינת ישראל תיתן לאנשים האלה להמשיך להסתובב חופשי.

אני לא מבין את העקשנות של הרשות הפלסטינית, לתת לאותם אנשים להסתובב חופשי כאשר הם יודעים שהם רוצחים. אני יודע שאני תמיד מקבל תגובות – כן, יש גם יהודים רוצחים.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני השר, מתי הם התחייבו לזה? הם התחייבו, וכל הזמן אתה לוחץ על ראש הממשלה להמשיך ולקיים משאים-ומתנים, אף שאתה יודע שהם לא קיימו את זה. למה שהם יקיימו את זה?

השר לביטחון פנים א' קהלני:

כאן אתה נכנס לנושא אחר. לך יש אמון שהם יעמדו בהתחייבות. אני רוצה להיפרד מהם, ואני רוצה לעשות את זה עם גבול.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

זה עניין אחר.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אז אל תמשוך אותי לנקודה הזאת.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

בסדר.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

ולכן, אני רוצה – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אתה אומר: אני לא מאמין לשום דבר, אני רוצה להיפרד מהם.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

נכון, אני רוצה להיפרד מהם.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

איך זה יהיה בירושלים?

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אני לא ביקשתי להיפרד מהם בירושלים.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

איך תיפרד מהם בירושלים?

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אי-אפשר להיפרד מהם.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אפשר להיפרד מהם. אל לכם כי תלינו כל הזמן.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

תושבי אריאל יגיעו לישראל אחרי חמש שעות.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

לא, לא, אפשר להיפרד מהם.

אני חושב, שאנחנו צריכים לעשות הכול כדי שהאנשים האלה יעצרו. אני בעד שהם יהיו מאחורי סורג ובריח, ואני אעשה הכול כדי שזה מה שיקרה.

אני רוצה לומר לכולנו – פיגועי הטרור האלה היו הפעם מעט שונים ממה שצפינו, מאלה שהיו עלולים להיות בתקופת החגים. אני מציע לכולנו להמשיך ולהישאר באותה דריכות. אנחנו עדיין נמצאים בצל איום ה"חמאס", שיש לו מטרות הרבה יותר גדולות ויותר מכאיבות, הוא קבע לעצמו זאת כיעד, ואנחנו – הצבא, השב"כ, כוחות המשטרה – עדיין נערכים למנוע פיגועים שכאלה. אני מקווה מאוד שנצליח. אין לי שום ספק שהאנשים שעשו זאת רצו בעצם להפסיק את תהליך השלום. אני נמנה עם אלה שחושבים שחייבים להמשיך את תהליך השלום, ומבחינתי – זו ההיפרדות. תודה רבה.

היו"ר א' אושעיה:

מה מציע אדוני השר?

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אפשר להעביר זאת לוועדת חוץ וביטחון, ועדיף לדון בנושא שם.

היו"ר א' אושעיה:

תודה רבה. חברי הכנסת, יש לנו הצעות רבות להסיר את ההצעות מסדר-היום. חבר הכנסת גדעון עזרא מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת אופיר פינס, בבקשה.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אני מבקש להתייחס לנושא בכמה נקודות, דווקא על רקע תפיסתו של המחבל שלשום בבאר-שבע, ואני רוצה לשבח את מי שתפסו אותו. אני רוצה לומר, שאנחנו למדים מהעניין הזה, שהסגר הוא דבר שאיננו קיים, ושכל מי שיש לו רשיון או אין לו רשיון נכנס לתחומי מדינת ישראל. את הדבר הזה לא נוכל לעצור, ומוטב לה, לרשות הפלסטינית, לשתף פעולה במיגור הטרור.

הדבר השני, רבותי – מי שמדבר על הפרדה לא מבין, לדעתי, מה קורה ביהודה ובשומרון, לא מבין כיצד תושב הבקעה יוכל להגיע לירושלים אם כל יום יצטרכו לבדוק את מכוניתו. הטור הזה יהיה ארוך מאוד.

בהזדמנות זו שאנחנו קוראים לפלסטינים לשתף עמנו פעולה במיגור הטרור, אני מציע לשתף את ערביי ישראל במיגור הטרור. אין שום סיבה בעולם שנבקש מתאופיק טיראווי לעשות את זה ולא נשתף את ערביי ישראל בעניין הזה.

היו"ר א' אושעיה:

תודה, חבר הכנסת עזרא, נתתי לך דקה מהמקום, וכבר ניצלת שתי דקות.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אני כבר מסיים.

היו"ר א' אושעיה:

תסכם, תודה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

במקומי, אני מוותר.

היו"ר א' אושעיה:

אני מודה לך מאוד, חבר הכנסת ריבלין. בבקשה.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אני רוצה לומר, שהרשות הפלסטינית צריכה להבין, שאילולא ההצלחה הגדולה של תפיסת המחבל בבאר-שבע, היינו נשארים עם שורה של חידות לגבי הפיגוע ביציהר, במעיין אורה, לגבי הפיגועים שהיו בבאר-שבע ובחברון, שפוענחו כתוצאה מהתפיסה. התשובה על כך היא לא מאות ואלפי שוטרים בשטח. התשובה על כך היא מודיעין חזק ושב"כ חזק. במקום עשרה שוטרים יש לגייס שני אנשי שב"כ. תאמין לי, זה ייתן לנו יותר כוח ויותר עוצמה. תודה.

היו"ר א' אושעיה:

תודה לך. חבר הכנסת האשם מחאמיד מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת וליד חאג'-יחיא. בבקשה.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, טוב שאני מדבר בדיוק לאחר דבריו של חבר הכנסת גדעון עזרא, כי אני חושב שכל מה שהוא מנה בסוף דבריו איננו ערובה לביטחון. אני חושב שהוא טועה טעות חמורה. לא אנשי שב"כ ושום כוח נוסף לא יעזור. אני חושב, שמדיניות אלימה שמתנכרת לזכויותיו של עם היא הביצה הטובה ביותר להרג, לכאבים, למוות ולכל מה שקורה באזור הזה. לכן אני חושב, שהדרך היחידה להפסיק עם המוות, עם הכאב, היא הכרה בזכויות העם הערבי הפלסטיני; יש להגיע להסכמה שלעם הזה יש זכויות, להגיע אתו לשלום, ואז כל העניין הזה ייפסק. תודה.

היו"ר א' אושעיה:

תודה לך, חבר הכנסת מחאמיד. חבר הכנסת אחמד סעד מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת רחבעם זאבי.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר לביטחון פנים, חברי חברי הכנסת, הפושעים, רוצחי אנשים חפים מפשע, בין שהם יהודים ובין שהם פלסטינים, נפגשים בנקודה אחת, במאבקם נגד התהליך המדיני. לכן, אני מסכים עם כבוד השר, כי באותה עת שאנחנו מגנים את הרוצחים צריך לחפש את הסיבות שמביאות לכך. אני מסכים, שרק אם נתקדם בצורה מהותית בתהליך המדיני ובכל מה שקשור בו – זה יחסוך דם וימוטט את כל ההרפתקנים, אם הישראלים ואם הפלסטינים. תודה רבה.

היו"ר א' אושעיה:

תודה לך, חבר הכנסת אחמד סעד. חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת סאלח סלים. סליחה, חבר הכנסת סאלח סלים, שאת הצעתו אתה מבקש להסיר, לא נמצא כאן.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אני אסיר את הצעתו של חבר הכנסת מאיר שטרית, יש כאן מספיק נוכחים.

היו"ר א' אושעיה:

בבקשה, דקה מהמקום.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, כל רצח, כל דם וכל שפיכות דמים כואבים לכולנו, משני הצדדים. רציחות היו כל הזמן, הן ישנן והן קיימות בשני הצדדים. רוצחים יש גם בצד הזה, ונרצחים יש עשרות מונים בצד הפלסטיני. הפתרון היחיד שיכול להוציא את כולנו משפיכות הדמים ומהמעגל הזה הוא שלום של אמת, שלום צודק, שלום אשר ייתן לעם הפלסטיני את זכותו ואת מדינתו ליד מדינת ישראל. כל עוד רוצים לעשות שלום כפול, בלי לתת לפלסטינים את זכויותיהם, השלום הזה לא ילך, לא מהצד הישראלי ולא מהצד הפלסטיני.

לכן, אני קורא לכולם לחזור לשפיות, לחזור למושגי יסוד של צדק בין העמים, אחרת אין מוצא. אלה שמתנגדים לתהליך השלום ולשלום צודק עם הפלסטינים הם אלה שגורמים למצב הזה ומונעים מאתנו להגיע לשלום, לשוויון ולשקט בכל התחומים. תודה רבה.

היו"ר א' אושעיה:

תודה רבה לך, חבר הכנסת דהאמשה. חבר הכנסת ריבלין, נשארה לך חצי דקה מהזמן שהקצבת קודם.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

זה שוויתרתי לא היה חוקי, הסתכלתי בתקנון.

היו"ר א' אושעיה:

אני אנצל את סמכותי כיושב-ראש ואתן לך חצי דקה. בבקשה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, בארץ-ישראל לא תהיה הפרדה. יהודים וערבים בארץ-ישראל חיים יחד, ולא תהיה שום הפרדה, גם אם תרצה. ודאי שלא בירושלים העיר.

אדוני השר, אני רוצה לומר בצורה הברורה ביותר – בכל ארץ שתהיינה בה שתי ריבונויות ובכל עיר שתהיינה בה שתי ריבונויות, שלום לא יהיה; זה מתכון למלחמה בלתי פוסקת, לשפיכות דמים אין-סופית. אנחנו מתעלמים מזה, מספרים סיפורים, מכים על חטא ומתריעים מפני הפעם הבאה, בעוד החטא רובץ לפתחנו ואנחנו לא עושים דבר. שתי ריבונויות מביאות רק לשפיכות דמים.

היו"ר א' אושעיה:

תודה רבה לך. ובכן, חברי הכנסת, חבר הכנסת פינס-פז, האם אתה מקבל את הצעתו של השר, לוועדה?

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

ועדה, ועדה.

היו"ר א' אושעיה:

סליחה, חברי הכנסת. חבר הכנסת דראושה. חבר הכנסת פינס-פז, האם אתה מקבל – – –

אופיר פינס-פז (העבודה):

ועדה.

היו"ר א' אושעיה:

ועדה. חבר הכנסת וליד צאדק חאג'י-יחיא, מקבל. חבר הכנסת סאלח סלים לא נוכח. איננו דנים בהצעתו. חבר הכנסת מאיר שטרית, מקבל. בבקשה, אדוני. חבר הכנסת זאבי?

רחבעם זאבי (מולדת):

מה השאלה?

היו"ר א' אושעיה:

האם אתה מקבל את הצעתו של השר להפנות – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני, אני רוצה דיון במליאה.

היו"ר א' אושעיה:

דיון במליאה. אם כן, חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה – – –

קריאה:

– – –

היו"ר א' אושעיה:

יש עוד?

קריאות:

— — —

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת צבי הנדל לא נוכח, לא דנים בהצעתו. חבר הכנסת דרעי לא נוכח, לא דנים בהצעתו. חבר הכנסת דראושה. חבר הכנסת דראושה, אדוני.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

ועדה.

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת יהודה הראל לא נוכח, איננו דנים בהצעתו. חבר הכנסת יורי שטרן לא נוכח, לא דנים בהצעתו. חבר הכנסת רביץ – כנ"ל.

אם כן, חברי הכנסת, חבר הכנסת זאבי ביקש, האם אתה מצטרף לחבריך, חבר הכנסת זאבי, שיהיה דיון בוועדה?

רחבעם זאבי (מולדת):

אני מציע לחברי להצטרף אלי – — —

קריאות:

— — —

נואף מסאלחה (העבודה):

אדוני היושב-ראש, תצביע על שתי ההצעות.

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת זאבי, מה תשובתך?

רחבעם זאבי (מולדת):

דיון במליאה.

היו"ר א' אושעיה:

א.ק"י. אם כך, אנחנו מצביעים. הצבעה ראשונה – כל חברי הכנסת שהסכימו לוועדה – אנחנו מצביעים עכשיו. בעד, משמעות ההצבעה שהנושא עובר לוועדה. ניתן להצביע. בבקשה.

קריאה:

בהצעות שלהם.

היו"ר א' אושעיה:

בהצעות שלהם. אמת.

הצבעה מס' 2

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 17

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא שהעלו חברי הכנסת א' פינס-פז, ו' צאדק חאג'-יחיא,

מ' שטרית וע' דראושה לוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר א' אושעיה:

אם כן, 17 בעד, ללא מתנגדים, ללא נמנעים, ההצעה תעבור לדיון בוועדה.

אנחנו עוברים לנושא הבא – – –

קריאות:

– – –

היו"ר א' אושעיה:

לא, אני הסקתי מהצבעתו של חבר הכנסת זאבי, שהצביע בעד ועדה, שהוא מצטרף להצעה.

קריאות:

– – –

רחבעם זאבי (מולדת):

– – –

היו"ר א' אושעיה:

חברי הכנסת, אנחנו ממשיכים בהצבעות ומצביעים על הצעתו של חבר הכנסת זאבי, שמבקש שיתקיים במליאה הדיון בנושא הפיגועים בבקעה, במושב אורה ובתחנה המרכזית בבאר-שבע. ניתן להצביע, בבקשה.

הצבעה מס' 3

9 – בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום

7 – בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום

3 – נמנעים

ההצעה לכלול את הנושא שהעלה חבר הכנסת ר' זאבי בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר א' אושעיה:

תשעה בעד, שבעה מתנגדים, שלושה נמנעים. אם כן, הנושא יבוא לדיון גם במליאת הכנסת.

אנחנו עוברים לנושא הבא, חברי הכנסת. כן, אדוני?

נואף מסאלחה (העבודה):

האם חבר הכנסת תאופיק חטיב יהיה סגן יושב-ראש הכנסת?

היו"ר א' אושעיה:

תאופיק חטיב?

נואף מסאלחה (העבודה):

היו"ר א' אושעיה:

בעזרת השם. אני מודיע לכנסת שהודעתי על התפטרותי ליושב-ראש – – –

קריאה:

היו"ר א' אושעיה:

בוודאי, בוודאי.

נואף מסאלחה (העבודה):

אני מצטער על התפטרותך ושמח – –

היו"ר א' אושעיה:

– – על בחירתו. כן, בפעם הראשונה יהיה לנו חבר כנסת מחד"ש. זה בסדר. השמחה היא של כולנו. חבר הכנסת נואף מסאלחה, אתה בוודאי יודע שאנחנו מקיימים הסכמים. מה שהבטחנו זה מה שיהיה.

נואף מסאלחה (העבודה):

– – –

היו"ר א' אושעיה:

תודה.

הצעה לסדר-היום

הקמת ועדת חקירה פרלמנטרית לנושא הפקעות הקרקע והתנהגות המשטרה באום-אל-פאחם

היו"ר א' אושעיה:

חברי הכנסת, הנושא הבא: הקמת ועדת חקירה פרלמנטרית לנושא הפקעות הקרקע והתנהגות המשטרה באום-אל-פאחם, הצעה לסדר-היום מס' 5177, של חבר הכנסת וליד צאדק חאג'י-יחיא. בבקשה, אדוני, עשר דקות.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בראשית דברי אני רוצה לציין, שההצעה הזאת היתה צריכה להיות מוגשת על-ידי חברי, חבר הכנסת יוסי שריד, אבל מסיבות אישיות שלא תלויות בו הוא נאלץ לצאת.

נואף מסאלחה (העבודה):

הוא ויתר לך.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

אני שמח מאוד שהוא ויתר לי, אבל הייתי שמח מאוד שדווקא – – –

היו"ר א' אושעיה:

נפל בחלקך.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

נפל בחלקי באמת שאני גם אדבר בעניין הזה.

האירועים באום-אל-פאחם, שהסעירו את המדינה, ולא רק את המדינה, אלא גם היו להם הדים ברחבי העולם, הם דברים מאוד מאוד טרגיים, מאוד מאוד עצובים ומאוד מאוד פוגעים בערכי הדמוקרטיה במדינה שמתיימרת להיות המבצר של הדמוקרטיה והדמוקרטיה היחידה במזרח התיכון – במרכאות. למה אני אומר במרכאות? מכיוון שאני חושב, שמבחינה האמיתית של הדמוקרטיה הוא בשאלה איך הרוב מתייחס למיעוט, ובמיוחד אם זה מיעוט לאומי. זה המבחן. הדמוקרטיה לא נמדדת בכך שאני הולך להצביע בבחירות ואחר כך מישו מהרוב יהיה השולט ואני, כמיעוט לאומי, אהיה נתון להתנכלות של משטרה או של הממסד הפוליטי.

לפני שאפרט את העניינים שנוגעים לאירועים, אני רוצה לתת כמה דברי רקע, מכיוון שההסתה שהתנהלה במשך תקופה די ארוכה, כאילו יש מרד אזרחי בוואדי-עארה, כאילו הכול מתנהל על מי מנוחות ורק תושבי ואדי-עארה הערבים בישראל רוצים לעשות נגד המדינה – אני רוצה להפריך את הטענות על-ידי כך שאביא כמה עובדות: א. שטח האש המופקע הוא כ-16,000 דונם שהם בבעלות פרטית של תושבי האזור; ב. האיסור על התושבים לעבד את הקרקעות שלהם פוגע קשות באלפי משפחות שהן מהות ומקור חייהן המרכזי; ג. במשך תקופה מסוימת, וכתוצאה מהמרחב הזה, התפתח שם ענף שהוא שטח מרעה לצאן ולבקר והפקעות האדמות האלה פוגעות בענף הזה.

כמובן, אתם יודעים שבמשך 45 השנה האחרונות היו הפקעות מסיביות של אדמות הכפרים הערביים, ואום-אל-פאחם והסביבה שלה הכי נפגעו בכל המגזר הערבי. כמעט רוב רובן של הרזרבות הקרקעיות באום-אל-פאחם הופקעו, ולא נשאר הרבה מקום לפיתוח הכפר.

שטח האש, שמשתרע על 42 דונמים, מתוך 1,000 דונמים, מחסל טוטלית את הרזרבה הקרקעית היחידה לפיתוח אורבני של תושבי האזור, ואני רוצה בהזדמנות זאת להראות לכם, חברי חברי הכנסת, למשל בכפר-קרע, הנה הכפר, פה הכפר, זה שטח האש. מה נשאר לכפר-קרע כרזרבה קרקעית לבנייה, ומה נשאר לה לפיתוח תעשייתי ומה נשאר לה? כנ"ל שטח האש בכפר ערערה. כפר ערערה נמצא פה, הנה הבנייה, שטח האש נמצא פה, חופף, גובל בגבול הבנייה. אותו דבר כשאני מדבר על אום-אל-פאחם, אותו דבר כאשר אני מדבר על מוסמוס. אותו דבר. לא נשאר, כתוצאה מההפקעות האלה או הכרזה על שטח אש, שום דבר.

רבותי ואדוני השר, בואו נודה על האמת: הכרזת השטח הזה כשטח אש היא שלב בדרך להפקעה בכלל, לבניית כפר ועיר יהודיים בתוך הכפרים האלה ולביצוע תוכנית שבעת הכוכבים של שרון. זו האמת, ואנחנו צריכים להודות בזה ולבוא בפני התושבים הערבים ולהגיד להם: די, אנחנו לא רוצים להפקיע ואנחנו רוצים את טובתם של כל אזרחי המדינה. מי שמפקפק בזה, שיראה את המפה, שמצאתי אותה אך כנראה הנחתי אותה. זו מפה של מחוז בוועדת התכנון והבנייה של חיפה והסביבה, שם הוכרז שער מתוכננת ומוקמת שם.

לכן, לדעתי, זכותם של התושבים באום-אל-פאחם, במוסמוס ובעארה לבוא ולהביע את התנגדותם. מה עשו? מה החטא שעשו? עשו אוהל וישבו שם כאות וכסמל למחאה על מה שקורה ומה שיקרה. באה המשטרה לעשות את העבודה המלוכלכת, של ההחלטות המלוכלכות של הממסד הפוליטי, כדי לעקור את האוהל משם וכדי להגיד לערבים – וזה מה שאני מבין וכל אחד מבין וכל בר-דעת מבין: אתם אזרחים טובים מאוד כשאתם שקטים. אבל כשאתם רוצים להתנסות בערכי הדמוקרטיה ובחוויה הדמוקרטית לפי חוק, אנחנו נתייחס אליכם כאל אויבים – וזה מה שקרה באום-אל-פאחם – אסור לכם להתנסות בדמוקרטיה. אתם סוג ב'.

היתה הפגנה של אנשים מאזור התפר. לא שמענו – – –

חיים אורון (מרצ):

קו העימות.

נואף מסאלחה (העבודה):

קו העימות.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

סליחה, קו העימות, ולא קו התפר. גם התפר שם.

נואף מסאלחה (העבודה):

לא.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

חסמו כבישים, חסמו את התחבורה, והיא הופסקה. האם שמענו שיש פצועים, שהיו יריות בנשק חי ובכדורים חיים ובכדורי גומי? האם נפצעו ילדים? אתמול ראיתי מחזה שלא אשכח אותו. ראיתי את הילד שישב לימיני. אני שונא את הימין, אבל אתמול ראיתי אותו יושב מימיני ורציתי להסתכל בעיניים שלו, בעין שלו שנעקרה כתוצאה מיריות וכתוצאה מהמתקפה החריפה בבית-הספר התיכון. אדוני השר, אל תגיד לי שלא היתה מתקפה חזקה וקשה על בית-הספר. צא וראה מסביב לבית-הספר המנוקב בכדורים. היכנס לבית-הספר וראה בתוכו את החדרים המגואלים בדם. במרכז הפדגוגי של בית-הספר לא רואים את הרצפות, את גבול הרצפות, מרוב דם – דבר מזעזע.

יוסי שריד (מרצ):

מה זאת אומרת "צא וראה"?

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

כשחברי, חבר הכנסת חיים אורון, ביקר שם, הוא לא יכול היה להתאפק ודמעות זלגו מעיניו, כי הוא הרגיש את רגשות התושבים. אבל מי שלא הרגיש ברגשות התושבים הוא כבוד שר החינוך והתרבות, שעד היום הזה לא מצא לנכון להיכנס ולבקר בבית-הספר ולעשות את המצווה המתחייבת – להקל על בית-הספר.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

להרים טלפון. טלפון הוא לא הרים.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

מה זה בכלל? איך אפשר?

דוד טל (ש"ס):

אתה מסתפק בטלפון? כדי להגיע לשם טלפון צריך?

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

אדוני השר, אני רוצה להזכיר לך – – –

יוסי שריד (מרצ):

הוא אפילו לא הזמין את הילד שנעקרה לו העין – – – תספר את הסיפור של יצהר, שקרה לפני שנה.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

רק אתמול שמענו שמתנחלים מתקיפים שוטרים והשוטרים מתגוננים. לא נפצע מתנחל, ולא היה שום דבר. מפירי הסדר מתקיפים את המשטרה, שצריכה לשמור על הסדר והביטחון של התושבים.

אדוני השר, לדעתי, מה שעשה שר החינוך והתרבות זו הפקרות ומעילה בתפקידו, והוא צריך להתפטר עקב זאת.

היו"ר א' אושעיה:

תודה.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

אדוני, אני רוצה לסיים במשפט אחד: צר לי מאוד, שבמשך שנים אני וחברי עמלנו רבות ליצור רקמה של אמון, של דו-קיום ושל סובלנות, ובעמל רב הצלחנו לעשות משהו – לא משהו מושלם.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת וליד צאדק – – –

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

האירועים האלה החזירו אותנו 30 שנה אחורה. מה יגיד מנהל בית-הספר לתלמידים כאשר הוא מלמד על דמוקרטיה, על דו-קיום, על שכנות בצוותא? כל הדברים האלה, הערכים הנשגבים האלה, שעשינו רבות למענם, והם נהרסו כתוצאה מהחלטות אוויליות שלא צריכות להיות אצלנו. אני חושב שהדברים עדיין לא יצאו משליטתנו כדי לתקן, אבל אני הייתי שם במשך יומיים – – –

היו"ר א' אושעיה:

סליחה, חבר הכנסת חאג'-יחיא.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

אני באמת מסיים במשפט הזה. הייתי שם יומיים, כי הגעתי מחוץ-לארץ ישירות לשם. אני אומר לך, שהתנהגות השוטרים – וזה מה שאתה צריך להוריד לפקודיך, את ההוראה של דו-קיום וערכים – היתה במקרים רבים מבישה. אישית, אני מוכן לספר לך, וזה לא לכבוד הכנסת שאגיד לך מה אמרו לי כחבר כנסת, איך הזכירו את אמי ואת אבי ואיברים בגופם ומה שאעשה בהם.

נואף מסאלחה (העבודה):

איברים אינטימיים.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

אני חושב שיש צורך בחינוך ויש צורך שזה לא יפסח גם על המשטרה. תודה רבה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

אדוני, אני מציע לפי סעיף 22 להקים ועדת חקירה כדי לחקור את האירועים שהיו בוואדי-עארה עד תום, כיון שלגבי מה שאירע הכנסת לא יכולה, ואף אחד מאתנו לא צריך לעבור על כך לסדר-היום. קרה משהו, ויש לחקור אותו עד תום.

יוסי שריד (מרצ):

נתמוך בזה.

היו"ר א' אושעיה:

תודה רבה. אדוני השר, אתה מוזמן להשיב.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר א' אושעיה:

לא, סליחה. תנהלו שיחה ביניכם בחוץ.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

לפרוטוקול.

היו"ר א' אושעיה:

אדוני השר, בבקשה, אתה מוזמן להשיב.

נואף מסאלחה (העבודה):

יש עוד הצעה, של חבר הכנסת בשארה, באותו נושא.

היו"ר א' אושעיה:

אדוני השר, אני רק מסב את תשומת לבך לכך, שחבר הכנסת וליד חאג' יחיא מבקש ועדת חקירה פרלמנטרית, וההצעה האחרת היא הצעה רגילה לסדר-היום. אתה יכול להשיב על שתיהן יחד, ואנחנו נעשה הצבעות בנפרד.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אשיב על שתיהן יחד.

הצעה לסדר-היום

הפקעת אדמות אל-רוחה, אירועי אום-אל-פאחם והיחס כלפי

האוכלוסייה הערבית במדינה

היו"ר א' אושעיה:

עתה, ההצעה של חבר הכנסת עזמי בשארה: הפקעת אדמות אל-רוחה, אירועי אום-אל-פאחם והיחס כלפי האוכלוסייה הערבית במדינה – הצעה לסדר-היום מס' 5021. אדוני, בבקשה. עשר דקות.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, זה זמן רב אנו מזהירים, שנושא הפקעת האדמות ותכנון הבנייה יהיה נושא לסכסוך, ממש כמעט סכסוך, בין האוכלוסייה הערבית לבין הממסד הישראלי השליט, ולא מעניין אותי באיזו ממשלה מדובר. תרשמו לפניכם, חברי הכנסת, שהנושא של הפקעת אדמות ושל תכנון ובנייה יהיה נושא הקונפליקט, שאני לא יודע מה תהיינה תוצאותיו, בינינו, בין האוכלוסייה הערבית לבין הממסד הישראלי, ולא אכפת לי אם מדובר בממשלת ימין או בממשלת העבודה.

האידיאולוגיה השלטת בתכנון ובנייה במדינת ישראל ובתוכניות מיתאר במדינת ישראל היא אידיאולוגיה גזענית. כלומר, היא עושה חישובים דמוגרפיים קרים, אידיאולוגיים. אם במדינת ישראל מתכננים, שעד שנת 2020 לא יהיה אזור שהיחס בין ערבים ליהודים בו לא יהיה יחס של 70%–30%, ועושים חישוב דמוגרפי קר, גזעני כזה, אזי בהחלט האדמות של האוכלוסייה הערבית ותוכניות המיתאר שלה תהיינה כפופות לאינטרסים זרים לה ותהיה התנגשות.

אום-אל-סחאלי זה מקום אחד; מקום שני הוא אל-רוחה. אם השיקולים לא ישתנו מהיסוד ולא יכללו אותנו בתוכם כאזרחים שווים במדינת ישראל, בלי שיקול אתני, גזעני או דתי, אלא כאזרחים – אם זה לא יקרה, אני אומר לכם שהסכסוך הזה יוליד סכסוכים יותר חמורים בעתיד. ואני יודע על מה אני מדבר, כי בתוך עמי אני יושב. אני יודע מהו הלך הרוח בנוגע לתכנון ובנייה, תוכניות מיתאר והפקעת אדמות. בקונטקסט הזה צריך לראות את מה שהיה באל-רוחה.

אבל, נוסף על כך צריך להתייחס בחומרה רבה לאירועים עצמם שהיו באותו יום, דהיינו, יומיים לפני יום כיפור, במה שנקרא בדת היהודית הימים הנוראים. נכון, חבר הכנסת כהן?

כלומר, ממשלת ישראל בחרה בימים הנוראים כדי ללכת ולפרק את האוהל הזה. אני לא מבין למה. אני גם לא מבין אם אלוהים יסלח בימי הסליחות למפקד המשטרה אלי כהן. אני לא יודע.

מה עלה בדעתם ללכת ולפרק אוהל? וזה אוהל שלא נמצא בשטח הסגור או המופקע או המותחם, אלא זה אוהל שנמצא בשטח המשוחרר, של 500 הדונם ששחררו. היה שם אוהל מחאה. למה הלכו ופירקו אותו? בשביל מה?

קריאה:

-- --

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

עכשיו התחילה השרשרת. הם כבר פירקו את האוהל וכבר צפו מה תהיה התגובה. אתה מבין? הם גם פירקו את האוהל וגם התחיל תהליך ניבוי מוזר ביותר. על מה בנוי הניבוי? הוא בנוי על "איך ערבים מתנהגים". כלומר, עכשיו תהיה השתוללות, התפרעות בעגה המשטרתית הישראלית. לא הפגנה אלא התפרעות. ואלה פורעים. הם לא מפגינים כמו המפגינים באזור העימות, בקו העימות, אלא אלה פורעים. עכשיו יתחילו התפרעויות ואי-אפשר לתאר מה יעשו הערבים, אז אני מקדים מכה וכבר שולח כוחות מתוגברים של משטרה לאום-אל-פאחם, ואני מסתבך. ואני ראיתי את המשטרה ואת כוחות משמר הגבול מסתבכים, וזו מסיבה אחת פשוטה, כי ב-09:00 כבר נתנו לי להגיע לשם ולא היה אף אחד אחר חוץ ממני בבית-הספר הזה. הייתי שם מ-09:00 עד השעה 02:00, הייתי שם 17 שעות. באמת היו מחסומים עד לאום-אל-פאחם, אבל נתנו לי להיכנס, כי אלה היו ההוראות, לתת לחברי הכנסת להיכנס. אני לא יודע למה.

הגעתי לכפר וראיתי את יחידת המשטרה ליד בית-הספר. היו פצועים באמבולנסים. פתחתי כל אמבולנס כדי לראות איפה נפצע הפצוע וכו'. תארו לעצמכם שילדים, תלמידי כיתות יא'-יב' רואים חברים שלהם פצועים, כלומר הם רואים דם. תארו לעצמכם איך הם מרגישים, איך הם משתלהבים ואיזה סממאות הם קוראים אחר כך, כי אלה ילדים שרואים דם של ילדים, של חברים שלהם מבית-ספר שהם פצועים. הם גם לא כל כך מבדילים ברגע הזה בין כדור גומי לכדור חי. ולך תשתלט.

שאלתי את השוטרים: למה הגעתם לבית-הספר ואיך? של מי היה הרעיון הגאוני להגיע לבית-הספר? בשביל מה? בית-הספר רחוק מאוד מהכביש הראשי. אי-אפשר להגיע אליו לא באבן, לא בבקבוק ולא בכלום.

דרך אגב, ואני עומד על כך, אתמול היה דיון בוועדת הפנים; לכן הדיון שלי היום הוא לא בשביל ועדת הפנים, אלא בשביל להצטרף להצעתו של חבר הכנסת וליד צאדק ולהצעתו של חבר הכנסת יוסי שריד בעניין ועדת החקירה. אתמול היה דיון בוועדת הפנים. חבר הכנסת וליד צאדק, אני לא מבין

אותך כל כך. אתה התקפת את שר החינוך. הנה, יש לך השר לביטחון פנים. למה שלא תתקיף אותו בפניו? הוא היה שם? הוא בא? האם השר לביטחון פנים מצא לנכון לבוא? האם הוא מצא לנכון לבוא אתמול לוועדה, או לשלוח סגן שלו, או לשלוח מנכ"ל שלו, או לשלוח מפקד בכיר שלו לוועדת הפנים?

אתמול בוועדת הפנים הופיע מפקד משמר הגבול, ששיקר. הוא אמר: נזרקו בקבוקי תבערה בבית-הספר. אני הייתי שם כל השעות. הם לא נזרקו. אני נשבע. שבועתי מול מלתו. הוא שקרן. הוא שיקר. הוא שיקר אתמול. בכך הוא ביזה את הכנסת ואת הוועדה הפרלמנטרית.

היו"ר א' אושעיה:

מי זה הוא?

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

איש משמר הגבול שהיה אתמול בוועדת הפנים. הוא שיקר.

היו"ר א' אושעיה:

אז היה נציג למשטרה?

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

הוא אמר: מבית-הספר נזרקו בקבוקי תבערה על הכוחות שלנו.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אפשר לחשוב שבאותו יום הלכו לטייל טיול – – –

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

לא, לא, הפגינו.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

הם למדו באותו יום.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

הם הפגינו. הם הפגינו.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אני הייתי שם. בשום דבר אתם לא צודקים.

יצחק כהן (ש"ס):

הוא צודק.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

חבר הכנסת בויס, אתה לא רוצה לשמוע. אני הייתי שם.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אני אומר לך באחריות, שהעדות שלך לא עולה בעיני על העדות של קצין שהיה שם, שניסה לדאוג לסדר שהפורעים שם ניסו להפר אותו. אני הייתי מנהל בית-ספר. אני הייתי שם.

חיים אורון (מרצ):

אתה היית מנהל בית-ספר. מה היית עושה אם היו עושים כך בבית-הספר שלך? מה היית עושה?

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אני שואל אותך שאלה: איזו סיבה – – –

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אין שום סיבה.

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת בויס, סליחה.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

לא יכול להיות.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אין שום סיבה.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

היו שם הפגנות והפרות סדר. זרקו אבנים. הבעירו את היער. היה שם גן-ילדים?

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת בויס, אני מבקש ממך. תודה.

קריאות:

— — —

היו"ר א' אושעיה:

סליחה, חבר הכנסת מחאמיד, חבר הכנסת בויס.

קריאה:

אני שמעתי שאומרים ברשת: יורים כדורים חיים.

היו"ר א' אושעיה:

חברי הכנסת, אני מבקש.

חיים אורון (מרצ):

לתקוף בית-ספר? לתקוף בית-ספר? בושה.

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת אורון.

חיים אורון (מרצ):

דיברתי עם רופא בבית-החולים "הלל יפה", והוא אמר לי שהיה כדור חי. תבדוק את זה. תבדוק את זה.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת בויס, סליחה, אני מבקש ממך. חבר הכנסת מחאמיד, אני מבקש. תודה. די.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

ראוי לומר שאתה מעיד את מה שאתה ראית. אומר השוטר את מה שהוא ראה. יכול להיות שבאמת צריך ועדת חקירה כדי לבדוק את זה. אבל אל תאמר שהוא משקר. את זה יקבע מישוהו אחר. אתה אומר את עדותך כפי שאתה ראית אותה. אבל יש דברים שלא ראית אותם. תבדוק את זה.

חיים אורון (מרצ):

את זה נבדוק.

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת בשארה, בבקשה.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

בקבוקי תבערה ביום הראשון בבית-הספר לא היו. גם התלמידים לא היו מוכנים לשום מתקפה של המשטרה. הם היו מופתעים לגמרי מהמתקפה הזאת, כי אף אחד לא ציפה שיפרקו את האוהל באותו יום בבוקר. אף אחד לא הכין בקבוקי תבערה. לא היה זמן להכין בקבוקי תבערה. לא היו בקבוקי תבערה. גם את האיש הזה, שהיה אתמול בוועדת הפנים, לא ראיתי שם, אף שדיברתי עם המפקדים והוצאתי אותם משם אחרי שלוש שעות. אני אומר לכם שאני הוצאתי אותם משם, כי בסוף הם היו מכותרים. בסוף הם היו מכותרים.

חבר הכנסת בויס אומר שהמלה שלי לא עולה, לא שווה למלה של קצין משטרה. למה? אגיד לך למה, אגיד לך למה.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אתה נותן עדות ראייה והיה עוד אחד במקום.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אגיד לך למה, חבר הכנסת בויס.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אני לא מתנגד שיבדקו את זה. אני לא מתנגד שיבדקו את זה.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

הם לקחו לי הרבה דקות, אדוני היושב-ראש. זה בלתי אפשרי.

היו"ר א' אושעיה:

בבקשה, חבר הכנסת בשארה.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

חבר הכנסת בויס, זה מאותה סיבה שהשוטרים רואים בערבים מפגינים לא אזרחים מפגינים אלא אויבים פורעי חוק. לכן הם מתייחסים אליהם באכזריות כזאת. מאותה סיבה אתה לא מאמין לי אלא לקצין משטרה. גם אם אתה היית שם היית מתנהג לערבים ככה, כי אתה רואה בערבים איום, אתה מפחד מהם. אני אומר לך, יש לך יחס – – –

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

לא, לי יש מחשבה אחרת. זה בגללך.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אני אומר לך, אם אתה רואה פועלים יהודים – – –

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

זה בגללך. יש הסתה שוטפת נגד המדינה.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

לא, יש לזה שם. קוראים לזה גזענות. לזה קוראים גזענות.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אל תגיד לי גזענות.

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת בויס, אתה רוצה שאוציא אותך מהאולם?

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

קוראים לזה גזענות, חבר הכנסת בויס.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אל תלמד אותי.

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת בויס, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה. חבר הכנסת בויס, חבר הכנסת בויס, אתה רוצה שאוציא אותך מן האולם? חבר הכנסת בויס, אני קורא אותך לסדר פעם ראשונה.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

— — — נגד מדינת ישראל, וזה מחלחל לציבור הערבי עד שיוצאים לרחוב.

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת בויס, אני קורא אותך לסדר פעם ראשונה.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

— — — הסתה.

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת מחאמיד, אני מבקש לאפשר לחברנו, חבר הכנסת בשארה, לסיים את דבריו. בבקשה.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אני רוצה להמשיך את דברי.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אנחנו נגד המדינה? למה אתה מסית כך? למה אתה מסית?

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אני יושב פה, שומע – – –

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת בויס, האם אתה מוכן לתת לנו לנהל את הישיבה?

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אתה יודע מה? כדי שאדם יוכל לסבול את הגזענות שבבית הזה, צריכים להיות לו עצבי ברזל. אני אומר לו דעה, והוא אומר: אתה נגד מדינת ישראל. אני נגדך, אדוני, לא נגד מדינת ישראל. אני חושב שאתה גזען, משום שאתה חושב שלערבי צריכים להאמין פחות מאשר ליהודי. אין לך שום נימוק אחר. אתה גזען, אדוני. צריך עצבי ברזל בבית הזה כדי לסבול את זה.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

למה אני גזען?

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אני חושב שיש יחס גזעני, והיחס לערבים המפגינים באום-אל-פאחם היה יחס גזעני. אילו היו יהודים, לא היו נפצעים 500 איש, ואל תגיד לי לא. האם היו נפצעים 500 יהודים בהפגנה? לא היו נפצעים 500 יהודים בהפגנה.

יצחק כהן (ש"ס):

אם אלה היו חרדים, כן.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אי-אפשר לסבול את כל הצביעות הזאת, ולא היה אף שר שביקר את זה, לא שר החינוך ולא השר לביטחון פנים, שהוא האחראי למעשה כוחותיו. הוא היה חייב להתנצל, והוא לא קם והתנצל ולא הרגיע ולא העביר מסר למגזר הערבי. הוא אחראי למה שקורה. אני לא מבין מה שקורה שם – 500 אזרחי מדינת ישראל נפצעו בעיר במדינת ישראל, ואתה מנמק לי? ואתה מנסה למרוח את זה איכשהו?

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אני לא מנסה למרוח.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אם זה היה קורה בקריית-גת, מה היית עושה? אם זה היה קורה בנתניה, מה היית עושה? התביישו לכם.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת בשארה, הייתי שם.

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת עזמי בשארה, תודה לך.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

ועוד אחרי זה שבוע שלם אנחנו צריכים לעבור – האם התחילה אינתיפאדת האש? כותרות שלמות בעיתונים, הסתה שלמה במשך שבוע שלם על הצתות, וכלום לא נכון. עד כמה נסבול במדינה את הגזענות שלכם? נמאס כבר.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

— — גם זו עדות ראייה שלך? אתה כנראה עיוור.

היו"ר א' אושעיה:

אני קורא אותך לסדר פעם שנייה, חבר הכנסת בויס. תודה.

הצעה לסדר-היום

הפקעת אדמות באום-אל-פאחם והתנהגות המשטרה

היו"ר א' אושעיה:

חברי הכנסת, הצעה לסדר-היום מס' 5255, בנושא: הפקעת אדמות באום-אל-פאחם והתנהגות המשטרה. חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה, בבקשה, באותו נושא.

נסים דהן (ש"ס):

כתוב טלב אלסאנע.

נואף מסאלחה (העבודה):

אשתו בחדר לידה אחרי הרבה שנים.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, עד כמה שינסו כל אמצעי התקשורת, כל נושאי התפקידים הרשמיים במדינה הזאת וכל אנשי הצבא, המשטרה ומשמר הגבול לכסות את השמש, לחפות על האמת ולזייף את המציאות – הכול לא יצלח, כי המציאות והעובדות לא מרשות, הן קמות תמיד מול עינינו, וכל הגזענים לא יצליחו.

הרי במה מדובר באדמות אום-אל-פאחם? פעם אמרו שזה שטח אש – נכון שלפני כמה עשרות שנים היה שם שטח אש – ואז אנשים נפצעו ונהרגו באום-אל-פאחם, במועאווייה ובכפר-קרע, ועד היום יש

אנשים שנושאים את מומם מהשטח הזה. יותר מ-20 שנה לא מתאמנים שם, לא צריכים את השטח הזה. הצבא לא מתאמן בשטח הזה, הוא מקיים שני מחנות, אחד ליד עין-אברהים באום-אל-פאחם, ממש נושק לבתים, ואחד בכפר-קרע. מה המטרה? לא שטח אש ולא אימונים, המטרה היא לשמור על השטח הזה מופקע כדי להקים שם את העיר עירון, לפי תוכניתו של אריאל שרון. זו המציאות וזו האמת.

לאחר שהדברים האלה עלו על פני השטח, התחילו להמציא לנו סיפור חדש – לא מפני שהם צריכים – עכשיו יתחילו להתאמן, עכשיו מעבירים לשטח הזה את המחנה הצבאי הקיים ליד טובאס בגדה המערבית, והם רוצים לעשות שלום ולצאת, ולכן צריכים להתאמן בשטח הזה עכשיו כאילו מחדש. שקר נוסף, שקר על שקר.

לכן, רבותי, מה שקרה שם לא קרה מפני שאנשי אום-אל-פאחם התפרעו או הפגינו; הם לא הספיקו להפגין, הם לא יצאו מבית-הספר, הם לא יצאו מהבתים. ב-09:00 הכול כבר היה סגור, כוחות הצבא הגדול, הצבא של משמר הגבול והמשטרה בכחול, הצבא המאורגן הזה כבר הכין את עצמו וכבר עשה תמרונים יומיים-שלושה קודם. ב-09:00 כבר היה הכול תפוס, כל הכניסות של אום-אל-פאחם ושל הכפרים מסביב, הכניסה הראשית לאום-אל-פאחם. משמר הגבול עמד ממש מוכן לירות את הירייה הראשונה. פלוגה הלכה לשם להרוס את האוהל, והיא אכן הרסה עם האוהל הזה את כל האנשים שנקלעו בדרכה, לרבות את ראש העירייה של אום-אל-פאחם, ועצרה את מי שעצרה.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

והחוליות האחרות התקיפו את העיר אום-אל-פאחם, התקיפו אותה באש, לא רק כדורי גומי, לא רק בכדורים.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת בויים. סליחה רגע, חבר הכנסת דהאמשה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אני מכיר את הסיפורים האלה, תן לו שיצעק, אני יודע איך להסתדר עם החברים האלה.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

לא היה להם רשיון להפגנה הזאת באוהל, וחיכו בסבלנות – – –

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

פלוגה אחת הרסה את האוהל, עצרה אנשים והכתה בהם.

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת בויים, סליחה.

דוד צוקר (מרצ):

– – – מה קרה?

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

– – –

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת בויים, האם אתה עושה כל זאת בכוונה כדי שאוציא אותך? אז תגיד לי שזה מה שאתה מבקש ואעשה זאת. אתה לא יכול באופן שיטתי להפריע.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

לפי התכנון מראש התקיפו את העיר אום-אל-פאחם במבואותיה ואת הכפרים אשר סגרו על פתחיהם מבעוד מועד, והשתמשו גם שם באש חיה.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

לפני שהיו בקבוקי תבערה ובלי שהיו בקבוקי תבערה. אני לא יודע למה מכישים את זה, שכחתם שמפקד המחוז הודה בזה בשטח? הייתי שם, דיברתי אתו ושאלתי אותו: אדוני, למה באש חיה? הוא אמר: כי זרקו עלינו בקבוקי תבערה. היכן זרקו? מתי זרקו? הוא אמר: כל בקבוק תבערה שייזרק, אירה באש חיה, והוא הודה בזה. לא רק שהוא הודה, זה נמצא וזה מתועד. היו לנו כדורים חיים בידיים, והחזקתי בחלק מהם והצגתי את זה בטלוויזיה.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

מה עם ---

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

תרמילים? אמרו: לא, זה כבר נורה, אתה לא יכול להוכיח שזו אש חיה. תרמיל שלא נורה, כדור עם הקליע, ומי כמוך, אדוני השר לביטחון פנים, יודע – לא נורה, ממש שלם. אומרים: זה לא נורה, אף אחד לא ירה זאת, אז איך אתה מוכיח? איזה מין משחק מלים. איש לא ראה אותו, ולכן הוא לא נורה, ולגבי אלה שנורו – אתה לא יכול להוכיח, זו לא אש חיה. יש רופאים, ונוסף על כך קיימת הודעת מפקד המחוז וקיימת המציאות, שעולה על כולנו.

אני רוצה לומר פה דבר אחד. האם בעיר אחרת, במקום אחר, בעם אחר, בחלק אחר מהעם במדינה הזאת היו דברים כאלה קורים?

נסים דהן (ש"ס):

בטח, בירדן זה קרה ב"ספטמבר השחור".

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

בירדן ב"ספטמבר השחור", בסדר. אנחנו עכשיו נמצאים במדינת ישראל, חבר הכנסת.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אז מה אתה שואל על מדינות אחרות?

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

ודאי, ודאי, אל תתערבו בירדן, ירדן – יש לה מה שיש לה. אנחנו נמצאים פה, במדינה הזאת, עם הצבא הזה ועם העם הזה.

נסים דהן (ש"ס):

אתה שואל אם זה קורה במקום אחר, אז כן.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

שלושה ימים המשיכו להתקיף את האנשים, את הילדים, את הטף, את הנשים ואת הזקנים. לא חסו שם על איש, חברי הכנסת, וראיתי זאת במו עיני. לא חסו על התלמידים בבית-הספר, בושה וחרפה. לפחות את הדבר הזה חייבים לגנות, ולא רק את כל ההתנהגות של המשטרה. לבוא ולכבוש בית-ספר? היו שם בריכות דם, ונדמה לי שיש לזה זכר עד היום. ראינו את זה על הספסלים, על השולחנות ובתוך הכיתות. תלמידים ותלמידות עשו – – – מפחד, בושה וחרפה, וזה לא זוכה לגינוי, זה זוכה רק לחיפוי ולהגנה.

אתה מדבר לי על ירדן? אום-אל-פאחם נמצאת בירדן? קצת גיאוגרפיה גם.

נסים דהן (ש"ס):

אתה אמרת שזה לא קרה בשום מקום, אז אומרים לך שזה קרה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אדוני, מדובר בעיר של 35,000 תושבים, אשר אין כמוה במדינת ישראל.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אתה דיברת על מדינות אחרות בעולם.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אני זורק פה אתגר. אין עיר אחרת במדינה הזאת שהיא כל כך חנוקה, כל כך מצומקת, כל כך במצוקה מבחינת המגורים, מבחינת החיים, מבחינת התושבים ומכל הבחינות, ובמקום להקל את המצוקה הזאת באים להפקיע לה את יתרת האדמה שנשארה. במקום לתת לתושביה אפשרות לנשום אוויר – בני אדם חיים באום-אל-פאחם, לא? מגיעים להם בתים? מגיע להם לחיות? מגיע להם סוף סוף אזור תעשייה אחרי 50 שנים? למה צריך להפקיע את זה? מכל מיני סיבות שקריות, לא איומים ולא צבא, אלא כדי להקים שם עיר אחרת.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

לכן, חבר הכנסת בויס, אם היית רוצה להיות קצת בן-אדם ולא גזען, ולא לחפות על האמת, היית מדבר אחרת. אנחנו מכירים הרבה ריבים בבית הזה, יש לנו מחלוקות, יש מחלוקות נוקבות, אבל כאשר העובדות הן כאלה ברורות, מדויקות, חבל לטשטש וחבל לחפות על מעשים לא חוקיים.

כבוד השר לביטחון פנים, אני רוצה להבין רק דבר אחד. בשטח אומרים – אנחנו עשינו ואנחנו הגענו, וכאשר באים פה לוועדת הפנים ובכנסת, ובכל מקום, הם לא נמצאים; אתה נמצא ואתה נושא באחריות. מה היה תפקידך באותו יום? האם ידעת שיירו באש חיה, האם ידעת שנכנסו לתוך בית-הספר, לפני שתלמיד אחד ידע בכלל מה קורה? ובמרחק, לא פחות מ-600–700 מטר מרחק בית-הספר מהצומת; כולנו מכירים את הצומת, והיינו שם. לא היתה שום סכנה, לא יצא שום תלמיד. אה, זה מקום אסטרטגי – – שם צריך לעלות, שם צריך להיות – –

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

כשזורקים אבן על מכונית – – זה יכול להרוג אנשים.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— – כדי למנוע בכלל מאנשים לצאת וללכת. איזה להרוג אנשים?

קריאות:

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אדוני, לא היתה שום זריקת אבן. היה פה מבצע מתוכנן, נכנסו לתוך אום-אל-פאחם לפני שנזרקה אבן אחת ולפני שאיש אחד חש בזה. אני היית בשטח, חבר הכנסת עזרא, אני עברתי שם לפני שהיתה התלקחות אפילו, לפני שהאוהל נהרס. הרי כולנו יודעים, היו תמרונים. שלושה ימים מראש התכוננו למבצע הזה.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת בויים.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

— — — אלה עדויות של בעלי עניין. משמיץ את המשטרה — — —

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

לא, לא משמיץ. המשטרה משמיצה את עצמה במעשים. המשטרה מוציאה את עצמה מחוץ לחוק – –

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת זאב בויס, תצא החוצה לשתי דקות להתאווור, תעשה סיבוב.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

– – החוק מסמיך את המשטרה לפעול באופן חוקי, לא לתקוף תלמידים, לא לתקוף בתי-ספר ולא לתקוף אזרחים חפים מפשע. איפה הסמכות למשטרה לעשות זאת, מי הסמיך אותה? מי הסמיך אותך, אדוני השר לביטחון פנים, לתת להם פקודות, אם נתת – אנחנו תיכף נשמע – להתקיף את בית-הספר, להיכנס אליו? איזו זכות יש לעשות את זה בבית-ספר, איזו זכות יש למשטרה – – – לתקוף את האנשים שהם עדיין בבתים, לפני שיצאו?

נניח שיצאו והפגינו – אתם יודעים מה – ואלה שזרקו אבנים, האם זה מצריך את כל המבצע הזה? הרי היתה הפגנה באותו יום, במקומות לא רחוקים משם. אנשים הפגינו וסגרו צמתים שעות ארוכות, ברציפות; ולא התערבו, להיפך, קיבלו אותם בפרחים, בצחוק. למה השוני הזה? למה בגליל מפגינים יהודים – כן, זו המציאות, מה נעשה, ואף אחד לא מתערב ואף אחד לא פוצה פה, באותו יום, באותן שעות?

קריאה:

– – –

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

וכאשר באום-אל-פאחם הורסים ומתקיפים את האנשים, צבא שלם צריך לבוא, והוא מוכן שלושה ימים מראש, עם תמרונים ועם מבצעים.

עד מתי? אני אומר – פתרון אחד יש. אני רוצה לדבר על פתרון יסודי במדינה בכלל, לשים את הגזענות הצדה ולהכיר בנו סוף סוף כבעלי זכויות. מגיע לנו לחיות, מגיע לנו ערים, מגיע לנו בתי-ספר, זכותנו לחיות. על זה אתם חולקים, את זה אתם מתקיפים. הרי מה פירושו של כל המבצע הזה?

אני אומר עוד דבר אחד – מגיע לאום-אל-פאחם לחיות.

היו"ר א' אושעיה:

דבר לסיום.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

מגיע לאום-אל-פאחם שיהיה לה שטח לנשום בו, חבר הכנסת וכבוד השר. מגיע להם לבנות בתים, מגיע להם שיהיה להם שטח תעשייתי, באותו מקום, זה לא השטח היחיד במדינת ישראל שניתן לעשות בו – – –

היו"ר א' אושעיה:

משפט סיום, חבר הכנסת דהאמשה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

יש לנו מרחבים מספיק גדולים, והצבא מספיק מכיר אותם. גם אם הוא יוצא מיהודה ושומרון, יש מקומות. הרי לפני יהודה ושומרון הוא התאמן במקומות אחרים. יש הנגב, יש מרחבים. אין מקום אחר במדינה כולה שהצבא מתאמן בו כל כך קרוב לבתים, כמו באום-אל-פאחם. איפה יש? קרוב לחדרה מתאמנים? קרוב לנתניה מתאמנים? קרוב לצפת מתאמנים? למה רק פה? תודה רבה.

היו"ר א' אושעיה:

תודה לך, חבר הכנסת דהאמשה. אדוני השר לביטחון פנים, בבקשה.

קריאה:

יש עוד נושא.

היו"ר א' אושעיה:

נכון, אבל נושא אחר לגמרי. אנחנו דנו עכשיו בשלוש הצעות שעסקו באותו נושא.

קריאות:

— — —

דוד צוקר (מרצ):

— — —

היו"ר א' אושעיה:

נכון, לכן הוא יוצבע בנפרד. בבקשה, אדוני.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, הרקע לנושא של אירועי אום-אל-פאחם – החלטת צה"ל לאחד שני שטחי אש – 105 ו-109 – לשטח אש אחד שייקרא 107. החלטה זו היתה הגורם העיקרי לפריצת אירועי אום-אל-פאחם. במסגרת האיחוד, צורפו לשטח כ-500 דונם שהפרידו בין שני שטחי האש, ובמקביל, נגרעו מהשטח המאוחד 2,500 דונם, שהוחזרו לתושבים.

נקבעו הסדרים לגבי התושבים בשטח המאוחד: עיבוד הקרקע – – – אדוני היושב-ראש, יש פה רעש, ואני לא יכול להשיב.

היו"ר א' אושעיה:

סליחה, חבר הכנסת שריד.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

– – – עיבוד הקרקע בימים ובשעות המתואמים עם צה"ל. נקבעו הסדרים, כמובן בשטח המאוחד. אחד הדברים הוא הנושא של עיבוד הקרקע. היתה ועדה צה"לית של משטרת ישראל ו"הסיירת הירוקה", שהנפיקה רשיונות של כניסה לשטח. בסופי שבוע ובתקופה של מסיק הזיתים היתה כניסה לשטח בתיאום עם צה"ל.

הוקמה ועדה עממית של נכבדים בעלי הקרקעות ועורכי-דין במאי 1998. היתה ועדת מעקב עליונה בשיתוף שלושה חברי כנסת ערבים, שהתערבה והחליטה על פעילות ציבורית, מחאות ולובי של חברי הכנסת לסיכול החלטת צה"ל, שהוקמה ב-9 ביולי 1998.

ב-19 באוגוסט 1998 נכנס רועה לשטח ונתפסו הבעלים של הפרות, הם נקנסו וכן הלאה – פרט שאיננו חשוב, אבל היתה כניסה לתוך שטח האש.

ב-4 בספטמבר 1998 הוקם מאהל מחאה בשטח ונתקבלו החלטות על החמרת המאבק, לרבות הפגנות ושבתה כללית באום-אל-פאחם ובמועאוויה.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אפשר לשאול שאלה?

השר לביטחון פנים א' קהלני:

בתחילת ספטמבר התלוננה "הסיירת הירוקה" רשמית במשטרה על כניסה לשטח והקמת המאהל. היתה פנייה לנכבדים והסבירו להם שהתלונה הזו תיבדק. ב-8 בספטמבר 1998 מנעה המשטרה כניסת שתי משאיות עם כורכר לשיפור דרך הגישה למאהל.

ב-8 בספטמבר 1998 היתה ישיבה של מכובדים מן העדה הערבית, חלק גדול מהם בשביתה שהיתה באוהל עצמו, ולאחר מכן כמובן היתה תחילה של הידברות. היה ניסיון להקים קו חשמל אל השטח במאהל. במקביל, היו תפילות והידברות בשטח עצמו עם האנשים.

כל הדברים האלה נעשו על-ידי משרד הביטחון ונציגו אלי כהן, כאשר המשטרה איננה שותפה לעניין.

כשהיתה החלטה על פינוי נערכה המשטרה לפינוי, והחלטה זו איננה נתונה לשיקולה של המשטרה.

פעילות המשטרה – אני צפיתי שזה יכול לקרות, להביא לבעיות, אף שחלק לא צפה את העניין. הגעתי לשטח באופן אישי ימים מספר לפני הפעילות וביקשתי מן המפקדים בשטח להציג לי את המפות – אומנם זה לא תפקידי – להציג לי את התוכניות ולהציג מה מתכוונים לעשות, כיוון שאני צפיתי שהנושא של שטח אש עלול לעורר הפגנות או איזה תגובות בשטח. ראיתי את התוכניות, זה גם לא תפקידי לראות אותן. ראיתי מתוך תחושה שהדבר הזה עשוי לקרות.

ב-27 בספטמבר היה פינוי של המאהל. בשעה 12:00 התחילו להתפרע מאות אנשים בצומת אום-אל-פאחם, שיידו אבנים בשוטרים. נעצרו כמה חשודים, בהם ד"ר סלימאן אגבריה, סגן ראש העיר, ושלושה אנשים נפצעו.

בהתפרעויות השתתפו נשים ותלמידי בתי-ספר, והם נמשכו ברצף באום-אל-פאחם, במועאוויה ולאורך כל כביש 65, כשהכביש נחסם. המתפרעים השתמשו ברוגטקות, בזיקוקים, בבקבוקי תבערה; יותר מ-25 בבקבוקי תבערה נזרקו על השוטרים, בלוני גז, חביות, ופגעו בכלי רכב שעברו.

במהלך האירועים התארגן כוח חילוץ – – –

נסים דהן (ש"ס):

אדוני השר, האם יש תיעוד – – –?

השר לביטחון פנים א' קהלני:

יש צילומים, כן, במשפט יוצגו הצילומים.

במהלך האירועים התארגן כוח חילוץ. הוא נכנס פנימה אל תוך היישוב וחילץ ארבעה חיילים וחיילות. הכוח הותקף על-ידי רעולי פנים בבקבוקי תבערה ובאבנים. הכוח הגיב בירי ובגז. כוח החילוץ שנכנס פנימה נכנס לחלץ ארבעה חיילים וחיילות שהיו לכודים בפנים.

ב-28 בחודש החלה במקביל התערבותם של חבר הכנסת גולדמן, חבר הכנסת רן כהן ואחרים. הושגה הפוגה שבה שוחררו 14 עצורים, סגן ראש העיר אגברייה, שנעצר, ועורך-הדין תופיק ג'ברין.

ב-28 בחודש תקפו שוב את תחנת המשטרה. קצין משטרה נזקק לטיפול רפואי.

האירועים נמשכו. נעצרו 18 חשודים נוספים, ששוחררו בסוף היום, לקראת ביקורו של הנשיא, לפי בקשת ראש העיר, כדי להרגיע את הרוחות.

ב-29 בחודש ביקר הנשיא. רכבו הוקף על-ידי מאות תושבים ובסופו של דבר הוא חולץ בדרך צדדית. במהלך האירועים של אותו יום נעצרו 14 אנשים.

הוכרזה שביתה כללית, שלוותה בעצרות ובתהלוכות ביישובים ערביים שונים, שבהם גם הושלכו אבנים לעבר השוטרים.

עוזרו של שר הביטחון עסק בעניין הזה, ואני עדכנתי את שר הביטחון כאשר היו האירועים, וכמובן את ראש הממשלה.

באירועים האלה נפצעו 34 שוטרים, נעצרו 49 חשודים, שכולם שוחררו, ונפגעו אנשים רבים, אזרחים שגרים במקום. אני מודע לעניין הזה.

אני רוצה לומר לכם כמה דברים. ברגע זה יש במדינת ישראל הפגנות של הסטודנטים, והתנפלו על השוטרים – – –

דוד צוקר (מרצ):

למה לא יורים בסטודנטים? אני לא מבין את זה, צריך לירות בהם.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

יש סטודנטים עצורים. המשטרה תבצע את תפקידה בדיוק בהתאם לחוק ולסדר – – –

דוד צוקר (מרצ):

אם אתם תפעילו נגד – – – גז, אני מחליף את השם שלי.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

המשטרה לא תגיש את לחיה השנייה למי שזורק בקבוקי תבערה. המשטרה היא של כולנו. המשטרה איננה מקבלת הוראות מהשר – – –

קריאות:

– – –

נעמי חזן (מרצ):

– – –

השר לביטחון פנים א' קהלני:

המשטרה איננה מקבלת הוראות מהשר מה לעשות, המשטרה לא תקבל ממני הוראות מה לעשות, היא תשמור על החוק והסדר בהתאם למה שחוקקנו אנחנו כאן. מפקד המשטרה בשטח הוא זה שיש לו סמכויות לקבל החלטות והוא יקבל אותן. השר לא מפקד על כוחות בשטח והוא לא בא לשטח כדי לכוון את הכוחות שמאלה וימינה.

יוסי שריד (מרצ):

למה באת לוואדי-עארה? פיקדת על הכוחות.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

ואדי-עארה נסגר, לא פיקדתי על כוחות בשטח.

יוסי שריד (מרצ):

אני זוכר שפיקדת.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

לא פיקדתי, אני יכול להוכיח לך את זה. זה לא תפקידו של שר.

נעמי חזן (מרצ):

השר לביטחון פנים א' קהלני:

תני לי לענות. שמעתי מספיק דברי נאצה בבית הזה.

יוסי שריד (מרצ):

למה לא היית באום-אל-פאחם בשטח, כמו בבר-אילן?

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אני רוצה לומר לכם, שהמשטרה לא תגיש את הלחי השנייה שלה. אם למישהו יש טענות למשטרה – אני רוצה לומר לכם שיש לנו משטרה טובה. המשטרה לא נכנסה לבית-הספר, אני מאמין למפקדים בשטח שהם לא נכנסו לשם. אנשים ברחו אל בית-הספר כדי למצוא מחסה ומקלט.

אנשים שזרקו בקבוקי תבערה יעמדו למשפט, יש צילומים, ואת כל זה תראו בווידיאו ובבתי-המשפט, אתם תראו את הדברים האלה, ואז חלק מכם יצטרך לבלוע את הדברים שהוא אמר כאן.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

תבקר שם. איזה שקר מפיצים.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אני ידוע בסבלנות ובסובלנות שלי. בנושא של שטח האש צריך לדון ולחשוב מה הפתרון. אני ישבתי עם העוזר של שר הביטחון, והוא אומר: איחדנו כי אנחנו צריכים להתחיל לפנות שטחים, לא תהיה לנו ברירה, ואנחנו יכולים לעשות תרגילים גדולים רק בשטח הזה. נתנו 2,500 דונם כשבשטח לקחנו 500 דונם, עשינו את הדברים במהלך חודשים, מתוך כוונה להגיע להבנה.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

— — —

השר לביטחון פנים א' קהלני:

למדתי את הנתונים, כי חשבתי שמן הראוי שאלמד אותם. ניתנו 2,500 דונם. אני חושב שצריך להמשיך לדון בנושא האדמה הזאת.

דוד צוקר (מרצ):

אתה צריך למסור בדיון בכנסת רק על התנהגות המשטרה.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

מבחינתנו המשטרה לא מגיבה בצורה חמורה אלא אם כן היא מותקפת. ברגעים אלה היא מותקפת על-ידי אנשים שרוצים מחר תמונות שער בעיתונים, וגם שם היא לא תיתן לפגוע בה, היא לא תיתן לחסום.

רן כהן (מרצ):

יש שם דם של ילדים על הקירות.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אני מזכיר לכם שהיו הפגנות של "זו ארצנו", שבהן המשטרה לא נתנה בכלל לאוטובוסים להגיע לצמתים כדי לחסום.

דוד צוקר (מרצ):

עם כדורי גומי בלמו אותם?

השר לביטחון פנים א' קהלני:

המשטרה תבצע את תפקידה בהתאם לחוק שאתם חוקקתם.

בנימין אלון (מולדת):

ב"זו ארצנו" הרימו יד על מישהו?

היו"ר א' אושעיה:

חברי הכנסת.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אני בעד דיון במליאה בנושא הזה.

היו"ר א' אושעיה:

תסלח לי, בבקשה, אדוני השר, יש שני נושאים: האחד – ועדת חקירה פרלמנטרית, שזו הצעה
בנפרד. אם אדוני מסכים, תעלה לדיון במליאה השאלה אם מקימים את הוועדה.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

ברגע שנעשה למען הקמת ועדת חקירה על כל הדברים שהיו במדינת ישראל, אני אסכים; כרגע אני
לא מסכים.

היו"ר א' אושעיה:

בשביל להבין: לגבי ההצעה הראשונה – אתה מבקש להסיר מסדר-היום; מה אתה מציע לגבי שתי
ההצעות האחרות?

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אני מציע דיון במליאה.

היו"ר א' אושעיה:

תודה רבה. השר הציע להסיר. חבר הכנסת אלון, יש לך הצעה אחרת?

יוסי שריד (מרצ):

אדוני היושב-ראש, לגבי ההצעה על ועדת חקירה, על-פי הפרוצדורה אין הצעה אחרת בכלל, לכן צריך
להצביע עליה כפי שהיא.

היו"ר א' אושעיה:

תודה רבה לך, חבר הכנסת שריד. בבקשה, חבר הכנסת בני אלון.

חבר הכנסת צוקר, אני מבין שאתם מומחים לעניין ואתם ותיקים כאן – – –

יוסי שריד (מרצ):

יש לזה סטטוס אחר.

בנימין אלון (מולדת):

בשלב הראשון זו הצעה רגילה לסדר-היום.

קריאה:

זו לא הצעה רגילה.

קריאות:

— — —

היו"ר א' אושעיה:

אני מבין, תנו לי להשיב. חבר הכנסת שריד, הערת הערה, תקבל תשובה. סליחה, חברי הכנסת, באמת. חבר הכנסת שריד שאל שאלה, התייעצנו עם היועץ המשפטי של הכנסת. היועץ המשפטי של הכנסת, שאני מקווה שהוא אמון על כולנו, קבע שיש הצעות אחרות ולפיכך אני פועל על-פי עצתו. תודה. היות שהשר ביקש להסיר, יש אפשרות לבקש להעביר לוועדה. זו הצעה מסורבלת, לא טובה? כך קבע היועץ המשפטי של הכנסת. חבר הכנסת כהן, נכבד את פסיקתו של היועץ המשפטי.

חבר הכנסת אלון, בבקשה.

בנימין אלון (מולדת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לא יקרה כלום למרצ על דקדוק פרוצדורה של דקה.

כשחבר הכנסת רן כהן ממרצ התבקש לעזור בחילוץ שני חיילים ושתי חיילות והוא אמר שהוא לא יכול לעשות את זה וכוח החילוץ שיצא לשם הותקף – שמענו מהשר – – –

היו"ר א' אושעיה:

סליחה, חבר הכנסת אלון, ביקשת להביא הצעה אחרת והמשמעות היא לוועדה, ופה אתה משמיץ חבר כנסת.

בנימין אלון (מולדת):

לא, חלילה וחס, להיפך.

היו"ר א' אושעיה:

לא הבנו.

בנימין אלון (מולדת):

אני חוזר. חבר הכנסת רן כהן שהיה בשטח ניסה להרגיע. דיווח לנו קצין מג"ב שהוא ביקש ממנו לעזור לו והוא לא היה יכול מרוב העוצמה שהיתה שם. להיפך, לשבחו, חלילה וחס, סליחה אם לא הובנתי. כך דיווח לנו בוועדה הקצין. פה מדווח השר שכוח החילוץ מותקף בצורה קשה. אחרי אירועים כאלה שמאורגנים מראש על-ידי ראש עיר שגם מרצ יודעת שהוא קיצוני מאוד ופעיל – – –

וליד צאדק חאג' - יחיא (מרצ):

תדבר בשמכם.

בנימין אלון (מולדת):

אחרי כל הדברים האלו מרגישים המארגנים, חברי הכנסת הערבים, כי יש להם העוז והחוצפה לצחוק לעם היהודי בפרצוף. לא רק שם לצעוק "מוות ליהודים", אלא הם המסכנים, הם אלה שבאים ותובעים וטוענים, ומי שחושב אחרת, אז חבר הכנסת עזמי בשארה לא מתבייש לקרוא לו נאצי תוך כדי דיון בנושא הזה.

רבותי, חברי הכנסת הציונים ממרצ, אסור לנו לתת לאנשים להמשיך בשקר הזה, שכאילו מה שעשו הנאצים באירופה זה מה שאנחנו עושים לערבים. תודה.

קריאות:

— — —

היו"ר א' אושעיה:

תודה רבה, חבר הכנסת בני אלון.

חברי הכנסת, אנו עוברים להצבעה. אנחנו מצביעים רק על הצעתו של חבר הכנסת וליד צאדק חאג' - יחיא, המבקש להקים ועדת חקירה פרלמנטרית לנושא הפקעות הקרקע והתנהגות המשטרה באום-אל-פאחם. משמעות ההצבעה בעד היא, שבתוך חודש יהיה דיון במליאה על הבקשה. ניתן להצביע, בבקשה.

הצבעה מס' 4

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 20

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 6

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא שהעלה חבר הכנסת ו' צאדק חאג'-יחיא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר א' אושעיה:

אם כן, בעד – 20, שישה מתנגדים, אין נמנעים. הכנסת תדון בתוך חודש על הקמת ועדת חקירה פרלמנטרית לנושא הפקעות הקרקע והתנהגות המשטרה באום-אל-פאחם. תודה.

חברי הכנסת, אנחנו ממשיכים בדיון על ההצעות האחרות: הפקעת אדמות, אירועי אום-אל-פאחם והיחס כלפי האוכלוסייה הערבית במדינה – הצעה של חבר הכנסת עזמי בשארה. חבר הכנסת נואף מסאלחה מבקש להסיר את הנושא מסדר-היום. בבקשה, אדוני.

נואף מסאלחה (העבודה):

אני מציע להעביר לוועדה.

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת מסאלחה, אתה מבקש להעביר לוועדה, ואחריך – חבר הכנסת גדעון עזרא. סליחה, חברי הכנסת, אני מבקש להסביר. על-פי הצעתו של חבר הכנסת בשארה, צריך להיות דיון במליאה. כבוד השר הסכים לדיון במליאה, ולפיכך מבקש חבר הכנסת מסאלחה להעביר לוועדה. פשוט מאוד. בבקשה, חבר הכנסת מסאלחה. מיקרופון בבקשה, המיקרופון לא עובד.

נואף מסאלחה (העבודה):

כל הטכנולוגיה.

היו"ר א' אושעיה:

אתם מקופחים גם בזאת?

נואף מסאלחה (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אם תרשו לי, הרי זה דקה. אדוני השר, חבר הכנסת רן כהן, אני אתחיל מהסוף. ראשית, טוב שתקום ועדת חקירה ושהמשטרה או משרד המשפטים יחקרו.

אני רוצה להתחיל עם חבר הכנסת בני אלון. הייתי בדרכי לאום-אל-פאחם – שיח' ראד היה בבית-חולים, תשמע טוב, וזה אמיתי – ליד ברקאי במחסום, כי הייתי באותו יום בירושלים. מאחורי היתה ניידת משטרה, נהג הניידת היה אחיו של שיח' ראד – שים לב על מה אתה מדבר. אחיו עימד היה מאחורי, והיה פקק, והאח השני גם שוטר, והאבא שלו פנסיונר של המשטרה. נניח שהוא כמו עזמי בשארה, שאבא שלו לא היה שוטר. חכה רגע, אתה בן של שופט עליון, עלא ראסי – אז תבין באיזו דילמה. אתה בא ואומר: קיצוני, לא קיצוני. עד היום לא נשפט שיח' ראד על שום דבר.

אבל, הלאה, אדוני השר, תאמין לי, הרי ניסיתי להתקשר למזכירה שלך, היא דיברה אתי, ואפילו לא העבירה את השיחה, כדי לא לתנוך על-ידך, עם כל האמון והדרך הארוכה שעשינו יחד. רציתי לייעץ, יעצתי למפקד המרחב שבוע לפני זה. אני בוועדה עם חבר הכנסת האשם מחאמיד ועם שיח' ראד. ישבנו באוהל בין מטעי הזיתים. ולכן, ההתנהגות, אפילו אם היו חריגות – אתה אומר שיש לך תמונות; גם להם יש תמונות. למנהל בית-הספר יש תמונות. הוא אמר זאת אתמול בוועדת הפנים. יש לי תמונות שמראות ששוטרים יורים באקדחים – אמר בוועדה, אתה מבין, על-יד מפקדי משמר הגבול.

עוד מלה. ברמות-מנשה, אל-רוחה, מה שאנחנו קוראים – הרי אני מכפר-קרע, אני שכן, וגם האדמות שלנו, אדוני השר, הופקעו. מאום-אל-פאחם – 120,000 דונם, מהכפר שלי, כפר-קרע – 24,000 דונם, מערערה אותו דבר. מוואדי-עארה עד הכרמל – מיליוני דונמים. זה רמות-מנשה. לא מצא משרד הביטחון אלא 500 דונם ליד מועאווייה, זה מה שנשאר. אתה מבין למה האנשים רבים על האדמה, כי הקרן הקיימת לא נותנת לנו אפילו בחכירה, וגם מינהל מקרקעי ישראל. זאת אומרת, אנחנו מחוץ לתחום, ולכן כל דונם אדמה, אפילו שלא נותן לנו שום דבר – זו לא אדמת שלחין, זה סלעים, אדוני השר.

הייתי בטוח שאתה תהיה בזמן האירועים שהיו באום-אל-פאחם. אני גם מייעץ לך ללכת לבית-הספר. תעזוב את הפרופגנדה.

היו"ר א' אושעיה:

תודה לך, חבר הכנסת מסאלחה.

נואף מסאלחה (העבודה):

אני ממש מצטער, ואני הייתי שם, מה שהיה שם לא היה לו תקדים לדעתי בין ערביי ישראל מאז "יום האדמה" ב-1976.

היו"ר א' אושעיה:

תודה לך. חבר הכנסת גדעון עזרא מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת עזמי בשארה, בבקשה.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אני לא קיים?

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אתה קיים.

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת מחאמיד, נרשמת, יגיע תורך, תחכה.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, צר לי על אירועי אום-אל-פאחם, אבל אירועי אום-אל-פאחם החלו בהפרת חוק. משטרת ישראל מתורגלת כנראה, והיא ידעה שלפירוק אוהל לא מספיק לשלוח שני שוטרים, והעניין התגלגל למה שהתגלגל. היתה סכנה מוחשית לנוסעים על כביש חדרה-עפולה, סכנת חיים נשקפה להם. ולכן, מכיוון שנשקפה סכנת החיים החליט מפקד המרחב, שמוכר לי היטב, ולפי דעתי הוא עשה עבודה יוצאת מן הכלל למדינת ישראל, החליט את אשר החליט על מנת שיבוא שקט לאזור.

צר לי על כל האירוע, אבל הוא התחיל בהפרת חוק, ושאף אחד מכם, במיוחד לא סיעת מרצ, לא ייתן יד להפרת חוק – – –

ענת מאור (מרצ):

— — —

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

כל הזמן, כאשר זה לא הכיוון שלכם, הפרת חוק מותרת. צריך להפסיק עם הדבר הזה.

יוסי שריד (מרצ):

אפשר לשאול אותך שאלה?

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

בבקשה, יוסי.

יוסי שריד (מרצ):

האם שמעת אי-פעם ב-25 השנים האחרונות – אם לא, אז לא, אני לא בא בטענות – שיש איזו קבוצה בארץ שכל הזמן עסוקה בבניות בלתי חוקיות – פה בונים צריף, לא אוהל, פה בונים בית, פה בונים מגדל מים, פה סוללים דרך, פה סוללים כביש וכו'. האם שמעת אי-פעם, שהמשטרה התנגשה בהם, שהופסק תהליך הבנייה, ירתה אפילו באוויר – אגב, אני שמח – – –

היו"ר א' אושעיה:

כן, השאלה ברורה, חבר הכנסת שריד. חבר הכנסת עזרא, תסכם, בבקשה.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אני רוצה להגיד לך, שגם בדברים קטנים יותר במגזר הערבי – בשבוע שעבר הלכה משטרת ישראל לחפש סמים באחד היישובים הערביים. נסעו בשתי מכוניות. באותו מקום שברו את השמשות של המכוניות. לא יכול להיות שכל כניסה ליישוב ערבי – – –

יוסי שריד (מרצ):

אתה משיב על משהו אחר.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

תן לי לגמור את הדברים שלי. אני מבקש לסיים ולהגיד דבר אחד.

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת גדעון עזרא, משפט אחרון, בבקשה.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

מוטב לכולנו שנאתר את כל הבעיות של המגזר הערבי בישראל ונדון בהן אחת לאחת, ונעשה את הדברים בעצה אחת. תודה.

יוסי שריד (מרצ):

אני שואל אותך שאלה אחרת, ואתה נותן תשובה אחרת. למה אתה לא משיב לי?

היו"ר א' אושעיה:

כי אני לא מאפשר לו. תודה רבה לחבר הכנסת גדעון עזרא.

חבר הכנסת האשם מחאמיד מבקש להעביר לוועדה את הצעתו של חבר הכנסת דהאמשה, בבקשה.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אתה יודע שבהר-חומה הקימו אוהל. לא זרקו אבנים, לא זרקו בקבוקי תבערה – – –

היו"ר א' אושעיה:

בבקשה, חבר הכנסת מחאמיד.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת – – –

ענת מאור (מרצ):

– – –

נסים דהן (ש"ס):

הם לא זרקו אבנים.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

גם זו אלימות. זו אלימות, מה שאתם עושים עכשיו.

יוסי שריד (מרצ):

-- --

קריאות:

-- --

היו"ר א' אושעיה:

סליחה, חבר הכנסת שריד, אתה לא יכול לעשות פה חידון, אני מתנגד.

יוסי שריד (מרצ):

אני ביקשתי ממנו.

היו"ר א' אושעיה:

אתה ביקשת ממנו, תבקש ממנו שיהיה לו יותר זמן. סליחה, חבר הכנסת מחאמיד, אתה מוכן להתחיל, בבקשה?

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, אני חושב שהיה, וצריך להודות, שהיה פיגוע באום-אל-פאחם, פיגוע קשה מאוד, פיגוע שכתוצאה ממנו נפצעו 600 בני אדם. זה פיגוע. בבאר-שבע נפגעו 60 אנשים, 70 אנשים, ובאום-אל-פאחם היה פיגוע שכתוצאה ממנו נפצעו 600 אנשים, בהם עשרות תלמידים, ושניים מהם איבדו את העיניים.

בנימין אלון (מולדת):

איך קוראים למחבל שעשה את הפיגוע?

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

תפסיק לדבר שטויות. אתה גזען פאשיסט, זה הכול.

בנימין אלון (מולדת):

אבל איך קוראים לו?

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אני מדבר על ילד שאיבד עין ובא פאשיסט ומנסה עכשיו להסיט את הנושא.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

— — —

בנימין אלון (מולדת):

— — —

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

תתביישו לכם.

קריאות:

— — —

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

לפני ילד עיוור אנשים לא מתביישים.

בנימין אלון (מולדת):

המשטרה של היהודים עשתה את הפיגוע?

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, אני לא יכול לדבר ככה, הוא מפריע לי.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

— — —

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, אני יכול לדבר בשקט? מותר לי לדבר?

היו"ר א' אושעיה:

בבקשה.

בנימין אלון (מולדת):

— — —

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

— — —

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת אלון, על מה הסערה? מה קרה?

בנימין אלון (מולדת):

— — — כמו שבבאר-שבע היה פיגוע — — —

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

באיזו זכות הוא מדבר עכשיו?

קריאות:

— — —

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת מחאמיד, יש לי שאלה אליך. לא הקשבתי טוב — — —

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אמרתי, אדוני, שהוא לא נותן לי לדבר.

היו"ר א' אושעיה:

לא, האם אמרת משהו על השר לביטחון פנים בקשר לפיגוע?

יוסי שריד (מרצ):

הוא לא אמר שום דבר. הוא רק אמר שבאום-אל-פאחם היה פיגוע.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

לא הזכרתי אותו בכלל.

היו"ר א' אושעיה:

זו עובדה, זה נכון.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אמרתי שבפיגוע בבאר-שבע היו 70 פצועים ובאום-אל-פאחם היו 600.

היו"ר א' אושעיה:

זוהי עובדה, זה נכון. כן, בבקשה. זו עובדה שלא צריך להתווכח עליה.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

בני העיר שלי נפלו קורבנות, אנשים נפצעו. שני ילדים – שלא יגידו לי לא להשוות, אני כן משווה. שני ילדים בלי עיניים עכשיו; לא רואים. שאף אחד לא יגיד לי מה להגיד פה. אתמול ראיתי אחד מהם בוועדה, הם איבדו עיניים. מה תגידו להם? מה יגיד להם השר?

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

הנה הוא אמר לך. זאב בויס אמר תאונת עבודה. — — —

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

מה תגידו להם?

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

הנה, עכשיו הוא אמר.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, זו מדיניות, זו איננה תאונה.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

הוא אמר שזה פיגוע, ואני אקרא לזה תאונת עבודה.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אם בויים אומר שזו תאונה – זו לא תאונה; זו מדיניות שנמשכת 50 שנה.

ענת מאור (מרצ):

— — —

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, אני רוצה להודות בשם בני עירי אום-אל-פאחם ואזור ואדי-עארה, אני רוצה להודות לכל אותם אנשים שבאו להזדהות. אני רוצה להודות לאותם חברי כנסת, לנשיא המדינה, שבאו להודיע: אתם חלק מהמדינה הזאת, אתם חלק מהמדינה הזאת.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

כל האנשים שבאו להזדהות עמנו. אני רוצה לומר, אדוני – — —

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

— — — ערבים משת"פים.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אני רוצה לומר שאני מברך אותם ואני מגנה — — —

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, כמה זמן הוא עוד ידבר?

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אין לי מלים כדי לגנות את השרים שלא ראו לנכון לבוא ולראות מה קורה בתוך בית-הספר. שר חינוך כזה בישראל הוא לא שר חינוך שלי, לא של בני עמי, ואני לא מכיר בו בכלל.

היו"ר א' אושעיה:

אני מודה לך מאוד, חבר הכנסת מחאמיד. חבר הכנסת חגי מירום מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת דהאמשה, בבקשה. חבר הכנסת מירום, תראה דוגמה איך אפשר בחצי דקה להעלות עניין ולסיים אותו.

חגי מירום (העבודה):

זה מאוד מפתה להרים הצעה לסדר מהצד, כמו שאני רואה שכולם עושים כאן.

היו"ר א' אושעיה:

אנחנו אפשרנו לפנים משורת הדין לחבר הכנסת מחאמיד.

חגי מירום (העבודה):

אני אגיד את מה שאני מרגיש, אדוני השר. חבר הכנסת בויס, אתה מפריע כל הזמן, אין כאן סדר במליאה, תראה מה שהוא עושה כאן במשך רבע השעה האחרונה.

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת בויס. חברת הכנסת מאור – – –

חגי מירום (העבודה):

תראה, הוא בכלל לא מקשיב.

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת בויס, אתה מוכן לשבת במקום?

ענת מאור (מרצ):

– – – אתה לא מזדעזע מדבר כזה?

קריאות:

– – –

חגי מירום (העבודה):

אני לא אדבר כל זמן שלא יהיה פה שקט, ואם צריך אני אחזור למקום.

היו"ר א' אושעיה:

תראו חברי הכנסת, הנושא טעון, רגיש ורציני. אני מאפשר לגלוש בזמן ולאפשר ויכוחים, אבל, מעתה, מי שיפריע יצא החוצה. תודה.

רן כהן (מרצ):

זו תגובה של יהודי על ילד שמאבד עין?

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

אל תלמדו אותי מוסר – – –

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת בויים, אני קורא אותך לסדר פעם שלישית.

קריאה:

– – –

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת בויים, אני קורא אותך לסדר פעם שלישית. אדוני הסדרן, אני מבקש להוציא את חבר הכנסת בויים החוצה. תודה.

ענת מאור (מרצ):

– – –

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

המשטרה – – –

ענת מאור (מרצ):

– – –

היו"ר א' אושעיה:

חברת הכנסת מאור, סליחה. ביקשתי מחבר הכנסת בויים לצאת החוצה והוא יוצא. אני מודה לו מאוד.

(חבר הכנסת ז' בויס יוצא מאולם המליאה.)

היו"ר א' אושעיה:

בבקשה, חבר הכנסת מירום.

וליד צאדק חאג'י-יחיא (מרצ):

מנהל בית-ספר.

חגי מירום (העבודה):

הייתי באחד מלילות הסיוט הזה באום-אל-פאחם, וראיתי מה שנעשה שם. אני רוצה לומר לך, אדוני השר, יש לנו מפקדי מרחבים שהם עזי נפש וגיבורים, אבל יש רגע שמפקד כזה נדרש לגלות גם את מידת האנושיות ואורך הרוח כלפי בני אנוש. באיזו מקום יש לי תחושה, שמחפשים להצטיין במשטרה עם המבצעים האלה לנוכח המגזר הערבי בישראל. זה לא יהיה מקובל עלי לעולם. בכל הכבוד הראוי לאנשים האלה, ערבים הם בני אדם; בני אדם, בני אנוש.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

גם המשטרה – – –

חגי מירום (העבודה):

חבר הכנסת גדעון עזרא, אין פעילות באמצעות כדורי גומי כלפי יהודים בשום מקום בארץ הזאת, לא מימין ולא משמאל, והלב אומר שיש פה נקיטת אמצעים שאינם מקובלים כלפי בני אדם. לכן יש מקום לוועדת חקירה.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

היהודים לא זרקו אבנים בשביל להרוג – – –

חגי מירום (העבודה):

אני שמח, חבר הכנסת וליד חאג'י-יחיא, שהגשת את מה שהגשת. אני אומר לכם כאן, שאלת קרקעות בבעלות פרטית במגזר הערבי היא שאלה בעייתית ונפוצה ומערכתית, וצריך לחשוב עליה בעוד מועד. גם אם צה"ל צריך שטח אש נוסף, לא תמיד יש היגיון בהפקעת המעט שנשאר בידיים פרטיות ערביות. לכן אני רואה את הבעיה הזו, החל מההחלטה הממלכתית שהתקבלה ועד דרך הביצוע – לכן כל כך חשוב שהכנסת תגיד את דברה וגם שחברי כנסת יהודים יגידו את דברם בקשר לפלצות שהיתה שם.

היו"ר א' אושעיה:

תודה רבה לך, חבר הכנסת מירום.

חברי הכנסת, השר הסכים להעביר את הנושא לדיון במליאה. אני מבקש משני חברי הכנסת הנכבדים, חבר הכנסת בשארה וחבר הכנסת דהאמשה, שנצביע על שתי ההצעות יחד. אם כן, אנחנו עוברים להצבעה. בבקשה, ניתן להצביע.

נסים דהן (ש"ס):

על מה ההצבעה?

היו"ר א' אושעיה:

בעד, פירוש דיון במליאה על-פי הסכמתו של השר.

הצבעה מס' 5

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 24

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר א' אושעיה:

24 בעד, ללא מתנגדים וללא נמנעים. שתי ההצעות יידונו במליאה.

הצעה לסדר-היום

ישראלים מהמרים בקזינו ביריחו

היו"ר א' אושעיה:

אנחנו עוברים לנושא הבא: ישראלים מהמרים בקזינו ביריחו; הצעתו לסדר-היום של חבר הכנסת נסים דהן, מס' 5213. בבקשה, אדוני.

נסים דהן (ש"ס):

כמה זמן יש לי?

היו"ר א' אושעיה:

יש לך תשע דקות ו-50 שניות.

נסים דהן (ש"ס):

למה? 50 השניות הראשונות על חשבוני?

היו"ר א' אושעיה:

עשר שניות על חשבון – – –

נסים דהן (ש"ס):

על חשבון הבית, כמו שאומרים בקזינו.

אדוני היושב-ראש, חברי כנסת, הדיון הטעון הקודם מצריך הפסקה קלה. אני רואה שחברי הכנסת מנצלים את ההפסקה שהם צריכים ויוצאים החוצה, אבל לפחות, אדוני השר, אני מבין את הצורך בהפסקה או במנוחה אחרי דיון כזה טעון, אבל אני אשמח אם תשמע את דברי.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אני מקשיב לך.

נסים דהן (ש"ס):

יש פתגם שאומר, שגם החכם וגם הטיפש לומדים מן הניסיון, ובכל זאת יש הבדל בין חכם לטיפש: חכם לומד מהניסיון של אחרים, הטיפש לומד מן הניסיון של עצמו.

במה דברים אמורים? לא מזמן היה ויכוח בחברה הישראלית, והוא לא הסתיים עד היום, האם מן הראוי ומן הנכון שבמדינת ישראל יוקם קזינו. כאמור, הוויכוח הזה לא הסתיים. מדברים שאולי יפתחו קזינו כאן, אולי שם, אולי באילת, אולי במקומות אחרים בארץ, ואם אנחנו לא יכולים להכריע בוויכוח, אולי נלמד מהמשפט החכם שהזכרתי ונלמד מניסיונם של אחרים ונהיה חכמים כדי שלא נצטרך ללמוד מהניסיון של עצמנו ולהיות הטיפשים.

יש לנו כאן שכנים שהקימו קזינו. אני לא רוצה לדבר על השכנים, זה עניין שלהם. הם הקימו לעצמם קזינו, שם מהמרים, שם משחקים בקובייה, שם נעשות כל העוולות והתועבות שלדעתי הן עוולות ותועבות; אחר יקרא לזה תרבות, אחר יקרא לזה שעות הפנאי, אחר יקרא לזה בכל השמות היפים. השורה התחתונה היא, שבמסווה של שמות כאלה יפים ומפוצצים נעשים שם, או לפחות בעקבות קיומו של המקום ההוא, נגרמות עבירות ותועבות כאלה ואחרות.

כללו של דבר, אדוני היושב-ראש, אדוני השר, זה לא פשוט לקחת אוכלוסייה שלמה ולהשתית את כל חייה ואת כל תרבות הפנאי שלה על הימורים. כל זמן שהימורים האלה הם "מפעל הפיס", אולי לטוב ואולי טוטו – מה שאנחנו רואים פה, גם את זה אנחנו רואים בשוליים של ההימורים האלה, אומנם שוליים מאוד צרים, אולי מיעוט שבמיעוט, וגם בהם ההימורים עוברים לפעמים את גבול הטעם הטוב. איכשהו אפשר עוד להעלים עין, אפשר לוותר ואפשר אפילו להסכים עם ההימורים האלה.

אין הדבר כן בקזינו ביריחו או בקזינו בכל העולם, ופה אני יכול לומר לא מעדות אישית, לשמחתי, אין לי התנסות, לא לי ולא לקרובי ולא לידידי ולא לחברי הקרובים, לא אוכל לומר מהתנסות או אפילו משמיעה. אני יכול לומר רק ממה שקראתי, מהתקשורת ואולי קצת ממחקרים חינוכיים שקראתי, ואולי מספרות מקצועית שדנה בנושא הזה. אני יכול לומר לכם, אדוני היושב-ראש, אדוני השר, חברי חברי הכנסת, שלא היה מקום אחד בעולם שהקזינו היה בו מכשיר חיובי, או מכשיר חינוכי.

היו"ר א' אושעיה:

אתה מדבר מבחינה תרבותית-חינוכית.

נסים דהו (ש"ס):

מבחינה תרבותית-חינוכית.

היו"ר א' אושעיה:

כלכלית – כן.

נסים דהו (ש"ס):

א.ק"י., לא כל דבר שהוא כלכלי הוא צורך הציבור. אפשר לעשות כספים מסמים, בקולומביה עושים כספים מסמים. אף אחד לא ינסה להעתיק את המשטר הקולומביאני, או לפחות את שיטות ההתעשרות של חלק גדול מהאוכלוסייה בקולומביה למדינת ישראל, רק כיוון שזה כלכלי. בלבנון מגדלים סמים ומשקים בהם את החיילים הישראלים בגבול הלבנוני על-ידי הברחות סמים דרך הגבול – ולא אני אומר את זה, אלא מחקר שהתפרסם לאחרונה בעיתונות הישראלית. גם מזה אפשר לעשות כסף, אדוני היושב-ראש. האם יעלה על הדעת שאנחנו נתיר סמים במדינת ישראל רק כיוון שזה עסק כלכלי או רווחי? האם יעלה על הדעת שכל פשע ותועבה, שהם גם עסקים כלכליים, נתיר אותם חוקית במדינת ישראל? ואני לא רוצה לנקוב בשם המפורש של אותם פשעים ותועבות.

לכן, אדוני השר, מהתכתבות בין יושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט לבין היועץ המשפטי לממשלה משתמע, שזו בכלל עבירה על חוקי מדינת ישראל. אני לא יודע מה אדוני השר יורה למפקדי המשטרה ולמפקדי המחוזות לעשות בעקבות המכתב. אני לא חושב שאדוני השר יעמיד מחר ניידות בדרך ויעצור כל מי שחזר משם או כל מי שנכנס לשם. אולי זה מה שצריך לעשות למי שעובר על החוק, אני לא יודע אם הוא יעשה את זה. אני גם לא יודע אם הפתרון הוא בדרך של אכיפה על-ידי שלטונות החוק. יכול להיות שהפתרון הוא דווקא בחינוך. אני לא רואה פה את הגופים אשר עוסקים בחינוך מטפלים בזה.

לכן, אדוני השר, אין לי אפילו עצה. אני מבין את הדילמה שאדוני נמצא בה, ואני שמח שהפתרון שלה מוטל על הכתפיים שלו ולא על הכתפיים שלי. אני מקווה מאוד שאדוני השר, בחוכמתו, ימצא את הדרך הנכונה להפסיק, או לפחות למנוע את הנזק האדיר מתושבי מדינת ישראל. הנזק שהשכנים שלנו רוצים לגרום לעצמם – זו בעיה שלהם. הייתי אומר שזה לחובתם, זו לא זכות, הם התחייבו בזה, אבל לפחות יש למצוא את הדרך שנזק שנמצא כל כך קרוב, פצצה חברתית מתקתקת שנמצאת בגבולנו, לא תתפוצץ אצלנו. אם כבר בחרו השכנים להשתמש בפצצה הזאת, שהיא תתפוצץ אצלם. נראה שהם עשו את זה רק כדי שהיא תתפוצץ אצל התושבים שלנו, אחרת לא היתה לזה שום הצדקה כלכלית, לפחות לפי המחקר של אותה חברה אוסטרלית שהקימה את הקזינו.

היו"ר א' אושעיה:

אוסטרית. הפלסטינים גם לא מרשים לאנשים שלהם להמר שם.

נסים דהן (ש"ס):

יפה. זאת אומרת, כל הכדאיות הכלכלית של אותה חברה אוסטרית היתה והתבססה על כך שתושבי מדינת ישראל ישחיתו את מידותיהם, את כספם, ואפילו את כל רכושם. פעמים רבות האנשים האלה חוזרים לכאן חסרי כול והם צריכים אחר כך להסתמך על קופת הציבור. הדברים האלה כנראה ידועים.

אני רוצה להכות גם על הלב שלי.

בנימין אלון (מולדת):

הם יודעים שאנחנו פראיירים בעקבות ההסכם הזה – – –

נסים דהן (ש"ס):

אני יכול רק להסכים אתך, ידידי חבר הכנסת בני אלון. אבל זה שהם יודעים ואנחנו לא עושים כלום – המצב הרבה יותר חמור. תיכף נשמע מאדוני השר, ואני בטוח שנרצה לעשות משהו. אנחנו כחברי כנסת וכאנשי ציבור רוצים לעשות משהו. אדוני, שמייצג את הרשות המבצעת, ואנחנו כרשות המחוקקת, שמתפקידה לעקוב ואולי לפקח על הרשות המבצעת, נרצה לשמוע מהרשות המבצעת מה באמת היא עושה בנדון וגם לעקוב מקרוב.

אבל, אמרתי שאני רוצה להכות על חטא גם על הלב שלי. מתפרסם בעיתונות החרדית, שלא מעטים מהאוכלוסייה שאני משתייך אליה, גם הם מסתובבים שם. זה מעשה חמור. אבל אני יכול להתנחם בדבר אחד, שמנהיגי הציבור – – –

היו"ר א' אושעיה:

מה אומרת ההלכה?

נסים דהן (ש"ס):

זה אסור על-פי דין, ואדם שמשחק בקזינו פסול לעדות על-פי ההלכה. על-פי ההלכה, משחק בקובייה אינו יכול לתת עדות על מה שהוא ראה. הוא פסול. כיוון שאנחנו יוצאים מנקודת הנחה, שאם הוא השחית את מידותיו עד כדי משחק בקובייה, הוא לא ידייק בעדות שלו. הוא פסול לעדות. הוא לא יכול להופיע בפני בית-דין רבני ולהעיד. ברגע שיעידו עליו שני אנשים שראו אותו בקזינו ביריחו, הוא פסול לעדות. הוא לא יכול להעיד על אשה, על קידושין, לא יזמינו אותו להיות עד מתחת לחופה.

היו"ר א' אושעיה:

אבל מחוקק הוא יכול להיות.

נסים דהן (ש"ס):

לצערי הרב.

בנימין אלון (מולדת):

מפריחי יונים ומשחקים בקובייה.

נסים דהן (ש"ס):

משחקים בקובייה, קוביוסטוס, הם פסולים לעדות.

בנימין אלון (מולדת):

נסים דהן (ש"ס):

את זה אתה אמרת, חבר הכנסת אלון. אני לא רוצה להיכנס לזה. אני לא רוצה להיכנס לוויכוח בהלכה, כי לא נגמור.

אדוני השר, לפחות המנהיגים של הציבור שאני נמנה עמו עשו מעשה. התכנסו כל הרבנים והחליטו על צעדים מסוימים: לפרסם את השמות של מי שמשתמשים, של מי שמשחקים שם, לנדות אותם, לפרסם את ההלכה שהם פסולים לעדות ולא להזמין אותם לעלייה לתורה. דברים כאלה מרתיעים. אני מתאר לעצמי, שאם יינקטו הצעדים האמיתיים, הציבור שאני נמנה עמו, שלצערי הרב נפגע מזה, יתקן את מעשיו. אבל מה נעשה עם הציבור הרחב, אדוני השר?

היו"ר א' אושעיה:

תודה לך, חבר הכנסת נסים דהן. אדוני השר לביטחון פנים, אתה מוזמן להשיב. בבקשה. הנושא הוא: ישראלים מהמרים בקזינו ביריחו.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, חבר הכנסת נסים דהן, הנושא הוא: קזינו ביריחו. אני מוכרח לומר, שכשראיתי את ההצעה לסדר-היום עשיתי הרבה הכנות, אבל ככל שהתכוננתי יותר, כך תשובתי אליך תהיה יותר קצרה.

שאלת החוקיות והאכיפה בנוגע לישראלים המהמרים בקזינו ביריחו נמצאת בימים אלה בבדיקה באגף החקירות במשטרת ישראל, וכן במשרד המשפטים, ובסיומה תגובש מדיניות המשטרה בנושא זה.

היו"ר א' אושעיה:

אדוני השר, מה אתה מציע?

השר לביטחון פנים א' קהלני:

תנו לנו לעבוד, זה הכול. התעוררה בעיה שחייבים לדון בה ולראות. יש פה בעיה מסובכת ומורכבת. אני מציע שתסתפק בתשובתי. כרגע זה נמצא על שולחני.

נסים דהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, אני מוכן להסתפק בתשובה בתנאי קטן אחד, שברגע שיגובשו עמדת משרד המשפטים ועמדת משטרת ישראל הן תובאנה לידיעת חברי הכנסת בהקדם האפשרי. תודה.

היו"ר א' אושעיה:

תודה לחבר הכנסת נסים דהן.

אם כן, חברי הכנסת, מיצינו את הדיון בנושא זה. השר הציע להסתפק בדבריו, ואני מודה לחבר הכנסת דהן שהסכים.

שאלות ותשובות

היו"ר א' אושעיה:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לשאלות לשר לביטחון פנים. השר לביטחון פנים מוזמן להשיב על שאלות. בבקשה.

הריסת בתים במזרח-ירושלים

חבר הכנסת ע' דהאמשה שאל את השר לביטחון פנים ביום ל" בסיוון התשנ"ח (24 ביוני 1998):

ב-15 ביוני 1998 נהרסו חמישה בתים במזרח-ירושלים, נוסף על עשרות בתים שנהרסו לאחרונה, כולם של ערבים.

רצוני לשאול:

1. האם הריסת הבתים הרבים הפכה למדיניות של ממשלת ישראל?

2. איך משתלב הדבר עם הדו-קיום ועם קידום תהליך השלום?

3. האם תימשך המדיניות הנ"ל?

תשובת השר לביטחון פנים א' קהלני:

(לא נקראה. נמסרה לפרוטוקול)

1-3. הריסות בתים היום הן באחריות עיריית ירושלים ו/או משרד הפנים.

יש להפנות את הבקשה לתגובה למשרדים אלה.

הריגת נהג מונית ברהט

חבר הכנסת ע' דהאמשה שאל את השר לביטחון פנים ביום ל" בסיוון התשנ"ח (24 ביוני 1998):

מר נעע"ע – שמו המלא מופיע במקור – המנוח נורה למוות על-ידי נהג מונית ברהט ב-12 ביוני 1998. אדם אחר שהיה אתו נפצע קשה מירי אף הוא ואושפז.

רצוני לשאול:

1. האם אכן הוברר בחקירת המקרה כי האיש עבר על החוק, על אף הכחשותיה הנמרצות של משפחתו?

2. מה העלתה החקירה, האם יש אשמים ומי יועמד לדין?

תשובת השר לביטחון פנים א' קהלני:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-2. בדקתי את הנושא עם משטרת ישראל, ונמסר לי כי:

בתאריך 12 ביוני 1998, סמוך לשעה 22:00, הותקף נהג מונית על-ידי שני גברים ברהט. בחקירתו טען הנהג, כי בהגיעו לרהט הוא הותקף על-ידי השניים באכזריות, תוך כדי כך שהותז עליו גז מדמיע וחנקו אותו, וחיייו היו בסכנה. כדי להינצל ולהיחלץ מהמצב האמור הוא השתמש בנשק האישי שהיה ברשותו, ובמהלך השימוש בנשק נהרג אדם אחד והשני נפצע. גרסתו של הנהג נבדקה עם הממצאים בזירה ונמצאה אמינה.

לאחר התאוששותו של הפצוע, הנ"ל נחקר ובחקירתו טען שכאשר נכנסו לרהט חברו אמר לו שהוא רוצה לשדוד את נהג המונית ואז חנק אותו. לדבריו, הוא ניסה לסייע לנהג המונית להשתחרר. נגד הפצוע הוגש כתב אישום בגין ניסיון לשוד בנסיבות מחמירות בבית-המשפט המחוזי בבאר-שבע. החשוד שוחרר בתנאי בית-המשפט.

הומלץ על-ידי המשטרה שלא לנקוט כל הליך פלילי נגד נהג המונית.

כתובות נאצה בבאר-שבע ובירוחם

חבר הכנסת י' כהן שאל את השר לביטחון פנים ביום כ"א בתמוז התשנ"ח (15 ביולי 1998):

השבועון "יום ליום" מדווח – רצ"ב הידיעה – על כתובות נאצה ודברי הסתה שנרשמו באזור מגוריו של האדמו"ר רבי אלעזר אבוחצירא בבאר-שבע, וכן ניזוקו מכוניות שם. בעיר ירוחם נכתבו כתובות נאצה נגד ש"ס על מכוניתו של נציג ש"ס, יהושע עמר.

רצוני לשאול:

1. האם נחקרו שני מקרים אלו?

2. אם כן – מה העלו החקירות?

תשובת השר לביטחון פנים א' קהלני:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-2. בדקתי את הנושא עם משטרת ישראל, ונמסר לי כי:

א. בידיעה שפורסמה בשבועון "יום ליום" צוין כי נכתבו כתובות נאצה ודברי הסתה, אולם בבדיקה שערכה המשטרה נמצא כי לא הוגשה כל תלונה על כך ואין כל חומר חקירה המתייחס לנושא זה.

ב. בהתייחס לכלי רכב שניזוקו בקריית-האבות – מדובר בניקוב צמיגים של כמה כלי רכב באותו רחוב. מקרה דומה אירע גם בשכונה א' ללא קשר. בשני המקרים אין חשודים ולא ברור המניע או הרקע למעשה.

סירוב שוטרים לעצור אדם ששיסה כלבו בחרדים

חבר הכנסת ר' פנחסי שאל את השר לביטחון פנים ביום כ"א בתמוז התשנ"ח (15 ביולי 1998):

בשבועון "יום ליום" פורסם – רצ"ב צילום הידיעה – כי חילוני שיסה כלבו בשני תלמידי ישיבה בבני-ברק. ניידת משטרה שחלפה במקום סירבה לטפל בבריון חרף בקשת הנפגעים, והשוטרים ביקשו מהם להגיש תלונה במשטרת רמת-גן.

רצוני לשאול:

1. האם הפרטים נכונים?

2. אם כן – מדוע לא עצרו השוטרים את בעל הכלב?

3. האם נחקר המקרה?

4. אם כן – מה העלתה החקירה?

תשובת השר לביטחון פנים א' קהלני:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

בדקתי את הנושא עם משטרת ישראל, ונמסר לי כי:

1. אירוע כנ"ל לא התקבל ולא נרשם במרחב דן.

2. כאמור, לא אותרו שוטרים שלכאורה נמנעו מלטפל באירוע המצוין.

3. מאחר שלא נרשמה כל תלונה בנדון, ממילא גם לא נפתחה חקירה. אם יגיע מתלונן, תיפתח חקירה והעניין ייחקר עד תום.

4. כאמור, באין תלונה לא נוצר הצורך בחקירה.

פרסום פרטים בפרשת ילדי תימן

חברת הכנסת מ' סולודקין שאלה את השר לביטחון פנים ביום כ"א בתמוז התשנ"ח (15 ביולי 1998):

בנושא פרשת ילדי תימן, רצוני לשאול:

1. האם יש הנחיה מכל סוג להימנע מפרסום פרטים בפרשת ילדי תימן?

2. האם נכון שמועלות טענות כנגד מר עמי גלוסקא, עוזר השר, על ניסיונות השתקה חוזרים מצדו לגבי פרטים בפרשה? אם כן – מדוע?

השר לביטחון פנים א' קהלני:

1. מעולם לא נתתי כל הנחיה שהיא להימנע מפרסום פרטים בפרשת ילדי תימן.

2. לא ידוע לי על שום טענה נגד יועצי, מר עמי גלוסקא, על ניסיונות השתקה כביכול מצדו לגבי פרטים בפרשה. אם יש טענות כאלה, הרי הן בגדר עלייה משוללת כל יסוד וחסרת שחר.

היו"ר א' אושעיה:

שאלה נוספת לחברת הכנסת מרינה סולודקין.

מרינה סולודקין (ישראל בעלייה):

כבוד היושב-ראש, כבוד השר, כנסת נכבדה, אני באתי ממדינה שהיו בה גם צנזורה וגם השתקה. אני התרשמתי, אחרי שתי ישיבות שהיו בכנסת, שני כנסים שהוקדשו לפרשת ילדי תימן, גם בוועדה למעמד האשה, שהזמנתי אליה 300 נשים שסבלו מפרשת ילדי תימן, וגם בוועדת העלייה והקליטה, שהיה דיון רציני ומעמיק עם גורמים מוסמכים על מה שקורה בחקירה בנושא זה. אחרי זה לא ראיתי שום מידע בעיתונות, ברדיו ובטלוויזיה, ואני חושבת שראיתי בזה את הסגנון שמוכר לי מברית-המועצות. משום כך שאלתי את השאלתא שלי, וחשוב לי לדעת וגם לקרוא ולראות בכתב שאין השתקה ואין צנזורה. תודה רבה.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

קודם כול, אני נמנה עם אלה שרוצים פרסום כל פרט על פרשת חטיפת ילדי תימן.

דבר שני, הממשלה, לפי דרישתי, הקימה צוות שרים בראשותי לטפל בנושא הזה. אנחנו נפגשים עם אנשים.

דבר שלישי, הוקמה ועדת חקירה על-ידי הכנסת הקודמת, שגם אותה יזמתי. ועדת החקירה עוסקת בעניין הזה. מטבע הדברים כשיש ועדת חקירה ממלכתית, אסור לנו לעסוק בזה. גם כשאני שואל את ועדת החקירה הממלכתית שאלות, היא איננה משיבה לי, ועל-פי חוק היא רשאית שלא להשיב לי.

אבל אני וגם יועצי עמי גלוסקא, שעוסקים בעניין, הננו בעד פרסום כל דבר, ואף לא נמנע אותו.

היו"ר א' אושעיה:

תודה לך, אדוני השר.

תקיפת חרדים על-ידי חילונים

חבר הכנסת ר' פנחסי שאל את השר לביטחון פנים ביום כ"א בתמוז התשנ"ח (15 ביולי 1998):

השבועון "יום ליום" מיום ח' בתמוז התשנ"ח, 2 ביולי 1998 מדווח – רצ"ב הידיעה – על שני מקרים של תקיפת חרדים על-ידי חילונים שאירעו בפתח-תקווה. במקרה אחד החשוד נעצר, ובמקרה השני הודיעה המשטרה שזו "תגרה שגרתית בין נערים".

רצוני לשאול:

1. האם נחקרו שני המקרים?

2. אם כן – מה העלו החקירות?

3. האם הכאת ילד בן 13 בידי קבוצת נערים היא שגרה?

תשובת השר לביטחון פנים א' קהלני:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1–3. בדקתי את הנושא עם משטרת ישראל, ונמסר לי כי:

אותר תיק החקירה הנוגע לאחת משתי הידיעות שפורסמו בשבועון "יום ליום" ביום ח' בתמוז התשנ"ח, 2 ביולי 1998. לגבי הידיעה השנייה, העובדות אשר פורסמו בידיעה אינן מאפשרות איתור האירוע, ולא מן הנמנע כי שתי הידיעות מתייחסות לאותו אירוע.

האירוע הראשון נחקר, ולהלן הפרטים:

א. בתאריך 28 ביוני 1998, סמוך לשעה 09:40, ברחוב וולפסון בפתח-תקווה, התקבלה הודעה בגין תקיפת קטין על-ידי ארבעה חשודים.

ב. בעקבות תלונת הקטין יצאה ניידת עם המתלונן לביצוע סריקות באזור ביצוע העבירה, וכעבור זמן קצר אותר החשוד, שאף הוא קטין, יליד 1983. המתלונן והחשוד הובאו למשרד הנוער.

ג. נחקרו המתלונן, חברו שהיה עד לאירוע והחשוד. המתלונן סיפר בעדותו, כי סמוך לשעת האירוע הלך לעבר בית-הספר עם חברו, כשפתאום הגיעה מולם קבוצה של ארבעה נערים. התוקף עשה לעברו תנועה מגונה, המתלונן בתגובה השמיע קולות, ובתגובה על כך לקח התוקף מקל והכה בו פעם אחת בשוק רגלו הימנית.

ד. החשוד, שהינו קטין כבן 15, מסר בעדותו, כי התנגש במתלונן בלי כל כוונה. בתגובה על כך קילל אותו המתלונן במלים "רוסי מסריח" ו"זבל", ובעקבות כך לקח הוא מקל וחבט בשוק של המתלונן חבטה אחת.

ה. מחומר החקירה עולה אפוא, כי הקטין הותקף על-ידי נער ולא על-ידי קבוצת נערים, וכי מדובר בחבטה אחת שגרמה למתלונן לרגישות ולאודם בשוק רגל ימין, ולא בחבטות רבות עד כדי שבירת המוט על רגל המתלונן, כפי שצוין בכתבה. גם אין כל ביטוי בתלונה לכך שהרקע לאירוע נבע מן העובדה שהמתלוננים הם חרדים.

ו. כפי שעולה מהאמור לעיל, המשטרה נדרשה לטפל באירוע באופן מיידי; החשוד אותר מייד ועוכב לחקירה, נפתח תיק חקירה, נגבו עדויות סמוך לאירוע וקוימו הנהלים הנהוגים לגבי תיק קטין.

כיום התיק ממתין לחוות דעת שירות המבחן, ורק לאחר קבלת חוות הדעת יוכרע גורלו של התיק.

היו"ר א' אושעיה:

אדוני השר, האם אתה מסכים להשיב על השאילתא של חבר הכנסת יצחק כהן, שחזר בינתיים?

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אני אשיב.

(משיב על שאילתא מס' 3383, ראה לעיל)

היו"ר א' אושעיה:

שאלה נוספת לחבר הכנסת יצחק כהן.

יצחק כהן (ש"ס):

אדוני השר לביטחון פנים, מכיוון שאתה שר שאנחנו מאוד מעריכים, יש לנו אפילו ידידות מעבר ליחסים בין פרלמנטר לשר; אתמול שמענו אותך אומר בכלי התקשורת דברים חמורים מאוד. זה לא מתאים לשר בישראל לומר את הדברים האלה, ודאי שלא לשר לביטחון פנים, שאם הוא אומר משהו לאומה סימן שמסתתרים דברים שהוא יודע עליהם.

אתמול כבודו אמר, שמאן שהוא מחלק משהו מתחת לשולחן ומאן שהוא מקבל. ממה נפשך? אם כבודו יודע על דברים שניתנו בצורה פלילית מתחת לשולחן, מדוע אתה לא פותח בחקירה? אם הדברים נאמרו כתוצאה מניגוח פוליטי, כבודו מסתכן בתלונה של סיעת ש"ס לוועדת האתיקה. אני מבקש תשובה על העניין הזה. תודה רבה.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אפשר לעבור הלאה?

היו"ר א' אושעיה:

כן.

חקירת אשת נרצח על קיצונים יהודים

חבר הכנסת י' כהן שאל את השר לביטחון פנים ביום כ"א בתמוז התשנ"ח (15 ביולי 1998):

נודע לי, כי רעייתו של הנרצח דוד כטורזה הי"ד סיפרה, כי שוטרים נפגשו עמה בניסיון לדלות פרטים על יהודים ימנים קיצונים.

רצוני לשאול:

1. האם הדברים נכונים?

2. אם כן – מי העלה כיוון חקירתי זה?

3. האם מקובל עליך ששוטרים יתחקרו בדרך כזו?

4. האם ייבדק שיקול הדעת בעניין זה?

השר לביטחון פנים א' קהלני:

1-4. בדקתי את הנושא עם משטרת ישראל, ונמסר לי כי:

א. דוד כטורזה, זיכרוננו לברכה, חרדי תושב רכס-שועפאט, נרצח בתאריך 11 בפברואר 1998, בדרכו לבית-הכנסת שבמקום מגוריו.

ב. מאז הירצחו ועד תאריך 13 במאי 1998 אירעו בשכונות החרדיות בירושלים שישה מקרי דקירה של ערבים, והאחרון שבהם הסתיים ברצח.

ג. עד עתה לא העלתה החקירה מאומה.

ד. כל דרך לגילוי האמת במסגרת החוק הינה לגיטימית.

היו"ר א' אושעיה:

שאלה נוספת לחבר הכנסת יצחק כהן.

יצחק כהן (ש"ס):

אני פשוט אבקש תשובה על השאלה הקודמת ששאלתי; אני עדיין ממתין.

היו"ר א' אושעיה:

אנחנו עוברים הלאה, חברי הכנסת.

חקירת רצח הערבי בשכונת מאה-שערים

חבר הכנסת נ' דהן שאל את השר לביטחון פנים ביום כ"א בתמוז התשנ"ח (15 ביולי 1998):

לפני כחודשיים נרצח ערבי במאה-שערים. מאז מנסה המשטרה לפענח רצח זה, ובין היתר ציוותה על עוברי אורח להיכנס לניידות משטרה ולשוחח עם שוטרים. ידוע לי על בחור משיבת מיר שזומן כאמור.

רצוני לשאול:

1. היכן מצויה כעת חקירת רצח זה?

2. האם נחקרו אזרחים חרדים עוברי אורח במאה-שערים?

3. אם כן – לפי אילו קריטריונים?

השר לביטחון פנים א' קהלני:

1–3. בדקתי את הנושא עם משטרת ישראל, ונמסר לי כי החקירה נמצאת בעיצומה וחלקה אף עבר לפסים מודיעיניים. במסגרת החקירה והמניעה מסיירים במקום שוטרים ומפעם לפעם עורכים בדיקות לעוברי אורח חשודים.

היו"ר א' אושעיה:

שאלה נוספת לחבר הכנסת דהן, בבקשה.

נסים דהן (ש"ס):

אדוני השר, השאלות של חברי נשאלו, והן כתובות בפרוטוקול. הם ימתינו לתשובות.

אני שואל שאלה אחרת: האם נראה בעיניך, אדוני השר, כדבר מובן או כדבר סביר, במסגרת החקירה שאדוני ציין פה – והיא מקובלת עלי, היא לגיטימית; להיפך, משטרת ישראל היתה מועלת בתפקידה אילו לא היתה עושה אותה – האם ייתכן שבאותה מסגרת חקירה, ניידת משטרה עוצרת בחור ישיבה, מעלה אותו לניידת, אומרת לו "אתה עצור", על מה ולמה הוא עצור לא ידוע, אומרת לו: אם תענה על השאלות שלנו – תשוחרר. ככה, אדם עובר ברחוב, עוצרים אותו ומעלים אותו לניידת. שואלים אותו: אתה מכיר אנשים קיצונים? אתה מכיר מישהו שעלול להרוג ערבים? בסוף התברר, שתפסו אמריקני אחד, תייר, אומנם לומד בישיבה, אפילו עברית הוא לא יודע לדבר. שחררו אותו. זה נקרא חשוד? חשוד הוא אדם שיש לו מידע מינימלי. אבל לא עוברים ברחוב ועוצרים בן אדם, מכניסים אותו לניידת ואומרים לו: אתה עצור.

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת דהן, לסכם.

נסים דהן (ש"ס):

זו השאלה, אדוני היושב-ראש. האם אתה היית מצפה שיעצרו אותך ברחוב רק משום ששוטרי מדינת ישראל לא מכירים אותך? לא מכירים אותי, מכניסים אותי לניידת ואומרים לי: אדוני, אתה עצור. למה? ככה. אתה עצור.

היו"ר א' אושעיה:

השאלה הובנה. תודה רבה. אדוני השר, בבקשה.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

נדמה לי שהחוקים נחקקו על-ידי כנסת ישראל, ואתה חלק ממנה. לשוטרים יש סמכות לעצור אדם אפילו על שוטטות, ואם יש חשודים בשכונה שבה אירע רצח ויש אנשים שפגעו באחרים ונדקרו אנשים במקום, רשאים השוטרים שבאים לתת ביטחון לציבור לעצור אנשים כדי לשאול אותם שאלות. אם היו עוצרים אותם ומכניסים אותם למעצר – זה משהו אחר. לעצור, להכניס לניידת ולשאול כמה שאלות – זו טכניקה שהמשטרה עוסקת בה מאז ומתמיד.

היו"ר א' אושעיה:

תודה לך.

תלונות של פלסטינים תושבי חברון

חבר הכנסת ו' צאדק חאג'-יחיא שאל את השר לביטחון פנים ביום כ"א בתמוז התשנ"ח (15 ביולי 1998):

רצוני לשאול:

1. כמה תלונות הוגשו על-ידי פלסטינים בשל פגיעות אזרחים ישראלים בגופם וברכושם מאז יישום הסכם אוסלו?

2. כמה תיקי חקירה נפתחו בעקבות כך, בכמה מקרים המליצה המשטרה להגיש כתבי אישום ובאילו סעיפים?

3. אילו צעדים נוקטת המשטרה כדי להגן על תושבי חברון?

חבר הכנסת ד' צוקר שאל את השר לביטחון פנים ביום כ"ח בתמוז התשנ"ח (22 ביולי 1998):

רצוני לשאול:

1. כמה תלונות הוגשו בשנה האחרונה על-ידי פלסטינים כנגד מתנחלים במשטרת חברון?

2. כמה מתלונות אלה נחקרו?

3. כמה כתבי אישום הוגשו במקרים אלה?

תשובת השר לביטחון פנים א' קהלני:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1–3. מספר התיקים שנפתחו בגין תלונות פלסטינים בשל פגיעת אזרחים ישראלים:

בשנת 1996 נפתחו 87 תיקים. 33 הועברו ליחידת התביעות המחוזית. אחד הועבר להמשך טיפול בפרקליטות המחוז.

בשנת 1997 נפתחו 119 תיקים. 33 הועברו להמשך טיפול ביחידת התביעות המחוזית. עשרה הועברו להמשך טיפול בפרקליטות מחוז ירושלים.

בשנת 1998 – עד כה נפתחו 30 תיקים. שבעה הועברו להמשך טיפול ביחידת התביעות המחוזית. שניים הועברו להמשך טיפול בפרקליטות מחוז ירושלים.

העבירות שנחקרו בתיקים הן תקיפה, הסגת גבול וגרימת נזק.

תחנת חברון, יחד עם כוחות צה"ל ומג"ב, עושה רבות כדי למנוע פגיעות ישראלים בפלסטינים, ולהיפך. הפעולות הראויות לציון מן העת האחרונה הן תפיסת התוקפים שהגיעו רכובים על סוסים לחברון וכן תפיסת נערי בית-חג"י בעקבות הריגתו של אבו-תורכי.

גנבות ביישובים כפר-הרא"ה, אלישיב וחיבת-ציון

חבר הכנסת ב' אלון שאל את השר לביטחון פנים ביום כ"ח בתמוז התשנ"ח (22 ביולי 1998):

הגיעו אלי כמה פניות מאזרחים הטוענים שבשנה האחרונה התרבו מאוד מקרי הפריצה והגנבות ביישובים כפר-הרא"ה, אלישיב וחיבת-ציון. מצורפות רשימות המפרטות חלק מהמקרים.

רצוני לשאול:

1. כיצד מטפלת משטרת ישראל בעניין?

2. האם בוצעה בדיקת עקבות או טביעת אצבעות על-ידי המחלקה לזיהוי פלילי במקרי הפריצה לבתים? אם לא – מדוע?

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אכן, במחצית הראשונה של שנת 1998 חלה עלייה בעבירות הרכוש ביישובים כפר-הרא"ה, אלישיב, ובמידת מה גם ביישוב חיבת-ציון, לעומת התקופה המקבילה בשנה שעברה.

היו"ר א' אושעיה:

יותר מיישובים אחרים, אדוני?

השר לביטחון פנים א' קהלני:

מייד אענה לך.

1. לאחרונה הקימה תחנת נתניה מרכז שיטור קהילתי – מש"ק – במועצה האזורית עמק-חפר, שמתפקידו לשפר את שירותי המשטרה הניתנים לתושבי המועצה, לרבות ביישובים הנ"ל.

שוטרי המש"ק, יחד עם משרדי תחנת נתניה, מבצעים פעילות רבה. כאשר אני אומר מש"ק – אני באופן אישי מגיע למקום כדי לחנוך אותו ולהטיל את כל כובד משקלי בעניין הזה. כמובן, יש פעילות גדולה מאוד של המשמר האזרחי ושל המתמיי"דים – מתנדבים במדים, אלה האנשים בירוק – רב"שים, רכזי ביטחון שוטף – שנמצאים באזור כדי למנוע עבירות רכוש.

נוסף על כך, יוזם המש"ק פעילות מניעה בשיתוף עם אנשי המועצה וועדי היישובים. אגב, לא מזמן הייתי באזור, בדקתי את הפעילות, יש שם פעילות ענפה מאוד. בכל יישוב שלקח על עצמו הקמת משמר אזרחי ניכרת ירידה במספר הגנבות, כמעט אפס.

פעילות זו, שקיימת במרבית היישובים, איננה מתבצעת ביישוב כפר-הרא"ה, שתושביו אינם משתפים פעולה עם הרב"ש, אינם מתנדבים למשמר האזרחי, וזה כמה חודשים אינם שומרים על היישוב, בניגוד לחובתם לפי חוק השמירה. כפי שידוע לך, חבר הכנסת בני אלון, חוק השמירה מחייב את התושבים לשמור, והם לא עושים זאת.

על אף חוסר שיתוף הפעולה, הונחתה תחנת נתניה לבצע פעילות אינטנסיבית למיגור התופעה.

2. אשר לבדיקת טכנאי זיהוי בזירות ההתפרצות – ככלל, נידת מגיעה לזירת האירוע, וחובה על טכנאי הזיהוי להגיע למקום, למעט באותם מקרים אשר משיקולים מקצועיים נמצא שאין סיכוי לגלות טביעות אצבעות בזירה.

היו"ר א' אושעיה:

שאלה נוספת לחבר הכנסת בני אלון. אדוני, עד שחבר הכנסת אלון יגיע למיקרופון, זו ההזדמנות לשבח, לפאר ולרומם את מפקד תחנת נתניה, שומרוני שמו. הוא עושה עבודה מצוינת, ואני מציע לתושבי כפר-הרא"ה להיפגש אתו, הוא יעזור להם.

דוד טל (ש"ס):

אני מצטרף לתשבחות.

בנימין אלון (מולדת):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, אני מסכים עם ההערה של היושב-ראש; כבוד השר אמר שהוא יתייחס אליה בהמשך. האמת היא – כל קו התפר. אני קיבלתי רשימה מפורטת, ועכשיו אני מקבל כשיעורי-בית את מה שכבוד השר אמר בנושא שיתוף הפעולה עם הרב"ש. הייתי רוצה לדעת בקצרה, ולא הבנתי את התשובה – כשיש ידיעה ספציפית על אירוע בכל מקום אחר, המז"פ – המעבדה לזיהוי פלילי – הולכת לשם. האם כאן יש רתיעה מלהיכנס ליישובים ערביים סמוכים, או איזה עירוב פוליטי? אני מדבר מעבר לחששות ביטחוניים, של חיפוש ספיציפי של מז"פ בעקבות עבירה ספציפית.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

המשטרה רודפת אחרי הגנבים, אם היא יודעת עליהם, עד למה שנקרא בעבר "הקו הירוק". מעבר לזה היא מעבירה לטיפול המשטרה של מחוז ש"י, כי היא לא רשאית לעשות זאת על-פי החוק.

אני לא זוכר מקרה אחד ששמעתי עליו, שאני מכיר אותו, ששוטרים חששו להיכנס או לא ביצעו את תפקידם להיכנס. נכון, יש מקרים מסוימים שבהם לא נכנסים עם ניידת אחת אלא עם שתיים. היית עד לדיון הסוער שהיה קודם לכן, שבו המשטרה מואשמת, וליישובים הערביים יש דרישה לפעמים להיכנס בשתי ניידות. אבל לא היה מקרה שלא הגיעו, ואם צריך יותר כוח עושים את זה. כך שהמשטרה נאבקת בגנבות.

אבל, בסופו של דבר, אני מוכרח לומר כאן, מכיוון שהעלית את הנושא הזה, שאנחנו סובלים ממכה קשה מאוד. בימים אלה אנחנו יוצאים לציבור, ביזמתי, כדי להסביר לו איך למגן חלק מהציוד שלו. נגנבות הרבה מאוד מכוניות, פותחים את הדלת בבית, לוקחים שניים-שלושה סטים של מפתחות ולוקחים את המכוניות ונוסעים. הרבה מאוד ציוד נגנב מתוך המכוניות. הרבה מאוד ציוד נגנב מבתי. אומרים: משטרה, משטרה. בסדר, המשטרה תעשה את הכול, אבל גם אנחנו חייבים להסב את תשומת לבנו לדבר הזה, כי זו תקופה קשה מאוד למדינת ישראל בכל הנוגע לעבירות רכוש. אני מקווה מאוד שנצליח לעשות שינוי בדבר הזה, אבל זו תקופה קשה מאוד.

היו"ר א' אושעיה:

תודה רבה לך, אדוני השר.

תשובות השר לביטחון פנים על שאלות חברי הכנסת

חבר הכנסת ד' טל שאל את השר לביטחון פנים ביום כ"ח בתמוז התשנ"ח (22 ביולי 1998):

מצורף מאמר ב"יום ליום" הטוען, כי פעמיים סתרת את עצמך בתשובות שנתת במליאת הכנסת. במקרה אחד, בתשובה על השאלה האם הוגשה תלונה על השלכת צואה על קונסרבטיבים בחג השבועות אשתקד, ובמקרה השני – האם הנערים שתקפו חרדים בגבעת-שאול בירושלים היו "בעלי כיפה שחורה" או חילונים.

רצוני לשאול:

1. האם הפרסום נכון?

2. אם כן – כיצד זה ניתנו תשובות סותרות בשני המקרים המצוינים?

3. האם ייבדקו שוב שני המקרים?

השר לביטחון פנים א' קהלני:

1. לא סתרתי את עצמי כאשר השבתי על שאילתא בדבר האירועים בכותל בחג השבועות אשתקד.

2. כפי שצייתי קודם לכן, אכן הושלכה צואה לכיוון המתפללים, וכן לא הוגשה תלונה.

באירוע התקיפה בגבעת-שאול על רקע עישון סיגריות, על-פי עדות המתלונן והחשודים, נער אחד חבש כיפה ונער שני חבש כובע גרב הנראה ככיפה. תיק החקירה נמצא בתביעות נוער, עם המלצה להעמדה לדין.

3. על כן יבדוק העיתונאי עצמו את הנתונים שהוא כותב. אתה מסתמך על עיתון, ואני מוסר לך מידע של המשטרה.

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת טל, שאלה נוספת, בבקשה.

דוד טל (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, אני לא יודע ממתי כובע גרב דומה לכיפה – – –

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אני לא מצליח, אדוני היושב-ראש – – –

דוד טל (ש"ס):

את זה צריך להעביר ליושב-ראש הכנסת.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

לא, לא. משהו קרה פה – – –

היו"ר א' אושעיה:

כן, אדוני, אתה צודק. יש – – –

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אולי הכיסאות החדשים בילבלו את המיקרופונים – – –

דוד טל (ש"ס):

לא, לא, אולי תטה את הראש לאוזן ששומעת.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אני לא יודע לאן – – –

היו"ר א' אושעיה:

לא, לא, יש פה בעיה של תהודה; לא שומעים. לא מצליחים להבין מה שאומרים. אבל תנסה לדבר לאט – – –

דוד טל (ש"ס):

מה אני צריך לעשות, לעבור למיקרופון הזה? אני מוכן.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

לא, לא, בסדר. תנסה להגביר את קולך.

דוד טל (ש"ס):

להגביר את קולי, בבקשה.

אדוני השר, אני לא יודע ממתי כובע גרב דומה לכיפה. מעולם לא ראיתי כובע גרב שדומה לכיפה. עם זאת, כדי שלא יתקבל רושם שאנחנו מנסים להתגרות בדרך השלישית, ולא היא, אני חושב שהתשובה שלך, עם כל הכבוד, היא התשובה שמתגרה. אני מצטרף בהחלט לדעתו של חברי יצחק כהן, שאם אדוני השר יודע על דברים שנעשים מתחת לשולחן שלא כהלכה, ימלא אדוני את חובתו האזרחית, ודאי כשר המשטרה, ויפנה למשטרה.

הכאתו של מלמד בתלמוד-תורה

חבר הכנסת ד' טל שאל את השר לביטחון פנים ביום כ"ח בתמוז התשנ"ח (22 ביולי 1998):

פורסם, כי הרב משה מלר, אברך המלמד בתלמוד-תורה "סנהדרין", הותקף על-ידי פרופסור שהדריך קבוצת מטיילים. מצורפת ידיעה שפורסמה בנושא. הוגשה תלונה למשטרה.

רצוני לשאול:

1. האם נחקרה התלונה?

2. האם נחקר הפרופסור שעליו נטען שהוכה?

3. מה העלתה החקירה?

השר לביטחון פנים א' קהלני:

1-3. ב-3 ביולי 1998 הוגשה תלונה על-ידי פרופסור מנשה הראל בתחנת ירושלים, בגין תקיפה בשכונת הבוכרים.

לטענת הנתקף, התוקף גרם לו חבלות. הוא אף הציג תעודות רפואיות.

החשוד עובד במרכז פדגוגי של החינוך העצמאי. לטענת החשוד, הפרופסור נכנס שלא בשעות הקבלה, וכשניסה למנוע ממנו – התפתח ריב, ובמהלכו הכה אותו הפרופסור.

נגבתה עדות באזהרה מהתוקף בתאריך 12 ביולי 1998. התוקף מסר את גרסתו ושחרר, כמקובל, בערבות.

אציין שיש תעודה רפואית שנמסרה על-ידי המתלון, המעידה על פציעה וחתך בעין.

לסיכום, מתיק החקירה עולה, כי העובד במרכז הפדגוגי בחינוך העצמאי הוא זה שהכה את הפרופסור. הפרופסור המציא תעודה רפואית המוכיחה כי נפגע.

יש לציין, כי הפרופסור הוא אדם כבן 80, ואילו עובד החינוך הפדגוגי הוא בן 36. נשאלת השאלה אם אדם בן 80 מסוגל להכות איש בן 36.

היו"ר א' אושעיה:

שאלה נוספת לחבר הכנסת טל, בבקשה.

דוד טל (ש"ס):

לגבי התשובה על השאלה, אדוני השר, אני סבור שאדם בן 80 יכול בהחלט להכות אדם בן 30 וגם אדם בן עשר, ואם אדוני רוצה לראות – אני מוכן להראות לו. בראשון-לציון, בשבוע שעבר, קרה דבר דומה מאוד, אז אני לא יודע איזה טיעונים הם אלה שאדם בן 80 לא יכול להכות אדם בן 20 או בן 30 רק משום שהוא בן 80.

היו"ר א' אושעיה:

כן, אדוני, אני חושב שנמשיך, נכון?

נקודת משטרה ביישוב שוהם

חבר הכנסת א' כבל שאל את השר לביטחון פנים ביום ו' באב התשנ"ח (29 ביולי 1998):

נודע לי, כי ביישוב שוהם חל גידול של 420% בגנבת כלי רכב בשנת 1997, בהשוואה לשנת 1996, בעוד הממוצע בכלל המדינה הוא 3.18%.

רצוני לשאול:

1. מדוע לא מוקמת תחנת משטרה בשוהם?

2. מה יעשה לשיפור הביטחון האישי ביישוב?

תשובת השר לביטחון פנים א' קהלני:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-2. נכון הדבר כי ביישוב שוהם נרשמה בעבר עלייה במספר גנבות הרכב. בשנת 1996 נגנבו בו 58 כלי רכב, לעומת שנת 1997, שבה נגנבו ביישוב 280 כלי רכב. אולם, כבר במחצית 1997 ניתן להבחין בבלימה בביצוע העבירות הנ"ל: 118 כלי רכב במחצית השנייה של שנת 1997, לעומת 162 כלי רכב במחצית הראשונה של שנה זו.

מגמת הירידה בגנבות הרכב נמשכת גם בשנת 1998. במחצית הראשונה של שנת 1998 נגנבו 78 כלי רכב, לעומת 162 במחצית הראשונה של שנת 1997. במחצית הנוכחית של שנת 1998 ניכרת ירידה משמעותית בפשיעה בתחום גנבת כלי רכב, וזאת בשעה שכל העת היישוב מתאכלס בתושבים נוספים והאוכלוסייה גדלה משנת 1995 ועד 1998 בכ-300%.

נוכח העלייה בביצוע העבירות הנ"ל נערכה תחנת לוד, שהיא התחנה המספקת שירותי משטרה ליישוב שוהם, ובוצעו הפעולות הבאות: 1. הקמת נקודה עם שני שוטרים במרכז היישוב; 2. מונה מפקד בסיס משא"ז, המפעיל מצבה של 100 מתנדבים; 3. הוקצה רכב לפעילות שוטרי הנקודה והמתנדבים בה יום ולילה; 4. בוצעו מבצעים ופעולות ייחודיות נגד התופעה.

הפעילות המוגברת של המשטרה ביישוב שוהם תימשך הן בפעילויות משא"ז והן בשילוב גורמים מקצועיים במבצעים ביישוב, כגון צוותי בילוש, יס"מ – יחידת סיור מיוחדת – ופלוגת צבר, בכוונה להביא להמשך מגמת הירידה בגנבות כלי הרכב ביישוב.

מדי שוטרים

חבר הכנסת א' פורז שאל את השר לביטחון פנים ביום ו' באב התשנ"ח (29 ביולי 1998):

משרד הבריאות והאגודה למלחמה בסרטן מפיצים תשדירי שירות, שבהם מוזהרת האוכלוסייה מפני חשיפה לשמש. באותם תשדירים נקרא הציבור לכסות את הגוף מפני השמש באמצעות כיסוי ראש, שרוולים ארוכים ועוד. למרות זאת, משטרת ישראל אינה מקפידה לספק לשוטרים רק חולצות עם שרוול ארוך.

רצוני לשאול:

מדוע לא תקפיד המשטרה על כך ששוטריה יגנו על עצמם מפני השמש וידאגו ללבוש חולצות בעלות שרוולים ארוכים?

השר לביטחון פנים א' קהלני:

משטרת ישראל מספקת חולצות עם שרוול ארוך וקצר. לא ניתן לחייב שוטר ללכת בשרוול ארוך, שכן הדבר בעייתי מאוד במזג האוויר שלנו.

בימים אלה פועל קצין רפואה ראשי של משטרת ישראל לקדם פתרון לשם הגנה מפני חשיפה לשמש. לדבר זה חשיבות רבה, ואנו פועלים לתת פתרונות בנושא.

היו"ר א' אושעיה:

תודה רבה לך.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אני שמח על שאתה דואג לשוטרים. יש גם דאגה לשוטרים מהאגף הזה.

היו"ר א' אושעיה:

תודה רבה לך.

גנבות בשכונות חרדיות באשדוד

חבר הכנסת א' רביץ שאל את השר לביטחון פנים ביום ו' באב התשנ"ח (29 ביולי 1998):

נמסר לי, כי בשבועות האחרונים נמנעו מקרים רבים של פריצות וגנבות בדירות בשכונות החרדיות באשדוד בעקבות פעילות של מתנדבים חרדים במסגרת המשמר האזרחי המקומי.

רצוני לשאול:

1. האם ידוע למשטרה על פעילות זו?

2. האם תוגברו הסיורים של המשטרה בשכונות החרדיות לנוכח גל הפריצות והגנבות?

תשובת השר לביטחון פנים א' קהלני:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-2. למשטרה ידוע על התפרצויות וגנבות המתרחשות, בין השאר, באזורים הנדונים.

לנוכח גל הפריצות תוגברו סיורי המשטרה בשכונות הנ"ל.

כמו כן, קיימת באזור פעילות מתנדבים חרדים מבורכת, התורמת רבות למלחמה בפשיעה באזור החרדי ובכלל.

בית-העלמין בהר-הזיתים בירושלים

חבר הכנסת א' רביץ שאל את השר לביטחון פנים ביום ו' באב התשנ"ח (29 ביולי 1998):

לאחרונה שוב אירעו כמה מקרים של ניתוח וחילול מצבות בבית-העלמין בהר-הזיתים, לרבות ליד מערת אדמו"רי גור ובחלקות סמוכות.

רצוני לשאול:

1. האם נערכה חקירה בנושא זה? אם כן – מה הן תוצאותיה?

2. האם יופנה התקציב שאושר בממשלה לנושא זה?

3. מה ייעשה כדי למנוע מקרים דומים?

תשובת השר לביטחון פנים א' קהלני:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1–3. נערכה חקירה, ובשלב זה אין התפתחות. החקירה הועברה למישור המודיעיני.

ניתנה הוראה לסיירים להגביר נוכחות במדים.

להזכירך, אחריות השמירה במקום היא של משרד הדתות, שמשיקולים כספיים הפסיק להעסיק חברת שמירה אזרחית.

חילול ספרי תורה בבית-העלמין בחברון

חבר הכנסת א' רביץ שאל את השר לביטחון פנים ביום ו' באב התשנ"ח (29 ביולי 1998):

ביום רביעי, י"ד בתמוז התשנ"ח, 8 ביולי 1998, חוללו ספרי התורה וספרי הקודש שהוטמנו בבית-העלמין בחברון, לאחר שחוללו על-ידי הערבים במערת-המכפלה ביום הכיפורים התשל"ז. המצבה נותצה, וחלק ניכר מהגווילים אף נגנבו.

רצוני לשאול:

1. האם חקרה המשטרה את המקרה? אם כן – מה העלתה החקירה?

2. אילו צעדים יינקטו כדי למנוע מקרים דומים?

תשובת השר לביטחון פנים א' קהלני:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. ב-7 ביולי 1998 התלונן קצין הביטחון של היישוב היהודי בחברון על פגיעה במצבת קבר ספרי תורה בבית-העלמין הספרדי בחברון. הקב"ט לא ידע מתי היתה הפגיעה ולא הצביע על חשודים.

התחנה פתחה תיק חקירה והחלה בבדיקה. ראש המועצה הדתית התבקש להגיע ולמסור עדות הן לגבי הפגיעה והן לגבי הגנבה, אם היתה, אך הוא סירב להגיע.

2. האירוע הועבר להמשך טיפול במישור המודיעיני.

החרמת נשקו של מתגונן מרצח

חבר הכנסת ח' פורת שאל את השר לביטחון פנים ביום י"ג באב התשנ"ח (5 באוגוסט 1998):

נודע לי, כי ב-6 במאי 1998 ניסה פלסטיני לדקור את תושב עלי, י"ג – שמו המלא מופיע במקור. בתגובה ירה בו הנ"ל והרגו. מאז הזהירו השב"כ כי הפלסטינים עלולים לנקום בו, אך נשקו לא הוחזר.

רצוני לשאול:

1. האם הפרטים האלה נכונים?

2. אם כן – מדוע נלקח נשקו, ומתי יוחזר?

3. כיצד יתגונן הנ"ל כעת?

תשובת השר לביטחון פנים א' קהלני:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-3. בבדיקה עם תחנת בנימין, אשר בתחומה אירע האירוע, התברר, כי הנשק נלקח על-ידי המשטרה לצורך בדיקות. האקדח יוחזר לבעליו לאחר שתתקבל בעניין החלטת פרקליטות מחוז ירושלים, שאליה הועבר התיק לבדיקת צידוק הירי.

לא ידוע לתחנה על אזהרות השב"כ ליורה.

הכניסה להר-הבית

חבר הכנסת ח' פורת שאל את השר לביטחון פנים ביום י"ג באב התשנ"ח (5 באוגוסט 1998):

נמסר לי, כי לזוקף יש רשימת מוגבלי כניסה להר-הבית, וכי אוכפת איסור הכניסה היא משטרת ישראל.

רצוני לשאול:

1. האם נכון הדבר?

2. אם כן – כמה אנשים כוללת הרשימה?

3. מדוע יש לזוקף זכות וטו על הכניסה להר?

4. האם קיימים נהלים מיוחדים למשטרה בעניין כניסת יהודים להר-הבית?

תשובת השר לביטחון פנים א' קהלני:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-3. אין בידי הזוקף רשימה של מוגבלי כניסה.

4. עקרונית, המשטרה מאפשרת כניסה להר-הבית לכל אדם.

מוגבלי כניסה על-פי צו שיפוטי או צו אלוף – אסורים לכניסה.

בג"ץ קבע, כי למפקד המחוז הסמכות להחליט על הגבלה נקודתית של מבקרים בהתאם למצב.

הצעה לסדר-היום

עמדת המכס בנושא הדיוטי-פרי

היו"ר א' אושעיה:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לנושא הבא – הצעה לסדר-היום מס' 5222 בנושא: עמדת המכס בנושא הדיוטי-פרי. יציג את ההצעה כהצעה דחופה לסדר-היום חבר הכנסת אברהם פורז. שלוש דקות, בבקשה.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, כבר בתחילת דברי אני רוצה לומר, ששר האוצר התנצל וביקש ממני לאפשר לו, בשל אירוע חשוב, לא להשיב. הוא אמר לי שהוא מסכים שמליאת הכנסת תחליט להעביר את הנושא לוועדה.

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת בני אלון הציע להעביר את הנושא לוועדה.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אני מציע שמישהו יציע לוועדה, כדי שבאופן פורמלי – –

היו"ר א' אושעיה:

הנה חבר הכנסת אלון מסכים.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

– – אוכל לטפל בזה.

לגוף העניין – לאחרונה מתעוררת שאלת הדיוטי-פרי, קרי, אותן חנויות פטורות ממכס הנמצאות בנמל התעופה בן-גוריון. האמת היא, שהבעיה רחבה יותר, והיא נוגעת בכלל לאפשרות של ישראלים שנסעו לחוץ-לארץ להביא מוצרים בפטור ממס, ממכס.

בנמל התעופה בן-גוריון קיימת אפשרות לא לקחת את המוצר ממש לחוץ-לארץ אלא להפקיד אותו, וכאשר מגיעים חזרה – לאסוף אותו באולם הנוסעים הנכנסים. על הקטע הזה אינני רוצה לדבר.

יצא קצפם של היבואנים המקומיים על הדיוטי-פרי. ומה היתה טענתם? טענתם היא, שבמקרים אחדים ישראלים מנצלים את הזכות לפטור עד 200 דולר לאדם על מנת לייבא מוצרים שונים פטורים

ממס, בעיקר מוצרי חשמל. התוצאה היא, שנוצרת פה תחרות בלתי הוגנת עם היבואנים המקומיים. בעניין זה פנו למנהל המכס, והוא אמר שהוא רוצה לשקול את העניין ולטפל בו.

אני רוצה לומר, רבותי חברי הכנסת, שברוב מדינות העולם, אם יש דבר שאנשים מביאים חזרה לארצם בפטור ממסים, הרי זה סיגריות ומשקאות חריפים, שעליהם מוטל מס גבוה. אין כמעט מדינה מתקדמת בעולם, שבה על טלוויזיות יש 85% מס, על מקררים – 51%, על מכשירי וידאו – 85%, על מכונות כביסה – 51% ועל מייבשי כביסה – יותר מ-51%. המצב הזה באמת גורם לכך, שלעולם לא תראה גרמני חוזר לארצו עם מכונת כביסה שקנה בצרפת או עם מכשיר וידאו שהוא קנה באנגליה או עם איזה מכשיר טלוויזיה קטן שהוא קנה בארצות-הברית, כי בכל המדינות האלה רמת המיסוי על המוצרים האלה נמוכה באופן סביר, לא כמו אצלנו. ברור שאצלנו, כשמתח המסים על מוצרים בסיסיים לחלוטין גבוה כל כך, אנשים עושים כל מאמץ להביא, ובאמת לאחרונה, בנמל התעופה בן-גוריון נתקלים באנשים שמביאים מייבש כביסה שעולה פחות מ-200 דולר.

יש איזו מראית עין והטעיה בזה שחושבים שהדיוטי-פרי אין לו, בעצם, שום מס, והוא בעצם יוצר תחרות לחלוטין בלתי הוגנת. צריך לזכור, שחלק גדול מאוד מתקבוליה של רשות שדות התעופה הוא דמי הזיכיון המגיעים לעשרות מיליוני דולרים בשנה מחנויות הדיוטי-פרי.

היו"ר א' אושעיה:

כמה זה? 40% או 60%?

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

לפי מה שאני יודע, לפי הנתונים שקיבלתי, מדובר ב-40 מיליון דולר לשנה שמשלמים זכייני הדיוטי-פרי – – –

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

מה מפריע לך? מה רע בזה?

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

לא, לא, לי לא מפריע.

היו"ר א' אושעיה:

הוא לא אמר שמפריע לו. הוא ציין את העובדות, זה הכול, חבר הכנסת לוי.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אני אומר, שכאשר המדינה – אומנם באמצעות גורם אחר, רשות שדות התעופה – גובה 40 מיליון דולר בשנה, אז בעצם יש מס. אלא שאחד הדברים שהתגלו לנו לאחרונה – וטוב שהם התגלו לנו – הוא, שאחד הזכיינים בנמל התעופה, שמפעיל חנות דיוטי-פרי, התחיל למכור גם מוצרים עם מכס.

היום אתה יכול להיכנס לנמל התעופה ולקנות מקרר או מדיח כלים עם מכס, עם מסים מלאים. שם, בכל זאת, זה הרבה יותר זול מאשר בחנות בארץ. זה אומר, שנוסף על המסים הגבוהים יש כנראה אצל היבואנים המקומיים מתח רווחים בלתי סביר, כי עובדה היא שאותו אדם שכן משלם מצליח עד כדי כך להוזיל את המחיר.

היו"ר א' אושעיה:

לסכם, בבקשה.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

לכן, אדוני היושב-ראש, אני חושב – – –

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

אפשר להבין שאותו אדם שמוכר לו לא משלם ארנונה ולא – – –

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

נכון.

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

אלא נוסף על מה שיש לו והוא מוכר – – – הוא מוכר את הסחורה הזו שנותנת לו גיבוי ללא מסים עירוניים וללא השכרה.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אבל אני רוצה לומר לך – –

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

אבל זו תזה שלך – –

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

לא. אני רוצה לומר לך, שברגע שהוא משלם מסים מלאים על מוצר, והוא מוכר אותו במאות שקלים פחות – נכון שאין לו לכאורה הוצאות ארנונה, אבל יש לו ההוצאות שהוא משלם לרשות על עצם אחזקת המתקן הזה שם. אם הפערים היו מאוד קטנים, יכולת לומר ארנונה, אבל כשהפערים מאוד גדולים – נראה שבכל זאת יש פה מתח רווחים בלתי סביר.

מה שאני רוצה לומר, רבתי – –

היו"ר א' אושעיה:

לסיכום.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

– – לסיכום, הוא דבר אחד. אנחנו צריכים לדון בוועדת הכספים בעניין הזה, כי אם רוצים לטפל בעניין, יש רק דרך אחת.

היו"ר א' אושעיה:

ענייני הדיוטי-פרי נדונים בוועדת הכלכלה, לא? מכס נדון בוועדת הכלכלה.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

לא. זה מסים, ומסים נדונים בוועדת הכספים. מדובר על שיעורי המס.

היו"ר א' אושעיה:

אתה מדבר על שיעורי המס.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

זה שיעורי המס. צריך לטפל בכך על מנת שבצורה מדורגת ובתוך כמה שנים המיסוי בישראל על המוצרים האלה יהיה כמו בכל מדינה באירופה, ואנחנו נוכל להשתוות אליהם ונחיה כמו שחיים במדינות מוסדרות ומתוקנות. לכן, כאמור, אני –

היו"ר א' אושעיה:

מבקש שהנושא יידון במליאה.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

– – מבקש שחבר הכנסת אלון יציע להעביר לוועדת הכספים.

היו"ר א' אושעיה:

כן. חבר הכנסת אלון, בבקשה.

בנימין אלון (מולדת):

אדוני היושב-ראש, אני חושב שבאמת ועדת הכספים צריכה לדון בנושא הזה ולראות מול סעיף ההכנסות את סעיף ההוצאות. נדמה לי שחבר הכנסת פורז הוא ליברל גדול, ואת סעיף ההכנסות הוא ידלל בלי איזון, אלא אם כן הנושא יועבר לוועדה. לכן, אבקש שהנושא יועבר לוועדת הכספים.

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת פורז, האם אתה מסכים להצעתו של חבר הכנסת אלון להעביר את הנושא לדיון בוועדת הכספים?

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

מסכים.

היו"ר א' אושעיה:

אם כן, חברי הכנסת, ניתן להצביע. הצבעה בעד פירושה דיון בוועדת הכספים. בבקשה.

הצבעה מס' 6

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 4

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הכספים נתקבלה.

היו"ר א' אושעיה:

ארבעה בעד, אין מתנגדים ואין נמנעים. ההצעה תועבר לדיון בוועדת הכספים.

חברי הכנסת, בזאת הסתיימה ישיבת הכנסת היום. בשבוע הבא, ב-16:00 בדיוק, תיפתח ישיבת הכנסת, אולי בסערה. תודה.

הישיבה ננעלה בשעה 18:03.